

מבט על ליל השבת



ואתחנן	ער"ש	מו"ש	בעלזא	ר"ת
ירושלים	6:47	8:00	8:16	8:38
בני ברק	7:02	8:02	8:14	8:36
חיפה	6:54	8:03	8:17	8:39
אשדוד	7:02	8:02	8:14	8:36
בית שמש	6:46	8:01	8:15	8:37
קרית גת	7:03	8:01	8:15	8:37

שנת תשע"ט לפ"ק

וקראת לשבת עונג



דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018
 דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00

אם נא מצאתי חן בעיניך...ועשית עמדי
חסד ואמת

ימי זכרון

לוח ימי הזכרון
של יהודים שלא הניחו זש"ק

זמני היום

**זמני כניסת ויציאת השבת
לשב"ק זן**

העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת	העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת	העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת
ירושלים	6:47	8:00	8:38	תל אביב	7:02	8:02	8:36	חיפה	6:55	8:03	8:36
אשדוד	7:02	8:02	8:36	אנטוורפן	8:45	9:57	10:13	לונדון	8:07	9:17	9:32
מנשסטער	8:21	9:34	9:46	וינה	7:52	8:57	9:18	ציריך	8:19	9:26	9:47
מונטריאָל	7:45	8:47	9:11	טורונטו	8:05	9:05	9:31	ניו יארק	7:38	8:36	9:04
לייקוואד	7:38	8:35	9:04	בלטימור	7:46	8:42	9:12	שיקאגו	7:34	8:33	9:00
לוס אנג'לס	7:24	8:17	8:50	סאַ פּאָרל	5:32	6:25	7:03	מלבורן	5:27	6:26	6:58

זמני היום

זמני היום לשב"ק זו

שקיעת החמה	פלג המנחה	מנחה קטנה	מנחה גדולה	חצות היום	ס"ז תפילה	ס"ח קר"ש	הנץ החמה	זאת-החנה-נחמו
7:25:36	6:02	4:38	1:17	12:43:16	10:28	9:21	6:00:27	ירושלים
7:23:20	6:01	1:19	4:38	12:45:05	10:32	9:25	6:06:20	תל אביב
7:23:31	6:01	4:38	1:18	12:44:12	10:30	9:24	6:04:23	חיפה
9:00:40	7:31	6:00	2:23	1:46:27	11:21	10:08	6:31:10	אנטוורפן
8:19:51	6:50	5:19	1:41	1:04:42	10:38	9:26	5:48:26	לונדון
8:33:54	7:02	5:31	1:50	1:13:12	10:45	9:31	5:51:18	מנשסטרי
8:05:39	6:37	5:08	1:34	12:58:49	10:35	9:24	5:51:04	זיננה
8:34:53	7:07	5:38	2:06	1:30:01	11:07	9:56	6:24:15	ציריך
7:58:51	6:32	5:04	1:34	12:58:22	10:37	9:27	5:57:03	מונטריאול
8:18:20	6:52	5:25	1:56	1:21:36	10:29	9:04	6:24:06	טורונטו
7:51:32	6:26	5:00	1:35	1:00:10	10:42	9:33	6:08:07	ניו יארק
7:51:15	6:26	5:01	1:35	1:00:58	10:43	9:35	6:10:01	לייקוואד
7:59:28	6:35	5:09	1:45	1:10:34	10:53	9:45	6:21:02	בלטימור
7:47:59	6:22	4:56	1:29	12:54:36	10:36	9:27	6:00:30	שיקאגו
7:37:44	6:15	4:51	1:31	12:57:04	10:43	9:36	6:15:52	לוס אנג'לס
5:50:40	4:40	3:30	12:41	12:10:35	10:17	9:20	6:30:47	סאן פאולו
5:45:50	4:39	3:32	12:54	12:24:20	10:37	9:43	7:03:19	מלבורן

הלימוד היומי

לוח הלימוד היומי לשבוע הבא, נא להזכיר את הנשמות שלא הניחו אחריהם זש"ק

יום	תאריך	דף היומי בבלי	דף היומי ירושלמי	משנה יומית פרק, משנה עבודה זרה אבות	הלכה יומית שו"ע א"ח סימן, סעיף	עמוד יומי משנה ברורה	רמב"ם פרק יומי
ז'	טז אב	כט	יז	ה-א, יב-א	תקננ-ד, ב-ב	חלק ג' קמט:	כלים ה'
א'	יז אב	ל	יח	א, ב-ג	תקננ, ג-ה	חלק ג' קנ.	כלים ו'
ב'	יח אב	לא	יט	א, ד-ה	תקננ, ו-ח	חלק ג' קנ:	כלים ז'
ג'	יט אב	לב	כ	א, ז-י	תקננ, ט-יא	חלק ג' קנא.	כלים ח'
ד'	כ אב	לג	א	א, ח-ט	תקננ, יב-יד	חלק ג' קנא:	כלים ט'
ה'	כא אב	לד	ב	א, י-יא	תקננ, יז-יח	חלק ג' קנב.	כלים י'
ו'	כב אב	ב	ג	א, יב-יג	תפננ, יח-יז	חלק ג' קנב:	כלים י"א

ט"ז אב	ר' יעקב חנניה ב"ר אהרן מרדכי פריימן
י"ז אב	ר' משה ב"ר שאול יעיש
י"ז אב	ר' פסח ב"ר יצחק קרוינגברג
י"ז אב	מרת גאלדא רבקה ב"ר חנני' יו"ט ליפא וולף
י"ז אב	מרת דבורה ב"ר משה וולף
י"ז אב	מרת מזל ב"ר משה
י"ז אב	מרת מלכה ב"ר דב אייגלר
י"ז אב	מרת נעכא ב"ר מאיר
י"ח אב	ר' אהרן שמחה ב"ר בן ציון
י"ח אב	ר' בצלאל ברוך ב"ר יצחק משה "ברכת בצלאל" יעקובזון
י"ח אב	ר' יוסף ב"ר מנחם מנדל ראט
י"ח אב	מרת בילא מינדל ב"ר גור ארי' רוזנבוים
י"ח אב	מרת מרים ב"ר יוסף נפתלי שטרן
י"ח אב	מרת פסיל מרים ב"ר זאב קורן
י"ח אב	מרת צירל ב"ר אברהם גרין
י"ח אב	מרת רבקה ב"ר דוד שימל
י"ט אב	ר' אברהם יודא ב"ר פסח אליעזר
י"ט אב	ר' ישראל דוב ב"ר יוסף בץ
כ' אב	מרת פרידא רבקה ב"ר מאיר ראובן טויבר
כ' אב	הב' שיינדל ב"ר יוסף משנסקי
כ"א אב	רבי אהרן בהג"ר ישכר דב "מבעלזא" רוקח
כ"א אב	ר' חנוך זונדל ב"ר אלכסנדר זליקוביץ
כ"א אב	ר' יעקב יוסף ב"ר משה
כ"א אב	מרת ברוניא ב"ר יוסף
כ"א אב	הב' יחזקאל שרגא ב"ר אברהם יעקב טורנהיים
כ"ב אב	ר' שמואל ב"ר יעקב
כ"ב אב	מרת חיה שרה בהרה"צ מרדכי דוד טייטלבוים
כ"ב אב	מרת רבקה רחל ב"ר אליהו ברוך

תורמים למען חסד של אמת וזוכים לישועות!

אברכי כולל "שומע תפילה" יתפללו עבורכם 40 יום רצופים בכותל המערבי בעת רצון בחצות הלילה
למסירת שמות לתפילה חייגו: 0722-81-85-82

לעדכון שמות, ולתרומות: 0722-81-85-82 או באמצעות אתר "שומע תפילה" www.tfilot.org | לקבלת העלון בדוא"ל: shtfila@gmail.com

שבוע הספר בחגיגות הספרים המבחרות סדרת "שבת טיש" בחמשה פרכים במחיר מיוחד!

גיליון מס' 364

פרשת ואתחנן, ט"ז במנחם-אב תשע"ט

שנה 6

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ואתחנן אליה' (ג, כג) - אמרו חז"ל במדרש שמושה התפלל תקט' תפלות במינן ואתחנן, אך זה עצמו צריך טעם, מדוע באמת התפלל במספר הזה? אלא מפני שתבת תפלה היא בגימטריה תקט'. (רבי פינחס מקוריצ)

ושמור נפשך מאד (ד, ט) - פשגופו של האדם חלש, גם נשמתו פגומה ואינו עובד את ה' כראוי, כי צריך לשמור על הבריאות. (הבעש"ט)

בעבר הירדן בגיא מול בית פעור (ד, מז) - רמז יש כאן לדברי חז"ל בברכות, שבאשר אדם עובר ליד בית עבודה זרה, יאמר פסוק זה "בית גאים יסח ח"י" וראשי תיבות שלהם הוא בגיא, שאם הוא בעבר הירדן, דהיינו שעובר ליד בגיא מול בית פעור מקום של עבודה זרה, יאמר פסוק זה. (משה בחירו)

כבד את אביך ואמך (ה, טז) - האדם חיב בכבודם של שלשה, הקב"ה, תלמיד חכם והוריו. ושלשתם מרמזים בפסוק זה: כבד בגימטריה כ"ו כחשבון שם הוי"ה, את לרבות תלמידי חכמים, וכבד גם אביך ואמך. (נפש חיה)

קרב אתה ושמע (ה, כד) - רמז יש כאן לנפסק בשלחן ערוך, שלא יעלה אדם לספר תורה עד שיאמרו לו עליה, ולכן נאמר כאן קרב אתה ושמע, לאחר שקוראים לו לעלות. (אור משה)

זבת חלב ודבש (ו, א) - סופי תבות שבת, לענג השבת במאכלים מתוקים וערבים. (יושיע ציון)

שמע ישראל (ו, ד) - שמע ראשי תבות שאו מרום עיניכם, שיש לקבל את אהודותו של הקב"ה והנהגתו בעולם. (שארית יוסף)

כיראתם המעט מקלי העמים (ו, ז) - אמרו חז"ל בחלין על פסוק זה, אמר הקב"ה לישאאל חושקני בכם שכל מה שאני נותן לכם גדלה אתם ממעטין עצמכם. אברהם אמר ואנכי עפר ואפר, משה אמר ונחני מה, ודוד אמר ואנכי תולעת ולא איש. ושלשתם רמזים בפסוק בתבת אתם שהיא ראשי תבות אפר תולעת מה, ובגלל המעט שהמעטו אבותינו את עצמם, זכינו להשגת השכינה. (קרו לודו)

ספורים בפרשה

ואתחנן אליה' בעת ההוא לאמר (ג, כג)

ה"חת"ם סופר, היה נוהג להאריך בתפלתו ולהעתיק במתינות ובדבקות על הכלל והפרט. אמר לו פעם אחד מחבריו: "תמה אני עליך שהנך כה מאריך בתפלתך, והרי מבטל אתה את עצמך מלמוד תורה, ועל זה נאמר במשלי 'מסיר אָזְנוֹ מִשְׁמֹעַ תוֹרָה גַם־תִּפְלֹתוֹ תוֹעֵבָה'". השיב לו ה"חת"ם סופר: "הסר דאגה מלכתך, שהרי כבר הבטיחו לנו חז"ל, שכל המאריך בתפלה מאריכים לו ימיו ושנותיו, נמצא אפוא שאם אריך בתפלתו ארכה ברצות ה' לאריכות ימים, ובנימי הארבים אוכל להשלים את הלמוד שאני מקסיר על ידי האריכות בתפלה..."

ונשמרתם מאד לנפשתיכם (ד, טו)

ה"חפץ חיים" הוכיח פעם את אחד מראשי הישיבות הנוודעים בליטא, על כך שהוא מונע את עצמו מללכת בשר בימי החל, כדי לחסך בהוצאות הישיבה שנועדו למען התלמידים. וכך אמר לו ה"חפץ חיים": "בין התפקידים הרבים המוטלים על כתפיו של ראש הישיבה יש עוד ענין נחוץ אחד, הראוי לתשומת לב מיוחדת. הדאגה שיהא לתלמידים הצעירים ראש ישיבה בריא ואתן לעבודת הקדש..."

ושננתם לבניך ודברת בם בשבת בביתך (ז, יא)

מקדמת דנא, נהגו בישיבות ליטא ללמד בעמידה, ולכל בחור ישיבה היה 'סטנדר' עליו היה סמוך בלמודו. פעם ראה צורב אחד את רבי יוסף וויזן מרוגטשוב, שהיה אז בצעירותו וכבר התפרסם כעלוי, כשהוא יושב ולומד. תמה הלה ושאלו: "מדוע אין אתה נוהג כמקובל ואיך לומד בעמידה?" אמר לו רבי יוסף על אחר: "דברי חז"ל הם במסכת מגילה. 'כתוב אחד אומר ואשב בחר ארבעים יום, וכתוב אחד אומר ואנכי עמדתי בהר', אמר רב עומד ולומד, יושב ושונה'. בלמוד ראשון יש לעמוד, אולם השונה וחוזר על תלמודו רשאי לשבת. ואני שבבר עברתי ברוך ה' על כל הש"ס וספרי הפוסקים, איני אלא חוזר על תלמודי ורשאי אני לשבת". כששמע הלה את התשובה השנונה, רגז ואמר: "על כל דבר יש לו זה מאמר חז"ל מן המוכר!" חיד רבי יוסף ואמר: "אם אין רצונך במאמר חז"ל, יש לי גם פסוק מפרש בתורה, שנאמר 'ושננתם לבניך' בשעה שאמרת משנן וחוזר על תלמודך, אזי 'ודברת בם בשבת', רשאי אתה לעשות כן בישיבה..."

ובתבתם עלימזוזות ביתך ובשעריך (ו, ט)

רבי ברוך מקזיבוו' התגדל בביתו של רבי פינחס מקוריצ' בזמן מגוריו באוסטרקא. פעם אחת שכב רבי ברוך לנוח על המטה, ורבי פינחס פנס את אנשי ביתו ואמר להם: "הביטו וראו דבר חדוש". הניח רבי פינחס את ידו על המזוזה וקסה אותה, ומיד באותה שעה החל רבי ברוך להתנועע כמקיץ משנתו. הסיר רבי פינחס את ידו, ורבי ברוך חזר למנוחתו. כך עשה כמה פעמים, והנאספים ראו בפליאה כיצד בכל פעם שהמזוזה מתפסית, מקיץ רבי ברוך משנתו. אמר רבי פינחס: "ראו עד היכן מגיעה קדשתו של רבי ברוך, שגם בשנתו אינו מסיח דעת אף רגע מדבקות השם..."

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי'
ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי'

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 6.47 צאת השבת 8.00 רבנו תם 8.38

לקבלת הגיליון והנצחות
0806777@gmail.com: "א"ח

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבתי ידידינו היקרים הי"ו
לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוהיון. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה
ולע"נ מרת רחל בת אביה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט, ולע"נ מסגנאו בן יצחק טדלה
ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי', חוקיה בן כאפי שיחי' ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושח"י

היה היה

אֶבְרָהָמָה וְאַרְאָה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה

כל ימיו השתוקק רבי פינחס מקוריץ לעלות לארץ הקדש ולחונן את עפרה. לבו ומוחו היו נתונים לארץ ישראל, ולאנשי שלומו שזכו לבקר בה היה ממליץ לקשר דעתם בעת התפלה בהוד יפיה של ארץ הקדש ולהעמיד נגד עיניהם את ההרים והבקעות שבה, עצייה ונהרותיה, וכך ימשיכו על עצמם שפע של אור וטהרה מקדשת הארץ אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה. על עצמו היה מעיד, שבאשר בקש להעלות על עצמו רוח טהרה, היה מעמיד לנגד עיניו את מקרייו ודורשי שלומו שזכו לעלות לארץ ישראל ולהתישב בה, ועל ידם היה מתקשר לקדשתה של הארץ. בראשיתה של שנת תככ"ח, גמר רבי פינחס לעזוב את העיר קוריץ, לנטוש מאחוריו את כל עדתו ולהשליך מעליו את אדירת ההנהגה, ולעלות לארץ הקדש כדי לממש את שאיפתו ותשוקתו זה מכבר. היה זה לאחר שבנו רבי משה חזקוני להפעלת בית המטבחים שבעיר, והוא מנע בתקיפות מכמה מקצבי העיר לעסוק במכמר בשר, מפני שלא היו נאמנים עליו כישירי דרך וחשודים היו בעיניו כמאכילי נבלות וטרפות. הללו השיבו מלחמה שטרה והעיר פללה היתה כמורקחה, וכדי לברר מכל שמץ של מחלוקת בקשר רבי פינחס לעזוב את העיר ולעלות ארצה.

ברוך אומר ועושה, ורבי פינחס הוציא מיד לפעל את מחשבתו. בימים ספורים עלה ביד אנשי ביתו לארוץ את חפצי הבית ומטלטליו והוכנו כרכרות לנשיאת הכבדה אל הנמל. אלא שברגע האחרון, נחלש רבי פינחס והוא חש כאבים בגופו. חשבו בני הבית כי דבר של מה בכך הוא, אך רבי פינחס ראה בכך רמז מן השמים והוא מהר לקרא: "רבונו של עולם, אם אין רצונך שאסע לארץ ישראל, הריני מבטל את רצוני מפני רצונך ומפר את תכניתי לעלות ארצה". מיד שב הצדיק לאיתנו, אך רוחו היתה סוערת בקרבו. "מדוע לא הוטבה נסיעתי בפרוס? הרי לא לכבודי בקשתי לעלות, אלא כדי להציל מן המחלוקת?" שאל את עצמו, והתעלומה נפתרה לו בעבר זמן מה.

בערב שבת קדש פרשת קרח של אותה שנה, שנת תככ"ח, התעלה רבי פינחס בבית המדרש, בשעה ששכל לכבוד שבת המלכה. לאחר מכן ספר, כי בעת ששכל ראה לנגד עיניו חרב מתהפכת והבין כי גזרה קשה מרחפת על העולם. התחזק הצדיק ובקש לעבר לפניו התבה בתפלת מנחה של ערב שבת כדי לבטל בתפלתו את הגזרה. אלא שחלשתי היתה גדולה עד שנבצר ממנו לעמוד כשליח צבור. תחתיו נגש מאן דהו אל העמוד, והלה חטף את התפלה במהירות וסיים את חזרת הש"ץ בעוד היום גדול. הצטער הצדיק על התפלה החפוזה, ולמרת רוחו ראה גם כי החזן נעל לרגליו מנפים גבוהים שהיו נחשבים אז כמלבוש של נכרים, והוא התבטא כי הדבר הוסיף קטרוג בפרוס, עד שלא עלה בידו לבטל את הגזרה לפי שעה. ביום שני בשבוע, ה' בתמוז, ארעה ההתנפלות המפוסקת של ה'הידמקים' על יהודי העיר אומן בראשות העיריין מקסים זלניאק. היו אלו פורעים אוקראינים ידועים לשמצה ושונאי ישראל מבהקים, שתחלה החלו לשדד ולבזוז את בתי היהודים, ולאחר מכן שמו את פניהם להרג ולהשמיד את כל יהודי העיר, עד בלתי השאיר להם שריד. מפקד המבצר שבאזור, מלדנוביץ הפולני, שלח את הקצין איזון גונטה בראשות חיל גדול כדי למגר את ההתנפלות של ההידמקים, אך הלה הפך את עורו ועבר לבצע של הפורעים המרשעים. הצבא המשתף של זלניאק וגונטה פנו עתה לכבוש המבצר, וכאשר ראה מלדנוביץ כי בלתי אלו הרעה, צוה לפתח את שערי המבצר בתקנה פי גונטה יחוס על תושבי העיר, אך תקנתו התבדחה. רשעותם של צמד הפורעים התגלתה במלא פעורה והם החלו בטרבא מוזיע בתושבי העיר ששהו במבצר ובסביבתו. מספר ההרוגים בטרבא עמד על פערשים אלף איש, ברובם יהודים הי"ד, ובהם גם המפקד מלדנוביץ עצמו וחיליו המעטים. אחד השורדים הבודדים שהצליחו להציל מהטרבא, היה רבי דוד חזן מאומן שהיה מרוֹאֵי פני הפעל-שם-טוב, ולאחר שקבר יחד עם השורדים הנוספים את ההרוגים הרבים, חבר את ק'ינת אומן, בה בכה את גורל הנרצחים והכריז תענית בשלש ימי הפרעות, ה"ז בתמוז, וכך נהגו בקהלות ישראל באוקראינה במשך שנים רבות.

עם תם מסע ההרג בקדושי אומן, התלקחה בקרבו של גונטה העריץ תאונת הרצח, והוא הועיד את פניו אל האזור בלוי כדי להעבירו תחת שליטתו, וכוננו היתה להשמיד חלילה את כל הקהלות היהודיות שבו. אימה ופחד נפלו על יהודי המחוץ ורבים בהם החלו להמלט מביתם בתוכם אחר מקום מחסה ומסתור. באותה שעה, עמד רבי פינחס ודפק על דלתו שמים כדי לבטל את רע הגזרה, אך מעשה שטן היה בו ולמרות מאמציו לא עלתה בידו האפשרות לעבר לפניו התבה מרב חלשתו. רק בראש השנה של שנת תככ"ט, נפתח מקור דמעותיו של הצדיק והוא שפך את נפשו בתפלה עלאית, עד שחש כי נבקעו לפניו שיערי שמים, אלא שנגזר בפרוס להמיר את גזרת ההרג והשדד במגפה קשה שהתפשטה בשנה שלאחר מכן. עוד באותו יום, הגיע צבאו הגדול של הגרף משריגורד בראשות גנרל פולני ידוע והוא הצליח להביס את חילו של גונטה, שנפל בעצמו שבו בידי מחנה המנצחים והוצא להורג במיתה משנה למען ישמעו וייראו. לאחר כל זאת, הבין הצדיק רבי פינחס מקוריץ מדוע מנעו ממנו מן השמים לעלות ארצה, שכן אלקמל הוא ומאמציו לבטול הגזרה, "לא היתה משתגרת רגל מישראל מפולין ועד לבוב", כפי שהתבטא רבי פינחס עצמו.

מאורות

הקאנון רבי יושב בר מוילנא ז"ע
ליום ההולדת ט"ז במנחם-אב תרט"ו

מגדולי חכמי וילנא ומחברי הספר הנודע "מעשה רב" על הליכותיו ומנהגיו של הגר"א מוילנא, אותו זכה להכיר ולשמע מפיו דברי תורה. נולד באורלע לאביו רבי תנחום שהיה רב העיר, ולאחר נשואיו השתקע בוילנא וקבע את מקומו בקלויז של הגר"א, והתפלל במחצתו בשנתו האחרונה. נכתב עליו שהיה "אחד מהשרידים אשר זכה להתפלל בבית מדרש קדוש זה עם הגאון יחד בעודו בחיים, ושמע דברי אלקים חיים וצאים מפיו הטהור". היה זה בשנתו האחרונה של הגאון, שמרב חלשתו שכב במטה בבית המדרש ובתג הסכפות החזיק כל העת את האתגר והפולב כמנהג אנשי ירושלים כמקרא במסכת סוכה, וגם בעת חליו נפטר בסכפות אחז בלולב. בבית מדרש זה היה מוסר שעורים בספר הרי"ף, ובשנת תקע"ג התמנה לאחד מנבאי הקלויז והיה אחד מעמודי התווך שלו. בשנת תקע"ז התמנה גם למורה צדק בוילנא, במקביל לתפקידו כנבאי קלויז, ובגרות הקמים נחשב לזקן הוורא בוילנא. נפטר בן ע"ז שנה והותר אחריו שני בנים, האחד שמלא את מקומו בהורא בוילנא והשני שהוציא לאור את הספר "מעשה רב" כדפוסו הראשון. את המקורות לעריכת הספר, לקט מתנבי תלמידי הגר"א, אשר העלו על התבן לדורות את הליכות רבם והנהגותיו. הספר נדפס בהסמכת גדול תלמידי הגר"א רבי חיים מוולוז'ין, ובהסמכות גדולי גאון וילנא, והוא התקבל כמקור המסמך ביותר לבריו הנהגות הגר"א.

יוסיף דעת

בדברי משה בפרשתנו נאמר: "לא מרבכם מקל-העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם פיראם המעט מקל-העמים". אין נתונים מדויקים על גודל האוכלוסייה של עם ישראל במשך הדורות, אולם בתנ"ך ובדברי חז"ל נשתמרו פרטים על תקופות שונות בתולדות עמנו. בשבעים נפש ירדו אבותינו למצרים, וכאשר יצאו משם מנו הנברים לבד כשש מאות אלף מגיל עשרים ומעלה, והמניין הכללי היה כשני מיליון וחצי, לבד מערב רב' שעלה אתם, ויש כאן ריבוי עצום של 3.5% אחוז לשנה. בתקופתו של דוד מנה העם כחמישה מיליון איש, כי במנינו היו שמונה מאות אלף איש חיל בישראל וחמש מאות אלף ביהודה. מאז התפלגות המלוכה התמעט מספרו של עם ישראל, בייחוד עם גלות עשרת השבטים בסוף תקופת מלוכת ישראל. בשלהי בית המקדש השני לא היו בעם אלא כמה מאות אלפי יהודים, וכאשר עלו שבי ציון לירושלים לבניית בית המקדש השני היו בארץ ישראל 42,360 איש בלבד. במשך שנות בית המקדש השני התרבה העם, עד שבעת חורבנו היו בירושלים לבד קרוב למיליון נפש, ובזמן מרד בר כוכבא, 65 שנה לאחר החורבן, נהרגו בארץ מאות אלפי יהודים. מקובל לומר כי במשך תקופת הראשונים מנה עם ישראל כמיליון נפש בלבד. בשנת תק"ס לערך היו בעם כשלושה מיליון נפש ורובם באירופה. מאה שנה לאחר מכן כבר היו כעשרה מיליון. המהפכה המדעית של מאות השנים האחרונות הביאה לירידה חדה בתמותת תינוקות וילדים, והאוכלוסייה היהודית התפתחה מהירות, עד שטרם פרוץ השואה מנה עם ישראל קרוב ל-17 מיליון נפש. השואה האיומה באירופה גרעה מעמנו שישה מיליון נפש, ובסיומו מנה העם פחות מ-12 מיליון נפש. בשנת תש"ח היו בארץ ישראל 700 מאות אלף יהודים בלבד, והיום יש בה למעלה משישה מיליון כן ירבו, מתוך כשמונה מיליון תושבים. בעולם כולו יש כיום כשלושה עשר מיליון יהודים כן ירבו, המהווים רק 0.2 אחוזים מכלל אוכלוסיית העולם.

בי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים

לפנינו שני ספורים נפלאים על חכמתם של גדולי ישראל, שבפצתם שאלו מלכי ארץ מאמות העולם והם עמדו משתאים אל מול חכמתם הפנימה, "בי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את פלי-החקים האלה" עד שנמנו ואמרו "רק עס-חכם ונבון הגוי הגדול הזה".

המעשה הראשון ארע בעיר חלב שבסוריה, היא ארם צובא, בימיו של האב"ד רבי עזרא חמוי שהתפרסם בדיו ראשון במעלה, אשר ידע להוציא לאור משפטי צדק בהיותו בקי בכל חלקי התורה ויד ושם לו גם בהיות העולם. באותם ימים התגורר בחלב ערבי מכבד שהיה מקרב למלכות ובבעלותו רכוש רב. יום אחד, שב הערבי לביתו עיף מעמל יומו ורוחו קצרה. ברב רעבונו, נטל מיד עם הפנסו לביתו פעך גדול, ובקצר רוח בקש מאשתו להכין לו קפה תרפי חם ומחביל. העונה היתה קשה ויבשה והוא התקשה לבולעה, ולכן המתין בקצר רוח לקפה החם כדי לרפף בו את העונה, אך הקפה בושש לבוא. באותם ימים, לא היו מים חמים מן המוכן, וכדי להרחיב מים היה צורך להעביר את האש בפחמים, והדבר גזל זמן רב. ככל שהקפה הלך והתחמם, כך הלכה חמתו של הערבי ופעפעה בו, עד שמרב בעסו לא שמר על לשונו ומתוך רתחה קרא לעברה: "אם לא יעלה בידך להכין לי את הקפה עד שאסיס את אכילת העונה, הרי את מתרמת ממני!" מובן מאילו שהאשה לא הספיקה להכין את הקפה בזמן הקצוב, ומכיון שהפעל סיס את אכילת הפעך, נאלצה האשה לשוב אל בית אביה בנעוריה. לא עברו שעות ארוכות ולבו של הערבי החל נוקפו. הוא התחרט בכל לבו על דברי האנאלת שאמר, אך את הנעשה אין להשיב. חקי האסלם בענין היו נקשים וגם השיח' הראשי של חלב לא מצא מוצא מן הסבך. יצא הערבי ממנו בפחי נפש וספורו העגום התפרסם בחוצות העיר הגדולה, אולם קצרה יד כלם מהושיע. לבסוף הציעו לערבי לנסות את מזלו אצל רבה של הקהילה היהודית בחלב, ששמו יצא לפניו כחכם ונבון, ולפסקי הדיון המשפטיים שלו יצאו מוניטין. במו נפשו, נאלץ הערבי המכבד להשפיל את עצמו ולשאל בעצת הרב היהודי ולבקש ממנו מוצא מן הסבך. הקשיב הרב חמוי לדבריו, ולהפתעתו החל לחקור אחר פטיי הספור ושאל: "האם הפעך שאכלת היה רך וטרי, או מוצק וקשה, עד כדי שנגאלצת לפוררו באכילתך?" תמה הערבי על פשר השאלה, אך ענה: "העונה שאכלתי היתה קשה ולא טריה", כפי מנהג הערבים. אמר לו הרב מדי: "אם כך, אין שום מניעה גם על פי דתכם שאשתך תשוב לביתה, שהרי עד עתה לא סימנת את אכילת הפעך. אין לי ספק, שגפלו במה פרוורים ממנו בשעת אכילתך וודאי לא התכופפת ארצה כדי לחפש אותם ולאוכלם. ואם עדן לא סימנת את אכילת הפעך, יכולה אשתך לשוב לביתה ולהכין לך את הקפה, והיא מתרת לך בלי שום מניעה". תחבולתו של הרב הפתה גלים בעיר ובכלם השתוממו לשמע חכמתו הפנימה ושם שמים התקדש ברבים.

הספור השני ארע בימיו של הרא"ם, הוא רבי אליהו מזרחי מקושטא, המפרש הנודע של רש"י. יום אחד, יצא לטייל מלכה הראשי של מלכות תונרמה, היא תרפיה, ויחד עמו היתה גם המלכה וכל פמלית בית המלכות. בדרך, עברו ליד נהר גדול שהפריד בין עיר המלוכה לשאר ערי המדינה. באותם ימים החלה התקוממות קשה נגד המלך והמורדים שלטו באזור שמעבר לנהר. הביטה המלכה אל צדו השני של הנהר והביעה את רצונה בפני המלך, כי רוצה היא לחצות את הנהר באמצעות סירה כדי לבקר בעברו השני ולטייל שם מעט. נבהל המלך לשמע בקשתה והחל להסביר לה על הסכנה הגדולה שבפיקוס, והחשש הגדול לבטיחותה ושלומה, אך המלכה אטמה את אזניה משמע. החלטתה היתה עקשת ומאומה לא יזינה מדעתה. חרה אפו של המלך והוא הזהיר את המלכה בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים: "אם תעברי את הנהר הזה, הריני מבטיח לך-שד!" בשלה המלכה את דבריו ועברה את הנהר. עם שובה, נאלץ המלך למלא את הבטחתו ולגרשה, אך המלכה הפצירה בו שלא יעשה כן ובקשה את סליחתו. גם המלך נחם על דבריו ובקש מיועציו למצוא לו פתרון כדי להתיר את השבועה, אך הללו פקרו את ידיהם בצער ולא מצאו עצה לדבר. הציעו לו היועצים לפנות אל רבם של היהודים, רבי אליהו מזרחי, שקם ימצא פתח להתיר את הגדר בחכמתו הגדולה. מיד כששמע רבי אליהו את הספור אמר: "הגדר שלך לא חל והוא בטל מאילו, שהרי אתה הזהרת את המלכה ואמרת לה 'אם תעברי את הנהר הזה', ובאשר היא עברה היו שם כבר מים אחרים, כי המים הקודמים עליהם נדרת כבר וזמו במורד אשד הנחלים. משום כך, התבטל הגדר מעקרו והמלכה יכולה לשוב לביתה כמימים ימימה..."

אמר אחד הגאונים, כי גם משה רבנו בקש להאחז ברעיון זה. שהרי הקב"ה אמר לו: "כִּי-לֹא תַעֲבֹר אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה" פמובא בתחלת פרשתנו, ובקש משה לומר: "הרי עתה אין זה אלא ירדן אחד, שהרי המים זרמו והלכו להם והרי כאן ירדן אחר עליו לא חל הגדר". אמר לו הקב"ה למשה: "במה דברים אמורים? באדם בשר ודם שאין המים ברשותו ואין לו אלא מה שלנגד עיניו. אבל לפני הבורא יתברך הכל גלוי וידוע, ומי הירדן שהיו ושהיו כלם שלו וכלם נסקרים בסקירה אחת, ולכן חלה שבועתו על מי הירדן כלם..."

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

אעברה-נא ואראה וגו' - עוד נתבאר על דרך אומרים ז"ל כי הואל המקנה לעם המקומים, הוא משה עצמו, ובספר הלה גם כן רמזה בפסוק מה שהיה הוא שיהיה, והן הנביא משה ידע הדברים כי גלה ה' סודו אל עבדו נאמן ביתו שיבוא זמן אחר, שיעבר את הירדן אל הארץ וגו', לזה דקדק בתפלתו כי מה ששואל הוא שיעבר עתה, והוא אומרו אעברה-נא בזמן זה:

ויתעבר ה' בי למענכם - או נתבון לומר עליו הדרך, כי כל זכות שתגיע לבאי הארץ מן המצות התלויות בארץ, יש לה חלק בבן, ומה זה הוא החלק? שאתה הוא המצוה אותם לעשות, והוא אומרו רבי-לך, פרוש הרבנות של קיום המצוה לך היא, ואם כן יש-לך חלק עם כל אחד בכל מעשה אשר יעשו שם, ואשר עלי-כן אלתוסף דבר בדבר זה:

ואהבת את ה' - עוד ידעה שעל ידי אהבת ה' ישיג מדרגה זו שיהיה ה' מיוחד שמו עליו ביהודי בדרך אומרו אלהי אברהם אלהי יצחק, ופרשו שכל אחד ראוי בפני עצמו שיתחדש שם אלהותו עליו, ותמצא שאברהם באר בו הכתוב שהיה אהוב דכתיב ודע אברהם אהבי, וכמו כן רמז הכתוב כאן שכל שאהוב ה' יקרא ה' אלהו ביהודי, וכתב ה' נמשכת לפניך ולאחריה. עוד ידעה לעורר לב איש ישראל לאהבת ה' על דרך אומרים ז"ל בפסוק יושב תהלות ישראל, שלא בחר ה' מקל התהלות וזאת כשהללוהו ואמרו לפניו ברוך ה' אלהי ישראל, אז ישב על כסא מלכות עולם, והוא אומרו ואהבת את ה' לטעם זה שלא בחר להיות אלא אלהיך, ובהעיר האדם לבו לפרטים כאילו תתנתק נפשו ותתר ממקומה בהתעוררות נפלא ורם באהבת הנאהב יתעלה רום תפארת כבודו:

דברי הימים

בט"ז במנ"א חל יום פטירתו של השר הנדיב רבי משה ב"ר יוסף אליהו מונטיפיורי שנפטר ביום זה בשנת תרמ"ה, בהיותו בן 101, ואת חייו הארוכים הקדיש לאחייו בני ישראל ובייחוד ליישוב המתחדש בארץ. לא זכה לזש"ק וראיו ללמוד לעילוי נשמתו.

יום זה הוא גם יום לידתו של הנדיב הידוע אברהם בנימין (אדמונד) רוטשילד, שתמך אף הוא רבות ביישוב היהודי ובמושבות החדשים שהוקמו אז.

י"ח במנ"א הוא היום בו כבה הנר המערבי בימי אחר.

ב"ט במנ"א קס"ט, נהרגו בעיר פירס שבצרפת כמאתיים יהודים הי"ד, על ידי אנשי הצבא שרדפו אותם עד חורמה והרגו בהם על לא עוול בכפם.

מ"ט במנ"א ועד ראש השנה יש ארבעים יום, ויש שנוהגים לערוך ביום זה התרת נדרים.

בכ' במנחם אב ג'תתכ"ט, שנה לאחר חורבן בית המקדש השני, החלו הרומיים להטיל מצור על חומות העיר העליונה ולאחר מצור קשה ומלחמה עקובה מדם הצליחו לשבור את רוחם של המגנים האחרונים והעיר כולה נפלה בידי מלכות רומי.

בכ"א במנ"א תשי"ב, הוצאו להורג ברוסיה 13 יהודים חברי הוועד היהודי, באשמת אי נאמנות לשלטון הקומוניסטי ושותפות בוועד היהודי האנטי פשיסטי. הגידונים הוצאו להורג בחשאי בלילה במרתפי כלא לובאנקא שבמוסקבה על פי פקודתו של הורודן סטאלין באשמה של יצירת קשר כנגד השלטון, ורק לאחר שנים התברר כי היתה זו עלילה שפלה ושמה של חברי הוועד טוהר בשנת תשט"ז.

מטעים

אָעברֶה נָא (ב.ה.)

מוֹבֵא בְּסִפְרֵי הַקְדְּמוֹנִים, שְׁמוּשָׁה בְּקִשׁ לִהְיוֹת רֶגֶל רִבִּיעִי בְּמִדְרָגָה, וְהַקְדָּוָה אָמַר לוֹ רִבְלֵהּ, כִּי הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְלִכְּנֵן הַתְּבוּתָה אָעֲבֶרֶה נָא מְטַעְמוֹת בְּטַעְמֵי מִנַּח רִבִּיעִי, שֶׁבִּקֵּשׁ לִהְיוֹת מִנַּח כְּרֶגֶל רִבִּיעִי בְּמִדְרָגָה. (בְּסִפְרֵי צִוּוּי)

לֹא תִסְפּוּ (ג.ה.)

בְּטַעְמֵי מִנַּח רִבִּיעִי, לְרִמּוֹ לְדַבְרֵי רִשׁ"י שֶׁלֹּא יִנְיחוּ חֲמֵשׁ פְּרָשִׁיּוֹת בַּתַּפְלִין, חֲמֵשׁ מִיָּנִים בְּלוּלָב וְחֲמֵשׁ צִיצִיּוֹת, אֲלֵא יִנַּח בֵּהֶם אֶרְבָּעָה. (פְּנֵי יוֹסֵף)

וְהַפִּיץ ה' אֶתְכֶם בְּעַמִּים (ד.ה.)

בְּטַעְמֵי דְרָגָא תְּבִיר, כְּדִי לְרִמּוֹ שְׁתַּכְלִית הַגְּלוּת וְהַפְּזוּר הַיָּא בְּשִׁבְלִי לְהַכְנִיעַ אֶת גְּאוּתָם וּלְשַׁבֵּר אֶת דְּרָגָתָם, וְלִכְּנֵן גַּם הַתְּבוּתָה שֶׁבְּהַמְשָׁךְ הַפְּסוּק אֲשֶׁר יִנַּח ה' אֶתְכֶם שְׁמוֹה גַּם מִן בְּטַעְמֵי דְרָגָא תְּבִיר כְּדִי לְרִמּוֹ זִאת. (דְּרֹשֵׁי וְחִידוּשֵׁי הַרְמְבַּא"ד)

וְשִׁנְתָּם לְבָנִיךְ (ה.ה.)

בְּטַעְמֵי זָקָה קֶטַח, כְּדִי לְרִמּוֹ שְׁצִירָה לְזִקְקָה אֶת קוֹמָתוֹ שֶׁל הַבֵּן עוֹד בְּהִיּוּתוֹ קֶטַח, וּמֵאֵז צִירָה לְהַחֲזִילוֹ לְתוֹרַת יְיָדָא שְׁמִים, כְּדִבְרֵי חו"ל קֶטַח שְׂוִידֵעַ לְדַבֵּר אֲבִיו מִלְמַד תּוֹרָה, וְכֵן נֶאֱמַר מִשְׁכִּלִי חֲנֹךְ לְנַעַר עַל־פִּי דְרָבּוֹ, לְחַנּוּכוֹ בַּתַּחֲלֵת דְּרָבּוֹ, וְאֵז יִהְיוּ דְבָרֵי הַתּוֹרָה שְׁבִיבֵי מַחֲדִידִים. (זְכָרִיו סוֹפְרִים)

מדגש

עַל הַפְּסוּק שֶׁבְּפָרְשֵׁינוּ "שְׁמוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ", מְפָרֵשׁ רִשׁ"י "כְּאֲשֶׁר צִוָּה מְקוֹרָה", וְאִמְרוּ חו"ל בְּמִכְתָּמָא שֶׁבְּדִבְרוֹת הַרְאִשׁוֹנִים נֶאֱמַר זָכוֹר וְכָאֵן שְׁמוֹר, לְרִמּוֹ לְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת, זָכוֹר מִלְּפָנֶיךָ וְשְׁמוֹר מִלְּאַחֲרֶיךָ. עַל פִּי זֶה בָּאוּ בְּסִפְרֵים אֶת לְשׁוֹן הַפְּסוּק "כֹּל מְקַדֵּשׁ שְׁנוּהִיגִים לְזִמּוֹר בְּלִיל שַׁבָּת: "הַמֵּאֲחִירִים לְצֵאת מִן הַשַּׁבָּת וְהַמֵּאֲחִירִים לְבֹא", וּמִדּוּעַ נֶאֱמַר בְּסִדֵּר הַפְּסוּק יִצְאָה וּבְנִיטָה בְּמִקּוֹם בְּנִיטָה וְיִצְאָה? אֲלֵא שְׂאֵף שֶׁנִּצְטוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַשַּׁבָּת כְּבִיר בְּמִקְרָה, עַל תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת נִצְטוּ וְכֵן בְּמִתָּן תּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה נִתְּנָה לְכָלִי עַל־מֵא בְּשַׁבְת־קִדְּשׁ. יוֹצֵא אִפּוּא שֶׁבְּשַׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה קִיָּמוּ יִשְׂרָאֵל אֶת תּוֹסֶפֶת הַשַּׁבָּת רַק בִּיציאת הַשַּׁבָּת, וְהָיוּ 'מֵאֲחִירִים לְצֵאת', וְכֵן בְּשַׁבָּת שְׁלֹאֲחֵר מִפֶּן הַקְּדִימוֹ לְהַכְנִס אֵלֶיהָ וְהָיוּ 'מֵאֲחִירִים לְבֹא', וְלִכְּנֵן סִדֵּר בַּעַל הַפְּסוּק אֶת הַיִּצְאָה קִדְּשׁ לְכִנְיָסָה.

ממלך

רַבִּי אִיזִיל מְסַלְּוִים, הִצִּיעַ פַּעַם לְבָנָיו אֶחָד וְהִצִּיעַ לוֹ אֶת סִפְרוֹ "מִדְּבַר תְּבוּנָה" בּוֹ לִקֵּט דְּבָרֵי מוֹסֵר מִמִּסְתָּחוֹת הַש"ס וְדְבָרֵי חו"ל. בְּכִסְלִיתוֹ, לֹא עָמַד הַעֲשִׂיר עַל אִיכּוּתוֹ שֶׁל הַסֵּפֶר, אֲלֵא בָּדַק אֶת כְּמוֹתוֹ, וּכְשֶׁרָאָה שֶׁאִין הוּא אֲלֵא סִפֵּר דָּק וְאִין בּוֹ אֲלֵא פ"ז דְּפִים, הוֹשִׁיט לְחֹמֶר מִטַּעַם שֶׁל מִדְּבַרְכָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי אִיזִיל בְּחִינָה מִר: "עַל הַפְּסוּק 'וְכִבְדְּתָם אֶת־ה' דְּרִשׁ תִּנְאָה קָמָא בְּכָל מְמוּנָה', שֶׁלֹּא תִּהְיֶה חֵס אֲפִסְלוֹ עַל כָּל רְבוּשָׁה. וְעוֹד דְּרִשׁוּ 'דְּבַר אַחֵר', בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה, דְּהִינוּ שְׂיִישׁ לְשִׁקֵּל כָּל דְּבַר עַל פִּי מִדְּתוֹ, וּמִסְתַּבֵּר שֶׁאֵתָה הוֹלֵךְ בְּמִדְּתוֹ לִפְיֵי שִׁשְׁתּוֹ שֶׁל 'דְּבַר אַחֵר'..."

וְהָיוּ פְּפִיר כְּנֶסֶס אֶל ה"שְׁמִחָה יִשְׂרָאֵל" מֵאֲלֶסְטֶנְדֶּר וּשְׁאֵלָה בְּפִיו. הוּא בָּא לְשָׁאֵל בְּעֵצָה הַרְבִּי, אִם לְעֹקֶר מִדְּרִיתוֹ בְּכָפֶר הַקֶּטֶן בּוֹ הוּא גָר, וְלַעֲבֹר אֶל הָעִיר הַגְּדוֹלָה, וְאִף שֶׁבְּכָפֶר יֵשׁ לוֹ דִּירָה גְּדוֹלָה וּמְרוּחָה וְגַם לְאִבּוֹ הַזָּקֵן שֶׁגָּר עִמּוֹ יֵשׁ מְקוֹם מְגוּרִים מְרוּחָה, וְאִף הַפְּרָגָה מִצִּוְיָה לוֹ שֶׁם בְּכָבוֹד, אֲלֵא שֶׁאִין בְּכָפֶר מִנִּין וְהוֹדִים וְאִין בְּאִפְשָׁרוֹתוֹ לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצְּבֹר, אִוְלֵם בְּעִיר יֵאֻץ לְהִסְתַּפֵּק בְּדִירָה קִטְנָה שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נִחוּה לְאִבּוֹ. הִרְהֵר הַרְבִּי זְמַן רַב בְּשֵׁאֵלָה וּלְבַסּוֹף אָמַר: "הִגַּם שְׂרָאוֹי הוּא לִיהוּדִי לְגוֹר בְּעִיר בֵּין אֲחָיו הַיְּהוּדִים, אִוְלֵם מִפִּיּוֹן שְׁחֻבְתָּהּ הָרִאשׁוֹנָה הִיא לְדָאג לְאִבּוֹ וּלְכַבְּדוֹ, לְפִיכָד עֲלִיד לְהַשְׁאֵר לְדוֹר בְּכָפֶר, וְכֵן תוֹכַל לְכַבֵּד אֶת אֲבִיד כְּרָאוֹי".

כְּבוֹד גְּדוֹל הָיָה חוֹלֵק רַבִּי יִרְחֵמָאֵל מִשְׁה מְקוֹנִיץ לְאָמוֹ שֶׁגָּרָה בְּסִמְכוּת אֵלִיו. עַל לְשׁוֹנָה הָיוּ שְׁנוּרִים סְפָרִי צִדִּיקִים וְאִמְרוֹת שְׁהוֹרוֹת, וְהָרַבִּי הָיָה שׁוֹהָה שְׁעוֹת אַרְבּוֹת בְּמִחְצָתָהּ וּמִקְשִׁיב בְּתוֹסֶפֶת לֵב רַבָּה לְכָל סְפָרִיָּה, מְבַלִּי לְהִתְעַיֵּף וּמְבַלִּי לְהִרְאֹת כִּי הִדְבֵּר מְכַבֵּד עֲלָיו, שֶׁכֵּן זְמַנוֹ אִינוֹ בִּידוֹ. תְּמִיד הָיָה מְבִיעַ אֶת שְׁבִיעוֹת רְצוֹנוֹ וְשִׁמְחָתוֹ מִסְפָּרִיָּה, וּמַעֲוֵלֵם לֹא רָמַז אֲפִסְלוֹ בְּרָמַז קַל כִּי כְּבִיר שְׁמַע פְּעָמִים רַבּוֹת אֶת הַסְּפָרִים וְהֵם יְדוּעִים לוֹ זֶה מְכַבֵּר. פַּעַם נָסַע לְעִיר גְּרוֹדִיִּיִּסְק, כְּדִי לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל כְּבִיר זְקֵנוֹ הַצִּדִּיק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ, וְגַם אָמוֹ הַתְּלוּתָה אֵלָיו לְמַסַּע. בְּשִׁשְׁמֵנוֹ הַחֲסִידִים עַל בּוֹאָ שֶׁל הַרְבִּי לְעִירָם, הִתְאַסְפוּ וּבָאוּ בְּהַמְנוּיָהּ לְקַבֵּל אֶת פָּנָיו בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ, אִוְלֵם הֵם הִמְתִּינוּ לוֹ שְׁעָה אַרְבָּה וְהוּא בּוֹשֵׁשׁ מְלִבּוֹא. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, נִצַּח הַרְבִּי לִיד אָמוֹ וְשִׁמַּע מִפִּיהָ בְּסִבְלָנוֹת גְּדוֹלָה אֶת הַסְּפָרִים הַמְּכָרִים שֶׁנִּהְיָה מִפַּעַם לְפַעַם לְסַפֵּר לוֹ, וְכֵן כְּאֲשֶׁר סִימָה וְהַזְכִּירָה לוֹ שֶׁהַחֲסִידִים מְמַתִּינִים לוֹ, קָם וְהִלָּךְ לְבֵית הַמְּדֻרָשׁ לְאַחֵר קְבֵלָת רְשׁוּתָהּ. כְּבוֹאָ, סִפֵּר לְחֲסִידִים אֶת סֵבֶת אֲחִירוֹ וְאָמַר: "הַקְּשַׁבְתִּי לְדְבָרֵי אִמִּי הַרְבֵּנִית, וּכְדָא גַּם לְכֶם לְשִׁמַּע אֶת דְּבָרֶיהָ, כִּי דְבָרִים חֲשׁוּבִים הֵם עַד כְּמֹאֵד".

כְּבוֹד גְּדוֹל נִהַג רַבִּי יִצְחָק מוֹוִרְקִי בְּאָמוֹ הַזָּקֵנָה, וּבְכָל שְׁנָה הָיָה נוֹסַע לְעִיר מוֹלְדֵתוֹ לְקַנֵּס מִצְוֹת כְּבוֹד אִם. בְּכָל פַּעַם שְׁהָיָה בָּא, הָיָה הַרְבִּי מְסַב בְּשַׁבְת־קִדְּשׁ אֶל הַשְּׁלֵחָן כְּדִי לְשִׁמַּח אֶת אָמוֹ שֶׁתוֹכַל לְהִתְכַּפֵּד בּוֹ וְהָיָה מְקַנֵּס כָּל מַה שֶׁבִּקְשָׁה מִקְּנֵס. פַּעַם אַחַת, בְּאִמְצַע הַסְּעָדָה, בִּקְשָׁה אָמוֹ לְשִׁתּוֹת כּוֹס מִים. הוֹדְרוֹ אֶחָד הַחֲסִידִים וְהִבִּיא לָהּ כּוֹס מִים לְשִׁתָּהּ, אֵף הִיא סִרְבָּה וּבִקְשָׁה שֶׁבִּנְהָה, הַרְבִּי כְּבָבּוֹדוֹ וּבַעֲצָמוֹ, וְבִיא לָהּ. מִיד בְּשִׁשְׁמַע זֹאת הַרְבִּי, קָם בְּזוּרִיוֹת מִמִּקְוָמוֹ וְנָךְ לְהִבִּיא מִים לְאָמוֹ. כְּשֶׁהִגִּישׁ לָהּ אֶת הַכּוֹס, אָמְרָה: "כְּאִמְתָּ לֹא הִיִּיתִי בַּה צְמָאָה לְמִים, אֲלֵא רְצִיתִי לְזַכּוֹת אוֹתָהּ בְּמִצְוֹת כְּבוֹד הוֹרִים שֶׁשִּׁכְרָה גְּדוֹל לְאִרְכּוּת וְמִים".

ה"אִמְרֵי אִמְתָּ" מְגוֹר, נָסַע פַּעַם בְּרַבְרָבָה עִם אָמוֹ הַרְבֵּנִית. הוּא יָשַׁב בְּקִרְוֹן עִם כְּמוֹה מְבִי הַמִּשְׁפָּחָה וְעָסַק בַּתּוֹרָה, וְאֵלּוֹ אָמוֹ יָשְׁבָה בְּקִרְוֹן הַסְּמוּד עִם מְסַפֵּר נָשִׁים שֶׁלּוֹו אוֹתָהּ בְּדִרְבָּה. תוֹךְ כְּדִי הַנְּסִיעָה, נָטַל הַרְבִּי אֶת יָדָיו לְסַעֲדָה, אֲכַל אֲרוּחָת צְהָרִים בְּזוּרִיוֹת כְּמִנְהַגוֹ, בְּרַךְ בְּרַפְתָּ הַמְּזוֹן בְּמִתִּינּוּת וּמִיד לְאַחֵר מִפֶּן שֶׁבִּי הַרְבִּי לְלַמּוּדוֹ. כְּעֶבֶר זְמַן קֶצֶר נִכְנָסָה אָמוֹ אֶל הַקִּרְוֹן וְאָמְרָה לְרַבִּי: "בְּנִי הִיקָר, עֲלִיד לְאָכֵל". הִיא לֹא יָדְעָה שֶׁהַרְבִּי זֶה עָתָה סִיֵּם לְאָכֵל, אֵף הוּא לֹא אָמַר מֵאֻמָּה אֲלֵא נִגַּשׁ בְּשִׁתִּיקָה אֶל הַמְּזוּזָה, הוֹצִיא מִשָּׁם כְּרִיד שֶׁל לֶחֶם, נָטַל שׁוּב אֶת יָדָיו, אֲכַל וּבִרַךְ. כָּלִל לֹא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ לִזְמַר לְאָמוֹ: "הִרִי זֶה עָתָה אֲכַלְתִּי, וּמִדּוּעַ אֲכַל שׁוּב?" אֲלֵא קָם אֶת דְּבָרֶיהָ מִיד לְלֹא אָמַר וּדְבָרִים.

בְּאַחַת מִנְסִיעוֹתָיו הַרְבּוֹת שֶׁל רַבִּי דָּוִד מְלֶלּוֹב אֶל רְבּוֹ הַחוּזָה מְלָבְלִין, נוֹדַע לוֹ כִּי אָמוֹ הִגִּיעָה לְבִקְרוֹר בְּקִרְבָּת מְקוֹם וְהוּא בִּקֵּשׁ לְלַכֵּת לְבִקְרָה. אִוְלֵם לְפַתַּח נֶעְצֵר וְאָמַר: "הִרִי יִצְאָתִי מִן הַבֵּית לְשֵׁם נְסִיעָה לְלָבְלִין, וְלֹא בְּשִׁבְלִי כְּבוֹד אִמִּי. הָאֵם אֶעֱשֶׂה עֲכָשׁוֹ מִצְוָה גְּדוֹלָה זֶה שֶׁל כְּבוֹד אִם לֹא הִכְנָה רְאוּיָה?" שֶׁב אָפּוֹא רַבִּי דָּוִד לְעִירוֹ, וְשׁוּב יָצָא מִמֶּנָּה בְּמִיָּד כְּדִי לְהַקְבִּיל פָּנָיו אָמוֹ, וְכֵן לְאַחֵר מִפֶּן הַמִּשְׁחִי לְלָבְלִין.

הסדרה המושלמת

עכשיו במחיר מבצע

חדש כרך ה'

שבת טיש

מספר 100

כרך ג'

כרך ד'

כרך א'

כרך ב'

ספר מלא וגדוש בסיפורים, עובדות, פרפראות ופנינים מחולק לפי פרשיות השבוע והמעשים שעל ענפיהם חיונו ומלכדו.

חדש! ניתן להשיג בכל חנויות הספרים ברחבי הארץ

לְאַחֵד מִתוֹשְׁבֵי בְּרִיסק נוֹדַע, שְׁאִבּוֹ הָגַר בְּעִיר רְחוּקָה נָפַל לְמִשְׁכָּב וְהוּא מְכַבֵּשׁ שֶׁבְנו יְבוֹא אֵלָיו. נִכְנֵס הָאִישׁ אֶל רַבִּי חַיִּים מְבִרִיסק וּשְׁאֵלָתוֹ בְּפִיו: "הִרִי אָמַר חו"ל, שֶׁאֵת הוֹצָאוֹת כְּבוֹד אֵב וְאֵם צְרִיכִים הַהוֹרִים לְשַׁלֵּם, הָאֵם פְּטוּר אִנִּי מִלְּנָסַע לְבִקֵּר אֶת אִבִּי, שֶׁכֵּן הִדְרָךְ תַּעֲלָה לִי כֶּסֶף רִב' ז' הִבִּית בּוֹ הָרַב בְּעִינִים חוֹדְרוֹת וְאָמַר: "אִינְךָ צִירָה לְנָסַע לְאִבִּיךָ, עֲלִיד לְלַכֵּת אֵלָיו בְּרֶגֶל!"

כְּשֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לִיב דִּיִּסְקוֹן מְבִרִיסק הִחְלִיף פַּעַם אֶת בֵּית מְגוּרָיו, הִתְלַחֵה אֶל אֶחָד הַסְּבָלִים שֶׁנִּשְׂא בִידוֹ שְׁנֵי אֲרָגִזִים, וְכָל הַדָּךְ הַזִּהִירוֹ שֶׁלֹּא לְהַפֵּךְ אֶת סִדֵּר הָאֲרָגִזִים. הִתְפַּלְאוּ בְּנֵי בֵיתוֹ עַל הַנִּהְיָתוֹ וְהָרַב הַסְּבִיר: "בְּתַבָּה הַעֲלִיוֹנָה מְנַחֵם חֲדוּשֵׁי תוֹרָתוֹ שֶׁל אִבִּי, וּבְתַבָּה שְׁלִמָּה הַמִּנָּה מְנַחֵם חֲדוּשֵׁי תוֹרָתוֹ שֶׁלִּי. לֹא רְצִיתִי שֶׁאֲפִסְלוּ רַעַג קוֹט יִהְיֶה חֲדוּשֵׁי הַתּוֹרָה שְׁלִי מְנַחֵם עַל אֵלּוֹ שֶׁל אִבִּי, שֶׁכֵּן אִין זֶה לְכַבְּדוֹ שֶׁל אִבִּי".

"וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְוֶה חַיִּים עַל־לְבָבְךָ". לְמַה נֶּאֱמַר עַל־לְבָבְךָ, וְלֹא נֶאֱמַר בְּלִבְבְּךָ?

אֲלֵא שִׁיחֵיו הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מוֹכִינִים וּמְזַמְנִים תְּמִיד עַל־לְבָבְךָ, וּמִיָּד בְּשִׁשְׁפַּתְהָ הַלֵּב לְרַעַג, מִיָּד יִהְיוּ חוֹדְרִים הַדְּבָרִים לְתוֹכּוֹ... (רַבִּי מִנְחֵם מַעֲנֵדֵל מִקּוֹצֵא)

על פרשת השבוע

פרשת ואתחנן תשע"ט

אגעדאנק

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

אעברה נא (ג, כה)

משה רבינו את עם ישראל "ויתעבר ה' בי למענכם" בסיבה שלא יכול להיכנס לארץ ישראל? הרי בין כה וכה לא יכול לחיות יותר ממאה ועשרים שנה?

יש לתרץ שמאה ועשרים שנה זה אכן לפי מדת "עין בינונית" של אחד מחמישים, אבל "עין יפה" זה אחד מארבעים ואחד ממ' מששת אלפים זה יוצא מאה וחמישים שנה. ולכן נענש משה כשהכה את הסלע, שאם היה מדבר אל הסלע היה הנס יותר גדול וב"עין יפה", ואז היה חי מאה וחמישים שנה, אבל כיון שהכה את הסלע היה הנס רק משהו "בינוני", לכן חי רק כמדת "עין בינונית" מאה ועשרים שנה. וזה מרומז בפסוק זה "אל תוסף דבר" אל"י א - ל"י דהיינו אחד ממ', שאמר לו הקב"ה שלא יוסיף לבקש שיחשבו את שנותיו במידת עין יפה. (בן איש חי)

ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צונו ד' אלו לעשות כן בקרב הארץ. (ד, ה)

מבאר בספר הקדוש "תפארת שלמה" וכן הוא בספר "בן איש חי", שמשה רבינו הוכיחם כאן שילמדו ממנו, שכשמושה רבינו למד מפי הקב"ה לא השאיר לעצמו שום דבר בשביל להתפאר בו שרק הוא יודע סודם של דברים וכדומ', אלא העביר ולימד את בניו כל מה ששמע מיד. ועוד, שהעבירים באותו צורה ששמע מפי הקב"ה, כן אמר משה לבניו "גם אתם תראו ללמד את כל מה שזכיתם להבין. וזה מה שרמזו כאן בפסוק: "ראה לימדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר ציווני ד' אלו"ק"י שלא השארתי אצלי כלום, כן גם אתם תלמדו ממני "לעשות כן בקרב הארץ".

כעין דרך זו ביאר פעם בעל ה"עטרת משה" ממאקאווא צ"ל, (עטרת משה - שבועות) את מאחז"ל הידוע שדימו את הרב והתלמיד "יותר ממה שהעגל רוצה לניק רוצה הפרה להניק", ויש להבין למה דימו חז"ל עניין זה דייקא לעגל ופרה, למה לא יכלו לדמות לאדם ותינוק שרוצה לניק? וביאר, שלכן לא רצו לדמות לאדם ותינוק שכן האדם יש לה לפעמים חשבונות: אם להניק יותר מאוחר או יותר מוקדם, בתחילת הלילה או באמצע הלילה וכדומ', אבל הפרה אין לה שום חשבונות ובכל עת ובכל זמן שהעגל בא לניקוק הרי היא מניקה אותו, וזה לימוד גדול בדרך לימוד הרב עם התלמיד, שכן יש לפעמים שלרב יש איזה חידוש, והוא נמנע מלאמרו תיכף לתלמידיו כיוון שרוצה לשמרו להזדמנות מיוחדת או לאיזה "שיעור כללי" וכדומ', ועל זה באו חז"ל ולמדונו שכמו שהפרה לא עושה חשבונות לעגל, כנ"ל, כן הרב שלא ישמור כלום ולא יעשה שום חשבונות אלא כל חידוש שיש לו תיכף ומיד יזכה בזה את תלמידיו.

כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כד' אלקינו בכל קראנו אליו (דברים ז, ז). הקב"ה מאזין לכל תפלתו, ואם רואים שלא נענים הרי זה משום שלא היה בכוונה מספקת. המפרשים מביאים יסוד זה גם מריש פרשה זו שאמר הקב"ה למשה: "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", דהנה אחד שהוא חלש באופיו אזי כשמן דהוא מתחנן אליו, ויודע שלא יוכל לעמוד בהפצרותו, מבקש הוא ממנו שלא יפציר בו, אבל מי שהוא חזק בטבעו אומר למתחנן הזה: לא יעזור לך שום דבר, כמה שרק תבכה, אתה לא תקבל... וא"כ נשאלת השאלה למה הוצרך כביכול הקב"ה לומר למשה "אל תוסף דבר וכו'", שיאמר לו "כמה שתבקש לא יעזור לך שכבר נגזרה גזירה", רואים מכאן יסוד עצום, שהתפילה כביכול מכריחה את הקב"ה למלאות הבקשה, עד שהוצרך כביכול לומר למשה שיפסיק לבקש כי אם ימשיך לבקש לא יוכל כביכול הקב"ה לסרב לתפילתו. וזה דבר נורא בכח התפילה.

ישנו זוהר חדש פלאי זה לשונו: "בגין דאיהו חד לית כאן וי", הדא הוא דכתיב קרוב ד' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת". בביאור הדבר מביא בספר שמחת ישראל, שפעם נכנס הגאון רבי עזריאל ה"ראש הברזל" אל הרבי רבי בונים מפשיסחא ושאלו פשט בזוהר זה, אמר לו, שבכל הפסוקים באשרי יש' באמצע הפסוק כגון: בכל יום אברככה ואהללה שמך וכו', גדול ד' ומהולל מאוד ולגדולתו וכו' והפסוק היחיד שאין ו' זהו פסוק זה של "קרוב ד' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ולמה באמת אין ו', כי סוף הפסוק מחובר לתחילת הפסוק כדאינתא במדרש רבה פר' מצורע (יז, א) "קרוב ד' לכל קוראיו, יכול לכל? ת"ל לכל אשר יקראוהו באמת", שד' קרוב רק למי שקורא לו באמת, וזה הפשט בזוהר חדש "בגין דאיהו חדא" בגלל שכל הפסוק הזה הוא מקשה אחת שתחילתו נעוץ בסופו כנ"ל "לית כאן ו'" לכן אין ו' באמצע פסוק זה.

שמור את יום השבת לקדשו... לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך וגו' (יב-יג)

מסופר על החפץ חיים צ"ל שנסע פעם ברכבת, ויחד עמו היו חתנו ורבי זלמן סורוצקין צ"ל.

בגמ' סוטה (יד, א) "דרש רבי שמלאי מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך? אלא, כך אמר משה, הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי. אמר לו הקדוש ברוך הוא, כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר, מעלה אני עליך כאילו עשיתם". שואלים המפרשים, וכי משה רבינו קיים המצוות "אלא לקבל עליהם שכר"? והרי המשנה אומרת (אבות א, ג) אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס?

בספר עלי ורודים הביא תירוץ בשם הגר"ח מוולוז'ין צ"ל בפירושו "רוח חיים" על פרקי אבות (א, ג), דהנה עיקר כוונת הבריאה שהקב"ה ברא את העולם הוא כדי להיטיב עם ברואיו, וא"כ לפי"ז יתכן כי מן הראוי יותר לקיים המצוות על מנת לקבל שכר, כי אז עובד ע"מ שייטיב לו ויגיע מזה נחת רוח להקב"ה. אולם כ"ז שראוי לעשות ע"מ לקבל שכר זהו דוקא אם כל כוונתו בקבלת השכר רק לשם שמים לעשות נחת רוח להקב"ה, אבל אם מבין להנאתו אין בזה כל מצוה. ומזה הזהיר התנא במשנה שלא לעבוד ע"מ לקבל פרס דהיינו שלא יהיה הרצון העצמי של האדם לקבל שכר.

ומה הסימן והמודד אם האדם ברצונו את השכר מתכוון לשם שמים או לא? המבחן הוא אם האדם מוכן לעשות את המצוה על מנת שחבירו יקבל את השכר ולא הוא עצמו, כי גם בזה הרי יהיה להקב"ה את אותה נחת רוח שמיטיב לברואיו, והיה אם אז לא יחפץ האדם בעשיית המצוה כשחבירו מקבל את השכר, זהו אות שכל כוונתו בשכר המצוות אינה כי אם לטובת עצמו ולא למלואת בזה את רצון ה', אבל אם ירצה לעשות המצוה כדי שייטיב לחבירו ויבא מזה נחת רוח להשי"ת אם חסיד כזה יעבוד ע"מ לקבל שכר זהו המעלה הגדולה ביותר העולה היא למעלה כי זה תכלית הבריאה להיטיב לברואים.

והנה משה רבינו לאחר חטא העגל שהקב"ה אמר לו "הרף ממני ואשמידם ואעשה אותך לגוי גדול" היה מוכן למחוק עצמו משני העולמות שנאמר (שמות לב, לב) "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" וכל זה על מנת שיהיה טוב לעם ישראל, והיינו שמשרע"ה הגיע למדרגה גבוהה זו שכל שאיפתו היתה שרצון ה' יתקיים בעולם להיטיב, גם אם הוא עצמו לא יהיה באותו שכר, ממילא ברור שאצל משרע"ה הרצון לקבל שכר אינו אלא כדי לקיים את רצון הקב"ה לתת שכר, וע"כ א"ל הקב"ה שאם רצונו לעשות לו נחת רוח ולקבל שכר יקבל אותו.

יש מעשה מרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שבשנה אחת לא מצא אתרוג בשום אופן, והנה בערב החג מצאו נוסע אחד שעבר בעיר בארדיטשוב ובכוונתו להמשיך לנסוע לביתו לחג הסוכות, והוא היה לו אתרוג, בקשו לו אנשי העיר בארדיטשוב שישאר לחג הראשון אצלם בעיר, כדי שאנשי העיר יוכלו לברך על האתרוג שלו, אבל לא הסכים להישאר בשום אופן שם לחג. הביאו אותו אל הרב, והרב ביקשו ג"כ שיואיל בטובו להישאר איתם חג ויזכה את כל אנשי העיר במצוות ארבעת המינים, אבל הוא התעקש שלא להישאר. עד שפתח ואמר לרב שבאם הרב יבטיח לו הרב חלק לעוה"ב אזי מוכן הוא להישאר שם לחג, ויתן את האתרוג. אמר הרב שהוא מסכים לזה והבטיח לו עוה"ב. בלילה, עם התקדש ליל החג, נתן הרב הוראה לכל אנשי העיר שאף אחד לא יתן לאורח הזה להיכנס אל הסוכה בשום פנים ואופן. אחרי התפילה חיכה האורח שמאן דהוא יזמינו לאכילת הכזית של מצוה בסוכה, והנה אף אחד אינו מזמינו, הלך האורח והתחיל לסובב על פתחי הסוכות, בבקשה שיתנו לאכול כזית של דאורייתא בסוכה, אבל אף אחד לא הסכים. ראה האורח שכלתה איליו הרעה, והלך ובא אל סוכת הרב מבארדיטשוב, והתחיל לבכות שברצונו לאכול כזית בסוכה, אמר לו הרב, שהוא מוכן לתת לו להיכנס רק בתנאי שיוותר על ההבטחה של העוה"ב! שמע האורח, שקל את הדברים, ואמר לרב, אני מוכן לוותר על העוה"ב בשביל קיום המצוה! נתן לו הרב להיכנס. אחרי הסעודה אמר לו הרב, תדע לך שתקבל את מה שהבטחתי לך, רק פשוט לא רציתי שתקבל את זה בחינם, וכעת שהראית שאתה מוכן להפסיד את כל העוה"ב בשביל קיום המצוה הרי שבדין הוא שתטול את שכרך. (ציוני תורה)

ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה (ג, כו)

כתב בספר תפארת הגרשוני, שהטעם שמשה רבינו חי מאה ועשרים שנה, הוא כיוון שהעולם קיים ששת אלפים שנה, ומשה רבינו הוא התרומה של העולם ובתרומה עין בינונית זה אחד מחמישים, לפי זה כשנחשב שניים ממאה מתוך ששת אלפים הרי זה מאה ועשרים שנה. אלא, שלפי זה נשאלת השאלה למה אם כן אמר הקב"ה למשה שלא יכנס לאר"י יען אשר לא קידש את שמו במי מריבה, והרי סוף כל סוף לא יכול משה לחיות יותר ממאה ועשרים שנים? וכן למה האשים

בדרכם עברו ליד עיירה אחת, כשעצרה הרכבת בתחנה ניגש יהודי אל רבי זלמן ואמר לו: "יש כאן יהודי שכבר הרבה זמן חולה מאוד, וברצונו לבקש ברכה מהחפץ חיים. אבל דע לך, בנו של היהודי הזה מחלל שבת, ובכך גורם רפיון בשמירת השבת של כל בני העיר. עליך לספר זאת לחפץ חיים, כדי שיתנה את ברכתו בכך שהבן יפסיק לחלל שבת".

רבי זלמן אמר לחתנו של החפץ חיים צעיריכם לומר זאת לרב, והם נגשו אליהו ביחד, אך ראו שאחריו את המועד. היהודי ההוא כבר מדבר עם הרב. נעמדו, איפה, שניהם והקשיבו לשיחה.

הם שומעים שהיהודי מספר לרב שהוא חולה הרבה זמן, ובלילה באה איליו אמו בחלום ואמרה לו שלמחרת יעבור בעיר צדיק גדול, ושילך לבקש ממנו ברכה, אז הנה הוא בא כעת לבקש ברכה.

אומר לו החפץ חיים: "ממני לקבל ברכה? מי אני בכלל, ישראל מאיר יכול לברך? השבת הקדושה – היא מקור הברכה, תבקש ממנה!"

"אומר לך משהו" – המשיך החפץ חיים – "שבת היא מלזעזק ורפואה קרובה לבא. אם השבת לא תזעק כי מחללים אותה – הרפואה תהיה קרובה לבוא!"

אמר היהודי: "אני, ברוך ה', שומר שבת".

"כן", אמר החפץ חיים, "אבל בודאי זוכר אתה מה כתוב בפסוק: 'אתה ובנך ובתך' – כולכם צריכים לשמור את השבת. אם אתה ובנך לא תחללו את השבת – השבת לא תזעק, וממילא הרפואה תהיה קרובה לבוא. (ומתוך האור – שבת קודש)

את ה' אלקיך תירא (ו, יג)

מאוצרות המגידים

"ואהבת את ה' אלקיך" בין אם נוהג עמך במדת הרחמים הרמוזה בשם הוי"ה, בין אם נוהג עמך במדת הדין הרמוזה בשם אלקים, "בכל מאודך", הכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאוד מאוד. (ברכות נד, א).

זהו שאמר דוד: "באלקים אהלל דבר, בה' אהלל דבר" (תהלים נו, יא), אם במדת הדין ואם במדת הרחמים, אהלל –

"חסד ומשפט, אשירה" (שם קא, א), אם חסד אשירה ואם משפט אשירה – "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא" (שם קטז, ד)!

הלא נראה, שספרו בגמרא (סנהדרין צב, א) שכאשר ראה נבוכדנצר הרשע שחנניה מישאל ועזריה ניצלו מכבשן האש ויחזקאל החיה מתים בבקעת דורא פתח פיו לשבח לקדוש ברוך הוא, ואלמלא בא מלאך וסתרו על פיו היה מאפיל על כל השירות והשבחות שאמר דוד בספר תהלים –

ותמוה –

הלא העולם הזה עולם הבחירה הוא, ואם בקש נבוכדנצר לומר שירה שלא נשמעה כמותה ולהאפיל אף על דוד המלך, למה מנעוהו?!

ובאר הרבי מקוצק זצ"ל שאכן לא מנעוהו!

ולמה סתרוהו? כי אמרו לו: דוד המלך שורר בין בעת רווחתו ובין בעת צרתו. אתה, נבוכדנצר, משורר בעת גדולתך ורווחתך, אין זו רבותא. נסתור לך, ונראה איך תשורר –

ואז, נדם...

ובעניין זה שמעתי אמרה בשם הצדיק רבי יששכר דוב מבעל זצ"ל, ויש בה עומק כה רב! תשאלו: מהיכן הגיע אלי ווארט של הרבי מבעל? הו, זה סיפור ארוך –

לאחר מלחמת העולם השנייה שוחררנו מסיביר, והתגלגלתי לאוהבקיטאן שבמזרח דרום רוסיה. הטשיבינער רב, ה"דובב מישרים" זצ"ל, מגדולי הדור, עם רבנים חשובים, נשארו בסיביר. נעשו מאמצים רבים לחלץ את הרב מטשיבין והשלטונות לא אפשרו בשום פנים ואופן להגר מגן העדן הקומוניסטי, לבל יתגלה אלו פנים יש לגן עדן זה...

מובן שהשלטונות, שהכפירה במלוכות שמים היתה מעקרי שיטתם, לא הרשו להתכנס בבתי כנסת, וכל התכנסות נחשבה בעיניהם כחתרנות ופעילות כנגד המהפכה שלהם. בסכנת נפשות ארגנו מניין בסתר ולמדנו תורה.

יום אחד הופיעו במנין שלשה יהודים מזוקנים, והודיעו בשמחה שהמאמצים נשאו פירות, השאה הפרסי בעצמו התקשר לסטאלין, ורודן ברית המועצות, שיאפשר לרב מטשיבין לעבור לארצו, ומשם הדרך פתוחה לארץ ישראל. יש רק בעיה אחת: את אישור היציאה עבורו אפשר להשיג אך ורק במוסקבה. אין אפשרות לעלות לרכבת ולנסוע למוסקבה בלי אישור מסע מהשלטונות, והם לא יניפקו אשרת מסע לצורך זה. אדרבה, המבקש מסתכן במעצר: מאין לך המידע? מצוי אתה בקשרים עם חוץ לארץ – הרי זו סיבה מספקת להיאסר בעון ריגול...

הצעד הראשון שהתבקש היה לוודא שהסיפור נכון. פניתי אליהם ושאלתי מנין להם המידע. רב היה החשש שאילו שוטרי חרש, קומוניסטים יהודים פעילי הייבסקציה, המבקשים להפליל את אחיהם. ענו שהם בקשר עם הרב מטשיבין ועם פעילי החילוץ, אלא שקצרה ידם להגיע למוסקבה.

אמרתי להם: "הרב מטשיבין כולו תורה. אם אתם בקשר עמו, ודאי שמעתם מפיו דבר תורה" –

אמרו: "אכן, גם את מצבו הגדיר בדבר תורה. אמר אימרה ששמע מפי הרבי בבעל זצ"ל, בפסוק: 'קול ה' יחיל מדבר, יחיל ה' מדבר קדש' (תהלים כט, ח). לאמור: ידע שהעולם נחלק לשליש ישוב, שלשי ים, ושליש מדבר (תוספות פסחים צד, א). הים אינו מקומם של בני אדם (נדרים ל, ב), אבל המדבר הוא חלק מהיבשה. המדבר בא בטענה: רבונו של עולם, למה אגרע? מדוע ביישוב נשמע קול תורה ותפילה, דבורי קודש, ואילו אני מקום חיות רעות וגדודי ליסטים! וזהו שנאמר: 'קול ה' יחיל מדבר'. יחולו וכיסופיו של המדבר, שישמע גם בו קול ה'. ובאמת זהו גם יחולו של הקדוש ברוך הוא, שהמדבר יתקדש: 'יחיל ה', מדבר קדש'!"

ואמר הרב מטשיבין: לכל אדם יש בחייו תקופות "ישוב" ותקופות "מדבר". בעת הטובה, אין זו רבותא שהוא לומד ומתפלל כדבעי. אבל עליו לראות שתקופת המדבר שלו לא תהיה מקום חיות רעות וגדודי ליסטים, שממה ותוהו, אלא: "מדבר קדש"!

איי, ומי כרב מטשיבין הפך את תקופת המדבר, גלותו בסיביר, ל"מדבר קדש", וכתב את שפעת חידושו על פיסות נייר אריזה שליקט בשקידה...

בדרכם עברו ליד עיירה אחת, כשעצרה הרכבת בתחנה ניגש יהודי אל רבי זלמן ואמר לו: "יש כאן יהודי שכבר הרבה זמן חולה מאוד, וברצונו לבקש ברכה מהחפץ חיים. אבל דע לך, בנו של היהודי הזה מחלל שבת, ובכך גורם רפיון בשמירת השבת של כל בני העיר. עליך לספר זאת לחפץ חיים, כדי שיתנה את ברכתו בכך שהבן יפסיק לחלל שבת".

רבי זלמן אמר לחתנו של החפץ חיים צעיריכם לומר זאת לרב, והם נגשו אליהו ביחד, אך ראו שאחריו את המועד. היהודי ההוא כבר מדבר עם הרב. נעמדו, איפה, שניהם והקשיבו לשיחה.

הם שומעים שהיהודי מספר לרב שהוא חולה הרבה זמן, ובלילה באה איליו אמו בחלום ואמרה לו שלמחרת יעבור בעיר צדיק גדול, ושילך לבקש ממנו ברכה, אז הנה הוא בא כעת לבקש ברכה.

אומר לו החפץ חיים: "ממני לקבל ברכה? מי אני בכלל, ישראל מאיר יכול לברך? השבת הקדושה – היא מקור הברכה, תבקש ממנה!"

"אומר לך משהו" – המשיך החפץ חיים – "שבת היא מלזעזק ורפואה קרובה לבא. אם השבת לא תזעק כי מחללים אותה – הרפואה תהיה קרובה לבוא!"

אמר היהודי: "אני, ברוך ה', שומר שבת".

"כן", אמר החפץ חיים, "אבל בודאי זוכר אתה מה כתוב בפסוק: 'אתה ובנך ובתך' – כולכם צריכים לשמור את השבת. אם אתה ובנך לא תחללו את השבת – השבת לא תזעק, וממילא הרפואה תהיה קרובה לבוא. (ומתוך האור – שבת קודש)

את ה' אלקיך תירא (ו, יג)

כתב בעל הטורים "תירא בגימטרי" תלמידי חכמים, ובגמ' פסחים (כב, ב) "שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה, כיון שהגיע לאת ה' אלקיך תירא פירש, אמרו לו תלמידיו: רבי, כל אתים שדרשת מה תהא עלינו? אמר להם: כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אני מקבל שכר על הפרישה. עד שבא רבי עקיבא ודרש את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים".

מן הראוי להביא כאן סיפור מופלא אותו מספר הרב שלמה לוינשטיין: רבי אליהו מן סיפר לי כך: יום אחד מתקשר אלי יהודי מאמריקה ואומר לי שבנו בן השש חלה, והוא עשה חשבון נפש למה זה קרה לו, והגיע למסקנה, שהיות והוא מלמד, והרבה פעמים, כדי לעודד את התלמידים החלשים הוא אומר להם שבשביל לגדול תלמיד חכם לא צריך להיות "בעל כשרון", והראי' שהנה רבי חיים קנייבסקי בצעירותו לא היה בעל כשרון ואפי' ככה נהיה גדול הדור. אמר אותו יהודי לרבי אליהו מן, "חוששני שאולי בגלל דברים אלו שאולי יש בהם משום פגיעה בכבוד רבי חיים, הגיעני כל זאת" וביקש מרבי אליהו מן שיכנס אל רבי חיים ויבקש ממנו מחילה משמו. אמר לו רבי אליהו מן שלא נעים לו להגיד לרב בפה את הדברים האלו "שהרב לא היה בעל כשרון", לכן ביקש מאותו מלמד שיעלה את הדברים על הכתב ויפקסס לו את זה והוא כבר יכניס את זה אל הגר"ח.

אותו יהודי אכן כתב את כל הדברים, ורבי אליהו מן הגיש את זה לרבי חיים אחרי תפילת שחרית. רבי חיים קרא את המכתב, והתחיל לצחוק. אומר רבי חיים לר' אליהו מן, יש ספר שהיה של אבי הסטייפלר ושם בספר כתוב על החזון איש שהוא לא היה בעל כשרון בצעירותו, ואבי הסטייפלר הגיה "זה שקר והוצאת שם רע", כי החזון איש כן היה בעל כשרון, "אבל כאן" אומר הגר"ח "זה הרי נכון. אני באמת לא הייתי בעל כשרון, מה שכן, אותו מלמד אומר שרק לא הייתי בעל כשרון בעבר וכאילו שהיום אני כבר כן בעל כשרון, אבל האמת היא שגם היום אני לא בעל כשרון... אז אולי על זה הוא צריך תיקון..."

עד כאן הקפה א'. ממשיך ר' אליהו מן לספר, באותו יום הזדמנתי אל הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ, וכפי שאתם יודעים שר' מיכל יהודה בצעירותו שימש כר"מ ב"תפארת ציון" ושם פירש אצלו הגר"ח והגר"נ קרליץ. אומר ר"א מן שאלתי את ר' מיכל יהודה האם זה נכון שר' חיים לא היה בעל כשרון? אמר לי: "ממש לא!". "רבי חיים היה בעל כשרון והיה אהוב על כולם", והוסיף שההוא צריך לבקש מחילה. שאל ר"א מן את הגמ"ל "האם אני יכול לומר לגר"ח את מה שהראש ישיבה אומר?" אמר לו הגרמ"ל "כן, תגיד לו את זה בשמי". חזר ר"א מן אל הגר"ח ואמר לו "הראש ישיבה אמר שהרב כן היה בעל כשרון והיה אהוב על כולם", מיד נענה רבי חיים "אני מוחל אני מוחל" וכמובן שאותו ילד אכן הבריא.

(הר"ש לוינשטיין)

בן בחר ה' אלוֹקִיךָ להיות לו לעם סֹגֻלָה מִכָּל הָעַמִּים (ז, ו)

עם ישראל נקרא העם הנבחר נהרות של דם נשפכו על ענין "אתה בחרתנו". תמיד הגויים קנאו בנו על היותנו עמו הנבחר של הקב"ה.

שכן, "אתה בחרתנו" אין הכוונה רק שהקב"ה בחר בנו ואז נעשינו עמו, אלא הקב"ה בחר בני אדם כאלו הראויים להיבחר.

הבה ונתבונן: אם לפני ששת אלפים שנה הקב"ה היה שואל בני אדם האם כדאי לברוא את העולם ומדוע, מה היו עונים?

אחד היה אומר: כדאי לברוא את העולם כדי שתהיה לאנשים פרנסה. השני יאמר: כדאי כדי שימצאו את הטכנולוגיות המתקדמות שישנן כיום, ועוד תשובות מעין אלו.

כל זה הוא שטות, שכן רק אחרי שיש עולם צריך פרנסה או טכנולוגיה, וללא שיש עולם אין שום צורך וטעם בהם, איננו מחפשים מעלה יחסית אלא מעלה בעצם, שהיא תהיה סיבה לברוא את העולם.

לעם ישראל יש מעלות כל כך עצומות, שלמען ראוי וצריך לברוא את העולם. יש לכך אינספור דוגמאות, ובניא מעשה אחד מופלא על הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל:

ידעתי איפוא שאינם סוכני חרש המבקשים להפילנו, וקיבלתי על עצמי לנסוע

למוסקבה ולהשיג את אישור היציאה. הכיצד? נפלאות ההשגחה הפרטית: באוזבקיסטן נשאתי את אשתי, ילידת מוסקבה. לשם כך נצרכו אישורים ממרשם התושבים שם. החלטנו לוותר עליהם, די לנו בסידור קידושין, לא נהיה רשומים כנשואים. עתה היה בידי נימוק מצויין לנסיעה למוסקבה: לקבלת האישורים לצורך רישום הנישואין. היו עוד עיכובים שנפתרו בניסים, ואין כאן מקומם. סוף דבר העניין סודר, ובערב הפסח תש"ו היה הרב מטשיבין בארץ ישראל.

כשהגעתי לארץ ישראל ועליתי לבקרו, קם למזוג לי כוס קפה, באמרו: "אני חייב לך הכרת הטוב".

תשאלו איך הסכמתי שגדול הדור ישרתני? כך למדוני: אם מישוהו חש צורך להביע לך תודה, החסד שאתה יכול לעשות עימו כעת הוא לקבל את הבעת התודה. גם זה בכלל "הוה רך כקנה" (תענית כ, א) לבטל רצונך מפני רצונו.

על כל פנים, זו האימרה וזה לקחה –

לעבוד את ה', בכל מצב!

"בשמים ממעל ועל הארץ מתחת"

ידוע פרושו של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ע ("קדושת לוי" פרשת אמור) בביאור: "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" (דברים ד, ט) כלומר "ש"בשמים", בעניינים הרוחניים, "ממעל", שא ענין וראה שיש גבוהים ממך ותשתדל להעפיל לדרגתם, בבחינת "קנאת סופרים תרבה חכמה" (בבא בתרא כא, א). וידועים דברי רבינו יונה (אבות פ"ב מ"ז) "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש". כי "אנשים" הם החשובים והנעלים (רש"י במדבר יג, ג). במקום שיש גדולים ממך ודאי תשאף להגיע למדרגתם. אבל גם במקום שאתה הגדול, ולכאורה הגעת לפסגה, גם אז השתדל להיות "איש", נעלה ומרומם עוד יותר. הכיצד? "תראה עמך כאילו בדור חכמי התלמוד אתה, ועימיהם במקום אחד. וגם אם תשיג למעלתם, תחשוב כאילו אתה עומד עם הנביאים, ועם משה רבינו עליו השלום, ומתי תשיג לחכמתם! ובה, לא תתרשל לעולם מללמוד, ותהיה כמעטין המתגבר!" איזו תביעה!

ה"חפץ חיים" זצ"ל היה מספר על אותו "ידען" בכפר, שהיה לו סידור עם הלכות "דרך החיים" וידע לפסוק מתי אין אומרים "אב הרחמים". גם לוח שנה היה לו, וידע לומר מתי ראש חודש ומתי חל המולד. והיו מכבדים אותו במנין שבכפר, וקוראים אותו "רבי".

פעם נקלע ללילנה, ועלה לבית המדרש של הגר"א. מצא את הלומדים מתנצחים בהלכה חמורה ותמה על המחזה. פנה אליהם לפשוט להם ספיקם, שהרי "רבי" הוא. על מה רבים כאן, שאל.

סחו לו בקצרה: מה יהי הדין במקרה פלוני, לשיטת הרמב"ם בסוגיא פלונית. על הרמב"ם שמע, על הסוגיא לא...

כך, אמר ה"חפץ חיים", כאן מכבדים אותנו וקוראים לנו "רבי", כשנעלה למרום הרי לא נדע על מה מדברים שם, במתיבתא דרקיעא!...

וזהו: "בשמים ממעל". בעניינים הרוחניים שא עניןך לאלו שמעליך, ותשתדל להעפיל למדרגתם.

ברם, "ועל הארץ", בעניינים הארציים, "מתחת". תראה שיש פחותים ממך, ותשמח בחלקך. לא בכדי "השמח בחלקו" הוא מקנייני התורה (אבות פ"ו מ"ו)! נלמד קטע גמרא (נדרים נ, א), ונסנה להבינו: רבי עקיבא, התקדשה לו בתו של כלבא שבוע, מעשירי ירושלים. שמע אביה, והדירה מכל נכסיו. התגוררו במתבן, וכל בוקר היו מלקטים את התבן שהסתבך בשערם. אמר לה: "אילו היה לי, הייתי קונה לך 'ירושלים' של זהב (תכשיט זהב, וירושלים מגולפת בו (ר"ן)). שכן ראוי לנחם ולפיס (עירובין ק, א), ולבסוף אכן העניק לה תכשיט זה (שבת ק, ב)).

בא אליהו, נדמה להם כאדם וקרא על הפתח: "תנו לי מעט תבן, שאשתי ילדה ואין לי דבר להניח על הארץ עבורה ועבור התינוק!"

אמר רבי עקיבא לאשתו: "ראי אדם, שאפילו תבן אין לו!" כמה עלינו לשמוח בחלקנו, תבן יש לנו!

אמרה ליה: "זיל הוי ביה רב", לך ותלמד תורה.

הלך ולמד שתיים עשרה שנה לפני רבי אליעזר ורבי יהושע, ולאחר עוד שתיים עשרה שנה חזר בראש עשרים וארבעה אלף תלמידים ואמר להם: "שלי ושלכם, שלה הוא".

ידוע.

יש לי שאלה: הן לא פחות מכך, ידוע המדרש אודות "איש חסיד היה, בלי מזון ומחיה", שיצא להביא טרף לביתו והנה אליהו הנביא לקראתו, נמכר עבורו לעבד תמורת שמונה מאות אלף זהובים, גייס מלאכי מרום שיעזרוהו לבנות ארמון בין לילה, ושוחרר למחרת. ובמדרשים נוספים גילה אליהו מטמניות והנחיל עושר. מדוע כאן לא בנה להם ארמון ולא העשירים?

והתשובה, שאילו היה מעשירים היו נחלצים מענים, אבל היינו מפסידים את רבי עקיבא! כי יש לו מנה רוצה מאתיים, ויש לו ארמון רוצה שבעתיים. מה שעשה אליהו הנביא, השריש בהם את ה"על הארץ, מתחת", וברגע שהשתרשה ההכרה מיד שלחתו ללמוד תורה! להעפיל אל "השמים, ממעל!"

כמה נפלאים דברי החידושי הרי"ם מגור זצ"ל, שכאשר קטרגה הלבנה שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד והקדוש ברוך הוא מיעטה, הירבה צבאה בכוכבים להפיס את דעתה (רש"י בראשית א, ט"ז). ואינו מובן: גדולה היתה והתמעטה. במה יפייסו הכוכבים את דעתה?

וענה: תתנחם בכך שיש קטנים ממנה. "על הארץ – מתחת!"

וכאשר נרכוש נקודת מבט זו, ונהיה שבעי רצון בחלקנו בגשמיות, נוכל להפנות המבט להתעלות ברוחניות: "בשמים – ממעל!"

"ונושנתם"

"כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ והשחתם ועשיתם פסל תמונת כל ועשיתם הרע בעיני ה' אלקיך להכעיסו, העידתי בכך היום את השמים ואת הארץ כי אבד תאבדון מהר מעל הארץ אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה לא תאריכן ימים עליה כי השמד תשמדון. והפיץ ה' אתכם בעמים ונשאתם מתי מספר בגוים אשר ינהג ה' אתכם שמה" (דברים ד, כה-כו). במילים אלו פותחת קריאת התורה בתשעה באב, יום החורבן, אותו צפה ומפניו הזהיר הקדוש ברוך הוא, "קורא הדורות מראש" (ישעיה מא, ד).

יש לי שאלה: מתי שמחים יותר, בערב ראש חודש אב, או בערב ראש חודש אדר? נתבונן: "משנכנס אדר מרבין בשמחה" (תענית כט, א). מריים ומריים ומריים, עוד ועוד, באדר ובניסן באייר ובסיון, ממשיכים להרבות בתמוז מגיעים לפסח, ואז: "משנכנס אב ממעטין בשמחה" (שם). ממעטים וממעטים, עד שמגיעים לשפל בערב ראש חודש אדר...

מובן שאני אומר זאת בדרך צחות, בהלצה. אבל בכל זאת, תשעה באב קרוי "מועד", "קרא עלי מועד" (לשבור בחורי" רחמנא לצלן) (איכה א, טו), ואין אומרים בו תחנו (ארח חיים תקנט) ולא צידוק הדין על המת (בית נוסף יור"ד תא). וכתה ה"פרשת דרכים" (דרוש לג) "ולא ידעתי מועד זה מה כוונתו. וראיתי במרדכי במועד קטן שאין אומרים תחנון בתשעה באב משום דכתיב "קרא עלי מועד", ולא ידעתי למה נהפך יום זה מאבל ליום טוב מיגון לשמחה".

והתשובה כתובה ברש"י על הפסוק "וכי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ", ומקורה בגמרא (גיטין פח, א): רמז להם שגילו מארצם לסוף שמונה מאות חמישים ושנים שנה כמנין "ונושנתם" והוא הקדים והיגלם לסוף שמונה מאות וחמישים, והקדים שנים ל"ונושנתם", כדי שלא יתקיים בהם "כי אבוד תאבדון". וזהו שנאמר "וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק הוא ה' אלוהינו (דניאל ט, יד), צדקה עשה עמנו שמייהר להביא הרעה שנתיים קודם זמנה.

נחשוב: מה חשבו בני ישראל כשהגיע החורבן, כשנתיך זעם ה', "בהיעטף עולל ויונק ברחובות קריה, שכבו לארץ חוצות נער וזקן, בתולותיו ובחוריו נפלו בחרב, ידי נשים רחמניות בשלו ידיהן" כל מגילת איכה –

ולמעשה, "צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהקדים שנתיים ול"ונושנתם" (גיטין פח, א), ו"מועד" הוא! שאילו היו חוסכים צרות אלו, מגיעים היו חלילה ל"אבוד תאבדון" והשמד תשמדון" רחמנא לצלן!

ובענין זה, סיפור –

בשעתו, כבש הקיסר נפוליאון את כל אירופה בסערה, ופלש לרוסיה. צר על עיר אחת, ולא נכבשה. הנצורים השיבו מלחמה שערה, ולא נכנעו. המצור עכב את התקדמות הצבא ותנן לגדודי הצאר הרוסי שנסוגו בבהלה שהות להתארגן לבלימה.

אז אחד המצביאים הצרפתים עוז, ופנה למלוכו. הציע להשאיר חיל מצב שימשיך את המצור, והצבא יאגף את העיר וישמיד ברדיפה אחר צבא הרוסי הנמלט, לכתשו הדק. אין טעם בהמשך המצור ועצירת ההתקדמות.

שאלו נפוליאון: "אתה יודע רוסית, אמת?"

אישר המצביא.

הורהו נפוליאון: "לבש מדי אחד הקצינים הרוסיים שנפלו בשבי ואמץ את זהותו. קח אותי כמשרתך, ונתגנב אל העיר. נעמוד על הלך הרוח בה, ונדע לכלכל את צעדינו".

לא הועילו המהצאות, שאסור לנפוליאון לסכן את עצמו. הסכנות היו לחם חוקו. לא קיבל את ההצעה שהמצביא ילך לבדו. לבש נפוליאון בגדי משרת, והתלוה אל המצביא. השמיעו את הסיסמא, ונתנום לעבור. הגיעו לעיר הנצורה ועלו לפונדק.

בקש המצביא כוס שיכר, והמשרת יושב לצידו בהכנעה.

שמעו חיילים מתאוננים באזני מפקדם: אינם אוכלים לשבעה, הם חסרי כח. אם תהיה מתקפה לא יחזיקו מעמד. במיוחד, שהאגף הדרומי אינו מתחזק כראוי ורבות בו הפרצות.

הסיכון היה איפא כדאי, שמעו מה שקיוו לשמוע.

לפתע נדרך אחד החיילים. פניו קדרו ואמר למפקדו: "כמדומני, שמשרתו של הקצין שם הוא נפוליאון, הקיסר הצרפתי!"

רעמי צחוק נשמעו, אך הלה עמד על דעתו: "ראיתי פעם, סוקר מסדר צבאי. הוא האיש!"

"מה אתה מדבר", גער בו המפקד, "האינך רואה שהוא משרתו של הקצין?"

"אולי גם הקצין מתחזה. מה איכפת לך, דרוש מהם להזהדות!"

המפקד קם, ובאותו רגע התעשת הקצין המתחזה. "קום" ציוה בקול רועם על משרתו, "הבא לי כוס נוספת!"

נפוליאון קם בחדרה, כעבד הנכנע לאדוניו, נטל את הכוס – והשתחא ארצה. הכוס התנפצה. הקצין תפסו בגסות בצווארונם, הקימו על רגליו וסטר לו אחת ושתיים. המפקד שב אל חייליו: "הלא ראיתם, הקצין אחד משלנו, ואיך סתר למשרתו!"

בינתיים קם הקצין והטיל מטבע זהב לשולחן. עזב את השולחן בזקיפות קומה, ומשרתו הולך אחריה בהכנעה.

יצאו מן העיר, השמיעו את הסיסמה וחזרו למחנה. בדרך, אמר המצביא בהכנעה: "אדוני הקיסר, לא אסלח לעצמי לעולם – סטרתי לך פעמיים!"

"סטירות הצילוני" השיבו הקיסר. "אילו לא היית סותר לי, הייתי תלוי עתה על העץ הגבוה ביותר בעיר!"...

היש לנו מושג, כמה היצולו הסטירות שקיבלנו? (והגדת)

כבד את אביך ואת אמך וגו' למען יאריכון ימיך (ה, טז)

המוזיקה הרועשת מקפיצה את הקהל, מעגלים גדולים וקטנים ממלאים את האולם, ובמרכז השמחה החתן כמובן. הוא מפזז ומכרכר בין המעגלים, חיוך גדול מעטרת את פניו, וחבריו מריעים לו ושמחים בשמחתו יחד עם בני משפחתו, השכנים והמכרים.

בירכתי האולם יושב לו הסבא על כסא, ומביט בהתרגשות על נכדו החתן. מעייניו זולגת דמעה של התרגשות. הוא זוכר את הימים האפלים, כשהיה שם במחנה העבודה, נתון תחת ידם האכזרים של הנאצים הארורים. את המלחמה הוא סיים כנער בודד, בלי משפחה ובלי קהילה, בלי חברים ושלי מכרים. רק הוא ועוד ניצולים כמוהו, שרובם איבדו את כל משפחתם בשואה הנוראה. והנה... עשרות שנים לאחר מכן, הוא נמצא כאן לבוש בבגדים חגיגיים, כשמולו מאות אורחים שבאו לשמוח בשמחה הגדולה של נישואי בנו.

לפתע הוא קם ממקומו, ובצעדים איטיים התקרב לעבר במת התזמורת. הוא אומר כמה מילים לאוזנו של הזמר, שמורה לכל חבריו לעצור את המוזיקה.

"הסבא של החתן ביקש לומר כמה מילים", מכריז הזמר. נער צעיר מגיש כסא לסבא, אך הוא מסרב לשבת. כולם משתתקים ומביטים בסב בסקרנות, מנסים לנחש מה הוא עומד לומר אל תוך המיקרופון.

"אספר לכם סיפור שקשור בקשר ישיר לחתונה הזאת שאנחנו חוגגים בה עכשיו", פותח הסב בקול רועד מהתרגשות ומזקנה.

"היה זה לפני עשרות שנים. בעיירה האירופאית בה התגוררנו, שרר פחד אימים. הנאצים הגיעו וכבשו את כל האזור. שמענו שמועות על כך שבכל מקום אליו הם באים, הם מנהלים גירוש מסודר של היהודים לעבר מחנות ההשמדה. לא ידענו אז אם תאי הגזים הם עובדה נכונה או רק שמועה מוגזמת, אבל ברור היה לנו שהגירוש של היהודים לא נובע מטוב לב, ושגורל אכזר מאוד מצפה לנו.

"לא עברו ימים מרובים, והנה אנחנו נתקלים במודעות גדולות שנתלו כל לוח מודעות ברחבי הגטו: "כל יהודי הגטו נדרש להתייצב מחר בשעה 5:00 בבוקר ב'אומשלאג פלאץ', ולהיערך לקראת העברתם למקום אחר. אין לקחת חפצים ורכוש מעבר לחבילה אחת עבור כל אדם. מי שייעדר ולא ימלא אחר הוראה זו, יירה למוות."

"קולות בכי ויללה נשמעו מכל כיוון. אימהות נפלו על צוואר בניהן, אבות מחו דמעה, וילדים התייפחו בקול גדול. הסוף המר מתקרב אלינו בצעדי ענק.

"הייתי אז נער צעיר. מיהרתי להגיע לביתי, ושם המצב לא היה שונה כל כך מממה שהיה בחוץ. הורי היו מבוהלים ומפחדים, וגם אני כמובן הרגשתי אותו הדבר.

"התחלנו לארגן כמה חפצים, ולהיערך לקראת הגירוש הבלתי נמנע. לפתע פונה אלי אבא, מגיש לי חולצה לבנה שאמא כיבסה קודם לכן, ומבקש ממני להגן אותה.

"אבא??" שאלתי אותו בתמיהה גדולה. "אנחנו עומדים להיות מגורשים למחנה של הנאצים. מדברים על כך שכל מי שמגיע לשם, מוצא שם את מותו. נותרו לנו אולי כמה שעות בודדות לחיות, וכל מה שחשוב לך עכשיו זו חולצה מגוהצת?"

"אבל אבא לא ויתר. "בני יקירי, אני רוצה שתגהץ לי חולצה", אמר, ופניו אפורות מפחד ודאגה.

"לא התווכחתי. אם אבא רוצה שאגהץ לו חולצה, אני כמובן אמלא אחר הוראתו.

"ניגשתי לאח, הבערתי בו אש, ולאחר זמן מה, נטלתי את הגחלים והכנסתי לתוך המגהץ הגדול והמגושם שהיה בבייתנו. הגחלים חיממו אותו היטב, ויכולתי להתחיל במלאכת הגיהיוץ.

"כעבור דקות אחדות כבר הגשתי לאבא חולצה מגוהצת ומקופלת. הוא התבונן בה, ומבט של שביעות רצון נשקף מעייניו.

"אני יודע בדיוק להיכן אנחנו הולכים", אמר לי אבא, "ודווקא בגלל זה ביקשתי שתגהץ לי חולצה. התורה הקדושה אומרת לנו "כבד את אביך ואת אמך, למען יאריכון ימיך". מצוות כיבוד הורים היא הסגולה הטובה ביותר לזכות לאריכות ימים.

"אני לא יודע מה יקרה איתי ועם אמא", הוא הוסיף, "אבל אתה בני, נער צעיר ואנחנו רוצים שתחיה. אנחנו רוצים שתשרוד, שתעבור את המלחמה הנוראה הזאת, ובעזרת ה' תקים משפחה. תמשיך את שרשרת הדורות של משפחתנו, ותדאג שיהיו לנו נכדים וצאצאים יראי שמים ועוסקים בתורה הקדושה. לכן רציתי לזכות אותך, גרמתי לך לטרוח ולהתאמץ עבור כיבוד הורים, כדי שהמצווה הזאת תלווה אותה, ובזכותה תזכה לחיות עוד שנים רבות בעזרת ה'."

"מה אומר ומה אדבר", ממשיך הסבא לספר, "אחרי אותו לילה, באו עלינו ימים קשים מאוד. את אבא ואמא לא ראיתי מאז ירדנו מהרכבת. אני עצמי נשלחתי לעבודות הכפיה, עבדתי בפרך במשך מספר שנים. אנשים מסביבי נפלו מתים כמו זבובים, וגם אני הרגשתי לא פעם שהנה, מתקרב הסוף. בעוד יום או יומיים ישליכו גם את גופתי שלי שם בערימת הגופות ההולכת ומתגבהת. איני בטוח שיטרחו אפילו לקחת אותי לקרמטוריום כדי לשרוף את גופתי..."

"אבל לא. לא נפחתי את נשמותי. כנגד כל הסיכויים הצלחתי לשרוד. עברתי את המלחמה, וכל אותה העת הרגשתי שאני חי רק בזכות המצווה הגדולה הזאת. רק בגלל שגיהצתי לאבא חולצה באותו לילה שלאחריו לא זכיתי עוד לראותו.

"ועכשיו, כשאני נמצא כאן בחתונתו של נכדי היקר, עם חולצה מגוהצת ועם בגדים חגיגיים, אני רוצה שתדעו אורחים יקרים, שתדעו שכל החתונה הגדולה הזאת, וכל השמחה האדירה שראינו כאן – כולה בזכות אותה חולצה שגיהצתי..."

(אחינו)



בין הזמנים - רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

כמדומה לי, כי אם נתעמק במאמר דלהלן נוכל לדעת היכן מעמדנו בחיים.

חז"ל אומרים בחולין דף קכז: "כל בעלי החיים שיש ביבשה – כנגדם יש בים, חוץ מחולדה. לכן אנו נקראים "יושבי חלד" כי מעלת יושבי היבשה על הים, היא החולדה האחת..." "יושבי חלד".

עוד הורו חז"ל כי בעלי החיים הטהורים שביבשה כנגדם בים – טמאים, וכל הטמאים שביבשה – טהורים בים, חוץ מכלב הים, שהוא טמא בין ביבשה ובין בים. הכלב יוצא מן הכלל, כיוון שכאשר הצידים מנסים לצוד אותו הוא בורח ליבשה, א"כ אינו נחשב כחיה של ים. נכון, שכל ימות השנה הוא שוחה עמוק בים, כך כולם מכירים אותו – כלב הים, אך המודד והמבחן הם בשעה שרודפים אותו להיכן הוא בורח.

ד' עוזי ומעוזי מה כור המבחן האם ד' הוא עוזי ומעוזי? "ומנוסי ביום צרה" להיכן שאני נמלט ביום צרה.

חז"ל הקדושים אמרו בעירובין דף סה "בשלשה דברים האדם ניכר – בכוסו, בכיסו ובכעסו" היינו ברעגים קשים.

כלב הים בשעה שלוחצים אותו לאן בורח.

אתם, תלמידי ישיבת בין הזמנים מראים להקב"ה – לאן אנו בורחים. אשריכם. הנכם מליצי יושר על העיר כולה. כי על ידיכם ומחמתכם אפשר לבוא לריבוננו של עולם ולומר לו – תראה את הבנים שלך, הם יכולים לנסוע לשם ולשם, והם נשארים בבית מדרש קשורים איתך, נמלטו לכאן. ואין לנו זכות גדולה מזה.

הרבי מקוצק זי"ע אמר פעם: מפני מה זכה הרב מביאלה לבן כמו האבני נזר זי"ע? מפני שלמד ביום פורים, בזמנים שהולכים לאיבוד.

באוזני שמעתי מיהודי ששמע מהחפץ חיים זצוק"ל, כי שעה אחת לימוד בבין הזמנים נחשבת בשמים כחמש שעות, איך החשבון אינני מבין אבל כך הוא אמר. נסים בווארט חדש ממרן החפץ חיים זצוק"ל

ישנן שתי שאלות על חזקיה המלך.

בשעה שסנחריב צר על ירושלים ועמו אלף ראשי גייסות (כלומר ככזו כמות רבה של חיילים) מה עושים? נעץ חזקיהו חרב בבית המדרש ואמר כי "כל מי שלא יעסוק בתורה ידקר בחרב!".

ראשית כל, לא מובן מהיכן הוא למד את ההלכה שמי שממאן לעסוק בתורה חייב מיתה? שאלה שניה, מדוע נעץ חרב בבית המדרש שיעץ חרב בפתח הקולנוע (שהם יזכו לקיים את היהרג ואל יעבור) שיגיד להם: לכו לבתי מדרשות ומי שיישאר כאן ידקר בחרב?! שאלה.

מרן החפץ חיים הסביר בהזדמנויות רבות כי אנו עומדים בעיצומה של מלחמה עם היצר הרע. הוא לוחם מלחמת הישרדות. כי כיון שהיצר מתקרב לקראת איבודו מן העולם, בימות המשיח, הוא מנסה להתחזק במאמץ רב, כמו נר העומד לכבות. המלחמה קשה ועקובה מדם. ובשעת מלחמה הקשר האלחוטי הוא החשוב ביותר, השונא משקיע את המאמץ הגדול ביותר לנתק את הקשר הטלפוני ולבלבל את השדרים האלחוטיים.

מהו הקשר האלחוטי, כביכול, בין עם ישראל לאביהם שבשמים, מהו הטלפון? "קודשא בריך הוא ישראל ואורייתא חד הוא" התורה מקשרת בין ישראל היודעים שאין להם להישען אלא על אבינו שבשמים.

לכן כאשר חזקיה ראה את עוצמת הסכנה בה שרוי היה אז עם ישראל, כאשר מסביב שורר יאוש, אובדן תקוה, ידע המלך כי נותר דבר אחד: הידוק הקשר הישיר האלחוטי בין ישראל לבורא העולם. ולכן הכריז כי המנתק או מחבל בקשר זה - ידקר בחרב.

מי שבתוך בית המדרש ואינו עוסק בתורה, זה ענין של פיקוח נפש! יש לו דין של 'רודף'! הללו היושבים בבתי קירקסאות אינם ממונים על הקשר האלחוטי.

ישיבת בין הזמנים היא הנשק המוצלח ביותר בימים קשים אלו כאשר השונאים מקיפים אותנו מכל עבר. כאשר בן תורה ממלא את עצמו על גדותיו הוא משפיע ממילא על הסובבים אותו ומקדש שם שמים "ואהבת את ד' אלוהיך - שיהא שם שמים מתאהב על דרך", הינו החייל הטוב ביותר להגן על אבא ואמא על האחים והאחיות ועל כל יושבי העיר הזאת. אמן כן יהי רצון.

(להגיד)

ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך (ד' כט)

כשמדברים על נושא התפילה, לא שייך שלא להזכיר את הסיפור שסיפר ההייליגער בריסקער רב זצ"ל, ששמע אותו מה' בית הלוי, והוא מגיע עד רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל:

בזמנו של רבי חיים מוולוז'ין היה יהודי בשם רבי חיים זלאטעס, שהיה ידוע כי תפילותיו מתקבלות. התפילה שלו היתה תפילה! בעת שהתפלל, לא היה זו ממקומו, לא התנועע, ללא שום חיצוניות, רק פנימיות. הוא היה כל כך דבוק בה' עד שלא הרגיש כלום מכל הנעשה סביבו, כמו שכתב הרמב"ם (הלכות תפילה פ"ה ה"ד) "ונותן עיניו למטה, כאילו מביט לארץ, ויהיה ליבו פנוי למעלה, כאילו הוא עומד בשמים... ועומד כעבד לפני רבו באימה ביראה ופחד".

רבי חיים היה עובד בבית חרושת שהיה בבעלותו של גוי. כל יום היתה הפסקת צהריים שנמשכה שעה, והפועלים היו יוצאים מבית החרושת, איש איש לענייניו. בית החרושת היה נותר ריק מאדם. יום אחד החליט רבי חיים להתפלל בשעה זו תפילת מנחה. בידעו כי לא אמור לבא לשם איש. הוא נעל את דלת בית החרושת מבפנים, ונעמד להתפלל.

דא עקא, בדיוק באותו יום צריך היה בעל הבית להיכנס, ובידעו כי רבי חיים נשאר בפנים, הוא דפק על הדלת הנעולה, וביקש ממנו שיתפתח.

אין קול ואין עונה.

הוא הגביר את עוצמת הדפיקות, ועדיין, אין קול ואין עונה.

הוא עלה בסולם, והביט מבעד לחלון, לראות האם רבי חיים אכן נמצא בפנים, ואכן הוא ראוה את רבי חיים עומד ליד הקיר, לא נע ולא זע.

הוא קרא לו מהחלון: "חיים! תפתח את הדלת".

אין קול ואין עונה.

"חיים! אתה עושה ממני צחוק? אני צריך להיכנס!"

ורבי חיים לא שומע כלום, לא רואה כלום, לא זז מהמקום.

הגוי לקח מוט ברזל והחל לדפוק על דלת הברזל, עד שכל השכנים נזעקו למקום. "היהודי עושה את עצמו כאילו אינו שומע", הוא מסביר לקהל שהתאסף. "גם אם נניח שהוא נרדם בעמידה – אי אפשר שלא לשמוע דפיקות חזקות כל כך. אין זאת אלא שהוא עושה ממני צחוק".

כל הנאספים החלו לקלל את היהודי החצוף וחמתו של בעל בית החרושת בערה בו. "האמת היא", אמר, "שיהודי זה תמיד עבד אותי ביושר ובנאמנות שאין למעלה מהן. פשוט ענוג לעבוד איתו. איני יודע מה קרה לו". והוא עלה לחלון וקרא: "חיים! אין לי הרבה זמן. אם אינך פותח – אני יורה בך!".

אין קול ואין עונה.

כעסו גבר. הוא ידע כי באמת הוא לא רשאי להרוג אותו, אך החליט להגביר את איומיו וירה מספר כדורים, שעברו במרחק סנטימטרים ספורים ליד אזנו של רבי חיים, פגעו בקיר ונקבו אותו.

- ורבי חיים לא רואה, לא שומע. הוא מתפלל.

כל הנוכחים הביטו בהשתאות באדם המופלא, שריות לא מזיזות אותו ממקומו... כעבור מספר דקות נוספות הם ראו אותו שהנה הוא זז ממקומו ופוסע לאחור. כשבעל הבית ראה זאת הוא מיהר לצעוק: "חיים! תפתח את הדלת מיד!" רבי חיים סיים את ה"עושה שלום" ומיהר לפתוח לו את הדלת.

בעל המפעל החל לצעוק עליו בכעס רב: "מדוע לא פתחת לי את הדלת?"

ורבי חיים מתפלל ומשיב: "הרי פתחתי לך מיד כשביקשתי..."

"וכי לא שמעת את הצעקות, הדפיקות, היריות שאת חוריהן תוכל לראות כאן על הקיר?"

"לא. לא שמעתי כלום!"

א מורידיגע מעשה!

פעם שאלו אותו: איך אתה עושה את זה? יש אנשים שבשעת התפילה מתנועעים, צועקים, סופקים כפיים, והחיצוניות משפיעה עליהם פנימה. אבל אתה לא נע ולא זע, ובכל זאת מצליח להגיע לריכוז ולכוונה עצומים, כלשון הרמב"ם: "כאילו הוא עומד בשמים", כיצד?

נענה רבי חיים ואמר, אמשול לכם משל:

מלך אחד הוציא כרוז בכל המדינות: מי שייבנה לי ארמון, שיכולים להכניס בתוכו שלשה מליון מטבעות זהב, בדיוק נמרץ, שורות שורות מהרצפה עד התקרה – יקבל את כל המטבעות לעצמו. כל המומחים, האדריכלים והמהנדסים, ניסו לחשב את הגודל המדויק, אך המלאכה היתה קשה, שכן כל סטייה של סנטימטר אחד, עלולה להביא לכך שכל הבניה תרד לטמיון.

אדריכל אחד, בעל שם עולמי, טען שהוא יכול לבצע את המלאכה. הוא החל בבניה, ולאחר שסיים הביאו את שלשת מליון המטבעות, שנספרו שוב למניעת טעויות, והחלו להכניס אל הארמון. העמידו את השורות בסדר מופתי...

מהרצפה עד התקרה...

והנה...

מטבע אחת נשארה בחוץ! לא נכנסת!

מנסים לדחוף בכוח – לא הולך!

המומחה העולמי חיך ואמר: "לא צריך לדחוף! אם אמרתי שזה יכנס – זה יכנס גם בלי דחיפות". הוא הורה להוציא את כל המטבעות, והחל לסייר בארמון.

לפתע הבחין בחתיכת בוץ שנדבקה לרצפה. הוא גרד אותה, ניקה את הרצפה, ושלושת מליון המטבעות נכנסו בדיוק נמרץ.

הנמשל – אמר רבי חיים זלאטעס – הקב"ה, שברא את כל העולם, ברא את האדם שהוא "עולם קטן" בפני עצמו. במרכזו הוא ברא את הלב, וציוה בתורתו הקדושה: "ולעבדו בכל לבבכם" ואמרו רבותינו: "איזוהי עבודה שבלב – זו תפילה". כלומר, הלב מתאים לתפילה, והתפילה מתאימה ללב. אין צורך לדחוף, להתנדנד, לצעוק – אם הלב מספיק נקי, התפילה נכנסת בו וממלאת אותו בדיוק נמרץ!

אם רואים שמתפללים ו"זה לא הולך" – יש לדעת שהלב נקי לגמרי! דבק בו בוץ! כי כשהלב נקי, "ולעבדו בכל לבבכם" – התפילה ממלאת את כולו! מגיעים לדבקות מוחלטת בקב"ה, לא נותר בו מקום לכל "גשמייות" שהיא, ואין צורך בשום פעולות חיצוניות לשם כך!

(יחי ראובן)

פרשת ואתחנן

חז"ל מביאים במדרש (פרשת וזאת הברכה), שמשה רבינו התפלל לקב"ה 515 פעמים, כמנין "ואתחנן", וביקש מהקב"ה שיתן לו להיכנס לארץ ישראל.

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר – ואתחנן גימטריא 515.

הקב"ה אומר למשה רבינו – (דברים ג, כו) אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, שלא יבקש ממנו עוד, את הבקשה להיכנס לארץ ישראל, ובמקום נוסף במדרש אמר לו הקב"ה – אם יהיה 'סלח נא', אין 'אעברה נא'. אז תחליט, אם אתה רוצה שאסלח לעם ישראל על חטא העגל, אז אין אעברה נא – אם אתה רוצה לעבור לארץ ישראל, אין מחילה על חטא העגל. תחליט מה אתה רוצה.

משה רבינו אומר – בשום פנים ואופן. לא החשיבות שאכנס לארץ ישראל, ישנם כמה לשונות בחז"ל – יאבד משה ואלף כיצא בו, ואל יאבד אחד מישראל.

המהר"ל דיסקין בספרו, נוקט, שהאמירה הזאת אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, זה לאו שנאמר למשה רבינו. הקב"ה אסר עליו להתפלל, ולבקש היתר להיכנס לארץ ישראל.

הוא הגיע ל-515 תפילות, אמר לו הקב"ה אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה.

אומר המהר"ל דיסקין – זה לאו. הקב"ה אסר על משה רבינו בלאו, להתפלל כדי להיכנס לארץ ישראל, והשאלה היא – מה אכפת לו לקב"ה, שמשה יבקש וימשיך להתפלל?

לכאורה, שימשיך להתפלל ולבקש, כמו שהגמרא אומרת – אם רואה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל, שנאמר קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'.

אז מה אכפת לקב"ה, שמשה רבינו יתפלל פעם אחר פעם, שיתפלל כמה שהוא רוצה??

המבי"ט (בית אלוקים) כותב – התפילה, אין עיקר כוונתה, כדי להיענות בתפילה.

כן תיענה, לא תיענה, זו לא המטרה של התפילה.

המטרה של התפילה, זה לדעת שהכוח לנתינה, נמצא אצל הקב"ה, ובלעדי אין לך כלום, וזו מטרת התפילה ולא הענייה על הבקשה, ולכן לכאורה, צריך ביאור – מה אכפת לקב"ה שמשה רבינו יתפלל ויתפלל, והקב"ה יאסור עליו להתפלל?

אני רוצה להסביר ולהביא את דברי המהר"ל דיסקין, שמביא דבר מאוד מענין, והמדרש עצמו, מופיע במדרש רבה בפרשת השבוע, והוא פלא מופלא.

אני רוצה להקריא את דברי המדרש, ולכאורה, המדרש הזה צריך ביאור.

אומר המדרש (דברים רבה, ואתחנן, פרשה ב) – ואתחנן אל ה', זה שאמר הכתוב (משלי יח, כג): תחנונים ידבר רש ועשיר יענה עזות, אמר רבי תנחומא תחנונים ידבר רש, זה משה, שבא אצל בוראו בתחנונים. ועשיר יענה עזות, עשירו של עולם, זה הקדוש ברוך הוא, ענה אותו עזות, שנאמר (דברים כו, כ): אל תוסף דבר אלי.

משה רבינו הוא הרש, שבא אצל בוראו בתחנונים, והקב"ה עונה אותו עזות, שנאמר אל תוסף דבר אלי.

שואל המהר"ל דיסקין – מה פירוש הדבר שהקב"ה, נקרא כאן במדרש הזה עשיר יענה עזות, ולמה הקב"ה אסר על משה רבינו בלאו, לבקש עוד בקשות אל תוסף דבר אלי? ומה בדיוק הקב"ה רוצה כאן?

חז"ל אומרים במדרש – ישנם עשרה לשונות של תפילה, ומכל הלשונות שיש, משה רבינו ביקש רק בלשון תחנונים.

עוד אומרת הגמרא (מסכת ברכות לב, ב) – אמר ר' אלעזר גדולה תפלה יותר ממעשים טובים שאין לך גדול במעשים טובים יותר ממשה רבינו אעפ"י לא נענה אלא בתפלה שנאמר (דברים ג-כו) אל תוסף דבר אלי וסמין ליה עלה ראש הפסגה.

אז רואים שמשה רבינו נענה, אמנם הוא לא נענה להיכנס לארץ ישראל, אבל לראות את ארץ ישראל, הוא כן נענה. אף עפ"י שלמשה רבינו יש זכויות, והבן-יהודי במקום אומר, שאין לך מעשה שיהודי עושה היום, ואין למשה רבינו בו זכויות. הוא זה שהנחיל את התורה לעם ישראל. כל לימוד תורה שאנחנו לומדים, הכל זה מכוחו של משה רבינו.

אומרים חז"ל – מכוח המעשים הטובים של משה רבינו, אדם שמרובה כ"כ בזכויות, אם כל זה, אתה רואה שהוא לא נענה, אלא בתפילה.

ללמדך את כוח תפילות של משה רבינו, ואף עפ"י כן שהוא ביקש, הוא לא נענה, והמדרש מביא כאן – אמר רבי יוחנן עשרה לשונות נקראת תפלה, ואלו הן: שועה, צעקה, נאקה, רנה, פגיעה, בצור, קריאה, נפול ופלול ותחנונים... ומכלן לא נתפלל משה אלא בלשון תחנונים.

אמר רבי יוחנן, מכאן אתה למד, שאין לבירה כלום אצל בוראה, שהרי משה רבן של כל הנביאים לא בא אלא בלשון תחנונים.

אמר רבי לוי, למה לא בא משה אלא בלשון תחנונים, המשל אומר הוי זהיר שלא תתפס מקום דבורך תזהר ממה שאתה מוציא מפיו כיצד, כך אמר הקדוש ברוך הוא למשה (שמות לג, יט): וחנתי את אשר אחן, אמר לו, מי שיש לו ביד, (שמות לג, יט):

ורחמתי, במדת הרחמים אני עושה עמו. ומי שאין לו ביד, וחנתי, במתנת חנם אני עושה עמו, ובשעה שזיה משה מבקש לכנס לארץ ישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא (דברים ג, כו): רב לך, אמר לפניו רבונו של עולם לא כך אמרת לי, כל מי שאין לו ביד וחנתי, במתנת חנם אני עושה עמו, עכשו אני אומר שמתבקש לי אצלך מאומה, אלא חנם עשה עמי, מנין, ממה שקרין בענין, ואתחנן אל ה'.

אומר הבן-יהודי – עם כל המעשים הטובים של משה רבינו, הוא מבקש מהקב"ה, מאוצר מתנת חנים, שיתן לו להיכנס לארץ ישראל.

אנחנו רוצים להבין מה זה תחנונים ידבר רש, למה משה רבינו צריך לדבר בתחנונים, ולמה הקב"ה עונה אותו ב- עשיר יענה עזות? ולמה לפי דברי המהר"ל דיסקין, אסר הקב"ה על משה רבינו להתפלל בלאו?

אלו השאלות שאנחנו, בע"ה, רוצים להתמקד בס"ד, וכדי להבין את יסודם של דברים, בואו נלך דבר דבר על אופניו:

כדי לעמוד על יסודות התפילה, לפחות על נושא אחד נתמקד – בכוחה של תפילה. ידוע לכולם מה שרש"י מביא (בראשית ב, ה) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה אומר רש"י – כי לא המטיר. ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צרך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים.

הרב פינקוס זצ"ל, בשתי הספרים שלו, גם על ספריו על ספר בראשית, וגם 'בספרו שערים בתפילה', הוא אומר דבר ראשון, מה זה המושג הזה של שער? למה שערי התפילה, נקראים בשם שערים? כך שואל הרב פינקוס זצ"ל בספרו, בשתי מקומות. עונה הרב פינקוס – השער הזה, מלמד אותנו שהתפילה, היא פותחת את השער. כלפי מה הדברים אמורים?

אומר הרב פינקוס – כאשר הקב"ה קבע לאדם כלשהו בראש השנה, שיקבל עושר, נחת, קבע לו שיקבל דברים מסוימים, גם אחרי הקביעה הזאת, זה לא יבוא מבלי בקשה נוספת של האדם. זו קביעה שקבע הקב"ה בעולם.

משל למה הדבר דומה?

משל לעשיר אחד שישב בניו-יורק, והגיע אליו אדם שאוסף כסף לישיבה.

אמר לו העשיר – אתרום לך \$50,000.

ב"ה, יצא אותו יהודי שש ושמח, בכל זאת, לא בכל יום מקבלים סכום כזה.

אמר לו אותו יהודי – מה עם הצ'ק?

- אתה תקבל אותו בדואר.

יום אחד הוא מקבל מכתב, שיש לו חבילה בדואר מחו"ל.

מה האפשרות של הבן-אדם עכשיו, לקבל את המכתב?

ללכת אל הדואר, לפתוח את הדלת ולהיכנס לקחת את החבילה.

אומר הרב פינקוס – כל זמן שהדואר סגור, לא יעזור לו שום דבר, הוא לא יוכל להוציא את החבילה.

כך קבע הקב"ה בעולם. בית הדואר הוא השמים, האדם נמצא כאן בארץ, נקבעו

לאדם דברים, "הדואר שיפתח", זה מה שמאפשר לאדם, לקבל את "המוצר"

שהובטח לו בראש השנה ויום הכיפורים.

הוא מביא משל נוסף, לאדם שהזמין סחורה במפעל כלשהו. העמיסו את הסחורה על המשאית, הכל מוכן, המשאית נמצאת בחצר המפעל, אבל עד שהשומר של המפעל לא יפתח את השער למשאית, הסחורה לא תצא החוצה.

לכן התפילה נקראת שער, משום שהקב"ה כך הטביע בעולם, ששום דבר לא יגיע בלי תפילה.

אומר ר' ירוחם ממיר (בספרו דעת תורה) – כך הוחקקה כל הבריאה מעיקר יצירתה, שהכל היה על הקרקע, יעמוד ולא יצמח, ולא ייתן כלום, לא הישג של גשמיית, ולא הישג של רוחנית, עד שיבוא האדם וייקחם מפתח הקרקע, ובמה ייקחם? בתפילה.

התפילה היא זאת שפותחת את האדמה, היא זאת שפותחת שערים בשמים ומאפשרת לאדם, לקבל את מה שנקבע לו, בראש השנה.

הנציב מוולוז'ין, בפרשת חקת, פרק כ', פסוק יג', למטה ב'הרחב דבר' – (ויקרא רבה, אמר, פרשה לא) ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן מלך אסור ברהטים. אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, הרשים שבכם חביבין עלי כאלוהי שעה לחרמל, הדא הוא דכתיב (מלכים א יח, מב): ואליהו עלה אל ראש הכרמל ויגהר ארצה וישם פניו בין ברכו, ולמה שם פניו בין ברכיו, אמר לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם אם אין לנו זכות לברית מילה. (שיר השירים ז, ו): ודלת ראשך כארגמן, אמר הקדוש ברוך הוא הדלים שבכם חביבין עלי כדוד, שנאמר (זכריה יב, ח): והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד, ויש אומרים כדניאל, דכתיב ביה (דניאל ה, כט): והלבשו לדניאל ארגונא. שואל הנציב שם – האנשים הפשוטים, דומים לאלוהי בהר הכרמל! שנאמר ואלוהי עלה אל ראש הכרמל ויגהר ארצה.

אז יש לנציב, שאלה מספר אחת. אליהו הנביא כתוב, שהוא התפלל לקב"ה שירד גשם.

הוא שואל – הרי יש בקשה קודם, של אליהו הנביא עניי ה' עניי – עניי שתרד אש מן השמים, ועניי שלא יאמרו זה מעשה כשפים.

למה המדרש מתמקד על בקשת אליהו שעה לחרמל וביקש גשם?

חוץ מזה, מה המשוואה של הראשים שבך, שווים לאלוהי הנביא?

אנחנו נתמקד רק בשתי השאלות האלה של הנציב.

כדי להבין את יסודם של דברים, בואו נבין את הפסוקים בספר מלכים, ונסה איתם בע"ה, להתחיל להבין, מה מונח כאן:

במלכים א', פרק טז, וזה גמרא (מסכת סנהדרין פרק חלק) שאומרת – בשעה שחילא בית האל, ישב שבעה, שהוא בנה את העיר יריחו, מתו ילדיו, כמו אמר יהושע, שמי שיבנה את העיר יריחו, או יבנה עיר אחרת ויקרא לה בשם יריחו בבכורו ייסדנה

ובצעירו יציב דלתיה, ברגע שהוא ידפוק את אבן הפינה בבכורו ייסדנה – בנו הבכור ימות, וברגע שהוא יסיים את העיר ובצעירו הבן הצעיר שלו יציב דלתיה ברגע שהוא יציב את דלת הכניסה לעיר, ימותו ילדיו הצעירים.

לא כתוב בחז"ל, כמה ילדים היו לו. חיפשי בכמה וכמה מקומות, ולא מצאתי עד היום, כמה ילדים היו לחיאל בית האלי.

עפ"י החשבון כאן, שלושה מינימום היו לו, כי אם כתוב בבכורו...ובצעירו, אז צריך שבאמצע יהיה עוד אחד, אבל לא כתוב כמה. משהו אמר לי שהיו לו שבעה, אבל עד היום לא מצאתי מקור לכך.

בקיצור, מתו לו ילדיו, ואחאב מלך ישראל, הגיע לנחם אצל חיאל בית האלי. הקב"ה אומר לאלוהי, ללכת לביתו של חיאל, ושם להיפגש עם אחאב.

הוא מגיע ואחאב שואל אותו שאלה, כפי שאומרת הגמרא, שאין זה יכל להיות, שמה שאמר משה רבינו בדבר ה', לא מתקיים, ומה שאמר יהושע בדבר ה', מתקיים!?

יהושע אמר, שמי שיקים את העיר יריחו, ימותו ילדיו, ובאמת כל ילדיו של חיאל בית האלי מתו. אז איך יכל להיות שמה שמה רבינו אומר, לא מתקיים?

שואל אותו אליהו הנביא – למה אתה מתכוון, שדבר ה' לא מתקיים?

אמר לו אחאב – כתוב בפסוק, שברגע שיעבדו עבודה זרה לא ירד גשם, שנאמר "...ועצר את השמים ולא יהיה מטר..." אין לך גבעה בארץ ישראל, שלא הקמתי בה עבודה זרה, ועדיין יורד גשם. לא רק זה, אלא מרוב הגשם, אני לא יכל לעבוד את העבודה זרה, כי הכל שלוליות!

אמר לו אליהו הנביא – אתה מנצל את רחמי הקב"ה, שממשיך להוריד גשם, חייך, שמעתה לא יהיה מטר, אלא עפ"י דברי.

ביקש אליהו מהקב"ה, גמרא (מסכת תענית ב, א) – שלושה מפתחות בידי של הקב"ה, ואחד מהם זה מפתח של גשמים.

הוא ביקש מהקב"ה את המפתח הזה, והקב"ה נתן לו את המפתח הזה, וע"י זה, הוא עצר את השמים. שלוש שנים לא היה גשם.

יש דעה בחז"ל, שזה בסכ"ה לקח 18 חודשים – שלושה חודשים של סוף שנה אחת, שנה אחת באמצע מלאה ועוד שלושה חודשים מהשנה השלישית.

טוב. שלוש שנים לא ירד גשם. היה רעב גדול. הקב"ה שולח אותו צרפתה, לאישה בצידון, ומבקש ממנה שתיתן לו מעט לחם ומים לשתות, והיא נשבעה לו שאין לה יותר מה לאכל...

(מלכים א' יז, יב) ותאמר חי' ה' אלקיך אם יש לי מעוץ כי אם מלא כף קמח בכד ומעט שמן בצפת והנני מקששת שנים עצים ובאתי ועשיתיה לי ולבני ואכלנו ומתנו: (יג) ויאמר אליהו אליהו אל תיראי באי עשי כדברך אך עשי לי משם עגה קטנה בראשנה והוצאת לי ולך ולבנך תעשי באחרונה (יד) כי כה אמר ה' אלקי ישראל כד הקמח לא תכלה וצפתה השמן לא תחסר עד יום תת ה' גשם על פני האדמה: (טו) ותלך ותעשה כדבר אליהו ותאכל היא והוא וביתה ימים. (טז) כד הקמח לא כלתה וצפתה השמן לא חסר כדבר ה' אשר דבר ביד אליהו: (יז) ויהי אחר הדברים האלה חלה בן האשה בעלת הבית ויהי חליו חזק מאד עד אשר לא נותרה בו נשמה.

אליהו מחיה את הילד, הוא מבקש מהקב"ה שיתן לו מפתח של חיים, להחזירו לחיים.

הקב"ה אומר לו – שתי מפתחות אני נותן לך, תחזיר לי מפתח של גשמים, ואז הקב"ה אומר לו, ללכת ולהיגלות אל אחאב.

(א) ויהי ימים רבים ודבר ה' היה אל אליהו בשנה השלישית לאמר לך הראה אל אחאב ואתנה מטר על פני האדמה

בינתיים עושה אליהו את הניסיון בהר הכרמל, עם נביאי הבעל והאשרה. 850 נביאי בעל ואשרה ביחד, הכל דברים מוכרים...

ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אלקי אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלקים בישראל ואני עבדך ובדברך עשיתי את כל הדברים האלה: (לז) עניי ה' עניי וידעו העם הזה כי אתה ה' האלקים ואתה הסבת את לבם אחרינית (לח) ותפל אש ה' ותאכל את העלה ואת העצים ואת האבנים ואת העפר ואת המים אשר בתעלה לחכה

לאחר מכן, הרג אליהו את נביאי הבעל והאשרה, כל הסיפור בהר הכרמל, כידוע לכולם, היה פיצוי להר הכרמל ולהר תבוא, שרצו שעליהם תינתן התורה. אמר להם הקב"ה – אני אשלם לכם לא פחות מהר סיני.

עניי ה' עניי וידעו העם הזה כי אתה ה' האלקים, אז היה קידוש שם שמים גדול, גם על הר הכרמל.

(יח, מא) ויאמר אליהו לאחאב עלה אכל ושתה כי קול המון הגשם (מב) ויעלה אחאב לאכל ולשתות ואלוהי עלה אל ראש הכרמל ויגהר ארצה וישם פניו בין ברכיו

אומר רש"י במקום – ויגהר ארצה. (תרגום): וגחין לארעא, להתפלל על הגשמים – התפלל לקב"ה, שירד גשם.

שואל הנציב מוולוז'ין – אני לא מבין, הקב"ה אומר לו קודם (יח, א) ויהי ימים רבים ודבר ה' היה אל אליהו בשנה השלישית לאמר לך הראה אל אחאב ואתנה מטר על פני האדמה – לך שיתגלה אל אחאב, אני הולך להוריד גשם.

אז הקב"ה התגלה כבר אל אליהו הנביא, ולהגיד לו שיתגלה לאחאב ולומר לו שהוא הולך להוריד גשם, אז למה צריך אליהו לעלות להר הכרמל, ולשים את פניו בין ברכיו כדי לעורר זכות של ברית המילה!?

ריבונות של עולם, תזכור את הזכות הזאת של עם ישראל, ותוריד גשם!

אז בשביל מה צריך שאלוהי יתפלל שוב לקב"ה, כדי שיוירד גשם? שאלתו של הנציב מוולוז'ין, פרשת חקת.

אומר הנציב מוולוז'ין – אפילו בזמן שהקב"ה רוצה להשפיע טובה בברור, ואין השעה צריכה לעורר רחמים, מכל מקום, כך רצונו להתפלל אליו מקודם, כי כך קבע מי שאמר יהיה העולם יתברך שמו, וכמו שביארנו בספר בראשית, על הפסוק (בראשית ב, ה) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא

המטיר ה' אלקים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה , וראיה ברורה לזה היא, מתפילת אליהו בהר הכרמל על הגשמים, שהיה הקב"ה הקדים הבטחתו לאלהיו, שהקב"ה אמר הראה אל אחאב ואתנה מטר, ואלהיו יתרה עשה, הוריד את האש וקידש שם שמים ברים, ואחר כל זה, למה נצרך אליהו לעלות להר הכרמל ולהתפלל על הגשמים?

אלא כך היא המידה, ורצונו של הקב"ה, שיהיה מקדים תפילה, על הורדת ההשפעה ופרנסה של הגשם. ואחר שכן הוא – אם זה רצונו של הקב"ה, שלפני שהוא מוריד שפע, צריכה לבוא תפילה אין נפקא מינה, אם יתפלל אדם גדול כאלהיו, או הדיוט ורש בישראל, כי כולנו בני אברהם יצחק ויעקב, כדכתיב ראשון עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן – כלומר האנשים הפשוטים שיש בכך, חשובים עלי כאלהיו שעלה להר הכרמל.

אז אם זה דבר שאינו שנוי, צריך לעורר רחמי שמים, שם צריכים את הכוח של אליהו הנביא. אבל בדבר הנגזר, כשהקב"ה אומר לאלהיו הנביא הראה אל אחאב ואתנה מטר, אז כבר יש גזירה בשמים, אם כבר יש גזירה, אז הדבר הזה כבר נחתם בשמים לתת אותו.

אם כבר נגזר בשמים כבר לתת אותו, אז בשביל מה אתה צריך את התפילה? אומר הנציב מוולוז'ין – כך קבע הקב"ה בעולם. תפילה צריכה להיות לכל דבר. אם אתה רוצה לקבל דבר מסוים, אתה יכל לקבל אותו, אך ורק בכוח של תפילה.

אלה הדברים שמביא הנציב, בפרת חקת, עפ"י דברי רש"י שאומר, שכל דבר שמגיע לעולם, צריך לבוא באמצעות כוח של תפילה. בלי זה, לא יורד הגשם.

אם ככה, נוכל בע"ה ללכת ולבאר דבר נוסף : יש חז"ל, שהרשב"א מבאר אותם, כדי להסביר מהו כוח של תפילה.

החז"ל הזה נמצא, בגמרא מאוד ידועה, במסכת ברכות.

נקרא את הגמרא הזאת, וננסה בע"ה, באמצעות הגמרא הזאת, להבין יסוד נפלא, מהי כוחה של תפילה:

אומרת הגמרא (מסכת ברכות נד, א) - תנו רבנן הרואה מעברות הים ומעברות הירדן מעברות נחלי ארנון אבני אלגביש במורד בית חורון ואבן שבקש לזרוק עוג מלך הבשן על ישראל ואבן שישב עליה משה בשעה שעשה יהושע מלחמה בעמלק ואשתו של לוט וחומת יריחו שנבלעה במקומה על כולן צריך שיתן הודאה ושבח לפני המקום ממשיכה הגמרא ע"כ - אומר מחנה ישראל כמה הוי תלתא פרסי איזיל ואיעקר טורא בר תלתא פרסי ואישדי עלייהו ואיקטליניהו אזל עקר טורא בר תלתא פרסי ואישדי על רישיה לתא לזרוק את ההר על בני ישראל ואישדי קודשא בריך הקב"ה בא הוא עליה קמצי הביא עליו נמלים ונקבוקה נקבו את ההר ונחית בצואריה ההר נכנס לו מסביב לצווארו הוה בעי למשלפה רצה לשחרר את ההר מנשי שיניה להאי גיסא ולהאי גיסא ולא מצי למשלפה נמשכו לו השיניים לכאן ולכאן, ולא הצליח למשוך את ההר והיינו דכתיב (תהילים ג-ח) שני רשעים שברת וכד' שמעון בן לקיש דא"ר שמעון בן לקיש מאי דכתיב שני רשעים שברת אל תקרי שברת אלא שרבת.

בא הרשב"א, בביאורו בעין יעקב ושואל – מה הפשט בגמרא הזאת? עוג מלך הבשן לקח הר, רצה לזרוק את זה על בני ישראל, מה מונח כאן?

כמובן שהרשב"א נוקט, שהמעשה הזה, מה מעשה של דרש, וצריכים ללמוד את הנושא הזה, כדי לזרוק את זה על בני ישראל, מה מונח כאן?

כותב הרשב"א – לעם ישראל לא היה זכות בארץ ישראל. את כל הזכויות שיש להם, זה רק בזכות האבות. הקב"ה אומר להם בפרשת עקב, אומרת התורה - (דברים ט, ה) לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת את ארצם כי ברשעת הגוים האלה ה' אלקיך מורישם מפניך ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב.

לא בצדקתך ובישר לבבך לא בגלל זה מגיעה לך הארץ, אלא מה? הכל בגלל שהקב"ה הבטיח את הארץ הזאת לאבות הקדושים.

אומר הרשב"א – ידע עוג מלך הבשן, שכל מה שעם ישראל יזכה בארץ ישראל, הכל נובע מזכות אבות.

אם ככה, אמר עוד מלך הבשן – אם הכל יונק מהאבות הקדושים, גם לי יש זכות. מה הזכות שיש לו?

אומרת הגמרא (מסכת נידה סא, א) – (במדבר כא-לד) ויאמר ה' אל משה אל תירא מכדי סיחון ועוג אחי הוו סיחון ועוג היו אחים דאמר מר סיחון ועוג בני אחיה בר שמחזאי הוו מאי שנא מעוג דקמסחתי ומאי שנא מסיחון דלא קמסחתי למה מסיחון הוא לא מפחד ואילו מעוג מלך הבשן הוא מפחד, אז מה החידוש הגדול? א"ר יוחנן אר"ש בן יוחאי מתשובתו של אותו צדיק אתה יודע מה היה בלבו אמר שמא תעמוד לו זכות של אברהם אבינו שנאמר (בראשית יד-יג) ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי ואמר רבי יוחנן זה עוג שפלט מדור המבול היות והיו לו זכויות כאלה, פחד מזה משה רבינו, שזכותו מה שעוג בא לאברהם אבינו, ניצל לוט.

ואף עפ"י שכוונתו לא היתה לשם שמים, אמר עוג מלך הבשן – אברהם אבינו לא ישב בשקט, באותו רגע שהוא ישמע שלוט נלקח בשבי, הוא יצא למלחמה, והוא יהרג בה, ואז אוכל לקחת את שרה אשתו לאישה, אבל למרות זאת, אברהם אבינו לא מת במלחמה, ולוט ניצל, וכל שושלת בית דוד יצאה מלוט, אז הכל נזקף לזכותו של עוג מלך הבשן, מזה פחד משה רבינו.

אם ככה, עומד לעוג מלך הבשן זכות ההצלה של לוט.

אומרת הגמרא, כך מבאר הרשב"א – הוא לקח הר, שיהר זה כינוי לאברהם אבינו, למה זה הר כינוי לאברהם אבינו?

כיון שנאמר בפסוק שנאמר אותו בע"ה, בהפטרות של שבעה דנחמא (ישעיה נא, א) שמעו אלי דפי צדק מבקשי יהוה הביטו אל צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם (ב) הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם כי אחד קראתיו ואברכהו ואברכהו.

הם נקראים בשם צור חצבתם.

אני חשבתי שאפשר להביא ראיה, כיון שחז"ל אומרים, שאברהם אבינו קרא לבית המקדש בשם הר.

חוץ מזה, כתוב שבלעם אמר (במדבר כג, ט) כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב

האבות הקדושים נקראים צרים. הלך ולקח את ההר. הר הכוונה לזכותו של אברהם אבינו. הוא רצה להרים את ההר, הוא אמר – אם כל הזכות של עם ישראל בארץ ישראל, בזכות האבות הקדושים, אז גם לי יש זכות של האבות הקדושים, אמר עוג מלך הבשן.

לכן הוא רצה להרים את ההר, שההר מסמל את אברהם אבינו – אקח את הכוח של אברהם אבינו, הרי אני באתי ובשרתי לו, שלוט נלקח בשבי, אז אני ארים את ההר ואזרוק אותו.

אם ככה, אומר הרשב"א – עפ"י זה תבין. בא הקב"ה, ולקח את זכויות התפילה של עם ישראל. התפילה זה הנמלים, שכן הנמלים, אין כוחם אלא בפיה, כמו שנאמר שכנסת ישראל נמשלה לתולעת – מה תולעת, כוחה בפיה, כך עם ישראל, כוחם בפיהם.

באו הנמלים ואכלו את ההר, וההר הזה נפל על עוג מלך הבשן. אם ככה, אומר הרשב"א – אתה רואה, שכל הכוח של עם ישראל, זה תפילה, כדי להינצל מידי עוג מלך הבשן.

יוצא, שהכוח שהציל אותו, היה כוח התפילה.

מסיים הרשב"א ואומר – איך הרגו אותו? אומרת הגמרא – משה רבינו, שגבהו 10 אמות, לקח מקל של 10 אמות, וקפץ 10 אמות, ונגע לו בקרסולו.

אומר הרשב"א – משה רבינו גבהו 10 אמות – זה הזכויות שלו, לקח מקל של 10 אמות – זה הזכויות של עם ישראל, אחרי זה קפץ 10 אמות – להגיע לזכות האבות, שבבילם היה צריך לקפוץ 10 אמות, ועם זה ביחד, הוא נתן לו מכה בקרסול.

למה הוא נתן לו דוקא בקרסול?

אומר הרשב"א – עם כל הזכויות של עוג מלך הבשן, שהוא הלך הליכה כדי לבשר לאברהם אבינו, אז מה הזכויות שיש לו?

הזכויות שלו בהליכה, ולכן נתן לו מכה בקרסול, כדי להוריד את הזכויות שהיו לו בקרסול.

למעשה, אומר הרשב"א – הכוח שהציל את עם ישראל, היה כוח התפילה של עם ישראל.

אם אלה הדברים בס"ד, בואו ננסה לעמוד על נקודה אחת :

חז"ל אומרים – יש תפילה שנענית לשלושה ימים. יש תפילה שנענית לעשרה ימים. יש תפילה שנענית לשלושים יום. יש תפילה שנענית לארבעים יום. אנחנו נמצאים עכשיו בעיצומם של ימים, שמשה רבינו עלה לשמים והתפלל על עם ישראל. בפעם הראשונה, הוא ירד עם הלוחות ושבר אותם, מתי הוא עלה?

יש מחלוקת בחז"ל, אבל הוא עלה בפשטות ב"ט לחודש תמוז, וחזר בחזרה בכ"ט בחודש אב, אז משה רבינו ירד בחזרה, ועלה שוב פעם בראש חודש אלול, ובאותם הימים האלה, 40 יום האמצעיים, זה הימים האלה שמשה רבינו היה מתפלל ואתפלל אל ה' זו התפילה בעצם הימים האלה. זה כוח התפילה.

אז אומרים חז"ל – יש תפילה שנענית לשלושה ימים. יש תפילה שנענית לעשרה ימים. יש תפילה שנענית לשלושים יום, אבל כולנו יודעים, שיש תפילה שלא נענית לשלושים יום, יש תפילה שלוקחת הרבה יותר זמן.

כולנו מכירים את ההפסדה של פרשת וארא ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע.. זאת היתה, כפי שהרד"ק מביא, שזו היתה אשת הנביא עובדיה.

הוא מביא שאשת עובדיה צעקה לנביא 265 פעמים, גימטריא צעקה. היא צעקה וצעקה, עד שנענתה.

פירוש הדבר, שלא תמיד אחרי ארבעים יום, ולא תמיד חמישים יום. אתה רואה שמשה רבינו, עפ"י מה שאומר הפני יהושע, התפלל מט"ו באב עד ז' באדר, ועושה חשבון שזה יוצא 515 תפילות, במשך כמה וכמה חודשים, אז זה יותר מארבעים ימים. כל הימים האלה, משה רבינו עומד, ומתחנן 515 תחנונות.

דבר אחד למדנו מכאן, שאין תפילה שלא נענית. כל תפילה נענית!

אומר המהר"ל דיסקין את היסוד הבא – אם כתוב בפסוק (משלי יח, כג): תחנונים ידבר רש ועשיר יענה עזות, על מה זה נאמר?

אומרים חז"ל – תחנונים ידבר רש זה משה רבינו ועשיר יענה עזות זה הקב"ה, שאמר למשה רבינו אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה.

שאלנו – מה אכפת לך שיתפלל? אם ראה אדם שלא נענה, יחזור ויתפלל, שנאמר קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'

אז מה אכפת לקב"ה, שמשה רבינו ימשיך ויתפלל "אני רוצה להיכנס לארץ ישראל"???

אומר המהר"ל דיסקין יסוד נפלא ביותר – היות ואין תפילה שלא נענית, וקראנו במגילת איכה (ג, מד) סכותה בענן לך מעבור תפלה – הקב"ה צריך ליצור מחיצה מיוחדת, כדי שתפילה לא תעבור.

כשמנושה התפלל, כידוע לכולם, המלאכים סגרו את כל השערים של התפילה, כדי שתפילתו לא תתקבל. מה אכפת להם שיתפלל?? הקב"ה יגיד שיתפלל ולא יענה!! פירוש הדבר – אין דבר כזה, שתפילה לא נענית! כדי שהקב"ה לא יקבל תפילה, הוא צריך ליצור חציצה של ברזל, כדי שתפילה לא "תחדור".

אז מה הקב"ה עשה למנשה?

חתר לא חתירה, כי אין תפילה שלא נכנסת!

אז מיצרים שער מיוחד, עבור אדם שהמלאכים סגרו את כל מחיצות התפילה.

פירוש הדבר – שאין מצב שתפילה לא נענית.

אומר המהר"ל דיסקין – לכל צרה שבאה לאדם, הקב"ה קובע לאדם, מתי היא תצא. ההוצאה. פעמים עשירים תפילות, פעמים חמישים תפילות, פעמים לא מספיק תפילות, צריכים צעקה (דיברנו כבר בעבר, על ההבדל בין תפילה לצעקה, כפי שמביא הערוך לנר בהרחבה גדולה), לפעמים צריך תפילות שמזקקות דמעות, ובלי דמעות זה לא ילך.

אין תפילה ואין אנחה, שלא נמדדת בשמים, לא רק של יהודי, אלא גם מישוהו שהוא לא יהודי. כולנו יודעים, שהקב"ה ספר אפילו חצי דמעה שעשו הוריד שנאמר **ותשקמו בדמעות שליש (תהלים פ, ו)** ואומרים חז"ל אל תקרא שליש אלא שלוש שתי דמעות נשרו ואחת נשארה בלחי.

פירוש הדבר, שהקב"ה מונה את הדמעות בריסי דמעות.

אנחנו בע"ה עוד שבעה שבועות בראש השנה.

כותב התוספות (מסכת ראש השנה) בשם הערוך – למה תוקעים 100 קולות בראש השנה?

אומר הערוך – כיון שכתוב (שופטים ה, כח) **בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא...** כמה היא צעקה?

יש לנו מסורת שהיא יבבה מאה יבבות.

מה מענין אותנו כמה יבבות יבבה אם סיסרא? מצדנו שתיבב עד היום!

יוצא שהקב"ה סופר גם צעקה ודמעה, לא רק של יהודי!

הגר ששמה את בנה בשיחים, אומרת התורה **ותשא את קלה ותבן**. הקב"ה סופר דמעות גם של הגר.

אם אלה הדברים בס"ד, נוכל להבין דבר נפלא:

אומר המהר"ל דיסקין – משה, הוא **תחנונים ידבר רש** אם "העשיר" ענה אותו בעזות, זה בא ללמד אותך, שהדברים היו כל-כך נוקבים, ש"העשיר" אמר – אני אוסר עליך לדבר אלי! אחרת מה אכפת לך?

לא. הקב"ה אומר למשה רבינו – אני אוסר עליך לדבר אלי! בלאו, בלא תעשה!

אומר הנציב – אתה יודע למה? בגלל שב – **תחנונים ידבר רש** – משה רבינו דיבר כאלה תחנונים, שהקב"ה אמר – עוד קצת, ואני לא יכל שלא לענות אליך!

מה הדרך היחידה??

אני מבקש ממך, אמר הקב"ה – **אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה**.

כותב הפני יהושע (מסכת ברכות לב, ב) – אם היה משה מבקש עוד פעם אחת, 516 תפילות, הגזירה הייתה מתבטלת. הוא מבאי שם חשבון, ממה שהגמרא במסכת שבת מבאיה, שיש שש בתי דין, תחת השם אלוקים, ושש פעמים אלוקים יוצא 516. ואם היתה מתפלל 516 תפילות, היה מבטל את הגזירה.

אמר הקב"ה – ב-516 **אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה** – אני אוסר עליך לבקש! למה?

כי אני יהיה חייב להיענות לבקשה שלך, ואז לא ימחל לעם ישראל חטא העגל.

פירוש הדבר, שאין תפילה שלא נענית. לפעמים זה 516 תפילות ולפעמים זה 256 תפילות ולפעמים זה כוס של דמעות, ולפעמים זה מאות של דמעות.

אני רוצה להקריא בפניכם זוהר. הזוהר הזה פשוט מפחיד. אני מקריא בפניכם כפי שראיתי אותו מובא בספר קו הישר.

קו הישר מדבר על כוח התפילה, ומדבר יותי ראוי להתפלל ומתי לא.

בע"ה יכנסו לארבעים יום של תפילה. בני עדות המזרח כבר משכימים לסליחות בימים האלה, החל מראש חודש.

אני רוצה להקריא בפניכם את תרגום דברי זוהר (קו הישר חלק א' פרק לא) – הלכו בדרך ר' אבא ושאר החברים עד שהיו הולכים, הרי עורב אחד עמד לפנייהם, קורא בכח ומצפצף צפצוף גדול. אמר רבי אלעזר, לכך אתה קים ולכך אתה מתקן. לך לדרבך, שהרי ידעתי. אמר רבי אלעזר, חברים, נלך ונגמל חסד לרמון שהיה מלא מהכל, ורבי יוסי מפקיעין הוא שמו, שהיה הסתלק מהעולם הזה ואין מי שראוי להשתדל בו, והוא קרוב אלינו. סטו מהדרך והלכו לשם. כיון שראו אותם כל בני העיר, יצאו אליהם, ונכנסו שם לבית רבי יוסי מפקיעין אותם החברים הללו. בן קטן היה לו לרבי יוסי, ולא נתן לשום אדם שיגיע למטת אביו אחר שמת, אלא היה לבדו סמוך לו, ובכה עליו, פיו בפיו מתדבק. פתח אותו תינוק ואמר: רבון העולם, כתוב בתורה (דברים כ) כי יקרא קו צפור לפניך וגו', שלח תשלח את האם וגו'. והיה צועק אותו תינוק ובוכה, ואמר: רבון העולם, קים דבר זה של התורה! שני בנים היינו מאבא ואמי, אני ואחותי הקטנה ממני, היה לך לקחת אותנו ולקים דבר התורה. ואם תאמר, רבון העולם, אם כתוב, ולא אב – הרי כאן הכל הוא, אבא ואמא. אמא מתה, ולקחת אותה מעל הבנים. כעת אבא שהיה מכסה עלינו נלקח מעל הבנים. איפה דין התורה?

בכו רבי אלעזר והחברים מול הבכי והצעקה של אותו תינוק. פתח רבי אלעזר ואמר, (משלי כה) שמים לרום וארץ לעמק וגו'. עד שהיה אומר רבי אלעזר פסוק זה, היה עמוד אש מפסיק ביניהם, ואותו תינוק היה דבק בפי אביו ולא היו נפרדים. אמר רבי אלעזר, או שרוצה הקדוש ברוך הוא להרחיש נס, או שרוצה שלא ישתדל אדם אחר עליו, אבל על דברי אותו התינוק ודמעותיו אני יכול לסבל. עד שהיו יושבים, שמעו קול אחד שהיה אומר: אשריך רבי יוסי שדברי הגדי הקטן הזה ודמעותיו עלו אל כסא המלך הקדוש, ודנו דין, ושלושה עשר בני אדם הזמין הקדוש ברוך הוא למלאך המות בגלגל, והרי עשרים ושתים שנים הוסיפו לך עד שתלמד תורה את הגדי השלם הזה החביב לפני הקדוש ברוך הוא. כמו רבי אלעזר והחברים, ולא השאירו אדם לעמד בבית. מיד ראו אותו עמוד אש שעולה, ורבי יוסי פתח עיניו, ואותו תינוק דבוק פיו בפיו. אמר רבי אלעזר, אשרי חלקנו שראינו תחית המתים עין בעין. קרבו אלי, והיה אותו תינוק ישן כאלו שגוע מהעולם הזה. אמרו, אשרי חלקך רבי יוסי, וברוך הרחמן שהרחיש לך נס על הצעקה והבכי של בן ובדבריו, שכך דחק בדברים יפים לשער השמים, בדבריו ודמעותיו הוסיפו לך חיים. לקחו את אותו תינוק ונשקוהו, ובכו עמו מרב חזוה, והוציאוהו לבית אחר, והתעוררו עליו, ולא הודיע לו מיד, אלא אחר כך. שמחו שם שלושה ימים, וחדשו יחד עם אותו רבי יוסי כמה חדושי תורה. אמר לו רבי יוסי, חברים, לא נתנה לי רשות לגלות ממנה שראיתי באותו עולם, אלא לאחר שנים עשרה שנים. אבל שלש מאות וששים וחמש דמעות ששפך בני, נכנסו בחשבון לפני המלך הקדוש, ואני נשבע לכם, חברים, שבשעה שפתח באותו הפסוק וצעק בדברים ההם, הודיעו שלש מאות אלף ספסלי ישיבת הרקיע, וכלם עומדים לפני המלך הקדוש, ובקשו עלי רחמים וערבו לי, והקדוש ברוך הוא התמלא רחמים עלי. ויפה לפניו אותם דברים ואין מסר נפשו עלי. ואפטרופוס אחד היה לפניו, ואמר: רבון העולם, הרי כתוב (תהלים ח) מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך להשביט אויב ומתנקם. יהי רצון מלפניך שזכות התורה וזכות אותו התינוק שמסר נפשו על אביו, שתחוס עליו וינצל.

רבתי, אין תפילה שהולכת ריקם!

370 דמעות של הילד, יצרו תחיית המתים.

515 תפילות של משה רבינו, עוד תפילה אחת, ומשה רבינו היה נכנס.

אומר המדרש – (משלי יח, כג): **תחנונים ידבר רש ועשיר יענה עזות**. הקב"ה אמר למשה אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה

אם אתה רואה שהקב"ה אומר לו **אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה**, סימן, אומר המהר"ל דיסקין, שהדיבורים היו כל-כך חזקים, שהקב"ה אומר לו – אל תדבר אלי יותר. בלאו אני אוסר עליך לדבר!

כי הדיבורים שלו, הם הדיבורים שפותחים את שערי התפילה, ומגיעים, כמו שאומר **הפני יהושע**, ומשה רבינו היה נכנס, ללמדנו, שאין שום תפילה שהולכת לאיבוד.

כלפי מה הדברים אמורים?

אנחנו נמצאים יום אחרי תשעה באב. כל אחד ישב וקונן על החורבן.

1946 שנה, אתה אומר – ריבונו של עולם, כמה אפשר?! כמה הורידו דמעות, כמה הדורות הקודמים הורידו דמעות, כמה צרות עברו עם ישראל, כמה בכו, כמה עברו, כמה עוד אפשר???

רבתי, אנחנו לא יודעים איזה תפילה תבקע את הרקיע ואיזה דמעה, היא זאת שתבקע את השערים, שיביאו לנו את משיח צדקנו.

אומר החפץ חיים (חכמת הדעת פרק 14) – והנה יש עוד עיקר גדול, דבר שמקרב את הגאולה, והיא התפילה והצעקה, וכמו שהיה במצרים דכתיב ונצעק אל ה' וישמע קולנו, אף את צריכים להתנהג באופן כזה.

הוא מביא מדרש שמופיע בפרשת תצוה, על הפסוק **(הושע יד, ג) קחו עמכם דברים ושובו אל ה'**. לפי שישראל אומרים אין לנו קרבן. אמר הקב"ה, דברים אני מבקש, ואין דברים אלא תורה. אמרו לו, אין אנו יודעים גם תורה. אמר להם, בכו והתחנונו לפני, וכי אבותיכם לא בתפילה פדית, שנאמר ויאנחו בני ישראל מן העבדה, ובימי יהושע, לא בתפילה עשיתי להם ניסים, הרי אין אני מבקש לא זבח ולא קרבנות, אלא דברים, שנאמר **קחו עמכם דברים ושובו אל ה'**.

אומר החפץ חיים – אין הקב"ה חפץ, לחייב כל בריאה, אלא מבקש שיתפללו לפניו ויקבלם, ואפילו אין אדם, כדאי לענות לו בתפילתו ולעשות חסד, כיון שמתפלל ומרבה בתחנונים, אני עושה חסד עמו, ומכל זה, אנו רואים שהקב"ה חפץ שירבו בתפילה לפניו, וע"ז זה יגאל אותנו.

פרשת ואתחנן יוצאת תמיד, לאחר תשעה באב, לומר לנו, **צומו וצלו**. צמתם בתשעה באב, שלא תחשבו, הנה, אנחנו כבר 1946 שנה מתפללים, עדיין לא נענינו, אין תפילה שלא נענית! אין לנו מושג מתי נענה.

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

אם נאמר כפירוש הראשון הנזכר לעיל על הפסוק ויחן שם ישראל. אבל אם נאמר כפירוש הב' הנזכר לעיל דכל ישראל היו נקראים אז בלשון יחיד אם כן מליצת משה לאו מליצה היא דאנכי ה' אלקיך לכל ישראל נאמר. והנה איתא במדרש דבשעה שהיה משה מבקש לכוון לארץ ישראל אמר לו הקב"ה אברהם יצחק ויעקב למה לא באו והשיב על כל אחד ואחד ועל יעקב השיב דלא קיבל התורה. אך זה נראה כפירוש השני הנזכר לעיל אבל אי אמרין כפירוש הראשון דקאי על ישראל סבא אם כן גם יעקב היה בשעת קבלת התורה ואם כן התירוצן של משה לאו כלום הוא. והשתא אתי שפיר דברי המדרש הנזכר לעיל שהתחלנו בו. אם אעברה אתה מבקש יקשה מדוע לא בא יעקב. ואין לומר שהוא לא היה בשעת קבלת התורה. הא כפי הפירוש הראשון של יוחן מוכח שגם יעקב היה שם. אלא על כרחך צריך לומר דסברת כפירוש הב' דקאי על כל ישראל דנקראים בלשון יחיד, אם כן בטל סלח נא דמליצתך לאו כלום הוא דאנכי ולא יהיה לך לכל ישראל אמרתי דהא נקראים בלשון יחיד:

(תוכנית התורה)

המה מרובים והשתא אתי שפיר אנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וקשה למה לא אמר אשר בראתיך וצ"ל דנח לו לאדם שלא נברא כדפי' מהרש"א דל"ת המה מרובים אבל קשה הלא מחשבה רעה אין הקב"ה מצרף למעשה וטמילא הוי מ"ע מרובים מלא תעשה לו"א לא יהי' לך אלקים אחרים מומילא מוכח שאפילו על המחשבה של עבירה הקב"ה מצרפה למעשה מומילא הוי מל"ת מרובים מעשה וק"ל: (מדרש יהונתן)

אעברה נא איתא במדרש וזה לשונו אמר הקב"ה למשה אם אעברה נא אתה מבקש אם כן בטל סלח נא וכי עד כאן. ותמוה מה ענין יש זה לזה. וכדי ליישב נקדים מה דאיתא במדרש ב' פירושים על הפסוק ויחן שם ישראל נגד ההר דכתיב בלשון יחיד חד אמר דקאי על ישראל סבא שגם יעקב היה שם בשעת קבלת התורה. וחד אמר שכל ישראל היו שם בלב אחד כאיש אחד לכך נקראו בלשון יחיד עד כאן. והנה איתא גם כן במדרש דמשה היה מלמד סנוורא על ישראל לאחר מעשה העגל וטען אנכי ה' אלקיך כתיב בלשון יחיד לי צוית ולא להם. והנה זאת נראה דוקא

אנכי ד' אלקיך אנכי ולא יהי' לך בדבור אחד נאמרו". קשה למה דוקא אלו שני דברים בדבור אחד נאמרו. ולתרוץ דהמפורשים הקשו למה אמר הקב"ה אנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא אמר אשר בראתיך שהוא יותר חידוש ותי' משום דאיתא בגמרא נח לו לאדם שלא נברא משנברא ופי' מהרש"א מושב דהם רמ"ח מצות עשה וספ"ה מל"ת ועל מצות עשה אם עבר אין לו שכר ואין לו עונש ואם עבר על ל"ת יש לו עונש והם מרובים על מצות עשה לכך נח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, איתא בגמ' מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה וא"כ קושיית מהרש"א במ"ע וא"ל כתיבין מהרש"א דהל"ת המה מרובים הלא מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה וא"כ המ"ע המה מרובים מל"ת אבל איתא בגמ' דשבת (דף ק"ה ע"ב) לא יהי' לך אלקים אחרים וכו' והיינו אפילו בן שאין אדם בעולם יודע אלא אני דהיינו הוציא"ר לא יהי' לך מומילא כלל עולה שמכח לא יהי' לך משום דאפילו על מחשבה רעה נענש הדיוני הוציא"ר שבלב וא"כ אין מקום לקושיית המפורשים דהא מחשבה רעה נמי הקב"ה מצרפה למעשה וא"כ הל"ת

אונזער נשיין בלעטל



מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע פ"ה"ק צפת ת"ו

פרשת ואתחנן - נחמוז • תשע"ט ♦ גליון 320

אינטרעסאנט

פן תשכה - ושננתם

רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך וגו'.

בגמרא (מנחות צט:) למדו מכאן שכל השוכח אפילו דבר אחד מתלמודו עובר בלאו, שבכל מקום שנאמר 'השמר' אינו אלא לא תעשה. ומעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו (אבות פ"ג מ"ח).

נביא כמה גרגרים בענין זכרון הלימוד¹

חזרה

משמעות הענין כפשוטו (פירוש רבנו יונה ורע"ב אבות שם) שצריך לחזור כמה פעמים עד שיקבע הדבר בלבו.

עוד נלמד הדבר מפסוק בפרשתינו "ושננתם" ולמדו חז"ל (קדושין ל.): 'שיהו דברי תורה מחודדים בפין שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד'.

משם הרבי מלובלין מתאמר, שחוץ ממה שטבע החזרה הוא לזכור, הרי גם יש בזה סגולה לזכרון.

תפלה

בגמרא (ע"ז ח, א) אמרו שיכול אדם לבקש בשמונה עשרה בתוך הברכה מעין אותה ברכה, ומביא רש"י לדוגמא: 'אם היה משכח תלמודו מאריך בחונן הדעת'.²

בקידוש

סגולה בשם הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב (טעמי המנהגים עמ' תקעד), להתפלל במחשבה על הזכרון כשאומר בקידוש "זכרון למעשה בראשית".

המשך בעמוד שלישי

1 הסמ"ק מונה אותו למצוה בפני עצמו. 2 וה'זמן' של ימי בין הזמנים גרמא בהם טוב לנצל הזמן לחזרה על הישן ועל הישן נושן, לכן הארכנו מעט בענין. 3 ראה מגילה ו, ב: 'געתי ומצאתי אל תאמן' והני מילי לחדודי, אבל לאוקמי גירסא (שלא תשתכח ממנו, רש"י) סייעתא היא מן שמיא. א"כ ברור שצריך לכך תפלה.

והתחזקתם

בין הזמנים זה ה'זמן'

ימי בין הזמנים זמן ירידה הם או זמן עליה?

כשאדם עומד בשתי רגלים יציבות על שליכות הסלם, כאשר הוא רוצה לעלות יותר אין לו ברירה אלא לסלק רגל אחת מן השליכה עליה עומד ולהניחה על השליכה שלמעלה הימנה, ואז שוב להשעין את כחו על הרגל האחת שלמעלה ולמשוך את גופו כלפי מעלה, אמנם באותה שעה שעולה ורגלו אחת באויר הוא פחות יציב והוא נמצא יותר בסכנת נפילה, אבל רק כך אפשר לעלות.

במשך ה'זמן', המסגרת של מחנכים ומגידי השעור וכדומה נותנים את היציבות, יש זמן מסדר לתפלה וללמוד, יש דרישות שונות שדורשים הימנו. אבל כדי להתעלות אין ברירה, צריך להיות מצב קצר של חסר יציבות, כדי להגיע לשליכה שלמעלה הימנו. מצב זה מקיף את כל חייו של אדם, יש מצבים יציבים יותר, ויש יציבים פחות, אבל רק כך עולים ('והחיות רצוא ושוב').

וזה באור הפסוק **אתה החלות להראות את עבדך בתחלה השי"ת מראה לעבדו את גדלו** - הוא מרגיש חזק ויציב בעבודה, אבל אחר כך כדי להתעלות יש מצב של **את ידך החזקה** נדמה לו שהכל הולך קשה ביד חזקה, הכל לא יציב, אבל כך הוא הסדר - פן מבאר היתולדות יעקב יוסף.

עלינו להיות חכמים לא להבהל מפני הזמנים, וכמוכן להזהר שלא לפול, בין הזמנים 'זמן' בפני עצמו הוא, של ירידה לצרף עליה אשר אי אפשר לעלות בלעדיה, ב'זמן' זה נעשה הכל להתפלל כמו שצריך ובזמנה, לקבץ עתים קבועים לתורה, ולהתנהג כפי שפן תורה צריך להתנהג. ואז בזמן הפא עלינו לטובה, נעמד כבר יציבים במדרגה גבוהה יותר. א גוטן (כשרון...) בין הזמנים

קורץ און טיארף

וְאַתְּחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא. הכתיב הוא (לשון זכר) והקרי היא (לשון נקבה), משה רבנו בתפלתו היה מהפך מדת הדין (בחינת נקבה) למדת החסד והרחמים (בחינת זכר) - את ה' היא' ל'הוא'.



ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים. ברש"י: 'הגונים ומקבלים'. גם המשפטים שיש להם טעם על פי שכל, צריכים לקיים כחקים בלי טעם, כי שכלו של אדם מוגבל. גם ה'הגונים' בשכל צריך לקיים כי הם 'מקובלים' ולא בגלל השכל.



וידעת היום והשבת אל לבבך. אם תזכר ותדע את היום הידוע - יום המיתה, אז והשבת אל לבבך - תזכר תמיד לשוב בתשובה.



הן הראנו ה' אלקיננו את כבודו ... ועתה למה נמות. מאחר שהראנו ה' אלקיננו את כבודו באנו לידי שפלות ובושה גדולה מעצמינו עד כדי מיתה, לכן אמרו ועתה למה נמות.



ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך. ברש"י: 'שלא יהא לבך חלוק על המקום'. לא יהא לבך חלוק על המקום שאתה נמצא בו לומר שאילו היית במקום אחר היית יכול לעבוד את ה', אלא מאותו מקום ומצב עבוד ואהוב אותו.

א טיפוע געדאנק

גם במדות המנגדות למדותיו צריך להשתמש לכבוד קונו

ואתם הדבקים בה' אלקיכם. אמרו בגמרא הדבק במדותיו, מה הוא רחום אף אתה יהיה רחום וכו'. דהנה יש אדם אשר טבעו ממדת החסד והוא עוסק בעשיית חסדים עם הבריות, ואדם כזה קשה לו לעשות דברים הפאים ממדת הגבורה שהיא הפוכה ומנגדת לטבעו, וכן מי שמדתו מדת הגבורה קשה לו לעשות חסדים, אבל באמת פנימיות שתי מדות מנגדות אלו אחד הם כי הם משתלשלים זה' אחד. לכן צריך אדם להשתמש בשתי המדות גם יחד לכבוד קונו במקום שצריך להם, ואז הוא מיוחד ומדבק את המדות בשרש שלהם. וזהו 'הדבק

במדותיו' כמו שאצל ה' אחד כל המדות מאחדים, כך גם אתה תדבק את כל המדות לאחד, להשתמש בכל אחד מתי שצריך.

(תורת המגיד הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב)

פניני בת עין

מתלמיד חכם המזאס בגשמיות צריך לירא

את ה' אלקיך תירא. כתוב בגמרא שמעון העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה, כיון שהגיע ל'את ה' אלקיך תירא' פרש. עד שבא רבי עקיבא ולמד 'את ה' אלקיך תירא' לרבות תלמידי חכמים. ויש להבין למה לא דרש שמעון העמסוני בעצמו דרש זה. ויש לומר, כי תלמיד חכם צריך למאס לגמרי תאוות עולם הזה ולהיות מפשט מכל מיני גשמיות ובזרז מן הכבוד, וכל השתוקקותו רק לדבקות ה', על תלמיד חכם כזה הבורא ברוך הוא משרה שכירתו עליו ובתוכו, ולכן צריך לירא הימנו, שזה ממש יראת ה'. והנה רבי עקיבא שהיה כל ימיו משתוקק למסר נפשו לה', ואמר מתי יבוא לידי ואקימנה, וידע שבסופו של דבר יזכה למסירות נפש בפעל ממש, לכן היה בו בחינת השראת השכינה באתגליא ממש, והיה יכול לדרש זאת, אף שמעון העמסוני היה תמיד מסתיר בחינה זו, לכן לא רצה לדרש ולגלות זאת.

(פרשת תרומה)

א טיין ווארט

וְאַתְּחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא. במדרש: הלכה כמה תפילות מתפלל אדם בכל יום, כך שנו חכמים ג' תפלות מתפלל אדם. וצריך להבין מה ענין זה אצל תפלות של משה. עוד כתוב במדרש שמשה רבנו התפלל תקט"ו תפלות כמנין "וואתחנן", וצריך להבין מה משמיענו בזה. ויש לומר שתפלות משה היו בתפילת שמונה עשרה, ומנין התפלות לאו מ"וואתחנן" ילפינן, אלא שרש"י כתב "בעת ההוא" לאחר מלחמת סיחון ועוג. והנה בציווי מלחמת סיחון ועוג כתיב "ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות וגו' וידבר

ה' אלי וגו' ראה נתתי בידך את סיחון וגו', וזה היה בט"ו באב שבו כלו מתי מדבר. צא וחשוב: מט"ו באב (עם ט"ו) יש ט"ז ימים, ומאלול עד שבט (כשנחשב אחד מלא ואחד חסר) הם קע"ז ועוד ז' ימים של אדר, הרי מאתיים יום ($16+177+7=200$), ובהם יש כ"ח שבתות שבהם אין היחיד שואל צרכיו, הרי קע"ב. כשנכפילם בג' תפלות הרי תקט"ז, אך כיון שה' לא דבר עם משה אלא ביום, נמצא שבליל ט"ו באב עדיין לא התפלל על זה, הרי החשבון מכוון תקט"ו תפלות, ומכאן שג' תפלות מתפלל אדם ביום.

(פני יהושע [ברכות לב, א] הגה"ק ר' יעקב יהושע פאלק מפפד"מ)

וְלֹא תִתְאוֹה בֵּית רַעַךְ. יש לדקדק מה ששינה הלשון כאן וכתב 'לא תתאוה', ולא כבפרשת יתרו שם כתב "לא תחמוד בית רעך". ויש לומר על פי מה המבואר במפרשים החילוק בין תאוה לחמדה, שחמדה עשיית פעולות והשתדלות להשיג מה שנמצא אצל רעהו, ואילו תאוה היא גם כשמתאוה בלב בלי שום מעשה והשתדלות. והנה ידוע שקודם חטא אדם הראשון לא היה יצא הרע בתוך האדם ולא היה שולט על מחשבתו, רק הפיתוי בא מבחוץ לעשות דבר שלא כרצונו, ולאחר החטא נכנס אל זר לתוך גופו של אדם. ואמרו חז"ל שכשעמדו ישראל על הר סיני פסקה זוהמתן, דהיינו זוהמת הנחש מחטא אדם הראשון, ממילא יצא יצר הרע מהם וממחשבותם, ולא היה צריך להזהיר על התאוה, כי בטל מהם התאוה שהיא במחשבת הלב. אבל בדברות שניות שהיה לאחר חטא העגל שחזרה זוהמתן, היה כבר צריך להזהיר "לא תתאוה", וכל שכן על החמדה שהיא פועל יוצא מהתאוה. (ישמח משה הגה"ק ר' משה מייטלבוים מאוהעל)

אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ תִירָא. כתוב בגמרא שמעון העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה, כיון שהגיע ל"את ה' אלקיך תירא" פירש, עד שבא רבי עקיבא ודרש לרבות תלמידי חכמים. ולכאורה הרי כבר מצינו בתורה שאמר הקב"ה "ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה". ועוד הרי לעיל (פסוק ב) כתוב "למען תירא את ה' אלקיך" ולמה לא פירש שם. ויש לומר דגם שמעון העמסוני דרש מכך על יראת החכמים

עצמם, אבל לא תלמידי החכמים, לכן ב'את' השני פירש. אבל רבי עקיבא שמתו כ"ד אלף תלמידיו משום שלא נהגו כבוד זה בזה, למד מכך שפסוק נדרש גם על תלמידי החכמים.

(המקנה [קדושין נו, א] הגה"ק ר' פנחס הורביץ מפפד"מ)

שְׁעֵטָה לְעַן אֶת פְּלִיטוֹת

גביר אחד לקח חזן תלמיד חכם וקבל על עצמו להחזיקו על שולחנו. החזן שהיה גדול גם ביראה שמע כי בליזענסק מתלכדים ומתלקדים עובדי ומבקשי ה', קם ונסע, ותבער בו אש ה' וישב שם כמה חדשים. כשחזר קבלו חותנו בחרי אף, בטענה אני לקחתי אותך שזשכב ותלמד, ומה זה נסעת לך לבטל את הזמן עם החסידים?! הלך החזן והזמינו לדין תורה אצל הרב. שאל הרב את החזן: מה למדת בליזענסק? אמר לו: למדתי שיש אלקים! פרץ הרב בצחוק והזמין את המשרתת ושאל אותה: האם את יודעת שיש אלקים? בוודאי! - ענתה, אמר הרב לחזן וכי לשם כך נסעת לליזענסק הרי היית יכול ללמוד זאת אצל המשרתת שלי. ענה החזן: היא אומרת שיש אלקים אבל אני יודע... בזה מתבאר הפסוק וַיֵּדְעַתְּ הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל לִבְבְּךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, לא די באמירה בעלמא אלא צריך גם 'וידעת' וגם 'והשבות אל לבבך'.

אינטרעסאנט / המשך מעמוד ראשון

עוד סגולה מספר רזיאל המלאך לומר לפני קידוש פסוקים ותפלה אחריה, וזו נוסחה: "אֲבֵן רוּחַ הַיָּם בְּאֵנוֹשׁ וְנִשְׁמַת שְׁ-דֵי תְבִינִים. לְאָדָם מַעֲרִכִי לֵב וּמָה מַעֲנֶה לְשׁוֹן. אֵל תִּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קִדְשְׁךָ אֵל תִּקַּח מִמֶּנִּי. ה' בָּצַר פְּקֻדֶּיךָ צָקוֹן לְחַשׁ מוֹסְרֶךָ לְמוֹ. לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים וְרוּחַ נָכוֹן תִּדְרֹשׁ בְּקִרְבִּי. ה' אֱלֹקִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוֹדִים לְדַעַת לְעוֹת אֵת יַעַף דְּבַר יַעִיר בְּבִקְרָה בְּבִקְרָה יַעִיר לִי אֶזֶן לְשִׁמְעַת בְּלִמּוּדִים. ה' אֱלֹקִים פָּתַח לִי אֶזֶן וְאָנֹכִי לֹא מְרִיתִי אַחֲזֹר לֹא נִסְוִגְתִּי. רוּחַ ה' דִּבֶּר בִּי וּמִלְתּוֹ עַל לְשׁוֹנִי". ויתפלל: "וְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵי אֲבֹרָהּם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁתִּפְתַּח לִבִּי בְּתוֹרָתְךָ, וְהָאֵר עֵינֵי בָשָׁם [יְכוֹן הַשְׁמוֹת: פִּתְחִיא"ל רַפָּא"ל תוֹפִיא"ל], שֶׁיִּפְתַּחוּ אֶת לִבִּי בְּכִתְּךָ הַגָּדוֹל, שֶׁלֹּא אֲשַׁבַּח כָּל יְמֵי מִבְּל מָה שֶׁלִּמַּדְתִּי וּמָה שֶׁצִּוִּיתִנִּי לְלַמֵּד, וְהִיָּה מִעֲמָדִי שֶׁאֲלַמֵּד כָּל יְמֵי חַיִּי, וְלֹא אֲשַׁבַּח דְּבַר תּוֹרָה לְעוֹלָם, אֲמֵן נִצַּח סֵלָה, בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אֲמֵן וְאֲמֵן".

אין די צפתי'ע געסאלער

והנחת אברהם {ב}

על רבנו אברהם הלוי ברוכים זיע"א - המזכיר

שמור את יום השבת

אפטרופוס גדול לשבת קדש היה רבי אברהם כל ימיו, והיה מכריז ומזהיר את ישראל תמיד אנשים ונשים על זהירות בשמירת השבת שלא יבואו חלילה לידי מכשול.

וכן היה דרכו, בכל ליל שתי שעות קדם אור היום, היה סובב בין בתי העיר ודופק על הדלתות לעורר את הנשים שיקומו להכנות לשבת קדש, ושילושו את עיסותיהן להכין החלות בעוד היום גדול.

והיה מתרה בנשים שאם ימצא תבשיל או מאפה המתבשל או נאפה על גבי האש סמוך לשבת, יקח הכל בשביל ההקדש לעניי העיר. והיו הנשים יראות ממנו, והיו מזרזין את עצמן זרוז גדול שיהיה הכל מוכן מבעוד מועד. לפנות ערבה של שבת סמוך לשקיעת החמה עבר ובדק בכל הבתים, וכל מה שמצא על גבי האש לקחו בשביל ההקדש.

ביום ערב שבת היה יוצא ומכריז על השבת בלשון זה: "שבת! ברוכים!", פלומר, קורא לבעלי החניות: ברוכים, שבת קרובה לבוא, הזדרזו לנעל חניותכם סמוך למנחה, כדי שיהיה עוד פנאי ביום להתקדש לקראת שבת פלה מלפנתא בטבילה וברחיצת פניו ידיו ורגליו בחמין וחלוף שמלותיו, בקריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום. מחמת קריאה זו דבק בו הפנוי "ברוכים".

תקון השבת

גם חבר רבנו ספר "תקוני השבת"¹, בו מבאר את התקונים הנעשים על ידי כל מצוה ומצוה

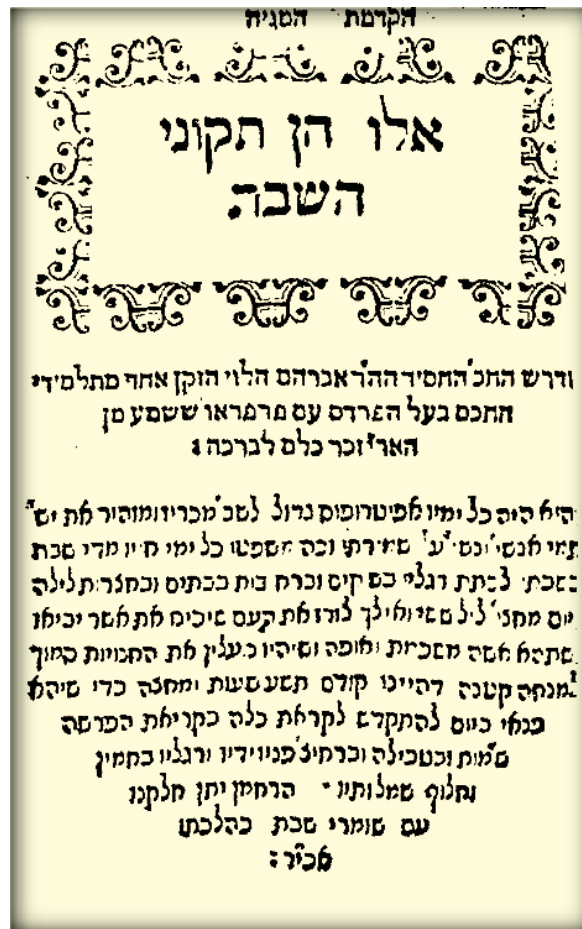
מהלכות שבת. ובהם פרפראות ששמע מהאריז"ל. למוד בשנת השבת

דרך אגב יספר, כי רבי חיים ויטאל כותב בשם רבו כי לא טובה השינה ביום בימי החול, אבל בשבת קדש מעלה היא.

והעיד רבנו רבי אברהם הלוי זלה"ה כי פעם אחת בשבת פרשת בלק נכנס אצל האריז"ל, ומצאו ישן שינת צהרים פשתים או שלש שעות, והיה מרחיש בשפתיו בתוך השינה, נגש רבי אברהם והטה אָזְנו על פי האריז"ל לשמוע מה שהוא מדבר.

בתוך כך נער הרב משנתו וראה אותו עומד על גפיו, אמר לו הרב מה אתה רוצה, אמר לו ימחל לי אדונינו, שראיתי למעלת כבוד תורתו מרחיש בשפתיו, והטתי את אזני כדי להקשיב מה שדבר הרב. אמר לו האריז"ל תמיד כשאני ישן נשמתי עולה למעלה דרך שבילין ונתיבות הידועים לי, ומלאכי השרת באים בעדי ומקבלים נשמתי, ומביאים אותי לפני סוריא"ל שר הפנים, והוא שואל אותי לאיזה ישיבה אני רוצה לילה, והוא מוליך אותי לפעמים אני בוחר בישיבתו של הקדוש ברוך הוא, ולפעמים בישיבת רבי עקיבא, ולפעמים בישיבת משה רבנו, ולפעמים בישיבת רבי מאיר. וכן על דרך זה בכל מקום שאני רוצה. באותם הישיבות מוסרים לי רזי וגנזי התורה, אשר לא נשמעו ולא נודעו אף בזמן התנאים.

אמר לו רבי אברהם: וכי לא יגלה לי הרב מה שלמדו אותו עתה בזה הפעם, התחיל הרב לצחוק ואמר: מעיד אני עלי שמים וארץ, אלו הייתי דורש שמנים שנים רצופים, לא יכולתי לסיים מה שלמדתי בזה הפעם בפרשת בלעם והאתון.



1 הנדפס בסוף ספר 'ראשית חכמה הקצר' דפוס ויניציאה 2 פרי עץ חיים שער טז פ"א. וכעין זה בשבחי האריז"ל ז"ל. ש"ס.

ליקוטים נפלאים פרשת ואתחנן

**"ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד
בדבר הזה" (ג, כ)**

למה מכוונות המלים "בדבר הזה"?
חז"ל אומרים, שמושה ידע בקבלה, שכל תפלה שיאמר בה את המלה "נא" שתי פעמים, תתקבל התפלה.
ואכן, כאשר הצטרעה מרים, התפלל משה על אחותו: "קל נא רפא נא לה", והתקבלה תפלתו.
גם כאן, כאשר בקש משה להיכנס לארץ ישראל, ועל כך נשא תפלתו, אמר: "אעברה נא", ורצה להוסיף ולומר: "אראה נא", וכך הייתה תפלתו מתקבלת, לאחר אמירת "נא" שתי פעמים.
לאחר שאמר משה "אעברה נא", אמר לו ה': "אל תוסף... בדבר הזה" - אל תאמר שוב את המלה "נא" בתפלתך. (דברי אליהו)

**"לא תוסיפו על
הדבר... כי כל
האיש אשר הלך
אחר בעל פעור"
(ד, ב-ג)**

צריך להבין מה היא נתינת הטעם ללאו של לא תוסיף, ולמה כי כל האיש אשר הלך אחר בעל פעור וכו' מה השייכות זה לזה?
הנה צורת העבודה לעבודה זרה בעל פעור היתה לטנף אותה בצואה ובוודאי היו אנשים שחשבו שאמנם התורה אמרה אל תפנו אל האילים, אבל אפשר עוד להוסיף שצריך לבזות את האילים וא"כ חשבו לעשות מצוה נוספת ולטנף את הע"ז בעל פעור, אבל באמת היות שזה צורת עבודתה נחייבו מיתה והשמידם ה' אלוקיך מקרבך, וזהו שאומר הפסוק, עיניכם הרואות שאסור להוסיף על מה שאמרה תורה, אפילו שאתה מבין שנאה לבזות כך את הע"ז, ובכ"ז השמידו ה' אלוקיך, לכן ואתם הדבקים בה', אלו שדבקים במה שמובא בתורה ולא מוסיפים מדעתם על התורה - חיים כולכם היום. (הגאון מוילנא)

**"ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם
היום" (ד, ד)**

קשה, דמלת 'היום' לכאורה מיותרת, דאומרו 'היום' משמע אם אתם דבוקים בה' חיים כולכם היום ולא למחר.

רבי ומורי הדיין
המצוין כמוהר"ר
יצחק דאלב"ה נר"ו
פירש במאמרם ז"ל
(שבת קנג.) שאלו

"ואתחנן אל ה'" (ג, כג)

במדרש (דברים רבה יא י) איתא שמושה רבנו עליו השלום התפלל תקט"ו תפלות כמניין ואתחנן.
להבין הענין מפני מה התפלל כל כך הרבה תפלות.
אלא משה רבנו ראה שיבוא עת צרה וחשכות על העולם שאומות העולם לא יניחו לישראל לקים תורה ומצוות, וכשימצאו יהודי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות יגזזו לו את פאות ראשו, וכשימצאו איש ישראל עטור בטלית ותפלין יתלו אותו, ומי יוכל לחשב באותה העת על תפלה, על כן התפלל משה רבנו 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא' - על אותה עת, 'לאמר ה' אלוקים' - כשתבא מדת הדין, התפלל משה רבנו עליו השלום עבורם תפלה אחר תפלה שהשם יתברך יעזרם בעת צרה.
(הרה"ק רבי מנחם מנדל מסטריקוב)

**"ויתעבר ה' בי
למענכם ולא שמע
אלי" (ג, כו)**

מדוע היה חשוב למשה רבנו לספר לעם ישראל שהתפלל תפלות רבות, כמנין "ואתחנן" (חמש מאות וחמש עשרה)? ואף לספר להם שתפלותיו הרבות לא נענו? שתי סבות לדבר:

א. עם ישראל עומדים להיכנס לארץ ישראל, ועליהם להילחם עם שלשים ואחד מלכים. כעת נפרד מהם משה, שהראה את כוחו במלחמת סיחון ועוג, ועלולים בני ישראל לבעוס ולחשוב: משה רבנו נוטש אותנו, הוא איננו מעונין להיכנס לארץ ישראל ולסייע לנו במלחמה, כנראה לא אכפת לו מגורלנו, או שאינו רוצה לראות את הארץ. כדי לעקר מחשבה זו מליבותיהם, מספר משה לבני ישראל: "ואתחנן" - התפללתי רבות והשתוקקתי להיכנס לארץ, אך לא זכיתי לכך.

ב. משה רבנו אומר לעם ישראל: דעו לכם שאי כניסתי לארץ ישראל היא "למענכם" - לטובתכם משלש סיבות:

1. אם הייתי נכנס לארץ, ומקים בה את בית המקדש, הוא היה קיים לעד ולא היה חרב אף בזמן חטאיכם. אם הייתם חוטאים, ה' לא היה מחריב את בית המקדש, ולכן היה שופך חמתו עליכם חס וחלילה.

2. אי כניסתי לארץ גם מכפרת לכם על עוון פעור. (סוטה יד)

3. לעתיד לבוא אגיע עם כל עם ישראל שנשארו במדבר, ואביא אותם לארץ ישראל.
(פתוחי חותם)

לעי"נ

**הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן**

ליקוטים נפלאים פרשת ואתחנן

באמת המה באים לטובתו כדי שישבו על ידם לה'. זהו 'ובקשתם משם את ה', מתוך עצם הצרות תבקש את ה' לדעת תכלית כוונתו, 'ומצאת' שבאו היסורים לתועלתך 'כי תדרשנו' וגו', שעל ידם 'תדרשנו' לה' לשוב אליו בכל לבבך ובכל נפשך. (כפליים לתושייה)

'ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם עין ואבן, ובקשתם משם את ה' אלקיך, ומצאת, כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך'. (ד, כט)

רבינו האור החיים הקדוש, מחדש חידוש גדול, שלמרות שכתוב בגמרא, שעל עבירות חמורות של עריות או עבודה זרה, אי אפשר להתכפר בתשובה לבד, וצריך גם יסורים ומיתה, כדי לכפר לגמרי, כל זה רק כשעושים תשובה מיראת העונש, אבל כשעושים תשובה מאהבת ה', אין צורך לכלום. כי זה הופך להיות מצוות על ידי התשובה, ועל 'מצוות' אין לתת יסורים.

ובזה מפרש רבינו הקדוש את הפסוקים הנאמרים בפרשת ואתחנן 'ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם עין ואבן, ובקשתם משם את ה' אלקיך, ומצאת, כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך'. כלומר שאפילו אם עבדתם עבודה זרה, ותחליטו לחזור בתשובה, אז יספיק 'ובקשתם משם את ה' אלקיך', דהיינו תשובה בלי יסורים. והטעם לכך 'כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך' שאתה עושה תשובה מאהבה בכל לב ונפש, ולא מיראה. ובספר 'בני יששכר' כתב: 'הרב הגדול מורנו חיד"א זל"ה כתב בשם גדולי הקדמונים, שארבעה חילוקי כפרה שאמרו בגמרא אינם אלא רק למי שחוזר בתשובה מיראה, אבל מי שחוזר בתשובה מאהבה, אין צריך לארבעה חילוקי כפרה, והכל מתכפר לו בתשובה לבד.

ומסיים: 'ולא נודע לי מקומו איה בדברי הקדמונים, וסוגיות הש"ס לא נודעו במסילות הללו, אבל כיון שפסק כן רב מובהק בדורו בבית דין של מטה, פוסקין כן להלכה בבית דין של מעלה'.

'ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך ובכל נפשך' (ו, ה)

ופרשו חכמינו ז"ל (ברכות סא:): אפילו הוא נוטל את נפשך, הוא רצונך, רצה לומר אף על פי שלפעמים נוטלים מהאדם הרצון שלו חלילה, כי ברצונו לעבוד השם יתברך ובאים עליו התנגדות ועכובים בעל כרחו, בכל זה יבין וישכיל כי גם זה רצון השם יתברך לעבדו גם בזה. ודברי תורה אין באין כי אם רק על ידי יסורין חס ושלום, כמבאר בגמרא (ברכות ה.), וכן רבי שמעון בר יוחאי על ידי שנצטער במערה "ג' שנים אחר כך נתעלה יותר ויותר.

(תפארת שלמה)

א לט שבת

תלמידיו את רבי אליעזר, 'ושוב יום אחד לפני מיתתך', וכי אדם יודע איזה יום ימות כדי שישבו יום קודם מותו, ואמר להם אדרבה, בהיות שאינו יודע באיזה יום ימות יהיה כל יום בתשובה שימא ימות למוחר.

זהו מה שרומז משה רבנו ע"ה לישראל, אם אתם רוצים להיות דבוקים לעולם עם האל יתברך, 'חיים כולכם היום', כלומר אמרו היום אנו חיים ולמחר נמות, ובה תהיו דבוקים בהא-ל יתברך. (חוט של חסד)

"כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו" (ד, ז)

נראה לפרש כי מי שמבקש דבר פעם אחד ומתרחק לו, והדר בוא יבוא פעם אחר פעם לא ישמע לו ולא יאבה אליו, אבל אנחנו מתפללים פעמים הרבה בכל יום ומרבים בבקשות שונות וה' שומע תפלתנו.

והיינו, מי גוי גדול... כה' אלקינו בכל קראנו אליו' שאנו מתפללים וקוראים אותו תדיר, ובכל פעם קרוב אלינו ושומע תפלתנו ברחמים. (כתב סופר)

"ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך" (ד, ז)

יראה במה שכתב הרב תורה וחיים (מערכת ח אות פז כ"ג:): וזה לשונו: חדושי תורה, במקום שהתלמיד חכם מחדש חדושי תורה, כשהוא הולך לבית עולמו שנפטר מן העולם הזה, אז אם באים תלמידי חכמים אחרים לחדש דברי תורה באותו מקום, וכל שכן אם אומרים מאותם החדושים אשר היה מחדש, הרי הוא בא התלמיד חכם מעולם הבא לאותו מקום, כמו שכתב בזהר הקדוש פרשת פנחס (ח"ג רכ.). [וכו']. שאמרו ביבמות (צו:) על פסוק 'אגורה באהלך עולמים' (תהלים סא ה.), אמר דוד, רבונו של עולם יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, כי על ידי שאומרים דבר הלכה משמו, הצדיק עצמו שאמר אותו דבר הלכה הוא רץ ובא מעולם הבא לאותו מקום אשר היה שם אהלו בתחלה שהיה בית המדרש שלו ומחדש בתוכו דברי תורה, וזה אומרו 'אגורה באהלך' שהוא בית המדרש, כי הוא זוכה לשני 'עולמים' עולם הזה ועולם הבא כאחד, ע"כ, יעוין שם.

וזהו אומרו דרך רמז 'ודברת בם בשבתך בביתך' היינו בעולם הזה, וגם כן 'בלכתך בדרך' בדרך כל הארץ אחר הפטירה, 'ובשכבך' בקבר, 'ובקומך' לילך לבית המדרש שדורשים בחדושיך. (רבי יוסף שאלתיאל זצ"ל - יוסף אברהם)

"ובקשתם משם את ה' אלוך ובכל נפשך" (ד, כט)

בבוא היסורים על האדם נדמה לו שאין לו מהם שום תועלת שבאו רק להרע לו, אך

סיפורים נפלאים פרשת ואתחנן

ונשמרתם מאד לנפשותיכם (ד, טו)

מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א שהיה מקפיד מאד על בריאות תלמידיו.

תלמידו רבי יצחק בן מנחם מספר כך: באחד הלילות ישבנו בהיכל הישיבה חבורה גדולה של בני הישיבה ולמדנו בהתמדה עצומה, השעה היתה לאחר חצות הלילה, אבל מי התחשב

באותם ימים ימים בשעון, מי הקשיב לצלצוליו בשעה שכל תשומת לבנו היתה לשמוע את קולותיהם של התנאים והאמוראים הבוקעים ועולים מתוך דפי הגמרא. לפתע נפתחה דלת היכל הישיבה, לאולם נכנס רבינו החפץ חיים וחתנו ר' צבי, שני קדושי עליון עמודי התורה והיראה מזכים אותנו בביקור בחצות הלילה, בשעה ששערי הרחמים פתוחים לרווחה לקבל את קולות לימוד התורה העולים למרומים, בשעה שהכינור מנגן מאליו. מאורע פתאומי זה גרם לנו להתלהבות יתר בלימודנו, והתמדתנו התגברה ביתר שאת וביתר עוז. אך הנה מסמן החפץ חיים בידו לאות שברצונו להשמיענו דבר, מובן שמיד משתררת שתיקה וכולנו שמים אוזנינו כאפרכסת מה בפיו של גאון ישראל וקודשו לומר לתלמידיו

בהאי הלילה. והנה שומעים אנו את קולו: ילדים יקרים, לכו לישון כבר הגיע חצות הלילה, אסור לכם להתעייף יתר על המידה ולהחליש את בריאותכם, 'לכו לישון' היתה שירת הלילה ששמענו מפיו של קדוש עליון בדומייה. משראה החפץ חיים שלא רק שלא הפסקנו ללמוד, אלא שהמשכנו ללמוד ביתר התלהבות, טיפס בעצמו על הספסלים והקטין את אור המנורות, חשמל עוד לא היה בראדן באותם ימים והישיבה

היתה מוארת במנורות נפט גדולות. כך עבר ממנורה למנורה, עלה וירד מספסל לספסל עד שהחליש

את כל האורות, וחזר שוב על בקשתו: ילדים יקרים לכו לישון, שמירת בריאותינו היתה בראש מעיינינו.

"כבד את אביך ואת אמך" (ה, טז)

נכנס יהודי אל רבה של ירושלים רבי שמואל סלנט זצ"ל, ובפיו שאלה כואבת, בניו הגרו לאמריקה ורחמנא ליצלן פרקו שם מעליהם על מצוות, מחללים שבתות ואוכלים נבלות וטרפות, והנה הם שולחים כסף לתמוך בו, האם כספם מותר. השיב לו רבי שמואל סלנט, לפי דברך רק מצוה אחת נשארה עדיין בידם, מצות כבוד אב, האם גם אותה ברצונך לשלול מהם!?

(דמויות הוד)

"כבד את אביך ואת אמך" (ה, טז)

בילדותו, למד הרה"ק רבי אברהם מסוכטשוב זיע"א תורה מפי אביו, הרב מביאלא בעל אגדת אזור זצ"ל. בשעת לימודם המשותף, עלה במוחו של רבי אברהם דבר חידוש והוא מהר לשוחו באזני אביו, שדחה את הדברים מכל וכל.

בימי זקנותו מצא הרב מביאלא מקור נאמן לחידוש של בנו יקירו, הצטער על שדחה את

אסור לשכוח את היעד שלנו בעולם.

האדם לא נברא "אלא להתענג על ה'",
**וכל המעברים, המניעות, העיכובים והמשברים
שאנו עוברים בעולם הזה, לא אמורים לעצור
אותנו מלהתקדם אל המטרה שלנו.**

בדומה לאיש עסקים המוכן להרחיק לקצה העולם, מוכן להתמודד עם תת תנאים, לאכול מקופסאות שימורים ולישון במקומות שאינם ראויים למגורים, כאשר לנגד עיניו נמצאת מטרתו היחידה, והיא להגיע לעסקה טובה שמחכה לו, להגיע לתכלית האמיתית, הרי ששום דבר לא ימנע אותו מלהרוויח את העסקה הזו.

ובאמת אין שום דרך להגיע לתכלית בלי לעבור את הכאבים שבדרך.

**בשביל להגיע למטמונים, לזהב וכסף החבויים
עמוק מטה מטה, חייבים קודם להיתקל בחול
ובאדמה.**

(נקודות של אור - ספינקא)

דבריו בשעתו, וביקש לפייסו.

אמר לו רבי אברהם, "תנוח דעתך אבא, אז באותה שעה בה דחה אבי מורי דברי, ידעתי המקור לדברים, לא אמרתי זאת משום כבוד אבא". (אור פני יצחק)

"ולא תחמד... וכל אשר לרעך" (ה, יז)

הרה"ק האמרי אמת זיע"א, מפורסם היה בחיבתו העצומה לספרי קדש.

ספרייתו הגדולה הכילה אלפי ספרים, בהם כתבי יד וספרים נדירים רבים.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת ואתחנן

ושבשמיים מחשיבים לאותו יהודי כל הנחת תפילין שווה
10,000\$.

כאשר האדם מקיים את מצוותיו יתברך מתוך אהבה אליו, מתוך רצון והשתוקקות שעל ידי מעשיו יהיה נחת רוח לפניו. כאשר ניגשים אנו למצוות ה' יתברך, מתוך הכרה שבכך אנו עושים רצונו ומקיימים דבריו, אנו עושים נחת רוח לפניו יתברך, והוא שמח ומתגאה בנו בפני מלאכיו ואומר: ראו בני זה האיש עושה את רצוני. הרי בוודאי שנחפש תמיד כיצד נוכל לעשות עוד ועוד מצוות. וכמו הבן האוהב את אביו, כשאביו יבקש ממנו דבר כל שהוא, הרי יעשה את רצונו בשמחה מרובה, ויוסיף כהנה וכהנה על ציווי של אביו, והעיקר שאביו יהיה שמח בו. כך גם אנו, כשנשבונן בדברים אלו נעשה המצוות בשמחה בלי שום סרך של כפייה ועול כל שהוא, ואדרבה נוסיף להדר במצוותיו כדי לעשות נחת רוח לפניו. (אמונה שלמה)

"ושננתם לבניך ודברת בם" (ו, ז)

רש"י: לבניך - אלו התלמידים, שהתלמידים קרויים בנים. לשיבת טלו המעטירה, נכנס אדם הדור. הוא פנה אל ראש הישיבה, הגאון ר' אליעזר גורדון, ואמר: "איש עשיר אני, וכעת הגיע בתי לפרקה. מחפש אני כחתן את הבחור הטוב ביותר בישיבה, ויש באפשרותי לספק לו את כל צרכיו, על מנת שיוכל להמשיך ולהגות בתורה גם לאחר חתונתו. אנא, אמור לי מיהו הבחור הטוב ביותר מבין מאות התלמידים!"

ענה ר' אליעזר במאור פנים: "שמע נא, ידידי, יש לי ארבע מאות תלמידים, וכולם טובים ביותר. אתן לך חדר ומזון למשך כמה ימים, שב באולם וצפה על התלמידים, כך תוכל להיווכח בעצמך מיהו הבחור שאתה חפץ לקחתו כחתן לבתך". וכך היה. האיש השתכן בישיבה לכמה ימים. לאחר שלשה ימים של התבוננות, פנה אל ראש הישיבה. הוא הצביע על הפינה השמאלית, ואמר: "שם בסוף יושב בחור מיוחד בימינו!"

"הו, יש לך טביעת עין טובה!" השיב ר' אליעזר, "אך יש לבחור זה בעיה קטנה..." "מהי הבעיה?" שאל העשיר בחשש, "הבחור הזה הנו בני היחיד!" השיב הרב. "לא נעים, אינני ראוי להשתדך עם ראש הישיבה", אמר האיש. "אם כן, שב עוד כמה ימים, ובחר לך בבחור אחר!" הציע ר' אליעזר.

לאחר שלשה ימים נוספים, שוב פנה האיש אל הרב ואמר לו: "הנה, בפינה הימנית יושב בחור חמד והוגה בתורה". "יפה אמרת!" התפעל ראש הישיבה, "זהו אכן בחור שעדיין לגדולות, אלא שיש לו בעיה מסוימת...", "ומהי הבעיה?" הודאג העשיר. "זהו בני היחיד!" ענה ר' אליעזר. התפלא האיש, אך המשיך לתור אחר בחור נוסף.

אך דברי ראש הישיבה חזרו על עצמם גם בפעם השלישית. כעת לא התאפק העשיר, ושאל את ר' אליעזר בפליאה: "הרי בן יחיד הוא אחד במשפחתו, איך יתכן שלראש הישיבה יש שלשה בנים יחידים?"

"לא שלשה בנים יחידים לי", הסביר הרב בחיוך, "יש לי ארבע מאות בנים יחידים, כל אחד מתלמידי אוהב ויקר לי כבן יחיד!"

בכל מקום אליו היה מזדמן, תר אחר מדפי הספרים שמשכו תמיד את תשומת לבו. כאשר הזדמן הרבי לבית אחד מחסידיו בעיר וינה, נהנה לראות בביתו ספר נדיר שבו התעניין מזה זמן. כשראה זאת החסיד בעל הבית, התחנן לרבי שיזאיל לקחת ממנו את הספר למתנה, הדבר יחשב לו לכבוד ויסב עבורו ענג רב. הרבי סרב בתוקף על אף תחנוניו המרובים באומרו לחסיד בעל הבית, גם לגבי ספרים קדשים, הוזהרנו באיסור 'לא תחמוד'. (ראש גולת אריאל)

"ובכל מאודך" (ו, ה)

בכל ממונך (ברכות ט, ה). הסיפור הבא הוא סיפור שבשלב זה עדיין לא נגלה לעין כל השכר על ההתאמצות והדמים הרבים שהשקיע אותו יהודי. היהודי שעליו נסוב הסיפור שלפנינו גר בארה"ב. בחודש חשון תשע"ה השתוללה סופת שלגים בארה"ב, שלג רב כיסה את כל הרחובות והתנועה ממקום למקום היתה בלתי אפשרית, אנשים נתקעו בבתייהם זמן רב ואותו יהודי שכח את התפילין בבית הכנסת - המרחק מביתו לבית הכנסת היה קילומטר וחצי, אותו יהודי היה אובד עצות, הוא הביט דרך החלון בעצב וראה את ערמות השלג הנערמות בכבישים. המחשבה שהוא לא יוכל להניח תפילין זעזעה אותו.

הוא התקשר לרב שלו ובקול נשבר סיפר לו שהוא שכח את התפילין בבית הכנסת. הרב חשב וחשב ולבסוף הציע לו לעשות השתדלות: להתקשר לעירייה ולבקש שבעזרת מפלסת שלג יפנו את השלג מביתו לבית הכנסת. הוא עשה כעצת הרב, התקשר לאותו עובד גוי, וכמוכן - הגוי אמר לו שהוא יוכל לבצע את העבודה באופן פרטי. הוא ביקש מהיהודי שיתקשר אליו בעוד כמחצית השעה והוא יחזיר לו תשובה.

היהודי היה במתח רב הוא ספר את הדקות ולאחר חצי שעה התקשר לעובד העירייה. העובד שלח לו בפקס תרשים של תוואי הרחובות שבהם הוא יצטרך לעבור עם המפלסת שלג הוא אמר לו שהוא צריך להשקיע עבודה וזמן רב כ-3 שעות עבודה, וביקש על העבודה 10,000\$.

היהודי נדהם מהסכום. הוא ניסה להתווכח עם הגוי וניסה להסביר לו שהוא מבצע את העבודה באופן פרטי ושאל למה העלות כל כך יקרה. הגוי אמר זה הסכום שאני רוצה וזה הכל. היהודי ניתק את השיחה והתקשר לרב. הרב שאל אם יש לו את הסכום הנ"ל - היהודי השיב בחיוב. הרב אמר לו תעשה מה שליבך ואומר לך...

היהודי חשב על כך ולבסוף אמר לעצמו הרי כתוב ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך אמרו חז"ל בכל מאודך = הכוונה אפילו נוטל את כל ממונך. אותו יהודי התקשר לגוי ואמר שהוא מסכים, הגוי ביצע את העבודה, פינה את השלג מביתו של היהודי ועד לבית הכנסת. הוא שילם על כך 10,000\$. חשבתי לעצמי אנו כל בוקר קמים מניחים תפילין ולא צריכים לשלם על כך מאומה!... וודאי שהקב"ה יחזיר לו בכפל כפליים על הסכום שהוציא

גליון 373
שנה ח' תשע"טסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א



תורה למשפחה קליטת על ואישור לשרית בתמנון

סיפורי חז"ל

ברוך המחזיר אבידה לבעלים

מסופר במדרש: מעשה בסוחר אחד שהלך למקום רחוק לקנות סחורה, והיו לו חמש מאות זהובים בארנקו, ומכיון שחשש שיגנבו ממנו את הכסף, לכן הטמין את הכסף במקום צנוע באדמה, ואדם אחד ראה זאת וגנב לו את הכסף מהקרקע, כשבא הסוחר לקחת את כספו ראה שהכסף לא נמצא, והבין שמישהו גנב את הכסף, נשא עיניו וראה שיש בית קרוב לאותו מקום, ועלה בדעתו שבעל הבית גנב את הכסף, והסוחר בהיותו חכם ונבון, ניגש לבעל הבית ואמר לו, שהוא הביא שני ארנקים אחד של חמש מאות זהובים ואחד של שמונה מאות זהובים, ואת הארנק של חמש מאות הטמין באדמה, וכעת רוצה להתייעץ אתו אם כדאי להטמין גם את הארנק של השמונה מאות באותו מקום? בעל הבית הגנב הציע לו שכדאי לו להטמין גם את הארנק השני כיון שזה מקום בטוח, ובלבו חשב לגנוב גם את הארנק השני, תיכף מיהר בעל הבית להחזיר את הארנק למקומו, כיון שאם יראה הסוחר שהארנק לא נמצא לא יניח את הארנק השני, לאחר זמן מועט בא הסוחר ומצא את הארנק ואמר: "ברוך המחזיר אבידה לבעלים"

(מדרש עשרת הדברות)

פרשת השבוע

שקעה בבזך ללא מוצא. נשא הצדיק את עיניו השמימה וקרא: רבש"ע וכי מה כוונתך שאחזור בתשובה, טוב אני מוכן, אבל רק בבית שתהא לי מנוחה והרחבת המוחין, כאן בבזך אינני מסוגל לעשות תשובה, לא בפירוש לא, אתה מוכרח להוציאני מן הבזך.

ואהבת את ה' אלקיך... ובכל מאודך
(ו' - ה')

מסופר: בעיירה קטנה אחת לא היו בתוכה מרחץ ומקוה, והדבר נודע להרה"ק רבי נחום מטשערנוביל זיע"א, והוא פנה לעשיר אחד ממכריו ומוקיריו ומכר לו חלקו לעולם הבא בתנאי שיבנה בית מרחץ ומקוה טהרה. כשהשתוממו על זה, ענה ואמר: בתורה הק' כתוב "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך" ופירש רש"י בכל מאודך - בכל ממוןך, את הפסוק הזה אני אומר פעמיים בכל יום שחרית וערבית, ואני שואל אתכם, יהודי כמוני שאין לי אף פרוטה אחת, איך יכול אני לשמור מוצא שפתי, לאהוב את ה' בכל ממוני ולא לעשות שקר בנפשי. אבל אם יש לי איזה חלק לעולם הבא וישנם אנשים שמעריכים את חלקי זה בכסף, בממון ממש, הלא מחויב אני למכור את רכושי זה כדי לקיים את מצות ה' בכל ממוני, ולא לעשות חלילה את דברי פלסתר.

רק השמור ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך (ד' - ט') הרה"ק רבי חיים מקרסנא זיע"א מתלמידי הבעש"ט הקדוש זיע"א סיפר: פעם בא לעירו איש אחד, והתפאר שיעבור את הנהר על גבי חבל מתוח משתי גדותיה, באם ישלמו לו בשכר זה מאה זהובים. קהל רב עמד על שפת הנהר לראות במחזה הזה ואף ר' חיים ומקורביו היו שם. והנה ראו המקורבים שר' חיים מעמיק מאד במחשבותיו בשעת הפלא הזה, עד כדי התפשטות הגשמיים. כששאלוהו לטעמו של דבר השיב, התבוננתי באיש המהלך ע"ג החבל, וראיתי שהוא מסכן את נפשו על לא דבר, כי הרי אין לומר שבשעה שהוא מהלך ע"ג החבל הדק, שנתון אז בסכנה גדולה, מהרהר הוא במאה הזהובים שיקבל אח"כ בשכרו, כי אילו היה מהרהר בממון ומסיח דעתו לרגע מן החבל, היה צונח מיד ונופל לתוך המים, על כרחך אתה אומר, שהוא באותה שעה התפשט ממחשבותיו מכל וכל, וריכוז את כל מעייניו במשקולת גופו, שלא יטה אפילו כחוט השערה. ואם אותו אדם סיכן בשעת מעשה את נפשו לגמרי בחנם, אינו דין שנתפשט מכל וכל לכבוד בוראנו....

ושבת עד ה' אלקיך (ד' - ל')

מספרים על הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, שנסע פעם בדרכו, והכרכרה

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים 8:00 ת"א: 8:02 ר"ת: 8:36

פרשת ואתחנן-נחמו

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:47 ת"א: 7:02

לכו הביתה בשלום וחיו באושר

סיפור זה אירע לפני קרוב לשלוש מאות שנים. בעיר סלוצק התגורר אברך ששמו היה ר' שלמה. אביו רבי אורי נתן נטע היה גאון מפורסם שנולד בבריסק, ומאוחר יותר התיישב בעיר סלוצק, בנו שלמה למד אצלו עד אחרי הבר מצוה, לאחר מכן כמנהג בחורי הישיבה באותם ימים, הוא נסע למרתקים כדי לקיים את הכלל של "הווה גולה למקום תורה". קודם הוא נסע לזילנא, לאחר מכן לפורודנה ולאחר מכן לקראקוב, בכל המקומות הוא הצטייד במטען רב של תורה ויראת שמים. בקראקוב פגש ר' שלמה אחד מחסידיו הנסתרים של הבעש"ט הקדוש ויע"א, באותם הימים היו כבר לבעש"ט תלמידים רבים גדולים בתורה ומצטיינים בהתנהגותם החסידית, הללו עשו בשליחותו של רבם בהסתר מבלי להתפרסם ולהתגלות, ולכן הם נקראו חסידים נסתרים. בדרך זו למד ר' שלמה להכיר את שיטת החסידות, ועד מהרה נהיה לחסיד נלהב של הבעש"ט, אם כי איש לא ידע על כך, כאשר מלאו לו עשרים ושנים שנה חזר ר' שלמה לבית אביו בסלוצק, הגאון רבי אורי נתן נטע ניהל עם בנו שיחה למדנית, וגילה לשמחתו כי בנו דומה לו בכל הנוגע לכישורים בלימוד התורה, וכי השנים שעשה בישיבות עשו את שלהן והבן נהיה למדן גדול. מיד החל האב לחפש עבור בנו שידוך מתאים, ולא עברו ימים מרובים עד שנמצא שידוך הוגן בדמות בתו של יהודי חשוב, חוכר לפי משלוח ידו, חותנו לעתיד של ר' שלמה היה יהודי אמיד למדי, וקיבל על עצמו לקיים את בני הווג כדי שר' שלמה יוכל להמשיך וללמוד תורה באין מפריע.

החתונה נערכה בשעה טובה ומוצלחת. והיה נראה שהכל הולך למישור, אולם כחצי שנה אחרי החתונה, אירע אסון גדול, אשתו הצעירה של ר' שלמה יצאה מדעתה לפתע פתאום רח"ל. היא לא דיברה עם אף אחד מאומה, ישבה לה מאחורי התנור ונשארה כך יושבת יומם ולילה מבלי להשמיע הגה, גם לאכול היא סירבה, עד שנאלצו להאכילה כמו תינוק, בעלה וההורים לא ידעו את נפשם, הם חשבו כי אולי מישוה נתן בה עין רעה על שהצליחה למצוא שידוך כה מוצלח עם אברך למדן ובעל מידות. הוריה של האשה הצעירה ניסו כל מיני דרכים כדי להבריא את בתם, אולם הדבר לא עלה בידם, שנים נקפו וכבר חלפו כמעט שש שנים מאז שהאשה חלתה ובעלה נשאר כאלמן בחיי אשתו. בימים אלה הגיע לסלוצק לביקור, הבעל שם טוב הקדוש, תלמידי החכמים שבעיר וכן בעלי הבתים החשובים באו להקביל את פניו, ביניהם היה גם אביו של ר' שלמה וכן חותנו. בדמעות הם ספרו לצדיק על האסון שאירע להם, ואבי האשה ששמע רבות על המופתים שעשה הבעש"ט בהודמוניות שונות, ביקש רפואה לבתו החולה, הרבי ביקש משלשתם מר' שלמה ומשני המחוננים לבוא אליו בשעה יעודה, כאשר באו, הוא שאל אותם אם אין בלבם איש על רעהו? הם השיבו בלאו מוחלט ואדרבא כל אחד מהם שיבח את חברו, ושני המחוננים כאחד שיבחו את ר' שלמה, במיוחד הפליג בשבחיו חותנו ואמר, שלפני שר' שלמה בא למקום קרה לעיתים קרובות שיהודים היו רבים ומתקוטטים ביניהם מתוך קנאה בענייני פרנסה, אולם מאז שר' שלמה התיישב ביניהם והחל להפיץ את אור

התורה והמידות הטובות, השתנו היהודים ושורר ביניהם שלום אחוה ורעות. ר' שלמה היה מקרב במיוחד את האנשים הפשוטים, לומד אתם חומש עם רש"י, עין יעקב, מדרש ופרקי אבות, הוא היה מסביר להם כי ה' יתברך הוא בעל הבית של העולם, וכיצד הוא משגיח על כל אחד ואחד בהשגחה פרטית, בצורה שאיש אינו יכול לקחת אצל חברו דבר מבלי שזה מגיע לו. בצורה כזו רכש לו ר' שלמה לאט לאט השפעה מכרעת, והאנשים הפסיקו לריב, והתקרבו איש אל רעהו באחדות ורעות, עתה השתתפו כולם בצערו של ר' שלמה והתפללו כולם שאשתו תזכה לרפואה שלמה במהרה.

לאחר ששמע את דברי המחוננים, השיב להם הבעש"ט באומרו, כי בעזרת ה' האשה תבריא, תחזור לאיתנה ותהיה שוב בריאה ברוחה כפי שהיתה, אולם בתנאי אחד, מיד שהאשה תבריא יתן לה בעלה גט ויתגרש ממנה. השמחה שנגרמה ע"י הבטחת הבעש"ט לרפא את האשה, נמהלה בצער ובתימהון למשמע התנאי המוזר שנתלווה להבטחות, היתכן? שאלו אם אפשר לרפא אותה הרי זה טוב מאד, והווג הצעיר יוכל להמשיך את חייו המשותפים באושר, ואם כן מדוע להתגרש? אבי האשה הבטיח מצידו תרומה גדולה למטרות צדקה אם רק לא יצטרך חתנו לגרש את אשתו, גם אביו של ר' שלמה הגאון הקשיש השמיע טענות ומענות, וניסה לעמוד על המקח לגבי התנאי הקשה שהתנה הבעש"ט, אולם כל זה היה ללא הועיל, הבעש"ט ענה להם כי אם אין הם מקבלים את התנאי שלו אין הוא יכול לעזור להם.

כעבור ימים אחדים באו שוב המחוננים אל הבעל שם טוב בלוויית ר' שלמה ואמרו לה כי לאחר שיקול ועיון החליטו לקבל את התנאי שלו, אולם הם לא יכולים להבטיח לו שגם האשה הצעירה תסכים להתגרש. הבעש"ט קבל את דבריהם ואמר אל החוכר שיסע הביתה ויספר לבתו שהוא הבעש"ט קורא לה לבוא אליו כי הוא רוצה לשוחח עמה, המחוננים היו מוכי תדהמה, קל לאמר זאת לכו תגידו לאשה שהבעש"ט קורא לה, הרי כמה וכמה שנים שהיא בכלל לא תופשת מה שמדברים אליה, אביה ניסה לאמר לבעש"ט כי יהיה זה בלתי אפשרי למסור לה את זה, אולם הבעש"ט לא השיב מאומה והמחוננים נסעו הביתה במצב רוח שהיה רחוק מלהיות משמח, אילו ידע הבעש"ט באיזה מצב נמצאת בתי האומללה היה יועץ לנו ודאי אחרת, אמר לעצמו במרירות אבי האשה, אולם חתנו ר' שלמה הרגיע אותו באומרו כי הבעש"ט ודאי יודע מה שהוא מדבר ויש לעשות מה שהוא ציווה ללא היסוס. בבואו הביתה מצא החוכר את בתו יושבת כדרכה מאחורי התנור, הוא סיפר לאשתו כי הבעש"ט אמר שבעזרת ה' הבת תתרפא, ודרך אגב הוא סיפר על מעשה ניסים ומופתים שונים שהיו מיוחסים לבעש"ט, כאשר שקעו הבעל ואשתו בשיחה על הבעש"ט, לא הבחינו בכך שהבת הגיחה ממקום מחבואה, התקרבה והאזינה בכובד ראש לדברי אביה, כאשר הבחינו בכך ההורים, הם קפצו ממקומם מרוב הפתעה. מיהו אותו צדיק גדול שעליו אתה מדבר אבא? שאלה הנערה בארשת פנים רצינית. אביה לא האמין למראה עיניו ולמשמע אוניו, זה שש שנים שהאשה לא דברה אף מילה, והנה עתה לפתע פתאום היא מדברת כאדם בריא לחלוטין כאילו לא נסתתרה בינתה כלל, הוא סיפר לה איפוא על הבעל שם טוב כל מה שהוא יודע.

צידה לדרך

משל למה הדבר דומה? להרבה אנשים סוחרים ואנשים בינונים אשר נסעו מיריד גדול, זה מכר סחורה שלו והרוויח ממון רב, וזה קנה סחורה טובה העומדת להרוויח ממנה ג"כ ממון רב. והיה ביניהם איש אחד שנסע ג"כ על היריד, אבל לא עשה שום מקח וממכר, ונסע בלי פרוטה בכיסו הביתה. התחילו הכל להתלוצץ עליו: הנך היית על יריד כה גדול שהרבה נתעשרו ממנו, ואפילו העני שבעניים הרוויח ממון, ואיך לא עלה בידך להרוויח ג"כ? עני היית בשעה שנסעת מביתך ליריד, ועני הנך בחזרתך מן היריד, הלא פלוני ופלוני ג"כ עני היה ומכל מקום עלה בידו במשך זמן היריד לעשות חיל, כלום לא היה בכוחך לעשות איזה עסק שתרוויח קצת? אין בעולם אדם כמותך שאיבדת בידיים זמן המוכשר להתעשר. התחיל לתרץ את עצמו בתירוצים שונים, וסוף הדבר היה, שנתקבלו התירוצים לפניו ושוב לא לעגו לו, אך סוף סוף לא הרוויח בזה ונשאר עני כבתחילה.

הנמשל: האדם ירד לעוה"ז, והוא המקום שבו יוכל לקבוצ' על ידו תורה ומעשים טובים, ובשבילם יוכל לזכות לחיי עוה"ב. והנה האיש החרוץ והזריז הוא רואה בכל מאמצי כוחו לרכוש לו תורה ומעשים טובים הרבה, ולא יבטל אפילו יום אחד לבטלה, כי הלא צבא לאנוש עלי ארץ, ומי יודע מדת ימיו כמה הם, והאיש העצל אינו דואג מה יהיה לאחרית ימיו כשיתבענו לדין, ולא ישים על לבו על איבוד ימיו ההולכים לבטלה, ובאמת הלא היה בידו ג"כ להרוויח, ואפילו לא חננו ה' בכשרונות שיוכל להשיג תורה ומעש'ט הרבה, הלא היה בידו להצטרף לאיזה חברה, חברת משניות או חברה עין יעקב, חיי אדם וכדומה, שגם על ידם ירוויח הרבה ולא יבא בידיים ריקניות ליום הדין, והנה כאשר יבא לעתיד לבוא לפני ב"ד של מעלה ויתבעוהו שלא למד תורה, הלא יהיה לבזו ולקלס למעלה, הלא היה במקום כזה שיה נקל להרוויח לו תורה ומעשים טובים ככל אשר ביכולתו, ויאמרו לו: הלא פלוני ופלוני ג"כ מעירך, ושניכם גדלתם יחד, פלוני השיג הרבה תורה ומעש'ט, ונחשב שם לעשיר גדול, ואתה באת בידיים ריקות, ראה כמה גרם לך עצלותך. ויתחיל לתרץ את עצמו בתירוצים שונים, ולו יהא שיתקבלו התירוצים ולא יבוזו לו, אבל מ"מ סוף סוף עני הוא ובמה יזכה להיות צרור בצרור החיים.

(בשם החפץ חיים זיע"א)

מפחד עין הרע סגרו ההורים את הדלתות והחלונות, ולא סיפרו לאף אחד על השינוי שחל בבתם, באותו ערב ישבה האשה הצעירה אל השולחן, ואכלה יחד עם כולם כאילו מאומה לא קרה, אולם היא הרגישה את עצמה חלשה, ובלילה היא קיבלה חום גבוה וכל הלילה היא דברה מתוך החום, והיה קשה להבין מה שהיא אומרת, פרט לזאת שבדבריה חזרה והזכירה את הבעש"ט. רק עכשיו נזכר האב שהוא בעצם לא מסר עדיין לבתו את דברי ההזמנה של הבעש"ט, מיד הוא סיפר לה זאת והאשה נשמה לרווחה, ניכר היה בה כי היא שמחה ממה ששמעה ומיד נרדמה וישנה שינה ערבה. למחרת בבוקר יצאו ההורים יחד עם האשה הצעירה אל הבעל שם טוב, הם שלחו להודיע למחותן על הנס הגדול שקרה לבתם, גם המחותר יחד עם בנו ר' שלמה באו מיד אל הבעל שם טוב, הגאון הישיש רבי אורי נתן נטע שבאותם ימים עדיין היה רחוק מחסידות, הרגיש עתה כי יחסו משתנה, סייע לשינוי זה גם בנו ר' שלמה שמצא עתה הודמנות להרחיב את הדיבור על דרכי החסידות ותורת הבעש"ט. האב ובנו הרבו לשוחח בנושא זה עד שהגאון הקשיש השתכנע ונעשה מקושר לבעל שם טוב הקדוש. עתה כאשר הם עמדו כולם לפני הבעש"ט היו מוכנים לעשות הכל שיאמר להם, האשה הצעירה סיפרה לבעש"ט על מעלותיו של בעלה ר' שלמה איזה בעל טוב הוא היה לה, על מסירותו ומידותיו התרומיות, אך יחד עם זאת הוסיפה כי מן הסתם היא לא זכתה להיות אשתו, ולכן היא מוכנה לקבל ממנו גט, כשאמרה זאת בכתה האשה בדמעות שליש. גם ר' שלמה סיפר לבעש"ט כי אשתו מחוננת בכל המעלות שמנו חכמים באשת חיל, אולם הואיל והבעש"ט גזר כי הוא יתגרש ממנה הוא יעשה כדבריו, באומרו זאת פרץ גם הבעל בבכי, כל הנוכחים בכו וכולם היו נבוכים מאוד נוכח המצב שנקלעו לתוכו. הבעש"ט נתן להם שהות של שלשה ימים, ואמר להם לבוא ביום הרביעי ולסדר את הגט.

שלשת הימים שקבע להם הבעש"ט עברו על כולם בצער רב ויגון עמוק, הם צמו, אמרו תהילים והתפללו, ביום הרביעי הם חזרו אל הבעש"ט כמו אבלים בלב שבור ובעיניים דומעות, אצל הבעש"ט כבר חיכה להם סופר סת"ם שיכתוב את הגט, וכן עדים כשרים. הבעש"ט שאל את ר' שלמה ואשתו אם הם מוכנים להתגרש מרצונם הטוב וללא כל כפיה? השניים ענו כי הם מאמינים באמונה שלמה בדברי הצדיק, כי הגירושין יהיו לטובת שניהם ומאחר שהם ידידים טובים ורוצים שהשני יהיה מאושר, הם מסכימים לעשות זאת איש לטובת רעהו. הבעש"ט נכנס לחדרו ולאחר זמן מה יצא ואמר: לפני כשש שנים היתה על האשה תלונה תמורה לפני בית דין של מעלה שגזר כי האשה תלקה בטרופ הדעת והבעל יהיה עגון כל ימיו, אולם הואיל וחזרתם עתה בתשובה ומתוך מסירות נפש רבה הסכמתם להתגרש, הוסר הקטרוג מעליכם, לכו הביתה בשלום וחיו באושר ה' יתן לכם בנים ובנות ואריכות ימים ושנים טובות. ברכתו של הבעש"ט אכן נתקיימה ולר' שלמה ואשתו היו בנים ובנות. ר' שלמה נמנה על זקני החסידים שסייעו רבות להפצת אורה של החסידות בקרב ההמונים.

צ'ין אדם לחברו

הכרת הטוב גם לאחר 120

מסופר: אחד מנאמני ביתו של הגה"ק מטשעבין רבי דב בעריש ווידענפלד זיע"א היה בחור יתום מאב ואם מילדות. לאחר שרבינו הסתלק לבית עולמו החל אותו בחור לשמוע הצעות שידוכין, והפריע לאנשים עובדת היותו יתום מאב ואם. באחד הימים הוא הוצע לאחד מנכבדי ירושלים אשר חפץ לקחתו לחתן, אולם התלבט מאד בגלל יתמותו. ולבסוף החליט שהוא עושה את השידוך. לבני הבית סיפר שרבינו הופיע בחלומו וזרזו לעשות את השידוך, וברכו בברכות חמות להצלחת השידוך, ואכן הבית נבנה ונעשה בית גדול וחשוב.

העיקר הכוונה

מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, שחלף פעם על פתחו של רוקח המוכר תרופות לאנשי העיר, שהיה קצת רחוק משמירת תורה ומצוות, והחפץ חיים אמר לו בהתפעלות שהוא מקנא בזכויות שלו. הרוקח התפלא לשמוע על מה יש לקנאות בו, ענה לו החפץ חיים: שהוא זוכה במצוות רבות של חסד למכור תרופות לאנשי העיר, ולהציל נפשות מדי יום ביומו, אמר לו הרוקח שהוא מתכוין לשם פרנסה ולא לשם חסד, נענה החפץ חיים ואמר אתה צריך להתכוין שהנך בא לקיים מצות גמילות חסד והצללת נפשות עם אנשי העיר, ואע"פ שאתה מרוויח ממסחר זה לצורך פרנסתך, אין זה מוריד מערך המצווה אם הנך מכוין לשם שמים. הרוקח שמע לעצתו ומני או התקרב ליהדות ונעשה לבעל תשובה, ובמשך הזמן אף עמד בראש כל מפעלי החסד שבעיר.

מכיר טובה גם לחסד שגמלו

עם אחרים

מעשה ביהודי אחד שהיה שרוי בצרה ושהה במדינת הים. הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א טיפל ממכון שבתו בעיה"ק ירושלים ת"ו בכל עניניו הן הממוניים והן הטכניים. והיה רבינו מטלפן באופן שוטף לאכסנייתו שבחול. פעם אחת טלפן וענתה בעלת האכסניא, ואמר: "מדבר שלמה זלמן אויערבאך" אמרה מיד, "סליחה בעל הבית איננו" אמר לה רבינו: אני לא מחפש את בעל הבית, כוונתי אליך, ברצוני להודות לך על כל מה שהינך עושה בשביל האורח שלכם. עד כדי כך היתה מידת הכרת הטוב בלבו של צדיק נגשג זה. הכיר לה טובה כגמולה הטוב עם היהודי הזה שמתאכסן בביתה.

הרב ששאב מים למנוע מריבה

בעירו של הגאון רבי ישראל מאיווניץ זיע"א התגוררו שני שכנים שנפלה ביניהם מחלוקת אודות שאיבת מים מן הבאר, כל אחד מהם טען, כי השני משתמש ברוב המים, ועליו מוטל למלא ולשאוב את המים, זה מאשים את זה, וזה מאשים את זה המחלוקת גברה. כשנודע הדבר לר' ישראל הוא החל להשכים בכל יום בבוקר ושאל לשניהם מים. כשראו השכנים את המים השאובים, חשב כל אחד בלבו שחברו התיישב בדבר והחליט לשאוב. לימים באו בדברים זה עם זה ונתחווה להם טעותם, נמנו וגמרו ביניהם שצריך לארוב בחשאי ולדעת מי הוא האיש השואב למענם את המים. עד שנודע להם כי הרב דמתא עושה בשבילם מלאכה זו. ומרוב בושה השלימו ביניהם.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ט"ז מנ"א

הרה"ק רבי מנחם מענדל מטארנא אב"ד סטריזוב (תלמיד ה"חווה" – תקצ"א)

יום ראשון י"ז מנ"א

הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב ב"ר בנימין זאב יעקב (תקפ"ד)
הרה"ק רבי שמואל מאפטא (תלמיד ה"חווה")
ב"ר נפתלי הירש (ת"ר)

יום שני י"ח מנ"א

הרה"ק רבי שלמה חנוך מראדומסק ב"ר יחזקאל (תש"ב)

יום שלישי י"ט מנ"א

הרה"ק מנחם נחום מבאיאן טשערנוביץ ב"ר יצחק (תרצ"ו)

יום רביעי כ' מנ"א

הרה"ק רבי אליעזר ב"ר יהודה צבי מסטרעטין (תרכ"ה)

יום חמישי כ"א מנ"א

הרה"ק רבי אלכסנדר מוידויטשוב ב"ר יצחק אייזיק (תקע"ח)

הרה"ק רבי צבי ב"ר יעקב יצחק ה"חווה" מלובלין (תקצ"א)

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא ב"ר ישכר דוב (תשי"ז)

יום שישי כ"ב מנ"א

הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרעמישלן ב"ר יעקב (תקל"ג)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" ר"פ ד' וס' ה' ח' על המצוות

הלכות מוקצה (י')

(א) אם מונח איזה דבר מוקצה על הארץ, מותר לדחפו ברגליו, כדי שלא יבוא להפסד. (משנה ברורה סימן ש"ח ס"ק י"ג, ובשו"ע הרב שם סעיף ט"ו, אולם בחזון איש, סימן מ"ז ס"ק י"ג, מחמיר בזה)

(ב) כל מוקצה אינו אסור אלא בטלטול, אבל בנגיעה בעלמא, שאינו מנדנדו, מותר. (שו"ע או"ח סימן ש"ח, סעיפים ג', מ"ב)

(ג) כל כלי, אפילו הוא גדול וכבד הרבה, לא נתבטל שם כלי ממנו. (שם סעיף ב')

(ד) כלי שהוא גדול מאד, ומקפיד עליו שלא לטלטלו, כדי שלא תפסד ותתקלקל, דינו כמוקצה מחמת חסרון כס, ואסור לטלטלו בשבת. (משנה ברורה שם ס"ק ח')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

השתדלו והרבו תחינה לרפואת

כ"ק רבי ישראל ניסן שליט"א

בן אסתר רחל ע"ה

בתוך שאר חולי ישראל אמן

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: מתנת ההודאה

פרשת ואתחנן

בס"ד | גיליון מס' 243

כיצד יצא מבור מסוכן ילד בריא ושלם?

ובכל מאורך! (ו,ה)

אם נוהגים כך - באותו רגע הקושי מוביל למטרה שלו, וממילא אין בו עוד צורך, והוא נפתר מאלי. אם יודעים להודות על משהו שנראה רע, אם יודעים לזכר את המבט ולומר תודה ושבח לבורא על קושי ונסיון - באותו רגע נפתחים שערי שמים להקל את הקושי, לפתור את הבעיה. כי המטרה הושגה. הבעיה היא, שלא תמיד יש לנו את התבונה והשכל להודות על הקושי, ואז, לא עלינו, נאלצים משמים להגדיל את הקשיים, להגדיל נסיונות, עד שהיהודי יודה לאלוקיו!

מדהים! אם ליהודי יש קושי, מסתבר שכל מה שהוא צריך הוא לשאת עיניים השמימה, ולהגיד תודה למלך מלכי המלכים בדיוק על הקושי הזה. אם אדם מתמודד עם צרה, בעיה או אתגר, מתברר שכל מה שצריך הוא להגיד 'אבא, תודה על הכל וגם על הקושי הזה' - ואז הדרך לישועה התקצרה משמעותית, קרובה מאוד. רק להגיד לאבא תודה, ולזכות בישועתו בקלות ובמהירות!

בפרשת השבוע, בתחילתה של 'קריאת שמע', אומר הפסוק 'ואהבת את ה'... ובכל מאורך', וביארו חז"ל: 'בכל מידה ומידה שהוא מוודך לך - הוי מודה לו במאוד מאוד'. כלומר, תפקידו של היהודי בעולמו הוא, שאף אם יעבור עליו מה שיעבור, יתמודד עם מה שיתמודד, בין מול הטוב ובין מול מה שנראה רע - עדיין הוא מודה, משבח, מפאר ומהלל לבורא.

זו הדרך הטובה ביותר להתחבר לבורא עולם, ולהקל על ההתמודדות שלנו. כי מטרת הנסיונות והקשיים היא לגרום לנו להודות, ולכן - ככל שנקדים להודות, ככל שנראה את הדברים הטובים הנעשים עימנו ונודה עליהם, וככל שנוסיף הודאה גם על מה שנראה פחות טוב - כך נזכה להפוך את כל העובר עלינו לחסידים גלויים, עליהם נסיף להודות!

הלם בבית החולים...

בסיפור הבא יש מימד מרגש במיוחד, כי הוא סיפור שנובע מגיליון זה, ישועה הגוררת ישועה. וזה דבר המעשה, אותו שמענו מגיבורו, הרה"ג ר' ראובן שפירא שליט"א - מראשי ישיבת 'מקור ישראל' בפריז, המתגורר בשכונת הר נוף בירושלים.

בגיליון זה, פרשת וישב תשע"ו - מס' 56, אשר ניתן לקוראו בספר 'פניני פרשת השבוע', חלק א' עמוד תרנ"ה, הופיע סיפורו של הרב עזרא מזרחי הי"ו, שגילה כי הלכה פסוקה היא בשולחן ערוך אורח חיים סימן נ"א סעיף ט' כי יש לומר את 'מזמור לתודה' בנגינה, התמסר לפרסם זאת וזכה לראות ישועה גדולה. את הסיפור קרא הרב שפירא, והחליט לבדוק את העניין לעומק - וכשהתברר לו כי אכן כך ההלכה, קיבל על עצמו לנהוג כך, ולהפיץ את העניין בקרב עם ישראל.

הרב שפירא אף נהג לעודד את בני משפחתו לכן, והמשפחה כולה הפכה למקהלת שירה של 'מזמור לתודה', כאשר כל אחד במועד תפילתו - היה שר ומזמר את המזמור הזה. כפי שקיבל על עצמו - הרב שפירא הוסיף ופעל כדי להפיץ את ההלכה

בין שלל הדברים העוברים על כל יהודי בימי חייו, יש לא מעט אתגרים מורכבים, בעיות קשות, התמודדויות לא נעימות. לא תמיד החיים מתנהלים כטיול במשעול ודרדר כשבצידי הדרך פורחות שושנים, לפעמים החיים מתמלאים קוצים ודרדרים, בעיות מכל הסוגים. יש מאיתנו המצפים לשמחה המבוששת מלבוא, יש המתקשים להתמודד מול בן שלא צועד בדיוק בדרך שהתוו לו, בבתי החולים נוכל לראות יהודים לא מעטים, וגם תלאות הפרנסה אינן קלות...

לרוב ככל ההתמודדויות האלו, אנו מתייחסים כגזירות גורל, אתגרים ונסיונות שבורא עולם מניח בפני כל יהודי, והוא נדרש להתמודד עימם כמיטב יכולתו. חלקנו עושים זאת יותר טוב, אחרים באופן פחות טוב. הצד השווה שבכולם - שהיו רוצים למצוא איזו נוסחה שתפתור את הבעיה מהשורש, תרכך את המורכבות, תוציא את העוקץ מהקושי, תוביל לחיי רוגע ושלווה...

כדי למצוא את הנוסחה הזו, כדי לפצח את הסוד מהו הדבר שיכול למנוע את ההתמודדויות הללו, ראשית יש להבין למה הן קורות, למה באמת מדרכו של עולם אנשים מתמודדים עם קשיים, מדוע כמעט כל יהודי יכול לספר לך על בעיה שמעיקה עליו, למה באמת הקדוש ברוך הוא טבע בטבע הבריאה שיהודים יהיו להם קשיים. מה המטרה של הקשיים הללו, לאן הם מובילים?

כדי לפצח את הסוד הזה, הבה נביט באחד הקשיים הראשוניים ביותר שעמדו בפנינו כעם, והוא הדרך המטלטלת שעברנו במשך 40 שנה במדבר, בין הרים וגאיות, על אדמה צחיחה וארץ שוממה, בדרכנו לארץ המובטחת. לולא חטאו ישראל בחטא המרגלים, יכולים היו להגיע לארץ ישראל תוך מספר ימים, אולם בשל חטאם - נאלצו להסתובב במדבר 40 שנה.

רגע, באמת? היתכן לומר שבני ישראל היו מגיעים לארץ המובטחת תוך מספר ימים? והלא אמרו רבותינו 'ארץ ישראל נקנית בייסורים' - אז איך ניתן להעלות על הדעת כניסה לארץ במהירות הבזק?

קושיא זו מקשה הרה"ק בעל 'שפת אמת' זי"ע, והוא משיב בגילוי מהדהד: בני ישראל יצאו אל המדבר, ולפתע נתקלו בקושי, בהתמודדות. חוסר במים ובמזון, הדלפה על המצב הרעוע בארץ ישראל, קשיים של החיים. לו היו מודים על הקושי - היו הופכים לזכאים

להיכנס לארץ ישראל. אם היו מקבלים את הקושי באהבה - היה מספיק קושי של מספר ימים כדי לזכותם להיכנס לארץ!

אלא שהם בחרו להתלונן, דחו מעליהם את הקושי, לא הודו עליו. לפיכך, לא נותרה ברירה, כביכול, אלא לייסר אותם 40 במדבר, עד שיחוש את הקושי, את הנסיון, את ההתמודדות, ולא ידחו אותם מעליהם. רק אז הפכו ראויים להיכנס לארץ ישראל!

כלומר: לקושי יש מטרה, לנסיון יש ייעוד, לגרום לאדם להרים עיניים השמימה, להודות על הקושי, להודות על האתגר, להודות על הנסיון, להודות על ההתמודדות. זו עבודת החיים של כולנו, להודות על הקשיים שלנו, לשאת עיניים מודות השמימה, לשמוע, להכיל, לקבל ולומר תודה על כל קושי בו אנו נתקלים!

הדרך לרוגע...

החיים שלנו, לעתים קרובות, הופכים לאפופי דאגה. זה דואג מפני שיחתו של המלמד, אחר חושש מתוצאות בדיקות המעבדה, והשלישי מתוח לקראת פגישה עם המעסיק. בחיינו של אדם ישנם מקרים רבים מדי של דאגה, והכל מחפשים דרך לחיות חיים רגועים וטובים, נטולי דאגות...

הנה דרך לכך, סגולה רבת עוצמה, אותה גילה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, ובשמו היא מופיעה בגיליון 'באר הפרשה': הרי לכולנו קורים גם דברים טובים, חוויות משמחות, רגעים של אושר. העצה היא, לרשום את הדברים הטובים בפנקס קטן, ומדי תפילת העמידה, בעת שמגיעים לברכת 'מודים', להתבונן ולהיזכר בדברים האמורים בפנקס הקטן. על כמה ועד כמה יש לנו להודות ולשבח, כמה שיר ותהילה עלינו להביע לבורא עולם!

'הוא בדוק ומונסה!' - אמר הגר"ז אויערבאך. מי שעושה כן - חייו נרגעים, דאגותיו בטלות, המתח בחיי מתחלף בשלווה נעימה. הבה ננסה את הכלי העוצמתי הזה, לרשום את הדברים הטובים שאנו חווים, ולנצל כל הזדמנות להודות עליהם. כך נזכה שחיינו ייפכו לרגועים ובטוחים, שמחים ומאושרים!

הזו, ונהג ללכת למוסדות חינוך ולעודד את המחנכים להנחיל את שירת 'מזמור לתודה' בקרב תלמידיהם...

כחודשיים ימים חלפו, וביום מן הימים - "ז' אדר א' תשע"ו, נערכה הכנסת ספר תורה בשכונה, כאשר כל בני הקהילה מפזים ורוקדים לכבוד התורה, בהם גם בנו של הרב שפירא, ילד כבן 12. הריקודים נערכו בגן בניין בית הכנסת, ולפתע פתאום, עקב הריקודים הסוערים וריבוי הקהל, מכסה פלסטיק שכיסה על בור צנרת בעומק 5 מטרים קרס והתפרק, ובדיוק ברגע הקריטי הזה עמד עליו בנו של הרב שפירא, והילד צנח פנימה, הישר אל קרקעית הבור הצר והעמוק...

אימה וחרדה השתררו באחת, הריקודים הופסקו מיד, הלב של הקהל כולו צנח בבעתה. ילד כה קטן, בור כה עמוק, פחד פחדים, מי יודע מה עלה בגורלו. כוחות ההצלה חשו למקום, כוחות כיבוי אש הוזנקו אף הם, בכדי לחלץ את הילד מהבור. דקות ארוכות של מתן ודאגה חלפו עד שראו את הילד יוצא מהבור, קשור לאלונקה, גופו מקובע, פניו חיוורות, והוא לא מוציא גהה מהפה...

בסירנות מחיריות אוזניים, חש האמבולנס לכיוון בית החולים. לכל אורך הדרך, פעל הצוות שבאמבולנס להנשים את הילד, שסכנה מוחשית נשקפה לחייו. לפתע הוא החל ממלמל הברות לא ברורות, והפראמדיק עודד את האם ששהתה עם הילד לשוחח עם בנה, כי מי יודע אולי זו שיחת פרידה אחרונה ממנו, בטרם יעצום עיניו לנצח חלילה...

האם נשברה, דבריו של הפראמדיק כמו איששו את התחושה המחרידה שלה. היטב הבינה כי המצב לא פשוט, קשה לגוף לשרוד נפילה כזו, ועוד השתהות עד לחילוץ. לא בחינם מתקשה הילד לדבר דברים ברורים, מי יודע אם יצליח לשרוד, ומי יודע באיזו צורה - הרי לא ניתן לאמוד את הפגיעה בו!

כשהגיעו לשערי בית החולים, הצוות כבר היה ערוך לקבלם. חיש מהר הוכנס הילד להנשמה במיכשור קבוע, ומשם לבדיקות מקיפות - בכדי לבחון את רמת הפגיעה שלו. הצוות הרפואי התרוצץ סביבו במשך כמה שעות ארוכות, בודק אותו מכל כיוון, בוחן את הפגיעות בגופו, מנסה לקבוע את מצבו הרפואי לאשורו, כשכל העת ההורים ניצבים מחוץ לחדר, ממתינים בחרדה לשמוע מה התוצאות, ופיהם ממלמל פרקי תהלים כשעיניהם זולגות דמעות...

שלוש שעות של מתח ודאגה חלפו, כל רגע נראה כנצח. הילד נבדק שוב ושוב, כל איבר בגופו נסרק היטב. ואז, למרבה הפלא, השמחה והתדהמה, לפתע פתאום הוא יוצא מחוייך מהחדר, מהלך על שתי רגליו, כשהרופא טופח על שכמו ואומר: 'זה נס, הורים יקרים, זה פשוט נס. אין לנו כל הסבר, אבל הילד בריא ושלם, לא נפגעה לו אצבע, לא נשרה לו שיערה. הוא היה מבוהל וחיוור, ולכן התקשה לדבר. אולם כעת נרגע, והוא משוחרר הביתה, בשמחה ובטוב לבב!'

ההורים היו מופתעים ומבולבלים כאחד, התקשו לעכל את הבשורה הטובה. הן אך לפני רגע חששו לחייו, היו בטוחים כי הגרוע מכל לפניהם. והנה, הילד בריא ושלם, ניצל בנס פלא! האב המאושר הניף את בנו אל על, חיבק אותו בחום. והשניים, כמה לא מפתיע, החלו לשורר 'מזמור לתודה', בניגון האהוב אותו הם שרים מדי יום, ועכשיו מתברר - שהשירה הזאת היתה להם כתעודת ביטוח, ובנם ניצל ממוות לחיים!

הרב שפירא מסכם בהתרגשות: 'הרי קיבלתי על עצמי להקפיד על ההלכה, לרומם את ההודיה, לשורר 'מזמור לתודה' בנגינה. ועתה, ראיתי בעיניי כי בזכות זה ניצל בני, הזכות הזאת עמדה לו, כך ניצל ממוות בטוח!'

כי ככל שאדם מודה לה', ככל שאדם משורר את המזמור הזה בנעימה, ככל שלבו נרגש בהודאה לבוראו - כך הוא זוכה שבזאת עולם מעט את חייו בישועות גדולות ונכספות, והוא זוכה לחיים טובים ומוארים, מאושרים ושמחים!

מספרה שהחזירה בתשובה...

היה זה בבוקר אחד, כשהתרחיש שכל בעל עסק ירא ממנו - התרחש במספרתו של ר' גבריאל יגודיוב, ברחוב עזרא בבני ברק. הוא מגיע אל המספרה שלו בכדי לפותחה, ומגלה שאין צורך לטרוח ולפתוח את המנעול הכבד, מיהו כבר עשה זאת בשעת לילה מאוחרת... אכן כן, בשעת לילה נפרצה המספרה, גנב זריז וחמקן פרץ פנימה, ורוקן את תכולתה: הציוד היקר, המכשור המתקדם, וגם הקופה הרושמת נפרצה ורוקנה עד תום...

ר' גבריאל נחרד. מדובר בנזק גדול, סכום משמעותי ביותר. הרי השקיע בציוד שבמספרה הון, ועתה - הכל נגנב. עוגמת הנפש היתה גדולה, את הצער והכאב שחווה - קשה לתאר. לאחר רגע נזכר, וחיש ניהגש למגירה השלישית שבדלפק, כשלבדו הולם בפראות...

שם, במגירה השלישית, הניח אך אמש מעטפה עבת כרס, שהיו בה כמה אלפי דולרים אותם גייס עבור משפחה עניה. עתה, לבו צנח בקרבו כשהבין, שאם כל הציוד שבמספרה נגנב, כנראה הגנב הזריז, שניכר שאין מגירה שידיו לא ביקרו בה, הניח את ידיו גם על המעטפה הזו. 'אוי', נאנח מיד, 'הרי הכסף הזה בכלל לא שלי, ומדובר בסכום גדול במיוחד, שהיה בדרכו למשפחה אומללה!'

ברגע הבא, התבלבל לגמרי. הוא פתח את המגירה, אותות החיטוט ניכרו בה היטב, ניכר היה כי הגנב עשה בה כבתוך שלו. ובכל זאת - המעטפה עמדה שם בשלמותה, הגנב לא נגע בה!

פלא פלאות! כל הציוד, כל הכסף, הכל נגנב. ואילו המעטפה הזו, כספי צדקה, לא נזוקה כלל, הרי היא עומדת בשלמותה! בורא עולם, אבי העניים, ככל הנראה היכה את עיני הגנב בסנוורים, והוא לא הבחין במעטפה היקרה הזו! השיר והשבח לאבא שבשמים, הודו לה' כי טוב!

עוברים ושבים ששמעו על הגניבה, נכנסו מיד אל המספרה, סקרנים לדעת על תוצאותיה. גם הלוקחות שהגיעו בימים הבאים, כולם התעניינו על הגניבה שהתרחשה, ביקשו לדעת איך ר' גבריאל מתאושש ממנה. ור' גבריאל? - התגובה היחידה שלו היא 'ראיתי בעיניי נס ופלא, השיר והשבח לבורא עולם. היתה כאן מעטפה יקרה שהיו בה כספי צדקה, והגנב - מבלי משים כנראה - דילג עליה. רחמי שמים, חסדי השם כי לא תמנו!' - שב ואמר לכולם...

רבים הופתעו מתגובתו זו, בטוחים שהתבלבל. בכל זאת, הרי נזוק היטב, כספו שלו נגנב, הציוד היקר נגזל, הוא החל לשקם את המספרה שלו מיסודה! ור' גבריאל עצמו לא שת לבו לחלק הזה בכלל, אחת היא לו: תודה לאבא שבשמים, ראיתי בעיניי את ניסיו ונפלאותיו, איך שרדה המעטפה של כספי הצדקה, ניכר שהכל בחסדיו הרבים, הודו להשם כי טוב! - שב וסיפר לכל מי שהיה מוכן לשמוע, כולל כל עובדי האורח, החברים, וכמובן - הלוקחות שהתעניינו...

ואז, באחד הימים, בעומדו בבית הכנסת ניהגש אליו יהודי שלא הכיר, והושיט לו מעטפה ובה סכום כסף גדול. 'אני חייב לך את הכסף הזה', סח הלה, 'ור' גבריאל עמד המום. 'אתה? הרי אינני מכירך משום מקום?! מנין לך שאתה חייב לי כסף?'

'ואוהו, אנחנו מכירים ועוד איך...' - התחייך הלה במבוכה, 'פעמיים כבר ביקרתי במספרה שלך, פעם אחת בהיותך בה, ופעם אחת באישון ליל, בלעדיך. אני הגנב שפרץ אליך!'

'רגע, רגע, זה לא יכול להיות!' - גמגם ר' גבריאל, 'אתה גנב? הרי אתה נראה יהודי ירא שמים! אתה גנב?! ובכלל, אם אתה הגנב - מדוע אתה רוצה להחזיר לי? מה קרה פתאום?'

'הסכט ושמע', השיב הגנב, 'אספר לך בדיוק. לא היה לי קל להפוך לגנב, אולם יצירי התגבר עליי, ומזה תקופה הפכתי לגנב חובב, ופרצתי - בין היתר - למספרה שלך...

וכמנהגם של גנבים - לשוב למקום הפשע לאחר ביצועו, גם אני שבתי למספרה. במקרה שלך זה היה קל - שלושה ימים לאחר הגניבה פשוט הופעתי כלקוח, וביקשתי להסתפר. בעודני מסתפר, סיפרת לי כפי שסיפרת לכולם על הגניבה, והתפעלתי לראות כיצד אתה עוסק כל כך בהודאה לה', עד כמה אתה רואה רק את החלק הטוב שבסיפור, עד כמה הצלחת למנף את רגע הכאב וההפסד - לרגע של חסדי שמים ברורים!

יצאתי מהמספרה שלך נסער, המום. עד אז יצא לי כמה פעמים לשמוע אנשים לאחר גניבה, תמיד שמעתי רטינות על הגנבים, על המשטרה, על כל מי שאפשר להאשימו בסיפור. ואילו מפין קלחו דברי שבח והודאה לבורא עולם, ראית רק את הנס שבתוך הסיפור, את המעטפה שניצלה. דברך חרשו בנפשי חריש עמוק, הרגשתי שאינני מסוגל להתעלם ממה שאני שומע...'

האיש נשם עמוקות, והמשיך: 'זהו, באותו רגע החלטתי שזהו, לא עוד גניבות. אם יכולתי לשמוע אדם שחנותו נפרצה והוא עוסק בהודאה, אם שמעתי כיצד בורא עולם סימא את עיניי לכל אראה את המעטפה ההיא - הבנתי שיש כאן איתות מלמעלה. חזרתי הביתה, ושקעתי בהרהורים על המקום אליו הידרדרו חיי, כיצד הפכתי לגנב נאלץ, והחלטתי שלא עוד! שבת בתשובה שלימה, ועתה הגעתי להשיב לך את הכסף שגנבתי, ולבקש את סליחתך!'

ר' גבריאל התרגש. תגובתו לגניבה לא היתה מעושה, היא היתה אותנטית ואמיתית מתוך הלב, ולפתע הוא מגלה כי היא הצליחה לזעזע את נפש הגנב, ולהשיב את נפשו לצור מחצבתו, להשיבו בתשובה שלמה. הוא כה התרגש, עד שביקש מהגנב לשערב ליטול את הכסף שהביא עמו ולערוך בו סעודת הודאה על ששב בתשובה, תוך שהוא חש זכות עילאית, שהודות לדברים האמיתיים שבקעו מלבו הצליח להשיב יהודי לדרך הנכונה!

סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'ברכי נפשי', מחדד לנגד עינינו את אחת מ'תופעות הלואי' של ההודאה, לאן בכוחה להוביל. הנה כי כן, דיבורי אמונה אותנטיים - הודאה אמיתית שנבעה מעומק הלב, בקעה לב אבן של יהודי שכבר הפך לגנב, פרצה לו את הפתח לשוב בתשובה שלימה, ובנוסף, גרמה לגנב להשיב את כספו!

הבה נאמץ את גישתו של ר' גבריאל, כאשר גם לנוכח דברים פחות נעימים, נחפש את הטוב, נאיר אותו, נדגיש אותו ונודה עליו. בכל רגע של משבר, קושי או ניסיון, יש גם דברים של טוב, ניצוצות של הארה שמימית. הבה נודה עליהם מכל הלב, הבה נטה את נשמתנו להודות ולשבח לבורא עולם על הטוב שהוא גומל עימנו - גם טוב שטמון תחת דברים שנראים קשים, ואז יפתחו לנו שערי חסדים גלויים, ונזכה כולנו לחוות טוב גלוי, מזוקק וטהור, כל ימי חיינו!

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לחתום, לעלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש טז מנחם אב תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 6:47 תל-אביב: 7:02 חיפה 6:54 מוצאי שבת: ירושלים 8:00 תל-אביב: 8:02 חיפה: 8:03 ר"ת: 8:38

פרשת ואתחנן

תפלה על הזולת

להתפלל ולבקש רחמים על הזקוקים לישועה!

נלמד מהפסוק: "ואתחנן אל ה'... לאמר" (פרק ג-כג)

ואמר חז"ל (במד"ר) מהו לאמר: אמר רבי עזריה לאמר לדורות שיהיו מתפללין בשעת הצרה שהרי משה אעפ"י שנאמר לו, לא תעבור את הירדן הזה התחיל מתחנן. ובמדרש תנחומא מובא: לימד משה את באי עולם שלא יאמר אדם הואיל וחולי שלי מסוכן ועשה דייתקי וחילק כל אשר לו, לא יאמר הואיל שעשה דייתקי לא יתפלל עוד, אלא יתפלל, שאין הקב"ה פוסל תפלת כל בריה וכו'.

אם נבוא לסכם את אשר לימדנו חז"ל בכמה מקומות, על כוחה של תפלה הראויה להתקבל, נמצא כי ישנן ג' מעלות או דרגות עיקריות בתפלה, זו למעלה מזו:

(א) **מעלת התפלה הפשוטה** שביד כל יהודי התולה את יהבו בהקב"ה ועניו נשואות אליו, אף שאין לו כל זכות עצמית שתענה תפילתו, כגון שהוא ריק מתורה ומצוות. וכמובא לעיל מהמדרש שאין הקב"ה פוסל תפלת כל בריה. וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קב-סח) "פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם", שהקב"ה לא בזה לתפילת האדם אפילו הוא במצב של "ערער". וכמו שכתב החפץ חיים (במחנה ישראל פרק י): "ואפילו אם יודע האדם שאין בו תורה ולא מעשים טובים, אעפ"כ לא יחשה מלהתפלל לה', לפי שכן התפלה והתחננה גדול מאוד".

(ב) **דרגת תפלה יתירה על זו הראשונה**, והיא ריבוי התחננה וההפצרה בתפלה, שגם כשיש סיבה המונעת ח"ו מתפלת האדם להתקבל, בכל זאת כשמרבה מאוד בתפלה ומפציר בתחנונים, שבכח תפלה כזו לבקוע שערי שמים. כמו שמצינו בפרשתנו, שאף שנגזר על משה רבינו שלא להכנס לארץ ישראל בכ"ז הרבה תפלות כמנין "ואתחנן" עד שאמר לו הקב"ה "אל תוסף דבר אלי..." שאם היה מוסיף היה נכנס לארץ. וכמו שהורו חז"ל (ברכות לב): "אם רואה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל..." וכן מצינו אצל יצחק אבינו ש"הרבה והפציר בתפלה". ועוד כיו"ב. וכן איתא במדרש תנחומא (וירא א) שאפילו אין אדם כדאי ליענות בתפלתו ולעשות עמו חסד, כיון שמתפלל ומרבה בתחנונים עושה חסד עימו.

(ג) **דרגת תפלה יתירה על אלו**. והיא תפלה מתוך בכי ודמעה, וכדברי חז"ל (ב"מ נט.): "שערי דמעות לא ננעלו" שנאמר (תהלים לט) "שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש". וכתב המאירי: אעפ"י שרוב תפלה אי אפשר שלא לענות בה, מכל מקום כשהיא יוצאת ממעמקי הלב עד שהדמעה גוברת עליו, מקובלת ביותר. ובמדרש (שמו"ר) אמרו חז"ל על הפסוק (והשע יד) "קחו עמכם דברים", אמר הקב"ה: בכי והתפללו לפני ואני מקבל... וכן אנשי ירושלים, אעפ"י שהכעסונו, בשביל שבכו לפני ריחמתי עליהם וכו'. [וראה עוד מש"כ בספר חסידים סימן קל].

וחשבנו לתת רמז נאה לג' הדרגות הללו בתפילה, באמירתו-בקשתו של דוד המלך ע"ה (תהלים ו-טו): "סורו ממני כל פועלי און. כי שמע ה' קול. בכי. שמע ה' תחינתי. ה' תפילתי יקח". וצריך להבין: מה פשר הכפלות הזו "בכיי", "תחינתי", "תפילתי"?!

אלא כך אמר דוד המלך במסר לדורות עולם: "סורו ממני כל פועלי און" ומדוע? משום שבוודאי "שמע ה' קול בכיי". שזוהי המעלה הטובה ביותר לתפילה שתתקבל, כאמור. ולא רק תפלה כזו, אלא אף "שמע ה' תחינתי" - שחזרתי והפצרתי גם בלי בכיה. ולא רק תפלה כזו שומע ה' אלא אף זו: "ה' תפילתי יקח" כי הוא שומע תפלת כל אדם באשר הוא ולא בזה אף את תפלת "הערער".

כוחה של תפלה...

כשפרצה מלחמת העולם הראשונה, היתה אז ישיבת מיר במקומה. והנה אירע שבראש השנה בעת שהתאספו כל בני הישיבה לתפלה בבית הכנסת הגדול במיר, הגיעו פתאום חיילים רוסיים וחיפשו בבתי הכנסות "משתמטים" מהשרות בצבא.

סכנה איומה נשקפה לבני הישיבה, משום שאף אחד מהם לא התייצב לשרות. והיו עלולים כולם כאחד להלקח ישר לחזית. שקלו אז האם לא כדאי שבני הישיבה יתפזרו בין המתפללים המבוגרים בשאר בתי הכנסת כדי שלא לבלוט. כי אם יגיעו החיילים לבית הכנסת הגדול ויראו לפנייהם ציבור שלם של צעירים יפלו כל בני הישיבה בבת אחת לידיהם.

החליט אז המשגיח הגה"צ **רבי ירוחם ליבוביץ** זצ"ל שדוקא ישארו כולם במקום אחד ויתפללו מתוך בטחון בה' שיצילם. והעידו תלמידי הישיבה כי ההשראה העלאית ורעם התפלות באותה שנה הרקיעו שחקים. ולמרבה הפלא ערכו החיילים חיפושים בכל שאר בתי הכנסת ואילו על מפתן בית הכנסת הגדול בו התפללו בני הישיבה, לא דרכו כלל. ויהי לנס.

קו' "האדם ביקר"

"להתפלל קודם על ישראל"...

אחינו הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל נסעו לקברות הצדיקים בגליל וביקשו מרבי בן ציון ברכת הדרך. ביקש מהם: "תתפללו על כלל ישראל!" והשיבו: "וודאי! נתפלל גם על כלל ישראל!"

אמר להם: "לא כד! בתחילה תתפללו על כלל ישראל ורק אח"כ תתפללו עליכם ועל המשפחה! כמו בברכת המזון: קודם כל 'רחם ה' אלוהינו עלינו... ועל ישראל עמך... ואח"כ: 'רענו זוננו פרנסינו'..."

יגילו במלכם

עלון "איש לרעהו" השבוע – פרשת ואתחנן מוקדש לעילוי נשמת **רבי דוד ליפמן בן רבי יצחק מרדכי לזברבוים ז"ל**

נלב"ע טו באב, ת.נ.צ.ב.ה.

הוקדש על ידי המשפחה שיחיו

מצוה חמורה זו של כיבוד אב ואם, נלמדת מהפסוק: "כבד את אביך ואת אמך כאשר ציוך ה' אלוקיך למען יאריך ימך ולמען יטב לך" (פרק ה-טז) !

ואמרו חז"ל: כיבוד אב ואם הוא אחד מן הדברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, דכתיב ביה למען יאריך ימך ולמען יטב לך (קידושין מ.).

שאלה קשה וכואבת נשאל הגר"י זילברשטיין שליט"א: מעשה בבני זוג, בעל ואשה, שנפרדה דרכם ונתגרשו. הבעל עשיר גדול ולאשה אין מאומה, ולהם בן, בחור ישיבה שהגיע עתה לפרק "האיש מקדש", ועומד להתחתן. אמר האבא לבנו: אתן לך כל הוצאות החתונה כמה שיעלה בכבוד ויקר, אבל בתנאי אחד שלא תזמין את האמא גרושתו לחתונה, אם אתה מזמין את האמא אינך מקבל אגורה אחת.

וכאן הבן שואל: מה עלי לעשות? הרי אם אני אצטרך לשלם את הוצאות החתונה אהיה נאלץ לסגור את הגמרא ולחזר אחרי פתחי נדיבים עם כל הקושי והבושה הכרוכים בזה, ומאידך, הרי אני מצווה גם בכיבוד אב וגם בכיבוד אם, ואם לא אזמין את האמא אגרום לה בכך צער רב ולא רק העדר כבוד, וא"כ שואל הבן: מה עלי לעשות האם להזמין את האמא ולוותר על הכסף או לא?

והשיב לו הרב זילברשטיין: במסכת קידושין (דף לא) מובא המעשה הידוע על דמא בן נתינה שביקשו ממנו חכמים אבנים לאפוד בששים ריבוא שכר, והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו ואביו ישן ולא רצה להעירו ולצער, והלכו חכמים לסוחר אחר.

ושאל הר"ן: הרי כיבוד אב משל אב וכאן היה זה על חשבון הבן, וכי היה חייב בכך? ומתרץ הר"ן: אימתי אומרים משל אב, רק כשמדובר לכבד אותו אבל שלא לצער יש לו לאבד כל ממון שבעולם. עוד תירץ הר"ן: מתי אומרים משל אב רק אם הבן עומד להפסיד כספו בשביל כיבוד אב שאז אינו חייב, אבל אצל דמא בן נתינה לא היה הפסד ממון אלא רק מניעת רווח ובשביל ויתור על רווח חייב כל אדם לכבד את אביו.

מעתה, לפי ב' התרוצים של הר"ן יוצא שבנידון דידן חייב הבן לוותר על כל הכסף שמבטיח לו אביו, ולהזמין את האמא וזאת הן משום שכאן מדובר למנוע את הצער של האמא ולא רק לכבדה, והן משום שלא מדובר כאן על הפסד אלא על מניעת רווח.

אלא שיש לדון באופן שהאב התחייב כבר בשעת התנאים לשלם כל הוצאות החתונה, ורק לאחר מכן חזר בו והתנה זאת באי הזמנה של האמא. דבכה"ג נחשב שיש כאן הפסד לבן ולא רק מניעת רווח. ואכמה"ל.

לענין תביעת הבן את אביו לדין תורה כשנתחייב לו ממון ואינו רוצה לשלם, מבואר בשו"ע (יו"ד ס' ר"מ ס"ח) שמותר לבן לתבוע את אביו עיי"ש.

עם זאת כתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים סי' תקפד) את העובדה הבאה: "מעשה באחד עשיר שאמר לבנו: קח אשה פלונית ואני אתן לך כך וכך. לקחה ולא רצה ליתן לו. אמרו לו: תתבענו לדין, לפי שאינך יכול ללמוד, מפני שאתה טרוד במזונות! אמר: איך אצער את אביי...! ואף שאין האב עשה מעשה עמד [בענין ממוני זה], מכיון שאין זה ידוע לבני אדם לכן לא רצה הבן לצער את אביו ולתובעו. עכ"ד רבי יהודה החסיד.

בפנקסיו של הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל מוצאים תיאורים מפליאים כיצד קיים במסירות נפש "הוי גולה למקום תורה" בישיבות וואלוז'ין, סלוצק ומינסק, אשר בקושי היה לו ספסל בבית המדרש להניח עליו ראשו ובכ"ז למד בהתמדה עצומה, וכתב בין השאר בזה"ל: "קיימתי עלי וחיי צער תחיה וסבלתי ב"ה במדה הגונה ביותר. עם זאת, אף פעם לא ציערתי את הורי במכתבי אליהם להודיע להם ממצבי. אדרבה עודדתי אותם ונחמתי אותם בכל פעם כי טוב לי מאוד בכל הפרטים".

כבוד אביו ומוראו...

הגאון רבי שמואל דוד ורשב"ק זצ"ל למד בישיבת קמניץ, אצל הגאון רבי ברוך בער לייבוויץ זצ"ל. פעם רצו לגייס בחורי ישיבות לצבא הפולני, דבר שהעמיד את כל יהדותם בסכנה ח"ו. רבי ברוך בער ביקש מהרב ורשב"ק לאסוף כסף אשר באמצעותו יוכלו לפעול להצלתם.

ביקש הרב ורשב"ק מרבי ברוך בער שיכתוב לו מכתב המלצה למטרה זו אך רבי ברוך בער סירב: "איני יכול לכתוב את המכתב, כי איני יכול לכתוב את שמך 'שמואל' כיון שזה שם אבי". חרדתו הגדולה של רבי ברוך בער על כבוד אביו עד שפחד לכתוב את שמו נבעה ממעשה שהיה:

בצעירותו של רבי ברוך בער נוצרה אצלו בעיה בראייתו וטובי הרופאים אמרו שהוא בתהליך לעוורון רח"ל. מששמע זאת אביו בירך אותו: "אם תלמד תורה כל ימי חייך, אני מברך אותך שלא יאונה לעיניך שום רע!" והברכה אכן נתקיימה. מאותו מעשה חש רבי ברוך בער מורא מיוחד כלפי אביו, עד כדי כך שלא יכול היה להעלות את שמו על הכתב, ואף קרא לספריו על שם אותו מאורע: "ברכת שמואל".

כשהגיע הרב ורשב"ק את חששו ש"הרי אף אחד לא יתרום בלי מכתב!" נאות רבי ברוך בער ונענה לבקשתו ועם דמעות בעיניו כתב את המכתב.

ספר זכרון לרש"ד ורשב"ק - ירושלים תשעט

כל השיעור בעמידה...

רבי שלמה זלמן זצ"ל, היה נהנה לבוא ולשמוע דברי תורה מפי בנו הגר"א מוילנא זצ"ל. לפיכך נהג לבוא להאזין לשיעור תורה שמסר הגר"א בפני קהל שומעיו.

בראות הגר"א את אביו נכנס אל החדר, היה נעמד על רגליו, ומרצה את כל השיעור בעמידה. ראה אביו את מעשה בנו והפסיק להגיע, לבל יטריחו לעמוד לכבודו שעה ארוכה.

חלפו ימים, והתשוקה לשוב ולקבל תורה מפי בנו הגאון גבחה בלבו. מה עשה? הוא החליף את בגדיו לבל יכירוהו. נכנס לחדר והתיישב בתוך הקהל כשפניו אל הקיר לבל יבחין בו הגאון. אך גם זה לא הועיל. הגר"א חש מבעד לתחפושת ומיד נעמד מלא קומתו, למען כבוד אבא.

עפ"י תולדות הגר"א

"איך אתן לאבא להמתין"...

כאשר כ"ק האדמו"ר מויז'ניץ בעל דמשק אליעזר קרא פעם בערב שבת את הפרשה "שנים מקרא ואחד תרגום" ואחז בפסוקים האחרונים של הפרשה. נכנס אביו כ"ק האדמו"ר בעל "אהבת ישראל" ושאל אותו דבר-מה, הפסיק מיד ה'דמשק אליעזר' את קריאתו וענה לאביו על שאלתו.

לאחר מכן חזר שוב על קריאת הפרשה מתחילתה, שכן הקפיד על דעת האריז"ל שראוי לא להפסיק בקריאה מתחילת הפרשה ועד סופה.

הביע אחד התלמידים את פליאתו: מדוע לא המתין רגע קט עד שיסיים כל הקריאה ואז היה עונה לאביו, ובכך היה חוסך לחזור שוב על כל הקריאה?!

השיב לו הדמשק אליעזר: הלא מצות כיבוד אב דאורייתא היא, וא"כ איזה ערך יש לקריאת שנים מקרא ואחד תרגום, אם אתן לאביו להמתין לי אפילו רגע קט.

הזזהרנו שלא לפגוע בכבודם של תלמידי חכמים!

נלמד מהפסוק: "את ה' אלוקיך תירא" (פרק ו-יג)

ואמרו חז"ל: שמעון העמסוני, ואמרי לה נחמיה העמסוני, היה דורש כל אתין שבתורה, כיוון שהגיע ל"את ה' אלוקיך תירא" פירש... עד שבא רבי עקיבא ולימד: "את ה' אלוקיך תירא" - לרבות תלמידי חכמים (פסחים כב: ב"ק מא. קידושין נז.). וכתב בעל הטורים: "תירא" בגימטריה "תלמידי חכמים". ואמרו חז"ל (סנהדרין צט:): מיהו אפיקורס? זה המבזה תלמיד חכם. והמבזה תלמיד חכם הריהו מבזה דבר ה' ואין לו חלק לעולם הבא. וכן אמרו חז"ל (שבת קיט.): לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים.

וביאר כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל (בספרו שפע חיים - ויקהל) שרבי עקיבא דרש כאן שמי שחפץ לזכות ליראת שמים אמיתית, אז עליו לירא קודם כל מתלמידי חכמים, שכן מי שאינו ירא מתלמידי חכמים, וממילא מזלזל בדבריהם ואינו מכבדם כראוי, סופו יהיה שימרוך גם בהש"ת ויהיה כופר בעיקר.

נלמד זאת מדברי חז"ל בגמרא (שבת קיט.): "לא חרבה ירושלים אלא בעוון שביזו בה תלמידי חכמים". אף שהיו לקויים בעבירות חמורות, גילו לנו חז"ל שהמקור והשורש שבגיננו נפלו בני ישראל לכזו שפלות, הוא משום שביזו תלמידי חכמים. שכן כל זמן שפשוטי העם כיבדו תלמידי חכמים כראוי ונרתעו מהם, זכו להארה ממרום ולסייעתא דשמיא שיוכלו ללכת בדרכי ה'. ואולם כשביזו תלמידי חכמים, הסתלקה מהם ההשגחה העליונה, וממילא נכשלו בכל העבירות החמורות, וזה שגרם חורבן עיר הקודש. עכ"ד.

יש לשאול: מדוע לא זיכה הקב"ה את שמעון העמסוני בדרשה זו שדרש רבי עקיבא? נאמרו על כך מספר ביאורים:

(א) **רבינו יוסף חיים מבגדד** זצ"ל (בספרו **בן יהוידע**) תירץ שזיכו משמים את רבי עקיבא בדרשה זו כדי לתקן ולכפר על מה שבהיותו ע"ה אמר "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור".

(ב) **הכתב סופר** (ע"ת פר' קרח) תירץ בדומה לזה, שבאמת גם שמעון העמסוני ידע לדרוש מהפסוק לרבות ת"ח, אלא שלא עלה על דעתו שיש צורך בכך - לרבות תלמידי חכמים, שזה פשוט שצריך לירא מתלמידי חכמים, שכל ימיהם מקדישים לתורה ועבודת ה'. ואולם לא כן רבי עקיבא שהיה עם-הארץ ארבעים שנה, ואמר מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור (כמובא בגמרא פסחים מט:). הוא הבין מנסיונו שצריך פסוק לרבות גם תלמידי חכמים, על כן מצא לנכון לדרוש זאת בפסוק "את ה' אלוקיך תירא" - לרבות ת"ח.

(ג) **המהר"ם מלובלין** זצ"ל (בספרו **אמרי דעת** - עקב) תירץ באופן שונה במקצת, עפ"י מה שכתב **הרמב"ם** (פ"א מהלכות דעות הלכה ה') שהאדם צריך ללכת במדותיו בדרך הממוצעת, ואולם אם הקצין האדם להכשל בדרך השלילית עליו לתקן זאת בתשובת המשקל ולחזור לדרך הקיצונית שכנגדה ומשם לדרך האמצעית. ומכיון שרבי עקיבא בהיותו עם הארץ אמר "מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור", שב על כך בתשובה שלמה ע"י אהבה ויראה קיצוניים מתלמידי חכמים, ממש כמורא שמים, ומכאן זכה לדרוש זאת בפסוק.

נחתום בדברי **הקב הישר** (ח"ב - פרק סה): "גם איש אשר יזכה ה' בעושר כו' אל יקל, בשביל עושרו, בכבודו של תלמיד חכמים לנהוג בהם בבזיון ח"ו ויחשוב תמיד שאמונת בעלי תורה הוא למעלה מכל אמונות שבעולם... על כן יראה האדם לחלוק כבוד לת"ח באשר שהקב"ה חפץ בכבודם ויהיה זהיר לגדל ולרומם כבודם ותפארתם של בעלי תורה, ואף אם כסא האדם הוא בין הגדולים, תשים אל ליבך, שכסא של תלמידי חכמים גדול מכסאך".

למען כבוד תלמידי חכמים...

פעם הלך הגאון **רבי אברהם גנחובסקי** זצ"ל עם בנו לאירוע מסויים, והנה כשנכנסו לאולם האירוע, ניגש אברך לרבי אברהם ושאל אותו שאלה בדברי תורה. השיב לו רבי אברהם מיניה וביה שזה גמרא מפורשת במקום פלוני ואין כלל מקום לשאלה.

כשהמשיכו בדרכם אמר בנו של רבי אברהם לאביו כי האברך הזה ששאל שאלתו, הוא מוסר שיעורים בישיבה פלונית ואותם בחורים שעמדו שם על ידו בעת ששאל את השאלה הם תלמידיו.

נחרד רבי אברהם שמא בתשובה שהשיב לאברך ההוא בפני תלמידיו פגע בזה בכבוד תורתו בפני התלמידים שהראה בתשובתו כאילו נעלם מהר"מ שלהם גמרא מפורשת.

והנה לאחר זמן נודע מפי הבחורים באותה ישיבה, כי רבי אברהם ביקר במיוחד בישיבתם וניגש לר"מ ההוא בהכנעה כתלמיד לרבו, ושאל לו שאלה בדברי תורה בפני התלמידים... התברר שרבי אברהם לא נח ולא שקט עד שתיקן את הרושם השלילי הקודם, בתשובת המשקל, להראות גדולתו של הר"מ בפני תלמידיו עד שרבי אברהם נצרך לידעותיו.

אגן הסהר

"הזהירו בגחלתן..."

פעם אחת הוזמן הגה"צ **רבי שמואל אהרן יודלביץ** זצ"ל לנפוש במושב מסויים בתקופת תמוז. היה זה מושב שרוב תושביו ספרדים, ובו משפחות אשכנזיות מעטות שאחת מהן הזמינה אותו והתכבדה בשהותו בביתה. אך תנאי אחד היתנה רבי שמואל אהרן עם המזמינים, והוא כי יארגנו בעבורו מנין לתפילת ותיקין, שכן כל ימיו הקפיד על כך, וגם במקום נופש אינו מתכוון לחרוג ממנהגו. ואכן בני המשפחה אירגנו עם שכינתם את המנין.

עם שחר, התכנס המנין בבית כנסת הספרדי של המושב והחלו להתפלל. כעבור שעה קלה התקבצו ובאו המתפללים הקבועים וראו את מנין ה"ותיקין". החל הגבאי לקצוף ולרגוז על ה"פלישה לממלכתו" וקביעת סדרים חדשים. וכשראה שהמתפללים הביאו אדם הדור-צורה, היה סבור שוודאי מינוהו כרבם והתבדלו מתוך הקהל. הוא החל לצעוק ולמחות בזעם רב על רבי שמואל אהרן שנטל עטרה לעצמו. המתפללים לא ענו דבר. סיימו תפילתם ועזבו את המקום.

כשהגיע עת תפלת מנחה, הגיעו רבי שמואל אהרן ומארחיו לבית הכנסת בחשש כבד כיצד יתקבלו עתה על ידי הגבאי. והנה לתדהמתם פנה הגבאי לעברם בהארת פנים ויראת כבוד, אחז בזרועו של רבי שמואל אהרן והנחהו בכבוד גדול אל מושב ה'מזרח' לצד ארון הקודש. הוא מיהר להביא לו סידור ושימשו כעבד לאדונו. המארחים תמחו לעצמם מאוד ולא הבינו מה אירע.

לאחר התפילה פנו המארחים לביתם, אך אחד מהם התמהמה ונשאר לשוחח עם הגבאי כדי לברר את סיבת השינוי הקיצוני בהתנהגותו מהבוקר. סיפר לו הגבאי לפי תומו, כי אחרי ששב בבוקר לאחר התפילה אל ביתו מצא לדאבונו שכל עיזיו מתו לפתע פתאום, לא נשאר מהם אחד! הוא הבין שהיה זה עונש על פגיעתו ב'חכם' כלשונו, והצטער והתחרט על מה שעשה...

מתוך הספר החדש "דרך אבות"

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

סיפורים קטנים – גדולים

סיפור ראשון:

סיפר לי יהודי פשוט. כלומר, יהודי שנראה כפשוט [וכלשווה] הפתגם: "לא פשוט להיות יהודי פשוט", לצורך הענין נקרא לו 'פנחס':

לפני שנים עבד פנחס בתחום מסוים, ולצדו בחור חילוני שהיה בעמדה בכירה בצבא. במהלך השגרתי של היום-יום נעזר החילוני פעמים רבות בפנחס. ואין הכוונה לעזרה בתחום העבודה המשותפת שמתחייבת מכל עובד. מדי פעם היה פנחס מכין לו כוס תה, וכדו', פעולות קטנות שנובעות מתוך לב שרוצה לסייע לזולת.

בוקר אחד אומר החילוני לפנחס: אני חייב לספר לך משהו. אותי תמיד חינכו בבית ש"החרדים נצלנים", שהם "חיים על חשבון אחרים" [וכדומה סטריאוטיפים אנטישמיים]. והנה אני מגלה שאתם בעצם אנשים טובים, חיוביים, שחושבים לא רק על עצמכם אלא טובת הזולת נגד עיניכם. אתה מנצל כל הזדמנות לעזור לי, למרות שאינך חייב בזה כלל.

משמע: מה שלימדו אותי בבית איננו נכון!!!

פנחס שמח מאוד על קידוש השם שנגרם בהליכותיו, והעניין נשכח ממנו.

* * *

חלפו שנים ופנחס מוצא עצמו יום אחד בציון הרשב"י במירון, משתדל לנצל את הזמן שהוא נמצא שם בצורה הטובה ביותר. אבל משהו מוציא אותו מהריכוז: אברך נרגש ומחויך ניצב מולו ושואל: אתה מכיר אותי?

המחשבות מתערבלות לו במוח: האברך הזה - אני מכיר אותו! מאיפה אני אמור להכיר אותו? אבל הוא לא מדומיין, הוא טוען שאני מכיר אותו!

"עבדנו פעם ביחד והיית מכין לי תה..."

בום!!!

"אז איך נהיית דוס?" הוא משחרר בצחוק גדול, ו"החייל" מספר:

"כבר אז אמרתי לך שנורא התפעלתי מההתנהגות שלך. בעקבות ההכרות אתך הבנתי שכל מה שפיטמו אותי על החרדים בשקר יסודו. אתם אנשים טובים שאוהבים לתת לאחרים. התובנה הזו הלכה וחלחלה בי לעומק, עד שיום אחד שאלתי את עצמי: רגע; ומה איתך?!"

סיפור שני:

מספר הרה"ג רבי נפתלי וינברג שליט"א:

זה קרה באביב תשע"ט. התפללתי בבית הכנסת, המפואר, "רבי מאיר בעל הנס" השוכן בין הרחובות 'שערי חסד' ו'הגר"א' בשכונתנו.

לאחר התפילה אני מבחין באדם צועד בבית הכנסת, ומיד אחרי שטר של 200 ₪ מוטל על הארץ. חשבתי לעצמי: האם זה שלו? הרי לא ראיתי שזה נופל ממנו, ובאותה מידה זה יכל ליפול ממשהו אחר...

העובדה שבדיוק שתי שניות לפני שמצאתי את הכסף הוא עבר שם, איננה אומרת מאומה. מה שכן, מהכיס שלו הציצו כמה דברים ולכן חשבתי שאולי כן יש סבירות שהכסף נפל ממנו.

אני לא מתאר כאן ספקות הלכתיים, אלא מחשבות שעברו לי בראש באותן שניות ראשונות בהן אני מחזיק את השטר בידים.

ניגשתי אליו ושיתפתי אותו במחשבות. הוא הסכים לקחת את הכסף ואמר שכן. יכול להיות שזה נפל ממנו... ושוב, הוא לא טען שמבחינה הלכתית הכסף שייך לו, אך בהחלט הרגיש שהגיוני שהכסף נפל ממנו ולכן הסכים לקחת את זה. אחרת - היה מסרב.

* * *

חלפו רק חמש דקות מההתרחשות, וכבר שכחתי ממנה לחלוטין. הייתי שקוע בעניינים אחרים. לפתע חוזר האיש עם חיוך ואומר: "בעצם הכסף שלך! אתה הרי מצאת את זה בבית כנסת ולא במקום הינוח אז בוודאי השטר שייך לך."

"אלא מאי? אתה לא רוצה לקחת כסף שייתכן שנפל ממני, אז בוא נעשה עסקה: אם אינך חפץ בשטר תרום אותו לצדקה כראות עיניך!"

המשיך הלה - "כן. זה לא היה פשוט. אחרי שהשטר כבר היה תקוע עמוק בכיס שלי, היצר-הרע עבד קשה לשכנע אותי שהוא באמת שלי. ללא ספק ובוודאות גמורה. אבל מצד שני לחש לי היצר-טוב שאולי השטר לא מונח במקומו הנכון..."

אז בבקשה ממך, או קח את השטר לעצמך, כדין. או תעביר אותו למי שבאמת זקוק לכך!"

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

אלֶזְנֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֶבֶת

פֶּרֶשֶׁת וְאַתְחַנֵּן

כס"ז, אֶלְיוֹן י"ה



הַתַּפִּלָּל מִנְחָה וְאַחֵר כִּן תִּכְף 'כָּל נִדְרֵי' בְּלֵב נִשְׁבֵּר
לְשִׁבְרֵי שְׁבָרִים בְּבִכּוֹת רַבּוֹת בַּיָּם שֶׁל דְּמָעוֹת, וְהַלְבָּנָה
הִיְתָה זֹרַחַת וְהָיָה רוֹאֶה בְּהִמְחֻזּוֹר, וְגִמַּר כָּל הַתַּפִּלָּה
וְהִשִּׁיר הִיחִיד וְלָמַד מִשְׁנִיּוֹת עַד כַּחֲצוֹת לַיְלָה.

אַחֵר כִּן הִשְׁכִּיב אֶת עֲצָמוֹ עַל הָאָרֶץ לִישׁוֹן בָּצֵעַר
וּבִפְחַד גָּדוֹל. וְהָיָה בִּבְקָר קָם עַל רִגְלָיו וְהַתַּפִּלָּל כָּל
הַתַּפְלוֹת בְּלֵב נִשְׁבֵּר וּבְבִכּוֹת עַד כְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ. וְהָיָה לַעֲת
עָרֵב הַתַּפִּלָּל נִעִילָה.

וְכַאֲשֶׁר רָאָה צֶאֱת כּוֹכָבִים הַתַּפִּלָּל תַּפְּלַת עֲרֵבִית
וּמִיד יֵשֵׁב עַל סוּסוֹ וְרֹכֵב חִישׁ מִהֵר לְרַבֵּנוּ הַבַּעַל שֵׁם
טוֹב הַקְּדוֹשׁ לְמַעֲזִיבּוֹ. וְהָיָה כַּאֲשֶׁר בָּא בְּצֵל קִדְשׁוֹ
בְּנִתְיִנַת שְׁלוֹם בְּכָה בַּיָּם שֶׁל דְּמָעוֹת, מִה שֶׁעָבַר עָלָיו
וְהִיכֹן הָיָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים.

אָמַר לוֹ הַבַּעַשׁ"ט הַקְּדוֹשׁ: אַחֵי הִיָּקָר, אֵל תִּדְאָג וְאַל
תִּבְכֶּה, אֵל תִּצְטַעַר מִמָּה שֶׁעָבַר עָלֶיךָ, כִּי הֵכֵל הָיָה מִן
הַשָּׁמַיִם לְטוֹבָה, בּוֹדֵאֵי הָיָה שׁוֹרָה עָלֶיךָ אֵיזָה דִּינִים, כִּי
הָיִיתְ אֹלִי תָמִיד בְּטוֹחַ שְׂאֵתָה נּוֹסֵעַ לְמַעֲזִיבּוֹ עַל יוֹם
הַכַּפּוּרִים וְאַתָּה תַּתַּפִּלָּל שְׂמָה כְּרָאוֹי וְכִדּוּמָה, עַל כֵּן נִגְזַר
עָלֶיךָ מִן הַשָּׁמַיִם לְטוֹבָה, שְׂתַּשָּׂאֵר בְּהִיעָר, וְשֵׁם יִהְיֶה לָךְ
לֵב נִשְׁבֵּר, מְלֵא צַעַר וְעִגְמַת נֶפֶשׁ, וְאַף אֲנִי אֶהְיֶה מְלֵא
צַעַר עֲבוּרָה, וְאַתָּה מֵהֶתֶם וְאַנִּי מֵהֶכָּא עַל יְדֵי גָדֵל צַעֲרֵנוּ
וְשִׁבְרוֹן לִבֵּנוּ יִמְתְּקוּ דִּינֵים מֵעָלֶיךָ וְיִהְיֶה אִי"ה שְׁנָה טוֹבָה,
וְאַל תִּפְחַד וְאַל תִּדְאָג מֵעֵתָה מֵאוֹמָה.

'וְאַתְחַנֵּן' לְשׁוֹן תַּחֲנוּנִים

בְּבִאּוֹר הַפְּסוּק הַפּוֹתֵחַ אֶת פֶּרֶשֶׁת הַשְּׁבִיעַ (דְּבָרִים
ג כג): 'וְאַתְחַנֵּן אֶל ה' בָּעֵת הַהוּא לֵאמֹר', כָּתַב
רַבֵּנוּ הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ זִיע"א שֶׁנִּתְכַּנֵּן לְדִיק עַל

יוֹם הַכַּפּוּרִים בֵּין עֲצֵי הִיעָר

וְאַתְחַנֵּן אֶל ה' בָּעֵת הַהוּא לֵאמֹר (ג, כג)

סֵפֶר הַרְה"ק רַבִּי חַיִּים אֶלְעָזָר שְׁפִירָא זִיע"א אַבְד"ק
מוֹנְקָאטְש, שְׂרַבְנוֹ אוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים הַבַּעַל שֵׁם
טוֹב הַקְּדוֹשׁ זִיע"א הָיָה לוֹ אִישׁ חֲסִיד נֶאֱמָן קְדוֹשׁ
אַחַד, שֶׁהָיָה רִגִּיל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לְבֹא אֵלָיו עַל יוֹם
הַכַּפּוּרִים.

וְהָיָה דְּרָכּוֹ לְבֹא עוֹד בְּלִילָה לְפָנַי עָרֵב יוֹם הַכַּפּוּרִים
כְּדִי שִׁיעֲשֶׂה גַם סֵדֶר הַכַּפּוּרוֹת שְׂמָה. וְהָיָה דֶּרֶךְ
ד' או' ה' פְּרָסְאוֹת מִן מַעֲזִיבּוֹ, וְהָיָה דְּרָכּוֹ לַעֲבוֹר
דְּרָךְ יַעַר וְאֵילָנוֹת כְּשֶׁהוּא רְכוֹב עַל סוּסוֹ. וְהִנֵּה לַעֲת
זִקְנָתוֹ הַתִּישֵׁב אֶת עֲצָמוֹ כִּי לֹא יִסַּע רַק בְּעָרֵב יוֹם
כַּפּוּרִים בִּבְקָר, לְאַחֵר שִׁיעֲשֶׂה סֵדֶר הַכַּפּוּרוֹת בְּבִיתוֹ,
וְהַיּוֹם גָּדוֹל דִּי וְהוֹתֵר לְהַגִּיעַ שְׂמָה. וְכֵן הוּא. וַיֵּצֵא
מִבֵּיתוֹ עָרֵב יוֹם הַקְּדוֹשׁ בִּבְקָר וּכְדֶרְכּוֹ לְרֹכֵב עַל
סוּסוֹ וְלִקַּח עִמּוֹ כָּל הַנֶּצֶרָה.

וְהָיָה כַּאֲשֶׁר הַתַּחֲלִיל לְבּוֹא אֶל הִיעָר נִפְּלָה תִּרְדֵּמַת
שִׁינָה עָלָיו, עַד שֶׁהָיָה מְכָרַח לִישׁוֹן קֶצֶת, עַל כֵּן
הַתִּישֵׁב אֶת עֲצָמוֹ הֵלֵא הַיּוֹם גָּדוֹל, וַיִּקְשֹׁר סוּסוֹ אֶצֶל
אֵילָן וַיִּשְׁכַּב עַל הָאָרֶץ לְהַנְפֵּשׁ וּלִישׁוֹן קֶצֶת. אָבֵל
יִשׁוֹן שִׁינָה גְדוֹלָה. וַיִּיקֶץ אוֹתוֹ חֲסִיד וַיֵּרָא כִּי הַיּוֹם
עָבַר וְזָמַן שִׁקִּיעַת הַחֲמָה בָּא, וְנוֹכַח לְשַׁעַר בְּמִקְצַת
הָעִגְמַת נֶפֶשׁ וְהַצַּעַר וְהָאִימָה וְהַפְּחַד שֶׁנִּפְּל עָלָיו,
אֶךְ הֵכֵל מִן הַשָּׁמַיִם וּמִה יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת. מְכָרַח הוּא
לְהַשָּׂאֵר פֹּה בְּהִיעָר. וְנָתַן כִּיסוֹ וְכָל חִפְצָיו בְּשִׁקּוֹ
וְקִשֵּׁר הֵכֵל עִם סוּסוֹ לְאֵילָן. וְלִבְשׁ בְּגָדֵי שַׁבָּת וְלִבְשׁ
הַטְּלִית וְקִיטֵל.

ארבעה תנאים הנצרכים בכדי שהתפלה תתקבל, והראשונה שבהם: שיתפלל כעני הדופק על הפתח, פדרה אומרו (משלי יח כג) 'תחנונים ידבר רש', והוא מה שנתפון משה במאמרו כאן 'ואתחנן' לשון תחנונים. וכדברי המדרש (דברים רבה ב ד) אמר רבי תנחומא 'תחנונים ידבר רש', זה משה שבא אצל בוראו בתחנונים. משה רבנו דבר תחנונים. זהו תנאי ראשון לתפלה, שתהיה בלשון תחנונים ופיוס, כמבאר במסכת ברכות (כט:) רבי אליעזר אומר העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים, ומפרש שם מאי קבע, רבנן אמרי כל מי שאינו אומרה בלשון תחנונים.

כעני המתחנן ושואל דבר שהוא צריך

ושנינו גם במסכת אבות (פ"ב מ"ג): רבי שמעון אומר הוי זהיר בקריאת שמע ובתפלה, וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא, שנאמר (יואל ב יג) 'כי אל חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה'. ופרש רבנו יונה שם וזה לשונו: שיאמר התפלה כעני המתחנן ושואל דבר שהוא צריך, כי תחנונים ידבר רש, ולא כאדם השואל ואינו צריך בו שאינו מתחנן בלב נמוך ולא בשברון הנפש. וכל איש צריך לבקש על עצמו, כי אדם אין בארץ אשר לא יחטא. וכן נפסק בטור ובשלחן ערוך (או"ח סי' צח) להלכה: ויתפלל דרך תחנונים כרש המבקש בפתח ובנחת.

'תפלה לעני כי יעטף'

זו היא למעשה תפילת העני המתפלל בתחנונים מתוך שברון לב, כמבאר במדרש (שמות רבה כא ד): א"ר יהודה בר שלום בשם רבי אלעזר, בשר ודם אם בא עני לומר דבר לפניו אינו שומע הימנו, אם בא עשיר לומר דבר מיד הוא שומע ומקבלו.

אבל הקב"ה אינו כן אלא הכל שוין לפניו הנשים והעבדים והעניים והעשירים, תדע לה שהרי משה רבן של כל הנביאים כתוב בו מה שכתוב בעני, במשה כתיב (תהלים צ א) 'תפלה למשה איש האלקים', ובעני כתיב (שם קב א) 'תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו', זו תפלה וזו תפלה, להודיעה שהכל שוין בתפלה לפני המקום. ע"כ.

גם העשיר יש לו להתפלל בתחנונים כתפלת העני

והנה אף שהכל שוין בתפלה, מכל מקום תפילת העני מתקבלת יותר, להיותו מתפלל בלב נשבר ובתחנונים, לפיכך גם העשיר בעמדו בתפלה, יש לו להתפלל בתחנונים כתפלת העני, וכך תתקבל תפלתו לרצון, וכפי אשר יורה דקדוק הכתוב 'תחנונים ידבר רש', שהתחנונים צריכים להיות דייקא כמו שמתחנן אדם שהוא רש שדרכו להרבות בתחנונים, הינו שגם העשיר יש לו להתחנן כמו אלו היה רש.

סגלה נפלאה שתתקבל תפלתו לרצון

וכתב ב'תומר דבורה' (פ"ט): היאך ירגיל האדם עצמו במדת המלכות. ראשונה לכול, שלא יתגאה לבו בכל אשר לו וישים עצמו תמיד כעני ויעמיד עצמו לפני קונו כדל שואל ומתחנן. ולהרגיל עצמו במדה זו, אפילו שיהיה עשיר, יחשב שאין דבק עמו מכל אשר לו מאומה, והוא נעזב, צריך לרחמי הבורא תמיד, שאין לו כל דבר אלא הלחם אשר יאכל, ויכניע לבבו ויעני עצמו, ומה גם בעת תפלותיו, שזו סגלה נפלאה.

(מתוך הספר ספיר ויהלם להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)



הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".

את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.

בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

חידון אֶצְנוֹת - נושא פרסים

איזה פסוק בפרשתנו מכיל

את כל אותיות האלף בית?

פתרון החידה וכן שם הזוכה

פורסמו אי"ה בגליון של פרשת כי תבוא

פני עין חמד

יו"ר אורח י"י בית הכנסת לכוונת "ציון חמד" - מכללת ציון

פרשת ואתחנן - תורה מן השמים

"לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו"

(דברים ד, ב)

עליהם היה אומר הגאון הרב ישראל מאיר הכהן (ה'חפץ חיים'): העושה פשרה בענייני התורה, אף אם כוונתו רצויה, דומה הוא לאדם הלוקח סחורה מהחנות ומשליך אל הנהר, שכל העומדים סביבו חושבים שנטרפה עליו דעתו, ואף שהאנשים מסופקים אם אדם זה משוגע או לא. לי ברור דבר אחד, שהמשליך אינו בעל החנות והסחורה אינה שלו.

כך האדם אשר מוותר או משנה כפי דעתו מהתורה והמצוות, מעיד הוא שהתורה איננה שלו ועל כן עושה בה כרצונו ולא יכאב לו אם יצטרך לזרוק חלק גדול ממנה לאיבוד.

המשנה בפרקי אבות (א,א) אומרת: "מִשָּׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינִי, וּמִסֶּרָה לְיֹהֲשֻׁעַ". מדוע המשנה פותחת ביחס למשה בלשון "משה קיבל" ואילו ביחס ליהושע נאמר "ומסרה"?

אלא שמשה רבינו קיבל מהקב"ה את התורה כפי גודל נשמתו, אך מכאן ולהבא היתה מסירת התורה בשלמותה ובמתכונתה ובצורתה המקורית, ללא שום תוספת או מגרעת.

וכן יהושע וכל הבאים אחריו העבירו ומסרו את התורה כפי מה שהם קיבלו מקודמיהם ללא שום שינוי כלל ועיקר.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

לכאורה צריך להבין, הציווי "לא תגרעו" מובן והגיוני לחלוטין, שיש איסור על האדם להחסיר ולהוריד בכוונה תחילה מהציווי האלוקי ולא לקיים את המצווה ככתבה וכלשונה.

אולם הלאו של "לא תספו" דורש הבנה. מה רע בכך שהאדם מוסיף על מצוות התורה, אדרבה בזה הוא מראה את חסידותו ואת דבקותו במצוות?

אחד משלושה עשר עיקרים של התורה הקדושה הוא: "שהתורה נתונה מן השמיים, ושלא תשתנה בשום זמן חס ושלום". זאת אומרת, שכל אחד מישראל מחוייב להאמין באמונה שלימה, שהתורה ניתנה כולה מפי הבורא יתברך.

ומשום כך שוב אין לפקפק שמא החסירה או הותירה התורה במצווה מסויימת. אילו אדם היה כותב את התורה, היה מקום לטעון ולומר, שחלו בה טעויות אנושיות ועל כן יש צורך להוסיף או לגרוע ממנה- לפי רוח המקום והזמן.

לפיכך ציוותה התורה: "לא תספו... ולא תגרעו ממנו" (דברים ד,ב). בזה האדם מוכיח, שהתורה ניתנה מאת הבורא והיא נצחית לעד ללא שום שינוי ומותאמת לכל אדם בכל זמן ובכל מקום ואין צריך לשנות בה אפילו כקוצו של יו"ד.

לא כאותם הפרשנים, שמוסיפים וגורעים לפי ראות עיניהם, וטוענים שיש להם הסבר 'הגיוני' מדוע יש צורך לשנות מעט מתורתנו הקדושה לפי רוח הזמן והמקום.

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה
רונן אברהם וב"מ קסירי אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב
יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה
נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט
אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית
מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו
טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה
שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית
אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי
שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה
סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה
אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה
אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית
נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה
נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעילה
סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמימה
אורן בן אסתר דינה בת מזל
נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
מישא אסתר בת דהרה שאול בן סילביה
עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט
רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה קסנש בת דגטו
יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה
אליהו בן רחל נעילה בת שרה
בנימין בן ברכה ישראל בן חווה
משה בן נדימה
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאלהיו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת ורפואת כל עם ישראל

צאת לאור

צ"ח	כנסת לבית	צאת לבית	יציאת חם
י"מ	18: 47	19: 58	20: 48
ח"א	19: 05	19: 56	20: 45
מ"ס	19: 07	19: 58	20: 48
כ"ל	19: 05	19: 56	20: 45

שואל ומשיב בהלכה - תרומות ומעשרות - חלק ה



כיצד היו מפרישים תרומות ומעשרות בזמן שבית-המקדש היה קיים וכן מה עושים כיום?

סלס: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

בזמן שבית-המקדש היה קיים - לאחר קטיפת הפירות והירקות, מפריש תרומה גדולה. מן התורה אין לה שיעור, וחכמים קצבו לה שיעורים מסוימים, כשני אחוזים. **מקורות:** רמב"ם (פ"ג מה' תרומות ה"א). לכן היא נקראת 'תרומה גדולה', כיוון שעל פי תקנת חכמים היא גדולה יותר מן התרומה השניה, תרומת מעשר, ששיעורה הוא אחוז אחד. לאחר הפרשת תרומה גדולה, מפריש מן השאר אחד מעשרה [10%], וזהו הנקרא מעשר ראשון, ונותנו ללוי. **מקורות:** רמב"ם (פ"ו מה' מתנות עניים ה"ב). ומתוך המעשר שקיבל הלוי, והוא מפריש עשירית, הוא הנקרא תרומת מעשר. לאחר הפרשת מעשר ראשון, מפריש מן השאר אחד מעשרה והוא הנקרא מעשר שני ומעשר זה שייך לבעל הפירות לאוכלו בטהרה בירושלים. כסדר הזה מפרישים בשנה ראשונה לשביעית ובשניה וברביעית ובחמישית. ובשנה השלישית ובשישית, מפריש מן השאר מעשר עני ונותנו לעני. **מקורות:** רמב"ם (פ"ו מה' מתנות עניים ה"ד). ובירקות החל מא' תשרי חייבים מעשר עני, וביחס לפירות, ראש השנה הוא ט"ו בשבט. יש לציין, כי כל עני יכול לקבל מעשר עני, ואין הבדל בין עני כהן לעני, לוי או לעני ישראל. כ"כ בשו"ת 'בנין ציון החדשות' (סימן נד).

בזמן הזה, תרומה - כיום הכוהנים אינם יכולים לאכול את התרומה, כיוון שלאכילת התרומה צריך, שגם הכהן יהיה טהור וגם התרומה תהיה טהורה, ודבר זה אינו מעשי כיום. מסיבה זו, כיום אין מפרישים תרומה בשיעור שתיקנו חכמים, אלא רק בכמות המינימלית, כדין תורה. **תרומת מעשר** - גם היא אינה ניתנת לאכילה כיום, אך כיוון שיש לה שיעור קצוב מן התורה - מעשר מן המעשר - לא ניתן לפחות מכך, ולכן שיעורה גם כיום היא אחד ממאה מן הפירות.

מעשר שני - לא ניתן כיום לאוכלו בירושלים, משום שאיננו טהורים, וכן משום שאכילת מעשר שני היא רק בזמן שהמקדש קיים ואם רוצה לאוכלו רשאי על ידי פדיון. לפיכך אנו פוידים אותו בכסף בערך של 'פרוטה' הנמצא ברשותו, ובכך קדושת המעשר מועברת למטבע והפירות הופכים לחולין. **הערה:** פרוטה היא מטבע בשווי של 1/40 גרם כסף, ושוויה משתנה לפי ערך הכסף בעולם. לפי שוויה נקבע מספר החילולים הניתנים לביצוע במטבע. לדוגמא, ערך הפרוטה בסוף שנת תשע"ג היה 8.5 אגורות, לפי זה על מטבע של 1 ש"ח ניתן לחלל 12 פעמים ואז היא כבר 'מלאה'. כאשר המטבע מתמלאת, יש לזרוק אותה לים או להשחית את צורתה. ובשו"ת יביע אומר ח"ט (חיו"ד סימן כח) כתב להליץ בעד המנהג לחלל מעשר שני כמה פעמים על שווי פרוטה שבמטבע כסף, ואחר כך מחללים אותו על שווה פרוטה שבמטבע אחר, והוא יוצא לחולין. ומה שכתבנו, אם רוצה לאוכלו רשאי ע"י פדיון, כן הוא בשו"ע (יו"ד סימן שלא סעי' קלב).

וכן ניתן לפדות על דבר מאכל השווה פרוטה וצריך לאבדו. **מקורות:** רמב"ם (הל' מעשר פ"ד ה"ט), שו"ע (יו"ד סימן שלא סעיף קלח). ובשו"ת הלכות קטנות למהר"י חאגיז ח"א (סימן קלט) כתב, שמנהגם היה לחלל את הפרוטה שנתפסה במעשר שני על פרי ששווי פחות מפרוטה. עיין שו"ת מנחת שלמה ח"א (סימן עא אות כד). ויש שמחללים מעשר שני על סוכר, ולאחר מכן שופכים את הסוכר בכיור, אולם צריך לחלל על כמות סוכר ששווה פרוטה.

מה חשוב באמת



לצערינו הרב, לעיתים אנו עלולים לטעות ולחשוב, כי הכסף הוא זה שמניע את העולם, ואין משהו שחשוב ממנו. להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'ווי העמודים' ויש בו כדי ללמדנו מה רבותינו רואים כדבר החשוב באמת: השם 'אהוד שולץ' לרובינו לא אומר דבר, אבל בעולם העסקים שמו מכבד כאחד מעשירי תבל, שהונו נאמד במיליארדים.

באחד הימים בא לבקר בארץ ישראל, והמלווה שלו הביאו בין היתר לביקור בשיבת מיר, תוך שהוא מראה לו את הבניינים הרבים, ואת אלפי הבחורים והאברכים הלומדים שם. שולץ מאד התרגש, וביקש להיכנס לביקור אצל ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, שבנה את כל האימפריה. כשנכנס פגש לפניו אדם שבור גופנית, כאשר כל גופו כואב מהמחלה הקשה שפקדה אותו, מחלת ניוון שרירים, אבל רוחו שמחה בקרבו, ומקרינה כלפי חוץ כאדם המאושר עלי אדמות.

שולץ מאד התרגש למראה עיניו, ואז שאל אותו ראש הישיבה: "מה אומרת לך השואה?". והוא ענה: "אכזריות הגרמנים ורשעותם הגדולה". אבל הרב אמר לו: "לי זה אומר דבר אחר לגמרי, לראות איך חמישה יהודים יכולים להצטופף בדרגש אחד ולהסתדר ביניהם". בגמר הביקור כששולץ מצא עצמו נרגש, הוציא פנקס צ'יקים, חתם על צ'ק, פנה לראש הישיבה ואמר: "קוראים לי שולץ, והונו נאמד במיליארדים. חתמתי על הצ'ק וראש הישיבה יכול לכתוב איזה סכום שירצה".

ראש הישיבה לקח את העט, כשידו רועדת, וכך כתב על הצ'ק סכום של... 1200 דולר. שולץ היה בהלם. הוא אמר: "אולי ראש הישיבה לא הבין, גם אם הרב יוסיף עוד כמה אפסים לסכום - לא ארגיש זאת, ולמה הרב כתב סכום פועט כל כך?". השיב ראש הישיבה: "כל מה שאבקש, תעשה?" - "כן". וראש הישיבה ביקש: "אנא, קח את הצ'ק, ותיגש לחנות שמעבר לכביש, ותקנה זוג תפילין בסכום הזה, זה סכום מספיק לתפילין מהודרות, ותניח אותם כל יום. אם תעשה זאת, בשבילי זה שווה יותר מכל הכסף שבעולם".

מינויים

לקבלת העלון חתום במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – האדמו"ר הרב שמעון קאליש מאמשינוב זצ"ל



האדמו"ר הרב שמעון שלום קאליש מאמשינוב זצ"ל- נולד באמשינוב ב-י"א תמוז ה'תרמ"ג (1883). משחר ילדותו היו ניכרים בו גיוני מלכות, והתנהגותו האצילית, קדושתו ופרישותו הפליאו את רואיו ומכיריו וכל רגעיו היו קדושים לתורה ולתפילה. בית אביו המה מרוב מבקרים, הסתובב רבינו שהיה באותה תקופה ילד צעיר, טיפות נוחם טיפטף לאותם היהודים מרי הנפש ושבורי לב שבאו להיוושע בישועה ורחמים וכן דאגתו הראשונה הייתה להאכיל ולהשקות ולדאוג למקום שינה לבאים. בשנת ה'תרע"ח (1917), לאחר פטירת אביו, חלק מחסידי אביו קיבלוהו כאדמו"ר. בגלל מצבו הבריאותי בחר את מקום הקיט אוטבוצק הסמוכה לווארשא, שם הקים בית מדרש והמוני חסידים נהרו לאוטבוצק, להסתופף בצל קדשו בשבתות ובמועדים.



דברי תורתו נאמרו בהתלהבות הנפש, ומכל דיבור ודיבור נבעו אהבת השם ואהבת ישראל. מסירות נפשו למען הזולת הייתה עצומה. תשובותיו הקולעות הצטיינו בבהירות ובפקחות וחרifות. בשנת ה'תרצ"ג (1933) ביקר בארץ ושהה בה למעלה משנה. לאחר מכן שב לפולין (עם מגמה לחזור ולהתיישב בארץ) אולם בינתיים פרצה מלחמת העולם השנייה, והוא נאלץ להימלט מפני הגרמנים מוורשא לוויילנה, לקובא עד ליפן ושנחאי. בדרך בריחתו, זכה רבינו לסייעתא דשמיא מיוחדת, ובכל מקום ששהה בנדודיו, עלה בידו לברוח בטרם הגיעו אליו הגרמנים.

בשנחאי יצא שמעו הטוב והלך לפניו בקרב כל הפליטים והתושבים. מפורסם לאיש מופת. כאשר התגורר באזור הצרפתי של העיר, הופץ המקום כולו על ידי הטייסים האמריקאים וכל הבניינים נחרבו כליל, מלבד הבניין בו התגורר. הידיעה התפשטה ויהודים שהצליחו לצאת מהגיטו וכן גויים מקומיים שאימת ההפצצות נפלה עליהם, רצו למצוא מחסה בבית רבינו כל פעם שנשמעה האזעקה המתריעה על הפצצה. במשך הזמן, נעשה רבינו מנהיגם של כל הגולים. בשנת ה'תש"ו (1947) היגר לארה"ב ופתח בית-מדרש בוויילאמסבורג ובהמשך בבורו-פארק. נפטר ב-י"ט אב ה'תשי"ד (1954) לאחר מחלה פתאומית בניו יורק. את גופו הקדוש העלו לארץ, ונטמן בטבריה בבית החיים הישן, בנו ר' ירחמיאל יהודה מאיר מונה לממלא מקומו כאדמו"ר.



סבא (מצד האב): הרה"ק ר' יעקב דוד מאמשינוב. **סבא (מצד האם):** ר' שמואל משה אלברשטיין מביאלה. **אביו:** האדמו"ר ר' מנחם. **אימו:** מרת אסתר גולדה. **אשתו:** מרת פייגא ברכה (בת דודו, ר' ישעיה קאליש מפשיסחא). **מרביתיו:** אביו, ר' מנחם, דודו, ר' ישעיה מפשיסחא (השתלם ממנו בתורה ובחסידות). **בנו:** האדמו"ר ר' ירחמיאל יהודה מאיר. **מספריו:** **יאמרי רצון ימשיע שלום-** על ימים הנוראים, חג הסוכות, גלות וגאולת מצרים והגאולה העתידית.

ניסים רבים ליוו את גלותו של רבינו ועל אחד מהם סיפרה כלתו, אשת בנו האדמו"ר רבי ירחמיאל יהודה מאיר מאמשינוב זי"ע, שהיה עימו לכל אורך הדרך. פעם אירע שעל שולחנו בחדרו שבשנחאי, היו **מסמכים אסורים**, **שעסקו בענייני העברת כספים לתלמידי הישיבות הפליטים**, **אילו חלילה היו נתפסים המסמכים הללו**, היו **גוררים אחריהם עונש חמור מאוד**. והנה, נכנסו שוטרים לביתו של רבינו, הביטו לכל פינה והתבוננו על השולחן, והתקיים בהם מאמר הכתוב: **"עֵינַי לָהֶם וְלֹא יֵרָאוּ"** (תהלים קטו, ה), והם יצאו כלעומת שבאו...

יפר הרב ר' אברהם זאב טרגר שסיפר לו האדמו"ר מאמשינוב כשהוא עצמו הגיע לאמריקה, שהוא מעשה של לפני יותר מעשרות שנים, הייתה אז כל פרנסתם של הרבנים כלי הקודש והאדמו"רים, **מקופת בית-הכנסת, דהיינו מהנדבות, שנדבו ונתנו בביהכ"נ**. אמר לו הרבי זצ"ל, שהוא שם לב, שאדם מקבל עליה ועולה לתורה, בממוצע, אחת לחודשיים או לשלושה חודשים, והנה הוא עומד ליד התורה, ומתחיל לחשב כמה הוא יתן, סכום כזה או כזה, אולי סכום פלוני אינו מספיק, אולם סכום אחר, הרי זה יותר מדאי קשה עבורו, אולי בכל זאת יתן סכום כזה, הרי לא מתאים לו שהשני יתן סכום גדול ממנו.

בינתיים כבר קראו בתורה והסתיימה העליה. אמר לו הרבי, אדם כבר זכה לעלות לתורה מברך ברכה לפניו וברכה לאחריה, **ומחשבות ראשו, כשהוא עומד ליד הס"ת, הן כמה לתת או לא לתת**, מדוע שהוא לא יביט בתורה פנימה, שידע מה שקוראים. הרי הרגע הוא בירך עליה ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכינו, אם כן שיזכה לראות את זה. משום כך, **למרות הנזק הממוני הכרוך בזה, ביטל שם הרבי את התשלומים בעליות לתורה, כי הפסד ממוני לא תפס אצלו מקום, כשעל הפרק עמדה שאלת עלייתם הרוחנית של המסתופפים בצילו**.

יפר הרה"ח ר' יהודה מנחם בויס: עברו מספר שנים לאחר נישואי ועדיין לא נושעתי בזרע של קיימא, נסעתי לאמריקה ביחד עם זוגתי אל הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב זצ"ל, כדי להתברך מפיו. חותני הרה"ח ר' בעריל לודמיר ע"ה אמר לבתו, זוגתי, שתבקש מהרה"ק בחזקה. והנה כשנכנסנו לחדרו של הרה"ק, עמדתי אצל הרה"ק וזוגתי ישבה מרחוק, הגשתי את הקוויטל, והתחיל הרה"ק לדבר עימי במילי דעלמא, אמרה זוגתי להרה"ק שרוצה להיוושע, אבל הרבי המשיך לדבר אלי במילי דעלמא, וזוגתי חזרה עוד הפעם על בקשתה, וכן היה כמה פעמים, אבל הרה"ק לא פנה לדבריה, רק המשיך לדבר במילי דעלמא. גם שאל אותה איזה מילי דעלמא. כך עבר זמן מה, עד שפתאום לקח את כובעו שהיה מונח על השולחן והניחו על ראשו, והזדעזע ואפשר עמד ממקומו, איני זוכר והתחיל לברך ולברך (רבינו הרגיש שאותו הזמן הוא עת רצון). **חזרנו תיכף לארץ ישראל, וכעבור עשרה חודשים נולד לנו בן זכר**.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"
צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.
בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

היה דן כל האדם לכף זכות



אתה להשתדך עם משפחה זו. ואם תשאל הרי ראיתי בהם שלושה דברים, שאינם מתאימים לרוחנו, אומר לך מה דעתי:

"לגבי המזוזה – אין לי ספק, כי המזוזה בפתח ביתם נפלה זה עתה, אלא שהם לא הספיקו לקבוע אותה מחדש לפני שהגעת, אך כיהודים מקפידים הם כל השנה, שתהיה מזוזה כשרה ומהודרת בפתח ביתם".

"בעניין הדבר שראית אותם מגולחים בימים אלו של ספירת העומר – בטוחני, שזה כיוון שארץ מוצאם הוא מגרמניה, שם המשיכו יהודים רבים להתגלח בימים אלו, מפני החשש לאיבה ושנאה מהגרמנים, ולכן רצו להיראות כמותם – ובלבד שלא לעורר את שנאתם. אך אין לי ספק, שהבחור המדובר, ישנה ממנהגם ויפסיק להתגלח בימי העומר.

"ובדבר האחרון ממנו חששת, והוא החזקת קופת צדקה של גוף ממשלתי המתנגד לתורה – לדעתי, תורמים הם לאותו גוף ממשלתי מתוך תמימות ורצון לעזור לבניית הארץ, אך הם אינם מכירים בהשקפתו הגרועה של אותו ארגון, לכן אינני חושש, שדעותיהם אינן טובות, ובוודאי שהבחור עצמו בעל השקפה טובה", חתם הרב את דבריו.

הרב יעקב הלפרין עמד מן הצד ותמה: "האומנם?!... וכי ייתכן, כי שלושת הדברים התמוהים האלו, שראיתי בביתם, נעשו מסיבות כאלו, או שמא זוהי כף זכות מיוחדת של רבינו הגדול ה'חזון איש'?"

אך כיוון שדבריו מורו ורבו היו מקובלים עליו כאלף עדים, הוא החליט לשוב אל המשפחה בירושלים על מנת לברר, שאכן הדברים היו כך.

הרב הלפרין הגיע שוב לבית המשפחה, ולמרות חוסר הנעימות שבדבר, פנה אל אבי המשפחה ושאל אותו את שלושת השאלות שהפריעו לו: "מחילה מכבודכם, אולם יש לי שלוש שאלות לשאול אתכם- מדוע אין מזוזה בכניסה? מדוע אתם מגולחים? ומדוע מחזיקים אתם קופת צדקה של ארגון נוגד תורה?..."

לתדהמתו הרבה, 'חכם עדיף מנביא' – ענה אבי המשפחה בבושה וענווה מילה אחר מילה כדברי ה'חזון איש': "המזוזה נשמטה ממש היום ועדיין לא הספקנו להחזירה... הגילוח הוא, מפני שכך נהגנו בגרמניה מאימת הגרמנים, והקופת צדקה נעשית מתוך רצון לתרומה לארץ בתמימות רבה".

נדהם ר' יעקב לגלות, כמה הסתכלותו היתה שטחית, וה'כף זכות' אכן אמיתית ומיד באותו ערב נסגר השידוך לבתו.

עד כמה עלינו לדון כל אדם לכף זכות - לא נוכל לתאר ולשער. לעיתים רבות אף כאשר רואים אנו - **אם נחקור ונדרוש היטב, יתכן מאוד, שנגלה, כי ראייתנו הייתה מוטעית.** על כן, עלינו להיזהר עד מאוד, לבל נשפוט את הזולת בטרם נבדוק, נחקור ונדרוש את הדברים לעומקם, כפי שאירע גם בסיפור המופלא שלפנינו, שסופר על ידי הרב מיכאל צורן הי"ו אותו שמע מפי נכדו של בעל המעשה, ר' יעקב הלפרין המפורסם:

היה זה בימי קום המדינה, סבי, ר' יעקב הלפרין, הגיע אז עם בני משפחתו ארצה מאוסטריה והתגורר בבני ברק. עם הגיעו ארצה, חיפש שידוך הגון וראוי לבתו היקרה. לא עבר זמן רב, והוא מקבל הצעת שידוך עבור בתו ממשפחה יוצאת גרמניה, שזה עתה עלו בני-המשפחה ארצה והם מתגוררים בירושלים.

הרב הלפרין נסע לירושלים על מנת לתהות על קנקנה של המשפחה ולבדוק את טיב החתן. הוא נכנס לבית, התיישב עם אבי המשפחה, שוחח עימו ארוכות, ואף ראה את החתן ודיבר עמו קמעא. לאחר שסיים את הביקור, הודה למשפחה ועשה את דרכו בחזרה לבני ברק.

לפני שחזר לביתו, הוא נכנס פנימה אל הקודש אל ביתו של מרן ה'חזון איש', אשר היה רבו המובהק ואיתו התייעץ בכל פרט. "נו, איך היה הביורר על המשפחה?", שאלו מיד מרן ה'חזון איש', אשר ידע על השידוך.

"זה לא מתאים כלל", השיב הרב הלפרין, "איני מסכים בשום פנים ואופן, שבתי תשתדך עם משפחה שכזו". שמע זאת הצדיק ושאל: "ומהן הסיבות לכך?".

פתח הרב הלפרין וסיפר: "שלוש סיבות גדולות וחשובות גרמו לי לרדת מההצעה הזו, ואלו הן: הסיבה הראשונה- בפתח הבית אין להם מזוזה בכלל. וכי יהודי ירא ה' אינו מניח מזוזה בפתח ביתו?!".

הסיבה השניה- הרי שנמצאים אנו בימי ספירת העומר אשר כידוע אין מסתפרים ומתגלחים בהם, וכאשר נכנסתי פנימה אל הבית, ראיתי את כל בני הבית, כולם מגולחים ומסודרים כבימים רגילים. האם בית זה יקרא בית של יראי ה'?!".

והסיבה האחרונה - הם החזיקו בביתם קופת צדקה התומכת בגופים המתנגדים לתורה ומצוותיה, ולכן אין ספק, שלבית כזה לא יקרא בית של תורה, ואין הוא מתאים כלל לרוחנו".

ה'חזון איש' שמע את הדברים והניד ראשו בביטול לטענות. ב'רוח קודשו' הוא ראה את הדברים אחרת. "לדעתי, יכול

לע"נ



תנצב"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל
אביבה בת איירון ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	נעמי בת כותון ע"ה
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מרים בת בלה ע"ה
חי יזיז בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחיה ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחיה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה

ולד יחיא בן יוסף ז"ל
יצחק בן ברוך דב ז"ל
שרה בת נקיס ע"ה ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל
מאיר בן נעמי ז"ל
זילפה בת רנדה ע"ה
אביבה לוי ע"ה
כל נשמות עם ישראל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל
חוה בת יעקב צבי ע"ה
רפאל בן אסתר ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה
שמעון בן חנה ז"ל
גורג'יה בת נעימה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת גולה גאולה ע"ה
יוסף בר סעדה ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

אוֹצְרוֹת הַפָּרָשָׁה

פרשת "ואתחנן"

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר" [ג, כג]. לעולם לא להרים ידיים.

אמר רבי חננאל ברבי חנינא אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל, שנאמר:

קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה' (ברכות לב, ב).

שיחת טלפון בהולה שינתה את חייה של גבי' בידרמן מן הקצה אל הקצה. "בואי מהר", קראו לה מבית החולים. "בנך נפגע בתאונת דרכים, הוא פצוע קשה!"

היא נטלה בזריזות מעט חפצים, התארגנה במהירות שיא והגיעה לבית החולים, שם פגשה את בנה בן השבע עשרה, מוטל כאבן שאין לה הופכין. לאחר אין סוף בדיקות ואבחונים הוא הוגדר כ'צמח' בפי הרופאים.

ההלם היה מוחלט, קשה היה לעכל את הבשורה המרה שאיימה לקרוע את הלב לגזרים. מסך שחור נמתח מעליה, אפרורי וקודר. כל יום דרש ממנה התאוששות מחדש. נורא היה לראות את מוטי החייכן והתמיר כה חסר ישע, חסר אונים. לא זו, לא מגיב לנעשה סביבו. קשה, כואב, ומפלח את הלב עד היסוד.

גלגלי הזמן המשיכו לנוע, רק במוטי לא השתנה דבר. גם הרופאים כבר לא הביעו תקווה רבה, וניסו להסביר לגבי' בידרמן שאל לה להיתפס לאשליה. אך זו לא התכוונה להרפות, לא נתנה לייאוש לעשות בה שמות. היה חושך, אך היא גירשה אותו בעזרת אור גדול שהזריחה בלב. 'כל עוד יש חיים, יש תקווה', היה המוטו שליווה אותה בדרכה. כל עוד הוא חי, אעשה עבורו את המיטב. אשקיע, אתפלל ואתחנן אליו יתברך, ואיחל לישועתו הרי הוא כל יכול... הרופאים היו בטוחים שהיא תיכנע בסוף. ככה זה, הם כבר למודי ניסיון, בתחילה באים כולם, מכרים ובני משפחה, מנסים את כוחם בלהעיר ישנים מתרדמתם. אחרי תקופה, הביקורים מתדלדלים ונעשים 'צפופים' פחות. קשה להתמיד במטרה עד אין תכלית.

אבל, גבי' בידרמן היתה עשויה מחומר אחר, מחומר של אמונה ותקווה – מאומה לא השתנה בה גם אחרי חצי שנה ויותר. היא המשיכה להגיע מדי יום, עם סידורה הנצחי ביד ארגנה משמרות של תפילה. "מרדכי בן הניח", נלחש עשרות ומאות פעמים ביממה בתפילה ובתחינה לפני יושב מרום. במקביל ארגנה משמרות מבקרים סביב היממה. דאגה שיהיו מבקרים אצל מוטי כל הזמן, שלא יישאר לבד. "תדברו אליו", היא ביקשה מכל מי שיכול, "המוח הרדום שלו שומע כל דבר". היא ידעה ממקרים דומים שחשוב לגרות את המוח, לא לתת לו להתנוון ולשקוע. היו לה המון הפתעות, היא ניצלה את מקסימום היצירתיות שבה התברכה. הביאה קלטות ושירים, הקליטה את האחים. הרופאים יצאו מגדרם מול המרץ הבלתי נדלה. האם הזו לא איבדה תקווה לרגע. היו עליות וירידות, גם רגעים של שפל מוחלט. עננים סמיכים שבאו, וניסו לגבור על השמש הגדולה שלה. אך היא יכלה להם, לעננים, וניצחה! אחיות המוסד חשבו שהיא לא מודעת לחומרת המצב, "היא משקיעה בו כה רבות, כיצד אינה מתייאשת? האין היא יודעת כמה חמור המצב?"

"את חושבת שלא ידעתי". היא שאלה אחר כך בחיך קל, "ידעתי מצוין, אלא שהאמנתי בבורא כל העולמים הכל יכול, שאין מעצור מלפניו להושיע ברב או במעט, וישועת ה' כהרף עין, צריך להתמיד לבקש ולהתחנן, לא להרים ידיים, לא להתיאש, עד שזוכים לישועה... לא נתתי למילים שלהם לחזור פנימה". בזכותה התייחסו גם הרופאים אחרת אל ה'צמח' הזה, הוא טופל ביד נאמנה, ביודעם שעל החולה יש עין פקוחה ואוהבת.

שנה שלימה חלפה... מוטי היה עדיין באותה תנוחה, דומם, בוהה בחלל. שום דבר לא הצביע על השינוי המתקרב, שום סימן לבשורה הטובה שעומדת להתרחש.

זה קרה ביום ההולדת שלו, שבו 'חגג' את מלאות שמונה עשרה. היא הגיעה כהרגלה ובירכה אותו ב"בוקר טוב" עליו, ו"מה נשמע?" לתדהמתה הרבה החלו שפתיו לנוע קלות, משהו שדמה למילה 'אמא' נשמעה. "מ-ו-ט-י!" היא לא יכלה להכיל את ההתרגשות הגדולה, מוטי התעורר! מוטי פקח עיניו וקרא לה! גבי' בידרמן זכתה לקצור את פירות עמלה, בנה התעורר לאחר שנה איומה. חזר באיטיות למשפחה. אור האמונה היוקד שלה עשה משהו 'למעלה'. תפילותיה החמות והזועקות הבקיעו ריקיעים והורידו עליו ועליהם ישועות ממרומים. ללמדנו שלעולם, אבל לעולם אין להתייאש...

כמו שאמרו חז"ל במדרש רבה "מהו בכל קראנו אליו אמרו רבנן יש תפלה שנענית לארבעים יום ממי את למד ממש דכתיב ואתנפל לפני ה' מי יום וגו'. ויש תפלה שנענית לכו' יום ממי את למד מדניאל דכתיב (דניאל י) לחם חמודות לא אכלתי עד מלאת שלשה שבועים ימים ואח"כ אמר ה' שמעה ה' סלחה וגו'. ויש תפלה שנענית לשלשה ימים ממי את למד מיונה דכתיב ויהי יונה במעי הדגה וגו' ואח"כ ויתפלל יונה אל ה' אלוהיו ממעי הדגה.

ויש תפלה שנענית ליום אחד ממי את למד מאלהו דכתיב ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו'. ויש תפלה שנענית לעונה ממי את למד מדוד דכתיב ואני תפילתי לך ה' עת רצון. ויש תפילה שעד שלא יתפלל אותה מפיו הקב"ה יענה שנאמר והיה טרם יקראו ואני אענה... הרי שאם מתפללים ומתפללים ולא מרפים זוכים בסוף לראות את ישועת ה'... (ניצוצות).

התפילה שחוללה את המהפך.

במסכת נדה מובא ששאלו אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע, מה יעשה אדם ויחכם? אמר להן, ירבה בישיבה וימעט בסחורה, אמרו הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו שנאמר כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. ומסיימת הגמרא שם הא בלא הא לא סגיא, כלומר שצריכים גם עמל וגם תפילה.

יהודה, הינו אברך צעיר המתגורר בפרבריה החרדיים של העיר בית שמש. מיום כניסתו לדירת מגוריו, קבע לו בית מדרש סמוך כמקום תפילה והיו לו סיבות טובות לבחירה זו. בית המדרש הזה היה הומה תמיד במניינים לאורך כל שעות היממה, וכן התקיימו בו שיעורי תורה כסדרן, והכל רחשו כבוד לכתליו ונהגו בו כהוגן. מידי יום, לאחר תפילת שחרית, נותרו להם מספר מתפללים קבועים לסדרי לימוד או אמירת תהלים, והשתתפו בלב קרוע במה שהתרחש בפאתי בית המדרש.

במקום קבוע ישבו להם בכל בוקר אברך צעיר וילד – נער לקראת בר מצווה. הצמד הזה משך את עיניהם של מתפללי בית הכנסת כבר זמן רב. האברך היה יושב מולו בגמרא פתוחה, גמרא מיוחדת שכל אחת משורותיה צבעה בצבעים שונים, קושיה באדום ותירוץ בצהוב, סיכום או ראייה – כל אחד מהם בצבע אחר.

הוא מסביר לאיטו לילד החמד את שכתוב בדף שמול עיניו והנער מקמט את מצחו, נועץ אצבעותיו בשולחן העץ הכבד ומתאמץ להבין את ששומע ורואה. אבל לא. הוא לא קלט. הקושיה ששמע כעת וקראה בדפי הגמרא, נסובה על דברי המשנה – אותה למדו לפני דקות ספורות. גם אותה הוא לא הבין, למרות שהנהן בראשו אל מול מלמדו הפרטי. הוא היה חייב להנהן לאות הן, כי הדברים הוסברו באוזניו כמה פעמים, והנער בחושים שפיתח לעצמו, החל לגלות סדקים מתרחבים בסבלנות הברזל של אברכו חונכו. המלמד הפרטי שינה מידי פעם את הגישה. היו ימים בהם היה קשוח מעט, ניסה לגרום לילד – ששמו התברר למתפללים כבנימין אליעזר, לייזר בפי האברך המוצמד – יותר רצון והבנה, חשב שאולי אם יגער בו, הלחץ יפעיל את מדעיו ויגביר את המאמץ שבמוחו. אך לשווא. העניינים הנדונים לא עברו את סף מוחו, ואם חדרו מעט מושגים מהסוגיה – הם נשכחו כעבור זמן קצר.

בית המדרש כולו היה שותף לשעתיים הללו, הקשות לשניהם. היו שניגשו אל האברך, המלמד הפרטי, והציעו הצעות כיצד בכל זאת לנסות ולקדם את הילד. הם הצביעו על שיטות אותן למדו, על מחנכים מיוחדים ומנוסים, שהצליחו ללמד בהן אפילו בולי עץ. ביקשו את מספר הטלפון של ההורים, לנסות ולעזור. כולם מבחינים איך שהילד מחשב, מתאמץ כל כך, ומשנכשל, מחייך בביישנות ומנסה שוב. הוא מעולם לא התקומם, ולא התלונן על כך שצריך להיות מרותק במשך שעותיים תמימות לעיני הכל, כששאר בני גילו יושבים בכיתה וזורמים עם החומר הלימודי כהוגן.

הוא הטה את שכתובו לסבול, אבל לכל נפש, ולו החזקה ביותר, יש נקודת שבירה, ורגעי המשבר הלכו והתקרבו. לייזר היה ילד רגיל לכל דבר. פעוט הרווה את הוריו נחת, כשחייך ושיחק ובכה, ככל אחיו ושכניו בני גילו. כשהלך וגדל – קלט את האותיות ושטף הקריאה במהירות, אך אז התברר, כי מוחו מסתפק בזה. ודברים מורכבים יותר אין הוא מסוגל להבין ולקלוט. המלמדים הרגיעו את ההורים, כי אלו סימנים של טרם בשלות, אולי בהלה מפני המחויבות לדעת ולזכור. אך מהר מאוד התברר, כי ילדם היקר חלש כישורנות הוא, באופן קיצוני. הם פיצוהו בתשומות לב ובמחמאות על החלקים המאירים בו וכאלה היו רבים. הוא התגלה כירא שמיים, נוח לבריות ובעל מידות נפלאות. רק ללמוד ולזכור ולספר במה עסקו בתלמוד תורה – לא הצליח.

ההורים כמעט שהתייאשו. הם היו משוחחים ביניהם על הבן שיגדל בוודאי ליהודי יקר, ירא שמיים וישר דרך, אך החלק הלימודי נמנע ממנו ויש לקבל את הדין באהבה. אבל לייזר עצמו לא התיימש מעולם. הוא סבב בין המלמדים ושאל כל אחד אם יש לו דרך כיצד תיפתח הבנתו בתורה. הוא רשם לעצמו כל סגולה עליה שמע במכוון או באקראי וניסה לקיימה במדויק. הוא התפלל על כך יום וליל, אך דומה שנגזרה גזירה. הוא לעולם לא יבין את שורות המשנה והגמרא, אפילו בפרטי פרשת השבוע התקשה. הוריו שכרו לו, לבקשתו, מורה פרטי. אברך יקר רוח בעל ניסיון וסבלנות. הוא השקיע את מיטב כוחו ומרצו והביא מידי תקופה רעיונות ושיטות לימוד חדשות. ועדיין לשווא.

ואז התחולל המפנה. בוקר אחד הופיעו כולם בבית המדרש כפי הסדר הרגיל. גם יהודה היה ביניהם. שוב הסכיתו ללימוד המשותף של האברך ותלמידו ולרגע חשבו, כי חלום הוא. הנער משתתף, כאילו היה בעל מוח מבריק ובעל קליטה מהירה ובלתי מצויה. הוא שאל והשיב, ביאר והוכיח, כאילו מדובר באחד מתלמידי החכמים שבבית המדרש. האברך המלמד נותר מחוסר עבודה כמעט, מחייך אל מול פניהם הנדהמות של הנוכחים בבית המדרש.

יהודה לא עצר ברוחו. לאחר שהילד שב אל כיתתו בתלמוד תורה הוא ניגש וביקש מהמורה הפרטי לבאר לו את שהתרחש, ואם אכן מציאות היא זו או שמא רק דמיון הוא. אם היה שותף לצער, יטול גם חלק בישועה. והוא סיפר את ששמע מהילד עצמו, שהחל מן השבוע שעבר אין מאושר ממנו.

יום שני בשבוע היה זה, בשעות הערב. לייזר שב מן התלמוד-תורה עייף ויגע בנפש ובגוף. עוד יום של מלחמת תבוסה עבר עליו. הוא הניח את תיקו במקום המיועד ופנה אל אימו בבכי, בזעקה גדולה ומרה:

"מה יהיה עימי לבסוף! לעולם ועד אשאר חסר דעת, לא אדע בין ימיני לשמאלי? הרי יהודה אני וגם נשמתי עמדה למרגלות הר סיני בקבלת התורה? מדוע לא אהיה כמו כולם להבין דברי תורה? למה אגרע? תיכף יגיעו ימי הישיבה, בה כל בני ההיכל ילמדו בהתמדה ורק אני אבוש ולא אגרע?" האם נבוכה, האדימה והחווירה חליפות. מה תענה לילד האהוב, תספר לו שהיא כואבת ללא הרף את כישרונותיו החלשים? חשה את צערו הגדול! רק משפט אחד עלה בידה להשיב: "מתפללת אני עבורך לייזר, מבקשת בכל מאודי שייפתח ראשך להבין ולהשכיל. ועד אז עלינו להתאזר בסבלנות, הבורא רואה את מאמצייך וזה אצלו העיקר, בוודאי". לייזר עיכל את מה ששמע לאט לאט היו אלו חדשות עבורו. מעולם הם לא שוחחו על הבעיה באופן ישיר והוא לא ידע כי אימו מתפללת עבורו. "מתי אמא, מתי את מתפללת עליי שאזכה להבין את שורות הגמרא?"

"בעת הדלקת הנרות של שבת זמן מסוגל הוא ועת רצון". "אז אולי נתפלל יחד", הציע הבן ועיניו בורקות אם זה זמן מסוגל ינצל גם הוא את ההזדמנות. האם הסכימה כמובן, ואחרי שעה קלה הוא דיווח לכל בני המשפחה על הסיכוי שנוצר לפתרון הבעיה המעיקה. למרות שהוא היה עדיין ילד, ראו האב והאם, האחים והאחיות את התקווה הגדולה שפיעמה בלבו הרך. היטב ידעו כמה מצידיק לו המחסום להבנה ואי היכולת להתקדם בלימודים. כל בני המשפחה התכוננו ליום השישי הקרוב. לייזר הזכיר זאת שוב ושוב וכולם חששו מפני התוצאות העלולות לאכזבה. אם חלילה עדיין תוותר מוגבלותו בעינה, כי אז עלול הוא להישבר כליל – כי כל כך בטוח הוא שקרובה ישועתו לבוא.

שמש של יום שישי, ערב שבת, פנתה לשקוע, ובבית המשפחה ערכו את ההכנות האחרונות. לייזר כבר עמד הכן ליד השולחן, אחרי שאביו היטיב את הנרות. הגיעה השעה, שעת הרצון השבועית של האם היהודייה. היא הדליקה את הנרות כדרכה במתינות, בריכוז ובהתרגשות.

בני המשפחה עמדו כל אחד בפניו והביטו נכחם בהזדהות. האם הניחה את כפות ידיה על עיניה ועסקה בתפילה חרישית ועימה בנה העומד לצידה. יחד התכוננו בדמעות אל בוראם באותה הבקשה, כל אחד בשפתו. המעמד היה מרטיט מרגש, וכל בני המשפחה, האב, האחים והאחיות, כולם הצטרפו לתפילה הנרגשת אל אותה המטרה, ירחם נא הבורא וישפיע לו דעת, בינה והשכל. דקות ארוכות נמשכה התפילה המיוחדת ולאחריה חשו הכל הקלה.

ימים ספורים בלבד חלפו והפלא הגדול התרחש. בתחילה היה זה נראה כאפיזודה חולפת, חד פעמית, אבל התברר שהתרחש כאן נס כפשוטו. התפילה המיוחדת התקבלה במלואה ולבבו כמו נפתח כפתחו של אולם. השורות האירו מול עיניו והוא קלט והבין במהירות ובבהירות את מהלכי המשנה והגמרא, הקושיות והתירוצים, הסברות והראיות כילד כשרוני מימים ימימה. לייזר החליט להכפיל את זמן הלימוד, מנסה להדביק את הקצב, להשלים את שהחסיר בשנות ההסתר. מאז, דמעתו לא הייתה לו עוד, התמדתו מרקיעה שחקים ופיו לא פוסק מלהודות על כשרון והבנה, דברים שאצל חבריו היו תמיד מובנים מאליהם (נצוצות).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בת פרי ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן דוד בן תמר ז"ל, לע"נ כל נפטי עם ישראל.



עלון שבועי מבית 'בני אמונים' ובל מאמינים

292

פרשת ואתחנן

תשע"ט

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

פתחת 'שמונה עשרה' כתפלת משה

"אתה החלית להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקתה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכן גבורתך; אעברה נא ואראה את הארץ הטובה..." (ג כד כה)

מפך שרק לאחר שסדר משה שבחו של מקום - "אתה החלית..." הוסיף ובקש: "אעברה נא ואראה", למדו חכמים (ברכות לב א) כלל בסדר עבודת התפלה: "לעולם יסדר אדם שבחו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך יתפלל", ומתוך כך תקנו לפתח את תפלת שמונה עשרה בברכות המספרות את שבחו של מקום.

על הארה נפלאה עמד רבי אברהם חיים שור רבה של בעלז:

לא רק עצם החיוב לפתח בשבחו של מקום נלמד מהפסוק: "אתה החלית...", כי אם אף גסח השבחים שבהם אנו פותחים את תפלת שמונה עשרה: "הגדול הגבור והנורא" - "הגדול כנגד: "את גדלך", "הגבור כנגד: "ואת ידך החזקה", "והנורא כנגד: "אשר מי א-ל... אשר יעשה כמעשיך".

עוד יש לומר כי אף את מה שאמרו חכמים (שם לג ב) שאין להוסיף בתפלת שמונה עשרה על שבחים אלו, למדו חכמים מפך שהשיב הקדוש ברוך הוא למשה (להלן פס' כו): "וב לך אל תוסף דבר אלי..."

תורת חיים' עבודה זרה ז ב

משה התפלל להכניס לארץ בשביל ישראל

"אעברה נא ואראה את הארץ הטובה" (ג כה)

"וכי לאכל מפריה הוא צריך? או לשבוע מטובה הוא צריך? אלא כך אמר משה: 'הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל' אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כל ע"ד..." (סוטה יד א).

דרש רבי יוסף שאול נתנזון מלבוב:

לא את טובת עצמו דרש משה כשבקש להכניס לארץ ולקיים את המצוות המלויות בה, כי אם את טובת ישראל. שכן לאחר שחטאו בעגל טען משה לזכותם שטענו וסברו שהתורה נתנה רק לו ולא להם (שמו"ד מג ה). ואם לא יכנס לארץ, יוכיחו המצוות המלויות בה שלהם נתנה התורה, שכן רק הם יוכלו לקיימן כשיכנסו לארץ, ומעתה לא יוכל להתפלל עליהם כשיחטאו.

דברי שאול' מהדורה חמשאה

משמעות משה, מי יתפלל על ישראל?

"כי לא תעבר את הירדן הזה... ועתה ישראל שמע אל החקים ואל המשפטים" (ג כד ד א)

פרש רבי חיים ויטל, כי כך אמר משה לישראל:

עד עתה, גם כאשר חטאתם התפללתי בעדכם ונמחלו עוונותיכם, אולם עתה כשהתבשרתי "כי לא תעבר", לא יהיה לכם מי שיחפץל בעבורכם כמוני, לפיכך ועתה ישראל שמע אל החקים ואל המשפטים.

צ"ח הדעת טוב'

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

'צדק'ה' כנגד 'עבודה זרה'

"ואצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו כאשר צונו" (ו כה)

בתקוני זהר (יט, דף מא ב) הובא, שבתת 'צדקה' רומזת למקטת הדברים שבקדשה שעל האדם לענות מדי יום: צ' אמונים, ד' קדושות, ק' ברכות וה' חמשי תורה. אפשר לומר שסוד זה נרמז אף בפסוק שלפנינו: אימתי "ואצדקה" תהיה לנו? "כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו כאשר צונו" - כאשר נעמד במצוה ששקבעו חכמים לדברים שבקדשה, הנרמזת בתבת "צדקה".

בזאת יובן מאמר חכמים (כתבות סח א): "כל המעלים עין מן הצדקה - כאלו עובד עבודת כוכבים". מפני מה החמירו כל כך חכמים בצדקה? אלא שפאמור במלה "צדקה" נרמזו האמונים והברכות, שהן יסודות האמונה, ולכך המתורשל בה כמתורשל באמונתו.

תפלת יעקב יהושע' שמות

'אחלצהו' אף כי 'עמו אנכי בצרה'

"כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרבים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו" (ד י)

פרש מרן ה'חתם סופר':

בנוגע לבשר ודם נאמר (ברכות ה ב): "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים", כלומר, אף הצדיק שבכחו להושיע אחרים בתפלתו, אינו יכול להושיע את עצמו. אף בפסוק שלפנינו מבאר כי לא כן מדתו של הקדוש ברוך הוא; אף כי הנו: "אלקים קרבים אליו", כלומר מצטער בצערנו, בכל זאת הוא עונה לנו ומושיענו "בכל קראנו אליו". לכן רמז אף דוד המלך בתהלים (צא טו): "עמו אנכי בצרה", ובכל זאת: "אחלצהו ואכבדהו".

חתם סופר' דברים לקוטים עמ' קנו

תפלה מתקבלת ללא תנאי

"כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרבים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו" (ד י)

דרש רבי שלום מבראהין:

תפלותינו מתקבלות בפרומים "בכל קראנו אליו" - ללא שום תנאים והגבלות. כפי שפרש האדמו"ר רבי שלמה חיים מקוידניוב את שאנו משבחים בתפלת שמונה עשרה: "כי אתה שומע תפלת כל פה", שאף תפלה שאינה נאמרת אלא 'בפה', ללא פגנת הלב כלל, גם היא נשמעת בפרומים.

דברי שלום'

תפלות מתקבלות ללא גבול

"כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרבים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו" (ד י)

דרש ה'כתב סופר':

כאשר מבקש האדם עזרה מקרובו, אף אם הוא האדם הקרוב אליו ביותר, יש גבול לכמות הבקשות שיכול הוא לבקש ממנו. לא כן הקדוש ברוך הוא, אין סוף לבקשות שאנו מבקשים ממנו - "בכל קראנו אליו", ובכל זאת קרוב הוא אלינו, ומקבל תפלותינו ברחמים ובכבוד.

כתב סופר'

מפני מה הקדימו 'שמור' ל'זכור' ב'לכה דודי'?

"שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוה ה' אלקיך" (ה יא) בפיט 'לכה דודי' הנאמר ב'קבלת שבת' אנו מושרים: "שמור וזכור בדבור אחד השמיענו א-ל המיוחד". ויש לתמה מדוע הקדים הפיטן 'שמור' ל'זכור', הלא בסדר פסטיק התורה קדמה 'זכור' שנאמרה בדברות הראשונים (שמות כ ח), ל'שמור' שנאמרה רק עתה בדברות השניים?

רבי צבי יחזקאל מיקלזון, רבה של פלונסק, הסביר בפשיטות שפיון שמחבר הפיטן רבי שלמה אלקבץ בקש לקבוע את שמו בראשי חרוזיו 'שלמה הלוי', לכן הקדים 'שמור', כדי לפתח באות ש"ן - הראשונה בשמו.

אולם רבי ברוך אפשטיין מפינסק התקשה לקבל הסבר זה. לדעתו, לא יתכן כי המקביל רבי שלמה אלקבץ שנה מסדר הפסוקים כדי לרמז את שמו. לפיכך הציע הסבר אחר לדברים, על פי מה שהביא הרמב"ן בפרושו לתורה (שמות שם): "ובמדדשו של רבי נחמיה בן הקנה (ספר תהיה אות קפב) הזכירו עוד סוד גדול ב'זכור' ו'שמור', ועל הכלל תהיה הזכירה ליום, והשמירה - ללילה".

מבלי לרדת לעמק הדברים, מפרש בהם כי 'שמור' נאמר על ליל שבת, ו'זכור' - על יום השבת, ובכך מובן מדוע בפיט 'לכה דודי' הנאמר בליל שבת הקדימו 'שמור' ל'זכור'.

שו"ת 'תירוש ויצהר' סי' קלד; 'ברוך שאמר' על התפלה עמ' רלה

ככל אשר צוה מרדכי אל היהודים...

השבוע חל יומא דהלולא של רבן של ישראל, רבנו מרדכי בנעט צוק"ל, שעל אודותיו העיד רבי יעקב:

"מיימיו היה ראשון מן העשרה ראשונים, ושמע מכל אחד ואחד את ברכות השחר כדי לענות אמן עליהן, ואחרי כן היה נעמד לומר בפניהם בעצמו את ברכות השחר בקול נעים ובכונה, קדם שנעמד השליח צבור לתפלה".

תולדות רבי מרדכי בנעט' עמ' 16

ברכות השחר: בקול בכוונה בחברותא.



השקמת בית המדרש (ב)

לישן בזמן כדי לקום בזמן

המבקש להשכים בבקר כדון, עליו להתחיל לקום זאת כבר בלכתו לישן את שנת הלילה. ידוע הוא באורו של הגר"ח מוולוז'ין (ירוש ת"ס) אבות ב' (י) לפסוק במשלי (ו ט): "עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך", שאין אומרים זאת לעצל בשעת בקר, כשומעירים אותו לתפלה, שהלא אז קשה לו מאד לקום. אלא בליילה אומרים לו כך: "עד מתי עצל תסתובב בחסר מעש? תשכב" ותלך עכשיו לישן! ואם תאמר: מה אכפת לי מתי אלק לישן? התשובה היא: ראה "מתי תקום משנתך?" - אם תשכב לישן מאחר, תקום מאחר ולא תוכל להתפלל את התפלה בזמנה.

על הרבי בעל האמרי אמת הובא כי היה רגיל לשבח מאד את מעלת הקימה בהשקמת הבקר. כך נהג אף בעצמו, ולשם כך הקפיד לישן בזמן מדויק וקבוע. בשם אביו הישפת אמת באר את הסבה שביבירתא דאלו דברים נקטו בין הדברים "שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקורן ממתן...", את "השקמת בית המדרש שחרית וערבית", ומיה "השקמת" ערבית? ובאר שבה הדבר ללמדנו שגדי לקום לשיחורית, יש להקדים לישן בערבית, שאם לא כן - איך נתן לקום.

עוד הובאה שם עדותו של שכנו של האמרי אמת בתקופת שהותו בורשה, אשר עקב אחר הנהגותיו. הוא הבחין שבכל לילה בשעה קבועה כבה האור בחדרו, ובבקר באשמורת הוא חוזר ונדלק בשעה קבועה. כך במשך זמן רב בדייק מפלא. אף כאשר באחד הלילות התקיימה אספה חשובה של גדולי הרבנים בביתו, לא השתנה המנהג; דקות ספורות קדם שעת השנה הקבועה יצאו הרבנים מהבית, האור כבה בשעה הקבועה, והמחיר בבקר שב לדלק מחדש באותה השעה (ראש גולת אריאל עמ' רעה).

וכך היה רבנו והנחנך איבשיץ מוכיח את קהלו עדותו: "לא טוב הדבר אשר אנו מבליים הזמן הנקרא בברואים בתכלית השטות ודבר שאין בו ממש, בעוונותינו הרבים, ומהפכים אור לחשך. כי בליילה מבליים זמן בשטות... ובבקר - השמש יצא על הארץ, והמה ישנים על מטתם, מההפכים מצד לצד, ועוברים זמן תפלה לכל, אשר בעוונותינו הרבים מרעה אל רעה יצאו, עברה גוררת עברה" (עשרות דבש ח"ב דרוש י).

הרבי משינובה באר, שלא לחנם הגיה הרמ"א על דברי השלחן ערוך בתחלת חלק "אורח חיים": "תגבר כארי לעבודת הבורא" - "ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב, ומיד שיצור משנתו יקום בזריזות לעבודת בוראו יתברך ויתעלה"; אף כי חלקה השני של ההגהה הוא ממש כדברי השלחן ערוך, נראה כי בקש הרמ"א ללמדנו בכך את היסוד האמור, כי כדי שיתעורר בזריזות לעבודת הבורא, עליו לישן כראוי (דברי יחזקאל' חתומים לתהלים).

יש סדר לתפלה

המאחר לתפלה - סופו לדלג על חלקים ממנה. וכבר כתבו השדמונים שהמגיד הזהיר את הבית יוסף' להקפיד לבוא לתפלה בהשקמה, כדי שיוכל להתפלל כסדר ולא בדלוג, מפני שהעושה כן מהפך הצנורות (משני"ב נב א).

אם התפלה נעשית בקביעות גמורה מדי יום ביומו, דהינו שיהאדם קם בשעה קבועה בכל יום, מכיון עצמו כראוי ומתחיל להתפלל בשעה קבועה - תפלה שלמה, מלה במלה בלי דלוגים והשלמות, הרי זה מראה שהוא מחשיב עצמו כעבד למלכו של עולם. אף אם הוא מתפלל היום בשעה זו, ומחר בשעה אחרת, מוצא הוא את עצמו ביום האחד מדלג על פרשה אחת ולמחרת על אחרת, ולעתים מגיע לתפלה רק כדי להספיק 'אשר' ו'שתבח', ומשלים את החסר בשעת חזרת הש"ץ וכו' וכו'. והרי מציאות זו היא סתירה מחלטת להמלכת ה' שהיא מעקרי התפלה.

והרי כבר איתא בתקוני הזהר (תקון ו דף כא א), שאם האדם עושה תורתו ותפלתו קבועות, גם השכינה עוזרת לו באפן קבוע (הגר"ש דבליצקי וצ"ל, עת לדרש ימים נוראים עמ' מה).

בארחות ישר' (ס"ו ז) לגר"ח קניבסקי כתב: כתבו הפוסקים שעקר התפלה בצבור הוא להתחיל מיד כשהצבור מתחילים והמתאחר, מלבד שמפסיד את עקר תפלת הצבור, גם עובר על פמה דינים מפרשים בשלחן ערוך.

מלבד זאת, הרי כבר כתב הגר"א שכל סדר התפלה בגוי על סדר העולמות העליונים, וחס ושלום אין לדלג ולו על דבר אחד מהתפלה. ולא התירו לדלג על פסוקי דזמרה אלא בשביל תפלה בצבור. ועוד אמרו בברכות (מג ב, ע"פ רש"י שם ד"ה פושע) שהנגנס באחרונה לבית המדרש נקרא פושע ועצל. ומי שיוכל לבוא לתפלה בזמן, ובשטא נפש מאחר כדי שלא יצטרך להמתין כמה רגעים לחזן, אין לה מבזה את עבודת ה' גדול מזה, וכאלו אינו מאמין שהשכינה נמצאת בבית הכנסת בשעת התפלה. ואדרבה ראוי הוא כבוד שמים להמתין כמה דקות קדם התפלה, מה גם שאם מאחר אדם להתפלל, עלול הוא לבוא לידי חלול ה'.

המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין נשאל על ידי אברך שעמדו לפניו שתי אפשרויות: להתפלל בבקר כותיקין, אלא שהמציאות היא שאז יכרח לאחר כעשר דקות ולדלג על פסוקי דזמרה, או להתפלל בזמן מאחר יותר שיוכל להגיע אליו בזמן. אמר לו המשגיח: "ותיקין" זו מעלה בתפלה, אולם תפלה בלא פסוקי דזמרה אין לה צורת תפלה כלל, ובזדאי עדיף שיתפלל בזמן המאחר יותר (בני תל' על מ"ח קני' התורה עמ' קמז).

הלחש המפלא שרפא את הגר"א

את הספור המפלא והבלתי מפורסם שלפנינו, על אודות הגאון מוילנא ז"ל, ספר המגיד הנודע רבי ראובן קרלינישטיין וצ"ל, אשר שמעו מרבו, המגיד הנודע רבי שלום שבדרון וצ"ל:

ידוע כי רבנו הגר"א הקפיד כל ימי חייו שלא לדרש ברופאים כלל. שגורים היו על לשונו דברי הרמב"ן בפרושו לתורה (ויקרא כו יא): "הדורש השם בנביא לא ידרש ברופאים, ומה חלק לרופאים בבית עושי רצון השם..."

מעשה ופעם סבל הגאון מודלקת אגנים קשה אשר העיקה עליו עד מאד ואף הפריעה לו מסדרי למודו. הגאון התפרסם בכאביו, ומקריבו שראו בסבלו הנורא, ומאידך ידעו כי לא ידרש ברופאים כדי להתרפא ממחלתו, תרו אחר דרך שתוכל להקל מעליו את סבלו. לאחר בירורים שמעו כי בפאתי העיר וילנא מתגוררת אלמנה מבוגרת, ידעת שמים ומדקדקת במצוות, אשר יצא לה שם כי היא מרפאת מחלות קשות באמצעות לחש מיוחד שקבלה ממקור עלום.

שמחו מקריבו של הגאון לשמע הידיעה ומהרו לעלות אל ביתו כדי לספר לו כי עלה בידיהם למצוא עצה לסבלו. "יש אשה המרפאת מחלות באמצעות לחש", ספרו הם לגאון, "באמצעותה יוכל הרב להקל מעל סבלו בלא לדרש ברופאים".

הגאון הקשיב לדבריהם, ולאחר מחשבה הסכים שייבאו את האשה לביתו. כאשר הגיעה האשה לבית הקדוש, בקש הגר"א תחלה לכל לברר על אודות הלחש שבאמצעותו היא מטפלת בחולים, כדי שחלילה לא יבא ממקור טמא. אלא שהאשה לא אכתה לגלות את סודה, וטענה בחשש: "הלא זהו מקור פרנסתי היחיד, ואם אגלה את סודי אני עלולה לאבדו לצמיחות".

מובן מאליו כי חששה היה לשוא אחת התלמידים התנדב להסביר לה כי אין מקום לחשש שהגאון הקדוש, ראש וראשון ליראי ה', יעשה חלילה שמוש לרעה ויגלה את הלחש לאחרים.

האשה סברה וקבלה. היא הסכימה לגלות לגאון כיצד פועל הלחש, ודבריה הדיומו בפשטותם: "אני נוטלת בדי כוס מים, עומדת בסמוך למבקש הישיעה, מברכת 'שהכל נהיה בדברך' בכונה יתרה ושותה, והישיעה מגיעה. זה הכל". מקריבו של הגאון הבחינו בחייו קל שהחל להתפשט על שפתותיו, כאשר הוא המשיך והתענג מפיו האשה: "ומי גלה לך את הלחש המיוחד הזה?"

"רובנו של עולם" השיבה האשה התמימה, ומיד המשיכה וספרה.

אם את צריכה פרנסה, תגדי 'שהכל נהיה בדברך' בכונה. זה בודאי יעזר לך. לא חשבתי ולא תכננתי מראש לומר את הדברים, אולם אלו היו המלים שהקדוש ברוך הוא שם בפי באותו רגע כדי להפיס את דעתה של האשה האמללה".

הגאון לא חשב ולא התפונ, אולם: 'צדיק גוזר, והקדוש ברוך הוא מקים'. לאחר שהדברים יצאו מפיו, והאשה קימה אותם בתמימות כפשוטם, קים הקדוש ברוך הוא את דבריו. האשה מצאה את פרנסתה, ורבים אכן נושעו בזכותה.

יחי ראובן מטות

זמני בניסת וצאת השבת

בניסת שבת: 19:16
שקיעה: 19:38
צאת שבת: 20:16
רבנו תם: 20:51

הזמנים לפי
אופק נתיבות

אזר השבת

העלון מופץ ברכבות עותקים בארץ ובעולם
מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת: שרון בן גילי ז"ל

מכני הכריזה

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר"

פעם אחת שאלו חסידיו של הצדיק רבי חיים מצאנז את רבם: מה עושה רבינו לפני התפילה? לפני התפילה - השיב להם הרבי - אני מתפלל שבשעת התפילה - אתפלל! כיוצא בדבר אנו מוצאים אצל משה רבנו שאמר: "ואתחנן אל ה'" ומה התחננתי? "בעת ההיא לאמר" שבעת שאני עומד בתפילה חשובה לפניו אמירתי!

"וזהר בווער באש עד לב השמיים"

בווער היה ההר - אמר הצדיק רבי יצחק מאיר מגור בעל חידושי הרי"ם - והיו אלה להבות אש קודש עד שזכו ישראל מחמת כך קבלו "לב השמים" לב זך וטהור כעצם השמים לטוהר.

"ועברם שם אלוקים מעשה ידי אדם"

מתרגם אונקלוס: "ותפלחון תמן לעממא" - ועבדתם שם את העמים. את הדברים ביאר הצדיק רבי שר שלום מבעלזא: ישראל שבחוצה לארץ עובדים עבודה שהיא זרה להם את כל מה שהם יוצרים ובונים על אדמת ניכר בסופו של דבר לא להם יהיה אלא כל השפע והטוב שיצרו ייהנו מהם אומות העולם ואילו הם לא ייהנו מכלום.

"אנכי עומד בין ה' וביניכם"

"אנכי" - אמר הצדיק רבי שניאור זלמן מלאדי - היינו האנוכיות והעצמיות שהאדם דואג לעצמו ולטובתו, "עומד בין ה' וביניכם" - היא המחיצה המבדילה בין האדם לבוראו שכן אין הקדוש ברוך הוא יכול על ידי כך לקנות שביטה בלבו של האדם האומר "אני ואפסי עוד".

אזר התורה

לע"נ בנימין בן דוד

תשובות למדור ניתן לשלוח עד יום שלישי בשבוע
לפקס: 08-9941870
או למייל: 7665190@gmail.com

חידה: איזה כלי גינה היה כלי נגינה?

החידה משבוע שעבר: מה ההבדל בין אבן לסלע?

פתרון החידה: סלע אבן מחוברת לקרקע, ואבן איננה מחוברת לקרקע. (זבחים ק"ח ע"א).

המשתתפים במדור זה, ופתרו נכונה יכנסו להגרלה נישאת פרסים קטרי ערך, בשווי מאות שקלים. (תנאי קניה ברשות המזון, בחנויות ביגוד, וכן מוצר פטנט בלעדי לקראי אור השבת ועוד)

העלון להצליחת מור תומך סגרון ורעייתו תחי' ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל. שלחו מילת "הצטרפות" ל- keremyosef@okmail.co.il
לתגובות תרומות הארות והערות: 052-7148454
ניתן לשלוח גם בפקס: 08-9941870

דיון הלכתי בשולחן השבת

שאלות ותשובות אשכוליות שהועלו על שולחן של גור אריה שפי"א



האם הבחורים חייבים לדאוג לחלוקה שוה של חלקי העוף ביניהם

שאלה: בישיבה גדולה אחת נהוג שביום השישיבה נותנת עוף לארוחתם צהרים, מניחים בכל שלחן שיש בו ארבעה מקומות, מגש ובו ארבעה חלקי עוף - שני כרעים ושני חלקי חזה עוף. וידוע שרוב העולם מעדיפים את הכרעים על פני החזה שהוא יבש יותר וקשה לאכילה. והנה שנים מבין היושבים בשלחן הם בגדר זריזים מקדימים ותיכף עם סיום הסדר הם מזדרזים לחדר האוכל ותופסים לעצמם את המנות הטובות, ושני הבחורים האחרים מתעכבים הרבה פעמים בבית המדרש עד אשר הם מסיימים את הלימוד ויורדים אף הם לחדר האוכל, כך שתמיד הם זוכים לקבל את חלקי החזה בעוד שהשנים הראשונים נוטלים את הכרעים. ובאו האחרונים בתרעומת על הראשונים שאין זה הוגן שהם יקבלו תמיד את החלקים הטובים יותר, ומן הראוי שיעשו תורנות שבשבוע אחד הם יטלו לעצמם את החלקים הטובים ובשבוע הבא ישאירו אותם לחבריהם ויטלו לעצמם את החלקים הפחות טובים. והראשונים משיבים שפי המקובל בישיבה בכל כהאי גונא כל הקודם זוכה. הצדק עם מי?

תשובה: הגאונים רבי יצחק זילברשטיין, רבי משה שאול קליין, רבי פינחס וינד מהעיר לייקווד, רבי יעקב מאיר שטרן, רבי מגדל שפרן, רבי חיים מאיר וואזנר, רבי נפתלי נוסבובים שליט"א הסכימו שאין האחרונים יכולים לבוא בתביעה כזאת לראשונים, דמכיון שמקובל בישיבה שכל הקודם זוכה בחלק הטוב, וגם האחרונים יכולים אם ירצו להזדרז ולהקדים את הראשונים, אינם יכולים לתבוע מן הראשונים שישמרו להם את החלקים הטובים יותר.

והוסיף הגר"י זילברשטיין שאם היה הבדל כספי בשווי המנות, שמנה זו עולה יותר כסף ממנה זו, היה מקום לטענתם של האחרונים שעליהם להתחלק במנות שוה בשוה, אולם מכיון שהשווי הכספי של כל המנות זהה, אלא שרוב העולם מעדיפים את הכרעים על פני החזה, אין זה מחייב את האחרונים לוותר על חלקם שזכו בו בדיון.

הזקן - סוד הישועות

אנשים כיום מחפשים ישועות ללא סוף, אבל הם לא יודעים שהישועה נמצאת כאן ממש בהישג יד !! הסגולה הפלאית שלא כולם אולי יודעים היא לגדל את הזקן, הסיפורים מוכיחים את עצמם !! וגם: סיפור מיוחד ומרטיט על רבי ניסים טולדיאנו וסיידא בבא סאלי בעניין הזקן !! "פאת זקן לא תגלחו"

יש אברך בנתיבות שהוא תלמיד של רבי ניסים טולדיאנו זצ"ל, וסיפר שהיה לרבי ניסים טולדיאנו תלמיד לפני ארבעים שנה, שהלך אחרי החתונה לגור לידו. והנה עבר שנה שנתיים ומחכים לילדים אבל אין. הלכו לרופא ועשו בדיקות אחרי שנתיים הרופאים קוראים לזוג ואומרים להם אנו מצטערים להודיע לכם אבל לא הוא ולא היא לא יכולים להביא ילדים. ההוא שמע את הבשורת איוב הזאת הלך לבכות אצל רבו כמו ילד קטן, מה נעשה אין לנו ילדים. אמר לו רבי ניסים אני הולך פעם בשבועיים לבבא סאלי, במוצאי שבת הקרובה נסע אני ואתה.

הם מגיעים לבית ומוצאים את בבא סאלי 'עייף' אמר לו רבי ניסים זה לא זמן לבקש ברכה והלכו. אמר לו נלך גם שבוע הבא למרות שאין אני רגיל. ובאו ושוב מצאו אותו 'עייף', לא מדבר ולא מתקשר עם אף אחד. אמר לו זה לא זמן לדבר איתו. הלכו וחזרו שבוע לאחר מכן וכשהגיעו בבא סאלי היה בשמחה. אמר לו רבי ניסים זה הזמן לבקש. הגיע הזמן שלהם אמר לו רבי ניסים "סידנא תלמיד שלי כך וכך והרופאים אמרו לו כך וכך", בבא סאלי הרים את הראש והסתכל עליו וראה שהוא מגלח את הזקן שלו. אמר לו בערבית תגיד לו שיגדל זקן עשרה ילדים יהיה לו. אמר לו רבי ניסים לאותו בחור שמעתי? ואמר לו כן שמעתי, הלכו ובאמת כך היה עד היום הוא גר בבאר יעקב עם עשר ילדים כולם נשואים. הרופאים אמרו אי אפשר, אבל מה קרה? בבא סאלי היה שמח.

במשפחה ידענו את הפטנט שאם הסבא קדישא היה עייף היינו צריכים לעשות דבר אחד לפייט את הפיוט של רשב"י, שאז פתאום אתה רואה את בבא סאלי קם לתחייה. עוד בית ועוד בית והוא היה מקבל פתאום כזאת שמחה, דבר לא מובן.

סיפר לי יהודי חסיד מירושלים, שבא לפניי הבבא סאלי ובאותה עת קרא זוהר. אותו חסיד חיכה לו שש שעות, ואמר שכבר התעייף הלך וחזר וגם התפלל מנחה, ובבא סאלי באותה תנוחה שש שעות לא זז ולומד את הזוה"ק.

היו לו התבטאויות נפלאות על רשב"י רואים את הקשר שהיה לו לרשב"י. קשר עצום.

אספריה

סיפור לשבת

פרק חיים, 1/65

תפילין של שבת

הוא מוציא מעטפה, שיש בתוכה 10.000 שקל. (עשרת אלפים שקל לממאנים לקרוא...). אני אומר לו כבודו, תקשיב טוב. הקב"ה זיכה אותי למסור שיחות כמו שמדע לך. ואני יודע גם לבעוט, וכעת אני רוצה לבעוט בך, ותקח את הכסף ומהר... אתה חולם שאני ימיר את המצווה שעשיתי בעשרת אלפים שקל, מילא יגואר... אבל אני רוצה ממך שקל. הוא אומר לי, "הרב חיים אתה יודע מי אני?"

אני? כולי עומד במתח וחרדה, ולא תאמינו מי הוא היה. "בעקבות הבמה המכובדת שנמצאת כאן, אני יכול לפרסם את שמו. אבל למעוניינים אפשר ליצור איתי קשר ואני יעדכן אותם מי הוא בעל ההון שפגשתי". אבל תדעו שהיהודי הזה הוא אחד מארבעה שותפים באחד המפעלים הגדולים בארץ שכל הקוראים מכירים, עד כאן, לא ארחיב בזה.

והוא מוסיף לומר לי, "כבוד הרב, העשרת אלפים שקל האלה בשבילי זה כמו חמש שקל שלך. קח תעשה לי חסד". אמרתי לו, "ידידי בא תעשה לי חסד אתה. אל תביא לי את הכסף, אין לי עמותות ואין לי מוסדות ואני לא זקוק לכסף. קח ותביא למי שאתה רוצה".

היהודי הזה עושה לי שלום ונותן לי חיבוק, ונפרדו דרכינו. יום למחרת הוא מצלצל אליי. "שלום הרב זאיד, מדבר פלוני אלמוני. תדע לך כל הלילה לא ישנתי, והתחלתי לחשוב מה זה יהדות. אני באתי ממשפחה מסורתית שהתרחקה, וחשבתי שארבעים דקות אף אחד לא עוצר לי אבל אתה בא ועוצר לי. אני אומר לך קח 10,000 ואתה לא רוצה. הרבה עושים לי טובות ואני מביא להם כסף אבל הם לוקחים, ולא רק זה הם מבקשים עוד. ואני רוצה לומר לך משהו. סבא שלי היה אחד מגדולי ועשירי ירושלים, והוא קנה לכל אחד ואחד מהנכדים, וכן אני, תפילין מסופר שהיה טובל פעם בשעה במקווה, והתפילין הם קודש קודשים, ואני כבר לא מניח תפילין. אבל יש לי דבר שאני עושה פעם בחודש, זה מניח תפילין בשבת!!! ובזכותך בלי נדר אני אניח כל שבת תפילין..."

אמרתי לו, "אני מתרגש שפגשתי אותך ואתה מספר לי כעת את דבריך וזו זכות עצומה בשבילי. אבל תפילין לא מניחים בשבת כי "אות היא ביני וביניכם" ובגלל ששבת זה אות מסילא כבר לא מניחים תפילין, אבל כבודו אני ואתה נפגשנו ואני מבקש ממך שתניח כל בוקר ואל תניח בשבת..." אתמול בבוקר היהודי מתקשר אליי ואומר לי, "אני כל יום מניח תפילין ואני רוצה במוחש ישועות מול העיניים ומעכשיו אני מתחייב שיותר לא אוותר אף פעם להניח תפילין".

איי איי איי. תראו מה כוחו של קידוש השם.

מספר ידידינו מגיד המשרים רבי חיים זאיד שליט"א:

נסעתי לטבריה למסור שיחה, אני רואה על הצומת שעומד רכב ובחוץ עומד בן אדם משקפיים למעלה, ובעצם זה לא רכב זה בניין. "גואר". אמרו לי אחרי זה שהדגם הזה קרוב ל-2.3 מיליון שקל, פשוט ווילה על הכביש... הבן אדם נראה אמיץ משקפי שמש וחולצת 'פולו', אמרתי לנהג ארי, שיעצור בצד כי יש לי רושם שהוא צריך עזרה.

הוא אומר לי, הוא צריך עזרה? הוא מוכר פנס אחד וקונה את הדירה שלך... אתה אומר לי עזרה... שחרר תסע, כנראה הוא מסודר בחיים. אמרתי לו, עצור אל תעשה חשבונות, יהודי צריך עזרה.

עוצרים. אני שואל אותו "שלום כבודו אתה צריך עזרה?" הוא מסתכל עליי ואומר, "אחי, התרגשתי. ארבעים דקות אני עומד כאן ואף אחד לא עוצר לי. כי כנראה אנשים עוברים ברכבים וחושבים למה שאני יעזור לו שינחית מסוק ולבית... יש לך כאן שנים וחצי מיליון שקל... תסתדר ובקיצור לא עוצרים".

"נו ומה הבעיה", אני שואל. "נגמר הדלק", הוא עונה. "כבודו אני יעזור לך". לקחתי את הוויז-כשר הצדיק שלוקח אותנו ממקום למקום. ואני בודק כמה זה לתחנת דלק הקרובה ביותר, התוצאה הייתה 6.6 קילומטר.

זמן נסיעה קרוב לעשר דקות. אמרתי לו שאני נוסע לתחנת דלק להביא לו ג'ריקן דלק. "קח כסף", הוא אומר לי. "עזוב אחר כך נסתדר עם היגואר"... עניתי לו בהומור. חמש עשרה דקות נסיעה. ואני מגיע לתחנת דלק, בקשתי מהם 4 ליטר דלק. המחיר יצא כמה שיצא. סגרתי שמתי באוטו ונסעתי.

הבן אדם לוקח את הדלק שופך לתוך האוטו ואומר לי, "רוב תודות חממת את הלב, תהיה בריא. ואני רוצה לומר לך משהו", הוא פתח. קצת רקע. קודם שעצרתי לבעל היגואר, לא שמתי לב שהוא שאל את ארי הנהג מי אני. הנהג אמר לו שקוראים לי חיים זאיד.

והמשיך את דבריו, "הנהג אמר לי שקוראים לך חיים זאיד, בדקתי את שמך באחד המקומות בזמן שאתה נסעת. ואני ראיתי שאתה 'סלב'. מרצה בארץ ובעולם. ותשמע, אתה חממת את הלב".

יהודים פשוטים לא עוצרים, ואתה שממיה להרצאות כן עוצר לי. "זזה סימן", הוא מפתיע, "שעולם היהדות והכיפה שעל הראש שלך עושה לך המון. שהוא יעצור לי? מי חלם על זה". אמרתי לו שיעזוב את עצמו מלחשוב שטויות.

אבל רגע אחד...

והתפילין הם קודש קודשים, ואני כבר לא מניח תפילין. אבל יש לי דבר שאני עושה פעם בחודש, זה מניח תפילין בשבת!!! ובזכותך בלי נדר אני אניח כל שבת תפילין...

המציאה באשפה

ג' שבועות אלו המה סמוכים לחדש אלול, חדש שבו תלוי כל עתיד השנה הבאה של האדם. שהרי כפי שמכין עצמו בחדש אלול בתשובה ובקבלת מעשים טובים, כך נגזר דינו בראש השנה לשנה הבאה - שנה טובה ברוחניות ובגשמיות, הרי שחדש אלול מהווה בעצם את גורל האדם לתקופה של שנה שלמה, ודוקא אז מתערמים נסיונות קשים מאד, וזה פשוט, וכי יתן היצר הרע שקט ומנוחה לאדם בשעה גורלית כזו להיות קונה עולמו בחדש אחד? לכן, מאת ה' היתה זאת, לנסות את ברייתו בג' שבועות דוקא, קדם זמן גורלי זה. ובעצם נתבונן שלפני כל אפשרות של קפיצה בעבודת ה' טמונה כמו כן אפשרות לירידה.

אז מה עושים?? הנה התשובה!! "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה", הברכה והקללה מנחת לפניכם במדה שוה, והיא לפניכם, ללא לחץ ושעבוד זר אלא הכל נתון לבחירתכם, ובאפשרותכם לעשות ככל העולה על לבכם. וכך דורש הצדק והישר, להגיש לפני האדם ב' אפשרויות במדה שוה, שבה יוכל להוכיח את נאמנותו וכנותו לבוראו כדי להצדיק עליו את שכרו או

את ענשו, שהרי בחיים כתקנם תחת חסות ושלטון הישיבה נמנע מהאדם להוכיח את אמתותו לכאן או לכאן, זמן חפשה זה הוא אפן המצדיק לאמת את מצבו הפנימי והנעלם של האדם, שמתגלה בעת כזו אם אכן יראת שמים אמתית בקרבו, או מצות אנשים מלמדה, ובכך יצדק הפסדו או שכרו בצדק וביושר - "שרים דרכי ה' צדקים ילכו בם"... כל אחד אוהב סיפור. אבל הפעם זה יותר. גם סיפור טרי וגם שייך ונוגע לימי בין הזמנים' שנכנס עלינו לטובה...

"ובכן, זה קרה באויספאסטן של מוצאי שבעה עשר בתמוז. "אני עובד בעבודה בה אני חייב טלפון נייד צמוד, כי מתקשרים אלי כמעט בכל שעות היממה להזמין מוצרים ואני חייב להיות זמין. ביום שהנייד מתקלקל למשל, או שהבטריה נגמרה, אני חש כמו שלקחו לי את החמצן וכבר מתחיל לחשב את ההפסדים שנגרמו לי מלא לענות לטלפונים. "גם כשאני מתיישב ללמוד, אני לא מסוגל להתנתק לגמרי מהנייד. הגמרא אמנם פתוחה, אך לצידה מונח לו הנייד, במצב רטט, וחזקה עלי שאני לא מפספס שום שיחה נכנסת.

"והנה ביום י"ז בתמוז קבעתי ללמוד בין מנחה למעריב. מתחילים ללמוד ותוך כדי מתחילים מפות הניילון לרשרש ולהטריד, או אולי דווקא להרגיע. השולחנות החלו 'לקבל צבע'; ילדים חרוצים מתרוצצים עם מגשי עוגיות, שתיה קרה

וקנקני קפה, ואז רוטט לו הטלפון. "אני מקיים שתי מצוות במכה - "לא תוכל להתעלם" ו"השב תשיבם", ועונה לשיחה דחופה בה מתברר שמישהו מעוניין להביא לי סחורה יקרה ששווה כמה אלפים. אני מזמין אותו להגיע לשטיבל "כי אני באמצע הלימוד". השליח מגיע ואני יוצא לרגע, מקבל ממנו את השקית, מניחה על השולחן לצד הטלפון וחוזר ללמוד.

"הלימוד היום לא משהו. הצום עושה את שלו. העיניים מזוגזגות, הראש כואב והמוח לא במיטבו, אבל מה לא עושים בשביל לקבוע עיתים לתורה. "שלוש דפיקות מכריזות על תפילת מעריב, וכמו כולם גם אני פונה למקומי הקבוע, לא שוכח לקחת את הטלפון ומנסה להתרכז במילות התפילה.

"התפילה מסתיימת, הגבאי מכריז שצריכים לקרוא שוב קרי"ש, והעוילים מתיישב לשבור את הצום. יש שמסתפקים ב"כזית", יש ב"כביצה" ויש שנכנסים לספק חיוב ברכת המזון, אך בכל מקרה אחרי רבע שעה נותרים על השולחנות מפות ניילון מרוקנות.

הגבאים הזריזים עוברים עם אשפתונים גדולים, ותוך מספר דקות לא נשאר זכר מהאויספאסטן. "רק אחרי שהגעתי הביתה נזכרתי ששכחתי משהו. השקית היקרה! היא נשארה על השולחן! "אני כמעט מאבד את הנשימה וממהר להתקשר לגבאי. לשבחו ייאמר שלמרות טרדותיו הוא נפנה לענות לי והוא לא, ממש לא שם לב לשום שקית שחורה, "אבל אם אתה בטוח שהיא נשארה על השולחן, כדאי שתזדרז לבדוק בפח האשפה, כי לשם גלגלתי את כל המפות על תכולתן..."

"אני רץ כל עוד רוחי בי לביהמ"ד, ומתחיל לחפש ולנבור בהררי הזבל כאחרון נוברי האשפתות ומחפשי הבקבוקים. ממש כדברי התוכחה באיכה "תבקו אשפתות"... אלו בושות! עוברים ושבים שמכירים אותי בוודאי בטוחים שמשו קרה לי. 'בטח בעקבות הצום זז לו משהו...' הם חושבים. שיחשבו. "אחרי דקות ארוכות כאורך הגלות אני מזהה את השקית האובדת. אני שולף אותה באחת, מנער אותה ומגלה שב"ה לתכולה לא אירע כל נזק.

"להבא, כך הפקתי לקחים, כשמישהו ירצה להביא לי סחורה, או כל משהו או משהו אחר, שינסה לגרום לי לוותר על הקביעות; הם יאלצו להסתין עד סיום הלימוד, כי מלימוד ברצף לא מפסידים!"

רבינו האור החיים הקדוש כותב על הפסוק הזה שלמדים ארבעה תנאים הצריכים לקבלת תפילה.

א. שיתפלל כעני הדופק על הפתח, כמו שנאמר (משלי יח, כג) "תחנונים ידבר רש".

ב. שיבקש ממקור הרחמים.

ג. זמן תפילה. כדרך אומרו (תהילים סט, יד) "ואני תפילתי לך ה' עת רצון".

ד. שתהיה תפילתו מפורשת ולא תהיה סובלת פירוש בלתי הגון. וכמו אותו מעשה שהובא במדרש (אסתר רבה ז, כד) באדם שהיה מהלך בדרך והתעייף, אמר הלוואי הווה לי חד חמר [פירוש: הלוואי ויהיה לי חמור אחד, ולא פירש בתפילתו שהוא רוצה לרכב עליו] עבר שם איש אחד מרומיים, שבו בזמן ילדה לו חמורתו עיר אחד. ואמר לו קח והרכב עליך עיר זה. אמר, הרי תפילתי נשמעה אבל אנוכי לא שאלתי כהגון, כלומר לא פרשתי בדברי אם ארכוב אני על החמור או להרכיבה עלי...

והוא מה שנתכוון משה במאמרו כאן: "ואתחנן"- לשון תחנונים כנגד תנאי ראשון. "אל ה'" - שיבקש ממקור הרחמים, זה כנגד התנאי השני. "בעת ההיא"- פירוש בעת הידועה לקבלת תפילה, שהיא עת רצון, כי מי יודע עת הרצון כמשה.

ואפשר שזה היה בעת אשר אמר לו ה' (לעיל ב, כד) "החל רש" ארץ סיחון ועוג, וזה מכון לדברי רבותינו ז"ל שאמרו לאחר שכבש ארץ סיחון ועוג וכו'. זה כנגד תנאי שלישי.

"לאמר"- פירוש, פירש אמריו כמצטרך שלא יסבלו דבריו דבר בלתי הגון, כנגד תנאי רביעי.

ויה"ר שהשי"ת יקבל תפילותינו ברצון ונזכה במהרה לגאולה השלימה. ולבניין בית קדשינו ותפארתינו בב"א.

למצוא את ידי ההשומה בכל מקום. אוהבים את הסיפורים של הרב זאיד?

"אור השבת"- זה הספר שלכם! מאות סיפורי השגחה | אלפי קטעי חיזוק והתעוררות | מאות סיפורים על גדולי ישראל | ספר אחד!

052-714-84-54

משלוחים לכל חבי הארץ והעולם

ניתן לשלוח אלינו תגובות הארות הערות חומרים וסיפורים למייל: or7148454@gmail.com

מדור תמיהות וקושיות

אשכול יוסף

הגאון רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

"ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים ונדהת והשתחווית להם ועבדתם אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים תחת כל השמים" (ד, יט)

בשעה שנחלקו קרח ועדתו על משה רבינו, עלו השמש והירח מרקיע לזבל ואמרו לפניו ריבוננו של עולם, אם אתה עושה דין בשביל בן עמרם להעניש את קרח ועדתו אנו מאירים לעולם, ואם לא אין אנו מאירין! באותה שעה ירה הקב"ה בהן חיצים וחניתות, אמר להם בכל יום ויום משתחווים לכם ואתם מאירים, בכבודי לא מחיתם, בכבודי בשר ודם מחיתם?! ומאז אינם רוצים להאיר מפני שעובדים להן, ובכל יום ויום יורים בהן חיצים וחניתות ומאירים שנא' (חבקוק ג') "לאור חציר יחלכו", [גדרים לט:].

היאך השמש והירח שמחים בצאתם ושישים בבואם והלא אינם רוצים להאיר מפני שעובדים להן, ובכל יום יורים בהן חיצים וחניתות ורק אז מאירים?

יש מקשים היאך אומרים אנו בתפילת יוצר שול שבת "שמחים בצאתם שישים בבואם" והרי אינם מאירים עד שיוורים בהם חיצים וחניתות, ואם כן היאך אפשר לומר שהשמש והירח שישים בבואם?

• ישוב א' •

היו שמחים מתחילה קודם שהיה הקב"ה נותן בהם חיצים וחניתות

אפשר לומר בדוחק שמה שאומרים בתפילה שמחים בצאתם שישים בבואם, היינו קודם שהתחיל הקב"ה ליתן בהם חיצים וחניתות.

• ישוב ב' •

שמחים שאינם מאירים לעולם ברצונם אלא מתוך שהקב"ה כופה אותם

ע"ל שעל כל פנים כיון שהם מוכרחים להאיר לעולם, שהרי אי אפשר להשאיר העולם חשוך, שמחים הם שהם עושים זאת בכפייה גמורה מאת ה', ולא עושים מעצמם, וכיון שזה נעשה בהוראה ובכפייה מאת קוב"ה, ממילא אין להם שותפות במעשה הגויים שעובדים להם.

• ישוב ג' •

שמחים לעתיד לבוא שמזדיחה השמש והצדיקים מתרפאין ומתעדינים בה

הנני חוֹקֵק ליישב עוד שאין הכוונה שמחים בצאתם שישים בבואם על מה שמאירים בכל יום ויום, אלא הכוונה גבי לעתיד לבוא, כמבואר בנדרים (ה:): אין גיהנם לעולם הבא, אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה, שנאמר (מלאכי ג') "זורחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא" ולא עוד אלא שמתעדינים בה וירחב לכם כמו עגלים מפוטמים) והרשעים נידונין בה שנא' (שם) "כי הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכל עושה רישעה קש ולהט אותם היום הבא אמר ה' צבאות אשר לא יעזוב להם שורש וענף".

ניתן להשיג את הספר "אשכול יוסף" בפלאפון - 054-8460007

"ארבעה דברים צריכים היזק" (ברכות) ויחזק בהם האדם בכל כוחו (רש"י)

היזק

סיפורים אחשקיים

מספר, בספר עץ חיים על הגר"ח מוולוז'ין כי פעם ישב הגר"ח מבריסק לפני תלמידיו, וספר להם כי תחת ידו נמצא מכתב מהגאון רבי יואל סירקיש, בעל הב"ח, לחתנו רבי דוד הלוי, בעל הט"ז, וכתב לו: זכני השם יתברך לעשות בגד חדש של קייטי ליום טוב, ונחסר לי לגמר מלאכה איזה סך, וידוע לך שיש לי אצלך ארבעה זהובים, והמה נצרכים לי כעת, ולכן אבקשך שתשלם לי, ומהארבעה זהובים תתן ששה גדולים לזוגתך, שהיא בתי שתחיה, לקנות אגוזים ליום טוב ולשמח לבה.

מספר על הגאון רבי חיים מבריסק כשהיה קורא את המכתב לפרקים בחג השבועות, היו עיניו זולגות דמעות והיה אומר: מזה יש להתבונן איך למדו תורה מתוך עני ודחקות, והיו מספיקים עצמם ושמחים בתורתם.

מספר על המגן אברהם בספר תולדות יהודי קאליש, שלאחר שנשא אשה, נעשה מלמד כדי למצא את לחמו בצער ובדחק, ועד היום היו מצביעים על המרתף שבו גר. את ספרו שאת רבי חדושי תורתו כתב בפחם על הקיר באין לו דיו וניר. יש מסורת אצל צאצאיו, שלמרות חלשתו הלך ברגל לפוזנא מזמן לזמן כדי לעין בספרים שלא היו מצויים בקאליש.

על הגאון הקצות החשן מספרים, שהיה כותב בחדרו, אפלו שלחן לא היה לו, היה מניח קרש רחב על שני חביות, והפך את זה לשלחן, בחרף היה קר גדול, לא היה לו כסף להסיק את החדר, והיה מתכסה תחת השמיכה וכותב, ומגדל הקר נקפאה הדיו בדיותא והיה מכרח להחזיק תחת הכר שלא תקפא, והוא צלל במים אדירים והעלה פנינים מים התלמוד והפוסקים.

פעם נסע בעל יד אפרים, רבי אפרים זלמן מרגליות מבראד, כדי לחלק כבוד לבעל הקצות, ולבקר אותו, נכנס אליו ושאלו איש לרעהו לשלום, התאונן הקצות על מצב הדור ושפלות התורה, חשב שהוא מתאונן על מצבו הרעוע בעניות, שאל אותו על מה אתה מתאנח, אמר לו, אלו כבודו היה גביר לא היה בא לבקר אותי בבית שפל כזה, רק בגלל שאתה תלמיד חכם אתה מרשה לעצמך לבוא לבית שפל כזה, האם זהו כבודה של תורה. שאלו אותו פעם למה קצות לומדים יותר מאבני מלואים, ובפרט שאת האבני מלואים כתב בגיל יותר מבגר, והשיב, שאת הקצות חבר בשנות עניותו, ולכן התקבל יותר, את האבני מלואים חבר כשהיה לו כבר כסף.

מספרים על מורנו הגאון רבי עזרא עטיה, שבשעה שאביו נפטר בהיותו נער צעיר בן חמש עשרה שנה לערך, והאם נשארה אלמנה, ועבדה במשק בית כדי להרויח למחיתה. רבי עזרא התבודד לילות כימים בהתמדה בבית המדרש שושנים לדוד, והיה מטביל פת במלח ואוכל, ישן על גבי ספסלים. וספר בערב ימיו, כי גבר עליו חסדו זכינו אני ואמא לפתה שלמה, לפעמים ביצה וחלקנו לשנים. לבסוף זכה להיות גדול בישראל והעמיד תלמידים מופלגים.

ידוע מהסטיפלר צוק"ל שהרבה פעמים אמר לאנשים שאין להם חשק ללמוד תורה זה מפני שאין להם סיפוק מלימוד התורה, והסיבה שאין תחושת סיפוק משום שלא חוזרים על הלימוד, וממילא לא זוכרים כלום ולא יודעים כלום, ולכן מאבדים את החשק. אבל אם חוזרים כמה פעמים ויודעים הדברים על בוריים הדברים מתבארים ומתחדדים יותר ואז יש יותר סיפוק, ובמשך הזמן נעשים תלמידי חכמים.

בספר "לשכנו תדרשו" הביא מעשה עם זקן אחד שהיה שקדן גדול ויגע בתורה כל היום מאשמורת הבקר ועד חצות לילה והיה מבין כל סוגיה על בוריה ומדקדק ברש"י, ולא היה זז מהסוגיה טרם הבין אותה. וכך הלך מחיל אל חיל ממסכת למסכת עד שגמר כל הש"ס. וכשהיה חוזר פעם שנייה את הש"ס היה חוזר באותה יגיעה ועמל כבתחילה, וכן פעם שלישית ורביעית בכל פעם כמו שהוא לומד בפעם הראשונה ולא היה תלמודו מתקיים בידו, מפני שלא היה חוזר בכל פעם אחרי הלימוד. ולכן היה תלמודו קשה עליו כברזל, למרות שעמל והתמיד ודקדק וחיפש האמת וגמר הש"ס כמה פעמים!! כיוון שלא חזר על תלמודו בעוד הזיכרון טרי איבד את כל מה שלמד. ללמדינו שחזרה על הלימוד אינו עניין צדדי אלא חיסרון בעצם הלימוד.

יום השנה

לפטירת הוריהם או יקירם מתקרב?
זוהי חובתנו לעשות ולהחזיר להם טובה ונחת...
הקדישו גיליון זה
לעילוי נשמותם,
זוהי תועלת וזכות עצומה עבורם!
פעם בשנה!!!

חייגו

052-7148454

תושבי חוץ לארץ, שיחו לב:

בשבוע הקרוב יוצאים מאות הזמנות של ספרי "אור השבת" לחוץ לארץ, לכמה וכמה ארצות. ובעקבות זה הורד מחיר הספר + משלוח לחו"ל

ל- 85 ₪.

ניתן ליצור קשר בהקדם האפשרי בטלפון המפורסם בפרסום הספר.

בברכת התורה



פרשת ואתחנן - נחמו תשל"ט

ובכל מאודך (ו, ה)

'ובכל מאודך' - בכל ממונך, דבר אחר: 'בכל מאודך' - בכל מידה ומידה שהוא מודד לך הוי מודה לו (ברכות נד).

את הסיפור הבא כתבה אשה המעידה על כל פרטי המעשה והוא מובא כאן כמעט בלשונו, וזה דבר המעשה: היה זה לפני כשלוש שנים. באותו זמן החליטה אותה אשה להתמקד בנושא של ההודאה לקב"ה. כשהחלה להודות, חשה היטב את יד ה' נוכחת בחייה, הדבר גרם לה לחוש בידיים טובות - ידיו הרחומות והטובות של בורא עולם, וכל המתרחש עימה ובסביבתה קיבל אור יקרות חדש של קירבת ה' יומיומית מרגשת. היא ערכה פנקס קטן בו פירטה את חסדי ה' הנפלאים עימם, את הילדים הבריאים, האושר היומיומי, הנחת בהם זוכים, ועוד ועוד. יותר ממאה סיבות טובות להודות לה' נאספו לפנקס הקטן!

והנה, ביום מן הימים, החליט משכיר הדירה בה התגוררה המשפחה, למוכרה. היתה זו דירה המתאימה להם בדיוק: המיקום מצויין, הקומה נוחה, כיווני האוויר מקסימים, והיא גדולה דיה לשמונה הנפשות שבמשפחה. ולכן, למרות שזה לא היה קל, הם קיבלו החלטה נבונה לרוכשה בעצמם, כך יוכלו להישאר בבית הטוב והנוח שלהם. אלא שבעל הדירה החליט להקשות את עורפו, והעלה את המחיר עוד ועוד, באומרו שיש ביקוש גבוה.

ובאמת, אנשים החלו לבוא לראות את הדירה, חלקם התרשמו מאוד והיו מוכנים לשלם עבורה סכומים גבוהים מאוד. האשה, בעלה וילדיה הביטו בעיניים קרועות בזרים הפוקדים את נחלתם, וכבר מתכננים היכן יעמידו מיטות, מה יעשו במטבח, והיכן יוצב העציץ...

השוכרים טענו לזכות קדימה ברכישת הדירה, אך הבעלים הודיע כי לא יתפשר במחיר. היחסים עמו עלו על שרטון, המתיחות הורגשה היטב, ועוגמת הנפש היתה קשה וצורבת. בעל הדירה התקדם במשא ומתן מול רוכשים פוטנציאליים, כשבני המשפחה חשים בלתי רצויים בקן הביתי והחמים שלהם...

בינתיים, הימים חולפים בעצלתיים. המשפחה החליטה להתחזק בהודאה לה' הטוב גם על הנסיון הזה, על הימים

הטרופים העוברים עליהם כשהקרקע בוערת מתחת לרגליהם. בכל יום ויום פתחו את הפנקס הקטן והודו לה', ואז התרחש הנס הראשון:

שנים קודם לכן, הם הגישו בקשה לקבלת מענק למחוסרי דיור. הבקשה 'נתקעה' בצנרת הבירוקרטית, וחלפו שנים ללא כל התקדמות. ובדיוק עכשיו, לאחר שבעל הדירה סירב למכור להם את הדירה והם נותרו בהגדרת 'מחוסרי דיור' - לפתע פתאום הבקשה שנשלחה לפני שנים נבחנה, ולמרבה הפלא גם אושרה! - הם זכו בסכום כסף נכבד, הודות לעובדה שעד עתה עדיין לא הוגדרו בעלי דירה! מעתה, היה להם נס נוסף להודות עליו... התברר כי העובדה שבעל הדירה סירב למכור להם את הבית - הניבה להם סכום נאה.

ונס גורר נס... בדיוק אז - החליט בעל הבית כי הוא נענה לבקשתם למכור להם את הדירה בסכום גבוה במיוחד, ובתנאי שישלמו את מלוא הסכום תוך תקופה קצרה, כשאת דמי הקדימה הוא מבקש כאן ועכשיו...

המשפחה לא ידעה את נפשה. מחד גיסא - הרי לבשורה הזו ציפו וייחלו לאורך החודשים האחרונים, שבעל הדירה ייעתר לבקשתם וימכור להם את הבית. מאידך גיסא - הוא הציב בפניהם רף שקשה לעמוד בו: גם סכום גבוה מכפי יכולתם, גם דמי קדימה גבוהים מיידיים, וגם את מלוא הסכום תוך שבועות ספורים - בזמן שאפילו לא יספיקו לקבל משכנתא בנקאית!

הקשיים היו ברורים, גם הדרך להתמודדות עימם היתה ברורה: הודאה לה'... כמובן! כל בני המשפחה עצרו את שגרת יומם, ההורים הדחיקו את הדאגה הכספית הצידה, ושוב נפתח הפנקס הקטן. נשלפו ממנו סיבות טובות להודות לה', אחת מהן - על עצם העובדה שבעל הדירה נעתר לבקשתם למכור להם את הבית - גם אם בתנאים כאלה...

אחר כך, החליט האב לעשות 'השתדלות', ולפנות לקרוב משפחה עשיר. הוא ידע כי קשה עד בלתי אפשרי 'לתפוס' אותו בטלפון, הוא איש עסקים עסוק, המשרד מסנן את הפניות אליו, ובכל זאת החליט האב לנסות. למרבה הפתעתו, האיש ענה לטלפון לאחר הצלצול הראשון, התרגש מקרוב המשפחה שהתקשר אליו בעיצומו של יום בהיר, וגם - למרבה ההפתעה - נענה בשמחה לאתגר, להלוות את מלוא הסכום הדרוש כדמי הקדימה - כאן

ועכשיו! הלה אכן עמד בדיבורו, ודמי הקדימה הועברו למוכר עוד באותו יום!

כל בני המשפחה התכנסו יחדיו ושרו 'מזמור לתודה', הן ראו בעיניהם נס פלאי - שאותו עשיר ענה לשיחה, נענה לבקשה, העביר את הכסף, שהועבר למוכר - וכל זה עוד באותו היום. מעתה, היה עליהם לדאוג ליתרת הסכום הגבוה מיכולתם עד מאוד, כשבעל הדירה מאיים שהשבועות חולפים, ותיכף הוא כבר רשאי לבטל את החוזה...

בני המשפחה היו מודאגים, אך לא מדי. נכון, הימים חולפים, ישנו סיכון שעוד מעט יפקע תוקף החוזה ואולי גם דמי הקדימה יאבדו, אך לצד ההשתדלות והנסיונות להשיג הלוואות - לפחות עד שהבנק יאשר להם משכנתא - הם התעודדו בשירת ההודאה שהיתה בת לווייתם באופן קבוע. דבר יום ביומו התכנסו יחדיו, בחרו תודה אחת מתוך למעלה ממאה, הודו עליה לה' מעומק הלב, וחשו כי הכוח שבהודאה נוטע בהם עוצמות לעבור את הימים המודאגים בשלווה...

ואז התרחש פלא עצום: ביום מן הימים יצא האב מביתו, ובעודו מתהלך לתומו ברחוב הוא מבחין ביהודי תושב אותה השכונה, המתהלך בפנים נפולות ומודאגות. הוא פנה אליו ושאלו האם יש לו צורך בעזרה כל שהיא. הם באו בדברים, כשהאב מצדו מספר לאותו אדם על דאגתו שלו - עליו למצוא הון תועפות למימון רכישת ביתו, לפחות עד שהמשכנתא תאושר, הזמן דוחק ואנה הוא בא... אותו שכן שמע את דאגתו של רוכש הדירה, ועל אתר נענה ואמר כי יש לו פתרון, ופרש את פרטיו. הוא לא נח ולא שקט עד שהסדיר הלוואת ענק - על בסיס הפתרון שהציע, הלוואה הנפרעת עד היום בתשלומים נוחים בהתאם ליכולת המשפחה, שרכשה את הדירה בשרשרת ניסית מופלאה, עליה היא מוסיפה להודות עד היום...

לימים, כשנפגש אבי המשפחה בשכן שסייע לו, הלה גילה את אוזנו כי באותו היום שנפגשו - נודעה להם הבשורה הקשה כי אשתו חולה, והוא קיבל על עצמו לצאת לרחובה של עיר, והחסד הראשון שיזדמן לו - יבצע אותו מיד. לכן באותו היום היה נראה טרוד ומודאג. אבל בורא עולם סידר את העניינים בצורה הטובה ביותר, כך שהאיש הראשון אותו פגש בצאתו לרחוב - היה מיודענו, איש השירה והתודה, שזכה בחסד הגדול על אתר, והשלים את עסקת רכישת הדירה בזכות אותו מפגש מזדמן...

סיפור זה, אותו קיבלנו בעדות נרגשת מאם המשפחה, מלמדנו עד כמה גדולה עוצמתה של ההודאה. לפעמים הכל נראה כה סבוך ומורכב, נדמה כי אין אור בקצה המנהרה. ואז - כשיהודי מגלה את כוח ההודאה החבוי בלבו, כשלבו נרגש ומתרוקן לקראת בוראו - הוא חש עד כמה בורא עולם מטיב עמו, כמה השפעה ברוכה מורעפת עליו ממעל.

הבה ניקח את המסר הזה לתשומת ליבנו. 'בואו שעריו בתודה', נודה ונשבח לה' הטוב על רוב חסדיו אשר הוא גומל עמנו. וככל שנעמיק את ההודאה והחיבור שלנו עם בורא עולם, כך הוא יעניק לנו מטובו סיבות טובות נוספות להמשיך להודות לו מעומק הלב!

* * *

היתה זו שעת צהרים בהירה, בעיצומו של יום שגרתי. מוישי חזר מהתלמוד תורה כמדי יום, וירד לחצר הבניין לשחק. ואז, כשהוא בעיצומה של ריצת משחק מהנה, רגלו נתקלה במשהו, הוא מעד ונפל ארצה, גונח מכאבים... תוך שניות אחדות, התברר כי לא מדובר במכה יבשה בלבד. הילד צעק וצרח, רגלו התעקמה והכחילה, שלא נדע. אמבולנס הוזעק, הוא הובהל לחדר מיון, וכבר באותו לילה אושפז במחלקה האורטופדית, כשהרופאים מודאגים מאוד ממצב הרגל...

"העצם התרסקה, לחלוטין!" - בישר הרופא להוריו בבוקרו של יום המחר, "למעשה אנחנו מאוד מודאגים, ושוקלים את צעדינו בכובד ראש. נערוך התייעצות מיוחדת עם בכירי הפרופסורים, ונקבל החלטה מה כדאי לעשות" - הטיל הרופא סלע על ליבם של ההורים החרדים לגורל בנם. מסתבר כי היתה זו נפילה נוראית, שהשלכותיה ארוכות טווח...

אחר הצהריים נערכה התייעצות מיוחדת, ואחר כך נקראו ההורים לחדר הרופאים. "אין לנו הרבה מה לעשות אלא להמליץ על טיפולי פיזיותרפיה לתקופה ארוכה, ארוכה מאוד. כרגע, איננו רואים סיכוי לאחות את השברים ברגל, המצב לא פשוט... נראה שאין מנוס מלקבוע כי שלוש שנים לא יוכל הילד להלך ברגליו, ולכל אורך התקופה יעבור טיפולי פיזיותרפיה קשים ומפרכים, ואולי בעוד 3 שנים הוא יוכל ללכת קמעא... אולי, ואולי".

הבשורה הקשה הכתה את ההורים בהלם. עד אתמול היה הילד בריא ומאושר, משתובב ומסתובב. והנה, ברגע אחד של חוסר תשומת לב מספקת, הגיע למצב ששלוש שנים לא יוכל ללכת, ויאלץ לעבור טיפולים קשים ומייסרים, עד שהרגל תשוב לאיתנה. וגם בעוד שלוש שנים... מי יודע אם כך אכן יקרה, האם אכן יתחיל ללכת, ומי יודע באיזו צורה...

כששבו ההורים הביתה, הם החליטו לפעול בכיוון אחר מהצפוי. הם כינסו את הילדים לסלון, ושוחחו עימם על כך שהוכח עד כמה גדול הנס ה'טבעי' וה'פשוט' שבהליכה על שתי רגליים בריאות, ועד כמה ראוי להתבונן גם ביתר הניסים ה'טבעיים' המתרחשים מדי יום, להפנות אליהם תשומת לב ולהודות עליהם. "לפיכך", בישר האב לילדיו, "מהיום נתחיל לראות את הניסים שה' עושה לנו, ונגיד לו תודה. הנה, אני כותב את הפתק הראשון - חסד שזכיתי בו היום, וכל אחד מכם יכול גם הוא לכתוב ולהודות..."

מאותו יום, הפך בית המשפחה לבית של הודאה. הילדים חיפשו לראות את הטוב, למצוא רעיון מקורי על מה להודות היום. בכל יום ויום הם מילאו פתקים, גדולים וקטנים, לבנים וצהובים, בכתב יד עגול ובכתב יד מרובע, טובות גדולות וטובות קטנות, חסדים וניסים מכל הסוגים... ובכל יום ויום, הקדישו בני המשפחה זמן להודות. ליטול את צרור הפתקים, להביט בהם כמה שניות, ולהודות לה' על כל פרט ופרט מהם. זה לא הצריך הרבה זמן, רק הרבה לב, מחשבה, התרגשות, ושירת הודאה שגואה מעומק הלב, מפי הגדולים והקטנים גם יחד, כל יום ויום...

ובינתיים, הילד בעל הרגל השבורה שב הביתה. הוא החל טיפולי פיזיותרפיה, וכבר מתחילה נראה היה כי הוא מתקדם בקצב מהיר מהצפוי. בני המשפחה הוסיפו להודות גם על זה, גם על הרגליים הבריאות, גם על השבורות, גם על הפיזיותרפיה, גם על הנפילה, גם על ההתקדמות המהירה - הודו על הכל... ובתוך פחות משנה התרחש הנס. הילד חזר לעצמו לחלוטין, התחיל להלך כאחד האדם. אין לו צורך בפיזיותרפיה, הוא לא זקוק לעזרה, בוודאי שלא לטיפולים מכל סוג. הוא פשוט הולך, הולך על שתי רגליו, הולך ומפזז בשירת הודאה, הולך ופיו ממלל שבח ותודה...

מעשה זה, אותו שמענו מהמשפיע הגה"ח רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א כפי ששמעו מאבי הילד, מלמד עד כמה גדולה ההודאה, ועד כמה בכוחה לחולל מהפכה של ממש.

'ועל הכל השם אלוקינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך'. גם כשהכל הולך חלק וגם כשחלילה חווים נפילות, תרתי משמע, אנחנו מודים ומהללים. אין צורך לתזכורות על מה ועד כמה עלינו להודות, אנו יכולים להתבונן סביבנו ולראות בעינינו את טובות ה' וחסדיו אשר גמל עימנו. הבה נודה לו מכל הלב.

וְדַבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ

בְּדַרְךָ (ו, י)

'וקווי ה' יחליפו כח' (ישעיהו מ, לא). ימי 'בין הזמנים' כבר בעיצומם. ימים שבהם, כך ייסדו גדולי הדורות זי"ע, יוצאים עמלי התורה לחלץ עצמות להחליף כוח ולהתכונן ברוח ובגשם, לקראת השנה הממששת ובאה. מפרפר קל בדברי רבותינו גדולי הדורות זי"ע אנו מוצאים כי כבר בזמנם נהגו לעשות בתקופה זו הפוגה קלה מסדרי הלימוד הקבועים שהיה להם.

תיאור מעניין אנו קוראים על ה'נופש' במחיצת מרן החזו"א זצ"ל: ה'חזון איש' זצ"ל, כשעדין גר בחו"ל, היה יוצא ל'נופש', כביכול, בעיירת הקיט וואלקניק, מוקדם מאוד. הוא היה הראשון שהגיע ל'נופש'. כך ציוו עליו הרופאים בעקבות מצב בריאותו. ה'חזון איש' היה יוצא מוילנא מיד אחרי ל"ג

בעומר, ועוזב את מה שנקרא אז 'הקייטנה', האחרון - בערב ראש השנה...

כשהיה ה'חזון איש' מגיע לוואלקניק, הגיעה עמו מעין 'שבת'... כך הרגישו אנשי המקום. וזה היה לפני ששמו של ה'חזון איש' יצא בעולם כולו. הוא היה יוצא לפעמים לטייל ביער האורנים, לפעמים התרחץ בנהר, אבל גם ב'קייטנה' הוא עשה מה שעשה כל חייו: למד, ולמד, ושוב למד...

בבקתת היער הקטנה הוא היה שוכב על מיטת ברזל, בידו גמרא קטנה, ולומד. לפעמים שכב עם הגמרא ביד על ספסל עץ שעמד בחצר הבית, ליד שולחן ארוך. באותה בקתה ביער של וואלקניק היה ה'חזון איש' רחוק משאון העיירה שוקקת החיים. הוא נמנע, כדרכו, מלהתערב בחיי הקהילה. אבל הקהילה לא ויתרה עליו בקלות: מניין התארגן והגיע ליער, להתפלל עם ה'חזון איש'. רק לעיתים רחוקות הוא היה מבקר בעיירה לתפילת מנחה בשבת, או לסליחות ראשונות בסוף הקיץ. הוא לא הסכים להכריע בדיון בין אדם לחברו וגם לא להתערב בסכסוכים שונים. הוא, הרי, הגיע לנפוש...

אבל כשהתעורר חשש גדול בליבו של הקצב המקומי בקשר לכשרותו של שור ששחט לשבת, הוא רץ, בלי לחשוב, אל היער, לבקתה הקטנה. שהחזו"א יפסוק הכשר השור אם לא. גשם ירד, והקצב הלך לצד ה'חזון איש' עד בית הרב של וואלקניק שהתקשה להכריע בעניין בעצמו. החזו"א נכנס לבית הרב, התיישב כשסנטרו נשען על ידית מקל ההליכה שלו, הקשיב לשיקוליו של הרב ואמר: "כשר". ומיד קם כדי לחזור לקייטנה שלו. הקצב ביקש להזמין עגלה, שתיקח את ה'חזון איש' בחזרה לבקתתו. אבל ה'חזון איש' בחר לחזור כשם שבא, ברגל.

מי שביקר אותו שם היה פוגש אותו כשהוא שכוב על מיטתו או ישוב על הספסל בחצר, פניו מופנים אל השמש המרפאת, ובידיו הגמרא, כמובן. כך, ממקום הקייט שלו, הוא עזר לאנשים להכריע ולהחליט החלטות חשובות ביותר. הוא אפילו ניסה להציל בחור צעיר שהגיע עם אביו להחלמה בוואלקניק והזמין אותו לדור עמו בחדרו.

['קונטרס שימוש חכמים']

משהותו של רבנו החזו"א בעיירות המרפא, למדים אנו כי נסיעות אלה שנועדו לצרכי רפואה, היו מרוממות ונשגבות. מלבד מה שבמהלך שהותו בערי המרפא היה רבנו פועל נצורות בקרב הארץ. בעיירות אלה היו רבים זוכים לפגוש את רבנו ולהתבשם מאורו, כי היה זה כאמור מקום שבו התקבצו יהודים מכל התפוצות, ובראשם גדולי וצדיקי הדור - שזו היתה להם ההזדמנות להכיר את רבנו מקרוב, והיתה התפעמותם מדמותו הקדושה עד אין שיעור.

הג"ר **יצחק זילברשטיין** שליט"א רב ואב"ד רמת אלחנן ב"ב סיפר על מושגיו של חמיו הגאון הגדול רבי **יוסף שלום**

אלישיב זצ"ל בימי בין הזמנים, וכה סיפר: "אצל מו"ח צוק"ל ביטול זמן היה בסוג חשיבה אחרת ממה שאנו רגילים לחשוב. לדוגמא, אספר בזה עובדה מרתקת המעידה על הלך מחשבתו הגבוהה. זכרוננו, כי לפני עשרות בשנים צעדתי עמו ברחוב, ובתוך דבריו אמר לי: "אני תמיד משתוקק ללמוד בספר 'משנה למלך' המלא בפלפולים, אבל מה אעשה שבזמן הזה אני יכול ללמוד עוד קטע רשב"א שהוא מ'הראשונים' וחבל לי לאבד באותו עת עוד רשב"א...". ולמעשה, מרוב חשקו ללמוד את הפלפולים של ה'משנה למלך', כאשר נסע לנופש נטל עמו בתיק ספר זה, ואז כאשר היה מוחו זקוק למעט מנוחה עיין ב'משנה למלך'.

הג"ר **יצחק שיינר** שליט"א ראש ישיבת 'קמניץ' סיפר: "שמעתי מתלמיד נאמן כי פעם טייל מרן **הגרי"ז מבריסק** זצ"ל עם זקני הגאון רבי **ברוך בער ליבוביץ** מקמניץ זצ"ל באחד ממקומות הנופש, תוך כדי הליכתם פנה הגרב"ב להגרי"ז ואמר לו: "האוויר כאן מצוין". אמר לו הגרי"ז בתמיהה: "ר' ברוך בער, ממתי נעשיתם 'מבין' באוויר טוב". השיב לו רבינו תשובה מפליאה: "עס טראכט זיך דא גוט אין לערנען" [פה חושבים טוב בלימוד], וא"כ כנראה שהאוויר גם טוב כאן". בשמעו זאת הגרי"ז לא פסק מלהתפעל איך שאצל הגרב"ב אם מחשבותיו התורניות מסתדרים לו הרי שמאליו האוויר בסביבתו כבר נהיה לו טוב ומצוין. זוהי דוגמא לאדם השקוע בתורה וכל חייו סובבים סביב לימוד תורתו.

* * *

כידוע, הרחצה בים מועילה לבריאות הגוף והנפש. סיפר הגאון רבי **יעקב אדלשטיין** זצ"ל: נכנסתי לרבינו ה'חזון איש', ואמרתי לו שקשה לי כעת להתרכז בלימוד. הייתי לומד עם ראש הישיבה **הגר"ש רוזובסקי** זצ"ל עד שעת לילה מאוחרת, והייתי מגיע לתפילות בישיבה. נחלשתי מאד, ראשי היה כבד עלי והתקשיתי להתרכז בלימוד. אמר לי החזו"א: "צריך לנסוע כל יום לים. בשעה שש בבוקר אין אף אחד בים, אין פריצות, אז תיסע לים של תל-אביב...". החזו"א המשיך ואמר: "בשביל הבריאות מספיק לשהות במים עשר דקות, ושאר הזמן זה סתם תענוגות בעלמא. תיכנס למים כל הגוף עד הצוואר והראש יהיה מחוץ למים, במשך עשר דקות וזהו...".

הוסיף החזו"א ואמר: "מותר לך, באופן אישי, לנסוע לים גם בתשעת הימים, כי אין זו רחיצת תענוג למי שצריך. להתרחץ לא בים - אסור, אבל בים זה יותר קל, כי עושים זאת בשביל הבריאות...".

[לקראת שבת מלכתא-הרב יעקב הייזלר והרב ש.ב. גנוט]

מטבע הדברים בימי בין הזמנים נמצאים יותר בדרכים, וצריכים לתת את הדעת על הסכנות בדרכים, הן הרוחניות והן הגשמיות. הסכנות הרוחניות ידועות הן, וכבר כתובות הן בספרים, ואכמ"ל, אבל הסכנות הגשמיות למרות היותן מפורסמות, מ"מ ישנה הרגשה ש'בני אדם מזלזלים בהם'.

מחמת שהם נתפסות כ'רשות', שהרי אינם 'בין אדם למקום' או 'בין אדם לחברו', אלא הם מעין 'בין אדם לעצמו'... אבל צריך לדעת שזהו אינו המבט האמיתי עפ"י התורה, שהרי נצטוונו לשמור על המתנה היקרה ביותר שהופקדה בידינו - החיים, ולשמור על גופנו לבל ינזק, וא"כ זו מצוה ש'בין אדם למקום' [והרבה פעמים היא גם מצוה ש'בין אדם לחברו']. ולא זו בלבד, אלא שמצוה זו עולה בחשיבותה על שאר מצוות התורה, כמאמר חז"ל: 'חמירא סכנתא מאיסורא' (חולין י.), ולהלן יובאו עובדות מגדולי ישראל שמדגישים זאת.

ישנו ארגון ששם לעצמו מטרה להנחיל לציבור ולהעלות לתודעה את הנושא של 'זהירות בדרכים' ועורך מבצעים בנושא זה. כששמע מרן **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל על הארגון אמר: "מבצע בנושא זה חשוב יותר ממבצע על שמירת שבת ושמירת הלשון!".

באחד הימים הגיעה לבית הדין של מרן הגאון רבי **שמואל הלוי וואזנר** זצ"ל תביעה על שוטר. הטענה כלפיו הייתה כי הינו מזיק לרבים בזה שנותן דוחו"ת לנהגים על שאינם דואגים שכל בני משפחותיהם יהיו חגורים בנסיעה ברכב או שאינם נוסעים בצורה בטיחותית. השוטר, שהיה אדם דתי, חשש מאד להגיע לבית הדין, מה גם שנודע לו שמרן הרב וואזנר עצמו ביקש לשבת בדיון.

לחוץ וחרד הגיע השוטר לבית הדין. להפתעתו הושיט לו הרב כוסית יין ובירך אותו בברכת 'לחיים': באומרו: "ישר כוח על מעשיך...".

כאשר הגיע למרן הגאון הרב **חיים קניבסקי** שליט"א אדם שביקש את ברכתו להצלחה במשפט שעתיד להיערך על עבירת תנועה שעשה - סירב לברך אותו, ואף כינה אותו: "פושע!".

בהזדמנות אחרת נשאל ר' חיים אודות אברך שהסכים להסיע ברכבו חבר, וכשנכנס החבר לרכב, ביקש ממנו הנהג לחגור חגורת בטיחות. "אני לא בנוי לחגורה", סירב החבר בכל תוקף, "פשוט זה לא בשבילי". הנהג ביקש שוב ושוב שיחגור את חגורת הבטיחות. ענה החבר: "מקנס אתה מפחד? אם יעצור אותנו שוטר, אני אשלם את הקנס". הסיטואציה הפכה ללא נעימה והנהג לא רצה להמשיך להתווכח ובלית ברירה המשיך בנסיעה.

אך דקות ספורות לאחר מכן אירעה תאונה - רכבם פגע ברכב אחר. אמנם היתה זו תאונה קלה, שני הרכבים לא נסעו במהירות רבה, והפגיעה לא היתה בעוצמה כלל, אבל טלטול הרכב העיף את החבר ה'טרמפיסט' מן הכסא - ומכיוון שלא היה חגור, הוא נפל עם המרפק שלו על מפרקתו של הנהג, והלה, ל"ע - נהרג במקום.

"מה דינו של הנוסע?" נשאל מרן ר' חיים, והשיב, כי אינו רוצה לפסוק הלכה במקרה כזה, אבל לדעתו, צריך אותו אדם כפרה, כאדם ההורג בשוגג... **[מתוך האור]**

פניני בית לוי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

ואתחנן - נחמו
גליון מס' 547

ציאת שבת: י"ם 20:00, ת"א 20:02

כניסת שבת: י"ם 18:47, ת"א 19:02

נלמד מהפרשה



פרשת ואתחנן נקראת תמיד בשבת אחרי תשעה באב, המציינת את חורבן בית המקדש הראשון והשני, וטרגדיות רבות אחרות בהיסטוריה היהודית. לכן, הפטרה זו ויש הפטרות הבאות (עד ראש השנה) מבשרות דברי נחמה ולא מתייחסות לפרשה עצמה. ההפטרות מבשרות ענייני נחמה, ומטילים טל של עידוד ושמחה, בציפייה לגאולה העתידה, בביאת המשיח במהרה בימינו.

קריאה זו נחשבת חשובה במיוחד, ולכן השבת נקראת "שבת נחמו" בהסתמך על המילה הראשונה של ההפטרה: "נחמו נחמו עמי". "נחמו נחמו עמי", במילים אלו הוא פותח בחזיונות אחרית הימים שמסתיימים בתיאור מלבב על עבודת הקורבנות שתתחדש בבית המקדש. בלשונו הקדושה והציורית מתאר ישעיה הנביא את קיבוץ הגלויות:

נבואות הנחמה לכאורה צריכות ביאור. הרי רק השבוע צמנו, קוננו והתאבלנו על הגלות הארוכה והמתמשכת. שינו לעצמנו והדגשנו שאנחנו עדיין נמצאים בגלות, וכי אין לנו גאולה שלמה עד שיבנה בית המקדש.

כיצד ייתכן שימים ספורים אחרי האבל הלאומי, כבר מושמעת ברמה קריאת "נחמו נחמו עמי"? האם נמצאים אנו בתקופה של נחמה. במה וכיצד נתנחם? והרי בית המקדש עדיין לא נבנה, אנו בתקופת הסתר פנים וצרות רבות מתחדשות. כיצד נתנחם?

רבותינו מבארים כי הנחמה טמונה בעומק הגלות. לדבריהם, בשלושת השבועות של "בין המצרים" מוקדשים להתבוננות במצב הגלות בו אנו נמצאים. לאחריהם נדרשים אנו להתבוננות מעמיקה יותר - לדעת שגם בתוככי מצב של גלות, מופנית אלינו קריאתו של ישעיהו "נחמו נחמו עמי".

זוהי הסיבה שנבואות הנחמה נקראות במשך 7 שבתות, יותר מאשר נבואות הפורענות שנקראות 3 שבתות. כי אמנם הבנת הנחמה עמוקה בהרבה, מפני שהיא טמונה ונסתרת מעבר לנראה על פני השטח, ויש להשקיע בהבנה זו הרבה אמונה והתבוננות.

זהו הדבר: גם בעומק הגלות ואפילו בסמיכות מידית לתשעה באב, כריות אוזנינו לקלוט את קריאתו הנצחית של ישעיהו: "נחמו נחמו עמי".

אפשר לשנות הכל



"ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור"

הקב"ה גזר על משה "כי לא תעבור את הירדן הזה" אך משה רבנו חשקה נפשו להיכנס לארץ ישראל, ועל כן התפלל לפני בוראו תקט"ו תפילות כמנין ואתחנן. עד שהקב"ה אמר לו, "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", כמובן שלכל מדרשי חז"ל יש עומק ומסר גדול, והלימוד שלנו ממעשה זה של משה רבנו מבהיר לנו עד היכן מגיע כוחה של התפילה, דבר שלכאורה לא נתפס שהרי אם משה רבנו היה מתפלל עוד תפילה אחת בלבד הגזירה הקשה שנגזרה עליו היתה מתבטלת לגמרי, זאת אומרת שהכל תלוי רק בדבר אחד בתפילה והמסר הוא ברור, כל יהודי ע"י התפילה האישית שלו שבאה מקירות לבו יכול לחולל ניסים! או לבטל כל גזירה שלא תהיה, התפילה היא כוח אדיר שיש לכל אחד ואחד מאיתנו, ואם רק היינו יודעים מה יש בכוח הפה והלב לחולל, כל החיים שלנו היו נראים אחרת לגמרי, הרבה יותר קלים וגם הרבה יותר שמחים, הרבה בעיות היו נפתרות להם, אם רק היינו שופכים תחנונים אל יושב המרומים.

בספר טובך יביעו הובא סיפורה של האשה המתגוררת כיום בשכונת בית ישראל בירושלים המשמשת כדוגמא מופתית. לעשיית חסד עד שמחנכות בית יעקב מביאות את חניכותיהן שתטולנה דוגמא כיצד אשה אחת מסוגלת לפעול ולהפעיל כך כך הרבה מעשי חסד, וסיפורה של אשה זו כרוך בנס רפואי מדהים שאירע לה לפני שנים רבות. האשה לקתה במחלה ממארת, ובהיותה בבית החולים מוטלת על ערש דווי, כאשר הרופאים אומרים לה שזמנה קצר ביותר, פרצה האשה בבכי מר והתפללה להקב"ה במילים אלו: "רבונו של עולם, למי זה יועיל אם אשכב בקבר? הרי לך לא תהיה מזה תועלת כי אז אפסיק לעשות מצוות ובוודאי שאני לא ארוויח מכך. אני מבטיחה לך, אבי שבשמים שאם תוציא אותי מכאן בריאה ושלילה, אקדיש את כל כולי לקדש את שמך המיוחד ברבים ולגמול חסד עם הבריות, החולה בכתה ובכתה ללא הפוגה, ולתדהמת הרופאים תוך זמן קצר יצאה מבית החולים בריאה ושלילה. מיד לאחר מכן קיימה את נידרה ופתחה בפעילות עניפה של חסד חובקת זרועות עולם. זו כוחה של תפילה, שבכוחה לחולל ניסים ולשנות את הטבע וידוע שהתפילה דומה ל"חץ וקשת". כשם שהחץ כמה שמותחים את הקשת יותר לאחור - באותה מידה החץ מרחיק לעוף יותר למרחקים. כך גם התפילה, כמה שהאדם מתרכז יותר בכוונת הלב, ומשפיל עצמו יותר לאחור - באותה מידה תפילתו מרחיקה לעוף יותר למרחקים, ועולה למעלה ובוקעת שחקים.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

תוכניות

אמנם במצב רגיל לא היה הנרי אפילו מעלה בדעתו לגשת ולבקש להצטרף לצוות האדריכלים, הרי מי הוא בכלל על יד כל שאר האדריכלים ידועי השם שיגשו לקבל את העבודה, הרי ללא ספק יזרקו אותו בבושת פנים עם המשפט הקבוע: "תחזור כשיהיה לך קצת ניסיון מעשי", אבל מאחר ושכר הדירה לא שולם כבר חודשיים ובעל הבית התחיל לרמוז בעדינות שאולי כדאי שימצא מקום אחר, חשב הנרי לעצמו "מה כבר זה יכול להזיק? בושות כבר התרגלתי לקבל, אולי בכל זאת ימצאו בשבילי שם איזו עבודה בדרג נמוך ביותר, לפחות תהיה לי משכורת כלשהי לסגור את החודש.

להפתעתו הוא הצליח להיפגש עם המיליונר הרבה יותר בקלות משחשב, ועוד יותר הוא הופתע כשהלה היה חביב מאוד אליו ואמר: "אני דווקא מחפש ראש צעיר ויצירתי לפרויקט שלי, תקשיב מה נעשה, אתה תקבל כעת סכום כסף מסוים, תשתמש בו לבניית מודל יפה של איך אתה חושב שכדאי לבנות את הבניין, ניפגש שוב בעוד שלושה חודשים ונראה משם איך נמשיך הלאה.

הנרי לא הצליח למלמל מילות תודה מרוב הפתעה והתרגשות, במשך כל היום הוא הסתובב מבולבל ולא קולט את גודל הנס שאירע לו. אך בערב הוא תפס את עצמו והבין את גודל האחריות שנטל על עצמו, מיד הוא החל להשקיע את זמנו בתכנון מבנה חדשני ומדהים פרויקט שכולם ידברו עליו במשך שנים. שבוע שלם ישב הנרי ועבד, אך אז החל להרגיש פתאום חלש ומטושטש, לצאת מהמיטה היה סיפור בפני עצמו, שלא לדבר על לשבת אל השולחן ולעבוד. "מונו פסק הרופא, חלית במונו", אין הרבה מה לעשות המחלה יכולה לעבור מהר יותר או פחות, בינתיים תשתדל לנוח הרבה ולא לעבוד".

לא לעבוד אפילו לא היווה אופציה עבורו כך שכשהצליח לגרור את עצמו מהמיטה אל השולחן היה הנרי ממשיך לעבוד, אך אין שאלה שההתקדמות שלו הייתה איטית ובכלל לא מספקת אם רצונו להגיש את העבודה בזמן. למרבה מזלו של הנרי עברה המחלה בגופו די מהר, ולאחר כחודשיים יכול היה לחזור לעבודתו במרץ מחודש כשהוא מנסה להדביק את הפער שהצטבר.

כך שכשהגיע מועד הגשת הפרויקט הסופי הייתה העבודה כמעט מוכנה לגמרי, אצטרך כמובן להסביר מדוע לא סיימתי הכל בזמן, אבל גם ממה שכבר הספקתי לבנות, אפשר להבין את הרעיון הכללי של היצירה שלי", כך אמר לעצמו בלילה האחרון כשניסה להשאיר את עיניו התשושות פקוחות.

בכדי להעיר את עצמו בכוס קפה חם הוא הדליק את הגז תחת הקומקום החבוט שלו בלא לשים לב כל כך למעשיו, וחזר לעבודתו עד שהמים ירתחו, עיניו כבדו וראשו שקע אט אט. אש! אש! צעקות אלו פילחו את חלומו הנעים בו כולם משבחים אותו על יצירתו המושלמת. בבעתה התעורר הנרי להבחין כי דירתו הקטנה אפופה בלהבות, עשן סמיך מילא את הבית ובקושי רב הצליח הנרי לחזול אל הדלת הקדמית ולצאת אל המול הסקרנים בפיג'מות שבאו בלהבות האדירות שבקעו מהמקום.

עולמו של הנרי קרס לנגד עיניו, בטעות קטנה של רגע נגזו לו החלום, כל העבודה הרבה שהשקיע ירדה לטמיון! איך יוכל הוא לגשת מחר ולהסביר למיליונר, שמכל הכסף, האמון, האמון, והזמן שניתן לו, לא נשאר דבר. "אין לי שום דבר להציג

את תחילת מסכת חייו של הנרי אנו פוגשים כבר בהיותו בן שבוע ימים. מודעה קטנה בעמוד האחורי של העיתון בישרה לציבור הקוראים על מקרה טראגי, בו זוג צעיר נהרג בתאונת דרכים קטלנית בהשאירם אחריהם עולל בן שבוע בלבד. הכתבה בעיתון המשיכה בנתינת הדו"ח הסטטיסטי של ההרוגים בדרכים מתחילת השנה, ובבקשה הקבועה לנהוג בזהירות, והסתיימה.

עבור הנרי לעומת זאת, הסיפור בקושי התחיל. הוריו היגרו לארצות הברית לפני שנים ספורות בלבד, משפחה לא הייתה להם, חברים וקרובים גם לא היו עדיין ועכשיו גם לא יהיו, כך קרה שהתינוק הקטן נשאר בידי השוטרים בלא נפש חיה שתדרוש לקבלו.

לאחר שחקרו ווידאו שבאמת אין לתינוק מקום לפנות אליו, שלחו אותו מוסדות הרווחה לבית יתומים אפרורי שם בילה הנרי את שנות ילדותו בחברת ילדים גלמודים כמותו, שאיתרע מזלם ולא זכו לגדול במשפחה נורמאלית. המנהלים והמורים התייחסו אליו בתחילה כמו אל שאר הילדים.

אך לאחר שהחלו לקבל בקביעות סכום כסף נכבד מתורם אלמוני, שסרב להזהות את הסביר במכתבו שהוא נותן את התרומה בזכות הנרי הקטן, ניתן לו יחס מכובד כלשהו, הרי יש לו בטח איזה קרוב מיליונר ששם עליו עין. כשניסו במוסד לברר אודות קרובים כלשהם הקשורים אליו, מעולם לא הצליחו למצוא, וודאי לא איזה קרוב מיליונר, כך שדבר זה נשאר בגדר תעלומה.

שנים עברו והילד הנרי הפך לאיש, את בית היתומים הוא עזב כבר מזמן ולא נשארו אלא זיכרונות, כשרצה בזמנו להתקדם ללימודים גבוהים, הופתע לשמוע מאחת האוניברסיטאות הגדולות באזור שמצפה לו מלגה ששולמה מראש, וכך היה ראשו פנוי מטרדות פיננסיות והוא ניגש ללמוד את הדבר שתמיד חלם לעשות - להיות אדריכל. בנינים גבוהים תמיד הפליאו אותו, איך אפשר להקים מפלצות כאלו ועוד במהירות כזו. הדיוק המדהים שבתכנון מבנה שכזה והעוצמה שבהקמת בנין כה בולט תמיד משכו אותו, כך שרק טבעי הדבר שהוא נרשם ללימוד אדריכלות ובנין.

שנות הלימוד היו קשות וארוכות, הנרי השקיע את כל מאמציו בלימודים, עבר על הפרויקטים שניתנו להם כשעוריי בית במשך ימים ולילות, ובאמת כשהגיעה סוף סוף השנה האחרונה הרגיש הנרי שהוא את שלו עשה, מוריו שיבחו את עבודותיו ונהנו ממנו מאוד, וכשקיבל בידו לבסוף את תעודת ההסמכה כאדריכל, ידע הנרי שהיא מגיעה לו בצדק.

אך כשיצא לשוק העבודה החופשי, גילה הנרי שהוא די מיותר, עשרות בוגרים חיפשו עבודות בנרות ובדרך כלל מצאו עבודות קטנות ביותר ולא מעניינות כלל. בכל מקום ביקשו ניסיון קודם, וכידוע ניסיון אי אפשר לרכוש אם דורשים ממך עבורו ניסיון קודם.. כך שהתקופה הראשונה של אחרי הלימודים לא האירה פנים כלל לידידיו, שנאלץ כעת להצטמצם יותר מתמיד בהוצאותיו ולא בכדי שיוכל לשלם שכר דירה עבור חדרון המגורים הקטן בו הוא גר.

ואז יום אחד הסיפור השתנה. שמועה פשטה בקהיליית האדריכלים והמהנדסים, אחד המיליונרים הגדולים ביותר מתכנן לבנות בניין משרדים ענק במרכז העיר והוא מחפש צוות מוכשר שיבצע עבורו את העבודה.

בפניו "חשב בעצב ובחשש גובר, "לא רק שהפסדתי את ההזדמנות הגדולה של חיי, אלא כעת וודאי הדבר שלעולם לא אקבל הזדמנות נוספת. אף אחד כבר לא יבטח בי!"

עד היום אין להנרי מושג מאין מצא את העוז להתייצב בפני המיליונר ולהגיד לו בפנים נפולות שהוא מצטער. "אני יודע שאני לא בסדר, נתת בי את אמונך ואכזבתי אותך. אני אשתדל לשלם חזרה את המקדמה שנתת לי" אמר כשהוא עושה את דרכו אל הדלת.

"רגע! נשמע קולו של המיליונר, אני בטוח בכל זאת שרעיון כלשהו היה לך לבנין שלי, אולי תספר לי עליו?"

"אבל אין לי את המודל שעבדתי עליו, או אפילו תרשים אין אצלי" ענה הנרי.

"לא נורא ענה המיליונר, אני אתן לך צ'אנס להסביר לי בעל פה, מי יודע אולי התכנית שלך תמצא חן בעיני."

בעיניים דומעות מהתרגשות ובקול נשבר, החל הנרי לתאר את תכניתו כשקולו מתייצב מרגע לרגע, הוא תיאר בהתלהבות איך הוא רואה בדמיונו את הבניין היפהפה שרצה לבנות.

כשסיים הנרי לשטוח את תכניתו המיליונר חיך מאזן לאוזק. "התכנית שלך נשמעת לי נהדרת ואני רוצה שאתה תפקח עליה", אמר להנרי ההמום.

"למה אתה כל כך טוב אלי?" נפלטה השאלה מפיו של הנרי.

פרפראות לתורה

רבים מבין התנאים עמלו למחייתם ונהנו מיגיע כפיהם. ביניהם הלל הזקן, ושמאי שהיה עוסק במלאכת הבניין, וגם אבא חלקיה נכדו של חוני המעגל, שהיה עובד אדמה בשכירות אצל בעל השדה.

בספר "חובות הלבבות" (שער הפרישות, פרק ה') מביא את שמותיהם ומבאר שמי שצריך לעסוק בענייני העולם הזה למחייתו, אינו צריך לראות בכך סתירה לשאיפתו להתעלות במעלות הפרישות. והוא מביא טעם מדוע ניתן לאחוז גם בענייני העולם וגם בפרישות: "מפני שאתה מכוון בו לעבודת האלוקים".

ולכאורה, כמעט כל יהודי שטעם רוחניות ועמל לפרנסתו, יודע לומר שהוא עושה זאת בשביל "עבודת האלוקים". יש להבין אפוא, מדוע רוב ככל האנשים הללו מכוונים לעבודת האלוקים, ועדיין לא רואים בהם דרגות של פרישות.

טרם נענה על כך, נציין מעשה מוכר וידוע שממחיש את דברי בעל "חובות הלבבות": למחייתו עסק רבינו חיים בן עטר, "אור החיים" הקדוש, בעסק הצורפות. טעמו בכלי זהב ועיצובם היה מן המשובחים שבמרקו כולה, ושמע יצירותיו הגיע עד לאוזני מלך מרוקו.

המלך עמד לפני חתונת אחד מצאצאיו, שלח אל ה"אור החיים" לאמור: חפץ אני שתיקח על עצמך את ייצור התכשיטים לבית המלוכה עד המועד הנקוב. שכרך הרבה מאוד, שכן יודע אני להעריך את עבודתך האיכותית.

אולם להפתעתו הרבה סירב ה"אור החיים" בעדינות. גָּדַר גָּדַר בעצמו: מדי שבוע, כאשר נכנס לו סכום שיכול הוא לחיות ממנו, הריהו נוטש את כלי אומנותו, סוגר את חנותו ופונה לעבודת השם בכל רגע פנוי. אין הוא זקוק כרגע לכסף, משכך אינו מוכן הוא לשעבד את עצמו למלך מרוקו, תחת השתעבדות למלך מלכי המלכים ותורתו הקדושה. חמת המלך בערה. כזאת עוד לא שמע.

הוא ציווה להשליך את רבינו חיים בן עטר לגוב האריות שבחצרו, זאת לאחר שימנעו מהם אוכל משך יומיים, וביום השלישי ישלשלוהו אל הבור. וה"אור החיים" הקדוש שומע בשלווה. סבר פניו לא הועם, והוא עוסק בתורתו ובתפילתו כמקדם.

ביום השלישי זרקוהו עבדי המלך פנימה, אך תחת לשמוע שאגות מפי הכפירים המשוועים לטרף, צללו אוזני העבדים בדממה. הם הציצו פנימה וראו את האריות סובבים את הצדיק במעגל כשיות תמימות, נועצים בו מבטי הערצה כשהוא הוגה בתורת השם כאילו יושב הוא בבית מדרשו. כמובן שהמלך הבין שפגע באדם קדוש וציווה מיד להוציאו, ביקש את סליחתו ונשבע בהן צדקו שלא ישוב עוד לאיוולת, ובלבד שלא יענישנו איש האלוקים.

ד' פרשיות ישנן בתפילין. בפרשתנו מופיעות שתיים מהן, אולם בפרשת "קדש לי כל בכור" (בחומש שמות) נוסף נימוק על הציווי להניח תפילין מדי יום: "למען תהיה תורת השם בפוך". כמו כן, אנו אומרים ב"לשם ייחוד" שקודם הנחת התפילין, שהקב"ה ציוונו להניח תפילין על הזרוע והראש, כדי לשעבד תאוות ומחשבות לבנו לעבודתו.

אין שום ספק בכך שכל הנחת תפילין פועלת את פעולתה. אולם מדוע לא תמיד רואים אנו שינוי לטובה?

שורה קטנה בדברי ה"משנה ברורה" (סימן כ"ה סקט"ו), בשם גאון ישראל הב"ח, שופכת אור גדול על העומק הטמון כאן: "יורה כי עיקר המצווה וקיומה, תלויה בכוונה שיכוון בשעת קיום המצווה". דהיינו, כאשר יהודי מניח תפילין, עליו לכוון שהוא מניחן לשם כך שייחלש כוח היצר שבו, ויוכל לעבוד את השם בזיכור רב יותר. העיסוק בצרכי העולם הזה הוא מתבקש ונצרך, שכן מלאכים יש לו להשם יתברך לאין מספר. הוא רוצה דווקא שנעבוד אותו מתוך קשיי העולם הזה.

כאשר מתכוונים למבחן לא צריכים מטבע לסימון התשובות, ובוודאי שלא לבדיקתן בצורה מפוקפקת שכזו. כאשר יהודי יוצא לעמל יומו מתוך כוונה ברורה שעבודתו היא "לעבודת האלוקים", והוא מכוון בה ממש כפי שהוא "מכוון" בקידוש או בתפילה, הרי שההשפעה החיובית תורגש בו ליתר שיעור.

והמיליונר ענה, "באותו בוקר שהוריק נהרגו בתאונת הדרכים, בדיוק עברתי במקום וראיתי את הדם והבלגן שהיו שם, ובתוך כל זה צווח לו תינוק קטן וביקש עזרה, באותו רגע קיבלתי על עצמי לעזור לו ככל יכולתי, אני הוא זה ששלחתי כסף לבית היתומים, ואני שמח גם להיות זה שיעזור לך לבצע את תוכניתך".

ריבונו של עולם, ניסיתי להכין תכניות נפלאות לקראת יום הדין והסברים מפורטים על כיצד אני רוצה להמשיך ולהתקדם בעזרת הכוחות שתיתן לי, למרות שלפעמים לא כל כך הצלחתי לשבת ולעבוד על התכניות הללו, ולמרות שיצר הרע הצליח איכשהו לשרוף ולאבד ממני את כל הקבלות הטובות שקיבלתי על עצמי. אני מתחנן, אנא תן לי הזדמנות ביום הדין, להתפלל ולהסביר איך אני רוצה להמשיך הלאה, מה אני רוצה לבנות בהמשך, לאיזה כיוון אני רוצה להתקדם, אנא קבל תפילתי ותן לי את החיים והכח לעשות זאת.

והאבא שבשמים, העשיר הגדול שרוצה בטובת ילדיו הקטנים, ומחיה ומפרנס אותם בכל עת ובכל שעה, שומע את התוכניות ומאריך ברוב טובו וחסדו את ההשפעות הטובות עלינו ילדיו יתברך, כדי שנוכל באמת להגשים ולממש את התוכניות הללו, ולבנות את הבנין הרוחני שלנו..

אז בואו ונצא להגשים את התוכניות...

מוקדש לע"נ הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גורגיה זיע"א



עוֹרֵז שַׁבָּת

עלון מס' 1083



לע"נ רפאל בן פרחא ז"ל	לע"נ רבינו חיים בן עטר זיע"א ואתחנן		להצלחת צבי בן יפה ורעייתו ובי"ב הי"ז
לע"נ מול בת שרה ע"ה	ט"ז באב תשע"ט, ירושלים		
לע"נ אליהו בן מרים ז"ל			להצלחת מרים בת שרה תח"י
לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל	כניסת שבת	6:45	להצלחת אליהו כהן בן מול הי"ז
לע"נ חזקיה בן אסתר ז"ל	יציאת שבת	8:00	לרפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ז
לע"נ אידן מרים בת דוולאט ע"ה	רבינו תם	8:36	לרפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ז

ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך. ילקוט המוסר ואבני השוהם

משל לאיש כפרי בא לעיר על יום השוק בעת החורף, וירא שם חנות מוכרת בגדים יקרים ממיני משי ורקמה, ויכנס ויאמר אל הסוחר אולי יש לך בגד שיכשר עלי ועשוי כמדתי, והסוחר היה איש מבין בהכינו על כל הבא אל החנות כבר- היה משער ומבחין איזה בגד יכשר עליו, ויאמר אל הכפרי הנה בגד זה יכשר עליך ממש כמדתך, והיה כאשר אמר לו שהוא כמדתו. רצה לנסותו וללבוש ולא יכול להכניס ידו בו, כי היו עליו הרכבת בגדים פחותים ומטולאים מלמטה ואדרת שער מלמעלה, ויכעוס על הסוחר מה ראית להתל בן, ויאמר אליו הסוחר חלילה לי להתל מאיש, ודברי בפי אמת. כי בגד זה ממש כמדתך, אך מי הוא זה אשר יעלה וילבוש בגד יקר כזה על בגד עור או שק, פשוט נא מעליך תחילה הבגדים הצואים אשר על גופך. ואח"כ תנסה ותלבש את הבגד היקר הזה. אז תראה האמת כי הוא כמדתך. הוא הדבר במצות התורה הקדושה, כי הקב"ה עמד וימודד את האדם ויעש לו כתנות אור התורה להלבישו רמ"ה מצות עשה נגד אבריו, שם"ה לא תעשה נגד גידיו, והאדם יקח לפעמים את הלבוש היקר הזה ואינו עולה עליו יפה, לכן באו חז"ל לבאר כתיב ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך, ואי אתה יודע איך לאהוב, והדבר רחוק בעיניך איך אפשר לאדם להגיע לבחינה זאת. כשהוא אומר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך. שינוחו הדברים על לבבך בלא שום מסך ומבדיל וכל המעטפות אשר היית מתעטף תחלה בהבלי המודות ותאוות זרות תרחיק מעליך, וכאשר יהיו הדברים האלה על לבבך הטהור אז אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ואתה יודע איך לאהוב, וזהו שאמרו במדרש אמר הקב"ה עד שאתם מתפללים שיכנס דברי תורה בתוך מעיכם, בקשו שיצאו דברי הבלים מתוך מעיכם (אהל יעקב):

בוזה"ק (פנחס דף רמ"ד). אמר ר' שמעון בר יוחאי זיע"א על הפסוק שיר השירים, יערי עם דבשי. זהו קריאת שמע וברוך שם, ונבס"ד לכן כתיב ארץ זבת חלב ודבש, וסמוך לו פסוק שמע ישראל, לרמוז שדבש, זהו קריאת שמע וברוך שם. כדברי רשב"י זיע"א:

מוקדש לע"נ הרה"ג הרב אריאל כהן בן חנה זצ"ל

לע"נ רחל ג'וואהר בת שרה | לע"נ כאפי בת טאוס ע"ה | לע"נ אברהם חי בן שירין

סעיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

עדיין לא מאוחר מדי

ושוב מחה הזר לאמר כי הוא איננו צדיק, לא ולא, כי רחוק ממנו הדבר. אולם התלמידים לא האמינו לו וביקשו להיוודע אליו. בראותו כי לא יוכל להיפטר מהם, מבלי שיגלה את צפור גותיו, אמר להם הזר: דעו לכם, רבותי, כי אני יהודי פשוט בדיוק כפי שאני גראה ואין בי שום דבר מיוחד. אני בא מעיירה פלוגית שאינה רחוקה מכאן. אין שום דבר מיוחד ובעל משמעות שאוכל להגיד לכם על אודותי, אך אוכל לומר כי רבכם, הבעל-שם-טוב, הוא אכן איש אלוקים קדוש הוא. הבה ואספר לכם את סיפורי:

„כפי שאמרתי לכם, גר אנוכי בעיירה קטנה. יש לי שם ידיד, יהודי שגר בבית שממולי. אנחנו ידידים קרובים עוד מתקופת הילדות, והיינו כאחים ממש: התחלקנו בכל, בשמחה כמו בצער של השני.

חברי הוא רוכל העובד קשה כל השבוע: הוא מסתובב בכפרי הסביבה, מוכר לאכרים כל מיני סידקית הדרושים להם וקונה מהם פשתן, דונג, דבש וכדומה דברים שהם מייצרים. הוא מביא את התוצרת הזאת לעיירה ומוכר אותה שם. הוא עובד קשה מאד, חברי זה, וכל מה שהוא מרוויח הוא מוציא לפרנסת ביתו ולסילוק חובותיו. מאז ומתמיד יש לו שם טוב בעיירה ותמיד הוא יכול לקבל סחורה בהקפה. כאשר הוא מגיע הביתה מסירו בכפרים, אין גבול לשמחת משפחתו. אז מתכנסים אצלו בבית ידידיו וכולם כאחד שמים חים לשובו בשלום. אני תמיד הראשון שניגש כדי לברכו לשלום.

ביום אחד חזר חברי הביתה, לאחר היעדרות של ימים מספר, כמנהגו. לפנות ערב הלכתי א-ליו כדי לברכו לשלום לבואו. אשתו היתה עסוקה במטבח, הילדים היו בחדרם ואילו חברי היה בחוץ. אני, שבבית חברי הרגשתי את עצמי כמו בביתי אני, ניגשתי למזנון, כדי לקחת טאבק ו-למלא את מקטרת. לפתע ראיתי שם, על המז-

(ח"ל אלול הוא יום הולדתו של רבי ישראל בעל-שם-טוב, מייסד תנועת החסידות. בקשר עם תאריך זה אנו מפרסמים את הסיפור דלהלן — המערכת).

פעם אחת השתתף הבעל-שם-טוב בחתונה של אחד מגנדי. הרבה אורחים רמי-מעלה השתתפו אף הם בחגיגת הנשואין, שהפכה לשיחת-היום בכל הסביבה והרבה חסידים נהרו לשם אף הם.

בשעה שהבעש"ט הלך אל החופה, מלווה חסידיו ותלמידיו, הם ראו יהודי זר, המגיע לעיר. כאשר העגלה, בה נסע היהודי הזר, עמדה לעבור את תהלכות החתונה אשר בראשה צעד הבעש"ט, עצר הלה לפתע, עזב את מקומו בראש התהלוכה, ניגש אל היהודי הזר ולחש מספר מלים ב-אזניו. לאחר מכן ניגש היהודי הזר אל הפונדק היחידי של העיירה והתאכסן בו.

תמהו התלמידים לדעת, מי יכול להיות יהודי זר זה, אשר בגללו הפסיק הבעל-שם-טוב את מסע החתונה, כדי לומר לו מספר מלים. הם החליטו כי הזר, למרות הופעתו החיצונית שהיתה כשל „יהודי פשוט“, מוכרח להיות צדיק נסתר.

בתום החתונה ניגשו מספר תלמידים לפונדק, כדי לחטוף שיחה עם ה„צדיק“ הזר. הם קיוו כי הלה יסכים לשוחח אתם וממילא יוכלו ללמוד משהו מדרכיו, אורחותיו והנהגותיו.

הם ניגשו אל הזר, נתנו לו „שלום עליכם“ ידידותי ו... קראו לו „רבי“. הלה הביט בהם ב-תמיהה ושאל: „רבי? איזה רבי? מה אתם מתכוונים לומר בכך? הרי אני לא רבי ולא בן רבי.“ „שום הכחשה לא תעזור לך“ — אמרו לו ה-תלמידים — אם רבנו הבעל שם טוב ניגש אליך כדי לדבר אתך והוא לחש סודות לתוך אזניך, הרי שאתה אדם קדוש. אנו רוצים להכירך מ-קרוב וללמוד ממך משהו.

לזרע של קיימא דגנית בת דליה

לרפואת ברכה בת קלרה

לרפואת ששון בן חנו חוה הי"ץ

גון, ארנק מלא כסף. היה זה סכום ניכר — כל המחזור שהבירי עשה בסיבובו האחרון. הארנק היה מונח פתוח לעין רואים ולי עליה בדעתי לעשות מעשה קונדס: להעלים את הארנק כדי שחברי יחפש אותו, ייבהל כהוגן וילמד לקח לא להשאיר להבא ארנק גלוי לעין רואים. לקחתי איפוא את הארנק עם הכסף, שמתיו בכיסי ויצאתי. חשבתי בלבי לחזור מאוחר יותר ולהחזיר את הארנק בצירוף דברי הטפה על חוסר הזהירות וכו' וכו'.

בינתיים חזר חברי הביתה, גילה את אובדן הארנק ופחד גדול נפל עליו. הוא גילה את הדבר לאשתו והיא התייחסה ל"אבידה" כדרך הנשים: בבכי קורע לבבות. הם הפכו את כל הבית חיפה שו את הארנק בכל מקום אך, כמובן, לשוא. בינתיים נכנסו שכנים וידידים, כרגיל, אך במקום שמחה וריעות מצאו תאניה ואניה, צער ועגמת נפש.

כאשר אני נכנסתי, מאוחר יותר, לבית ידידי וארנק הכסף חבוי בכיסי, המהומה הגיעה בבית לממדים כאלה, שהתביישתי במה שעשיתי. גירוע מזה: עתה לא היה לי האומץ להחזיר את הארנק ולהודות בכך קבל עם ועדה כי עשיתי "חכמה" די מטופשת. העמדתי פנים כמי שאינו יודע מאומה והבעתי השתתפות בצערו של חברי על האבידה. החלטתי בלבי להחזיר את הכסף, כאשר איש לא יראה ולא ידע על כך.

אקצר במקום שאין צורך להאריך: דחיתי את החזרת הכסף מיום ליום. פחדתי כי איש לא יאמין שזה היה מעשה קונדס בלבד, יהיה מי שישחוד שפשוט רציתי לגנוב את הכסף. וככל שחיכיתי יותר, נעשה הדבר בלתי אפשרי יותר, כי בינתיים נודע בכל העיריה כי הכסף "נגנב" מידידי. הרגשתי היתה גרועה מאד, אך לא נראתה לי כל דרך לצאת מן המיצר.

בינתיים הגיעו הנושים של ידידי להסכם מסוים עמו ויצרי הרע החל מסית אותי כי...

עצם אין הדבר שעשיתי נורא כל כך. תמצא כבר דרך כיצד להחזיר את הכסף — אמר לי יצרי — ואם בינתיים תעשה איזה עסקים בכסף זה, מה הרע בכך? הלא תוכל להחזיר לידידך לא רק את הקרן, כי אם גם רוחים הגונים. וכי בעצם למה לא? זה יהווה לו מעין פיצוי על מה שעזר ללתי לו. ובין כה וכה אין כרגע מה לעשות...

כך השיאני יצרי הרע וכך החלטתי. אולם היות ואין אני יכול לפתוח בעסקים גדולים, עם סכום כסף גדול יחסית, מבלי לעורר חשד במקום מגורי, החלטתי לנסוע לעיר הסמוכה, מקום שאין מכירים אותי, ושם לפתוח בחיים חדשים, חיים של סוחר עשיר ומכובד. והנה שכרתי עגלה וסוס והגעתי לכאן, כדי לפתוח בעסקים. אולי, אך הגעתי העירה, היום, מיד ניגש אלי הירבעל-שם-טוב ולחש באוזני כי עדיין אין זה מאוחר לתקן את העוול שעשיתי, אולם מאוחר יותר עלול להיות מאוחר מדי. הוא הציע לי איפוא לחזור הביתה ולהחזיר את הכסף לידידי. הלה יאמין לי — הוא הבטיח לי — ואם לא, אני מוכן לבוא ולהעיד כי לא התכוונת לגנוב, כי אם ללמדו לקח.

מה אומר ומה אגיד לכם, רבותי? פתאום הרגשתי, כאילו אבן גדולה נגולה מלבי. עתה אני בדרכי הביתה ואעשה, אם ירצה השם, בדיוק מה שרבעם הקדוש, הבעל-שם-טוב, אמר לי לעשות. אני אסיר-תודה לו כל כך. איני יודע כיצד נודע לו על המקרה שלי, אך לעולם לא אשכח את אשר עשה למעני. כמובן, ששוב לא אעשה "חכמה" מכוערת וטפשית כזו. למדתי לקח וזה הספיק לי לכל החיים.

תלמידי הבעש"ט נוכחו עתה לדעת כי אכן יהודי פשוט הוא האיש ולא צדיק, כפי שסברו תחילה. אולם הם למדו מהמקרה הזה, כי אף מיהודי פשוט ומהקורות אותו אפשר ללמוד הרבה.

ואהבת את ה' אלהיך: „ואהבת" שלוש פעמים בכל התנ"ך: „ואהבת לרעך

כמוך", „ואהבת לו כמוך", „ואהבת את ה' אלהיך" — רמז יש בדבר, על שום מה ציוותה התורה על אהבת הרע לפני אהבת ה', לומר: שאי אפשר להגיע לאהבת ה', אלא אם קדמה לה אהבת ישראל. (עיטורי תורה).

מאוצרות הפרשה

ועבודה וגמילות חסדים. אבל כעת חסירה לו הרגל של גמילות חסדים. אמר רבי חנינא, אם כן לא עשיתי עסק, אני מבקש שיקחו את זה חזרה. אבל בעצם הוא כבר התחייב לתת את זה לעניים, וזה כבר לא נחשב נאנס ולא עשאה. אבל בדרך נס עשו איתו חסד והחזירו את הגלגל אחרונית כאילו הוא כלל לא קיבל. כשמשה רבינו ראה את הארץ הוא התמלא תשוקה, כאן לזרוע ולקיים מצוות התלויות בארץ, לבנות את בית המקדש ולהקריב עליו קרבנות, לאסוף בנחלת זבולון את התכלת ולעשות ציצית, וכו' וכו' בכל פרט שאפשר לעשות בארץ, וזה היה כאילו הוא נכנס לארץ בפועל, כי הוא חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה.

מסקנת הדברים לשאוף ולשאוף לעשות מצוות ומעשים טובים ולעשות ככל האפשר. (הרב הלל בריסק)

עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה וגו' (ג,כז)

לכאורה יש להקשות: איך יכול היה משה לראות בדרך הטבע את כל ארץ ישראל מראש הפסגה, ואם היה זה בדרך נס – אם כן יכול היה לראות את הארץ אפילו בעמדו במישור, ולמה אמר לו הקב"ה לעלות לפסגה? הגאון רבי יוסף שלום, אב"ד פיזענץ, אמר על כך ביאור נחמד: על הפסוק בפרשת חוקת: "ויבואו בני ישראל כל העדה הר ההר", כתב רש"י: "ואע"פ שהענן הולך לפניו ומשוה את ההרים, שלשה נשארו בהן: הר סיני לתורה והר נבו לקבורת משה וההר ההר לקבורת אהרן". וכך מעידה תורתנו בפרשת וזאת הברכה: "ויעל משה מערכות מואב אל הר נבו ראש הפסגה". מעתה, זה מה שאמר הקב"ה למשה בפסוק שלפנינו: "עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחת", וכאשר תשא עיניך – לא תראה שום הר וגבעה, כי את כולם הישווה עמוד הענן, ולא תראה אלא את שלושת ההרים הללו, ולמה נשאר הר נבו? בשלמא הר סיני נשאר כדי שיקבלו עליו את התורה, והר ההר לקבורת אהרן, אולם הר נבו למה נשאר? ע"כ לקבורת משה וזו הכונה "וראה בעיניך כי לא תעבור את הירדן הזה", כי אם לא כן – למה נשאר הר נבו?!

שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוך ה' אלקיך. כבד את אביך ואת אמך כאשר צוך ה' אלקיך (ה, יב-טז)

קשה למה דוקא בשתי מצוות אלו נאמר "כאשר צוך ה' אלקיך". ונראה דהנה השבת צורך הגוף הוא, כי אי אפשר לאדם לעמוד במלאכה תמיד מבלי לשבות יום אחד בשבוע. וכן אמרו חז"ל (מד"ד שמות כ"ה) שמשה ביקש מפרעה שיניח להם לישראל יום אחד בשבוע כדי שיתחזק כחם, ובחר להם את יום השבת. וכן מצות כיבוד אב מצוה שכלית היא, כי מן הראוי שהבן יכבד את הוריו אשר גדלו אותו והאכילוהו והשקוהו והלבישוהו. ואמנם צריך האדם שיקיים את מצוות התורה לא מצד השכל המחייב אותן, כי אם לשם שמים, שישמור שבת משום שאות היא לעולם כי ששת ימים עשה ה' את העולם, ויכבד הוריו אפילו אם לא נהנה מהם, ולכן אמרה תורה בהם כאשר צוך, ופירש רש"י במרה, כי במרה ירד המן לישראל, וממילא לא הוצרכו לעבוד בכל השבוע עד שיצטרכו לשבות ממלאכתם, אלא השבת ניתנה להם רק למצוה לחודא, וכן לא נתנו הורים לבניהם מאכלים ובגדים כי נזונו מן המן ומלבושיהן גדלו עמהם. ובכל זאת נצטוו בין על שבת ובין על כיבוד אב. ולזה צוה להם ה' דכשם שבעת ההוא לא היה שייך טעם שכלי על המצוות, כן יקיימום תמיד רק לשם שמים ולא לסיבה שכלית. (כתב סופר)

עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחת וראה בעיניך כי לא תעבור את הירדן הזה (ג,כז)

ביום ההולדת של המלך הוא קרא לכל שריו ובישר להם, לכבוד יום הולדתי החלטתי לתת לכל אחד מכם מתנה יפה, שבודאי תפתיע אתכם. שר מס' 1 יגש אלי. הלה ניגש כשמחשבות מנקרות לו בראש, מה המלך מתכוון לתת לו? הנה לך מפתחות של ההליקופטר המשוכלל המחכה לך במינחת של הארמון. שר מס' 2 יגש אלי. וגם הלה קיבל מפתחות של ההליקופטר משוכלל, וכך כל השרים נגשו למלך קיבלו מפתחות והודו מכל הלב על המתנה הנפלאה. כשהמלך קרא לשר האחרון, שר מס' 15, כולם הטו אוזן לשמוע מה המלך יאמר לו ומה יתן לו. שהרי היה ידוע לכל שהמלך לא מחבב אותו במיוחד. כשהשר התקרב, חייך המלך חיוך מיוחד הוציא מתיקו חוברת קטנה ואמר לשר ברוב טובי אני מעניק לך את החוברת בה מתוארות כל התכונות הנפלאות של ההליקופטרים שחבריי קיבלו, אקוה שתיהנה לקרוא את החוברת. מחמת כבוד המלכות הוא היה מוכרח להודות למלך באופן מכובד כפי שכולם הודו. אך בליבו הוא זעם על המתנה המביישה. לכאורה משה רבינו כשראה את הארץ נשבר לבו בקרבו, הוא התפלל והתחנן לקבל את המתנה הנפלאה להכנס לארץ ישראל, וכפי שחז"ל אמרו (סוטה י"ד). שמשה רבינו רצה להכנס לארץ כדי לשמור את המצוות התלויות בארץ. והנה הקב"ה עושה לו כביכול כפי שעשה אותו מלך שבמשל, בעיניך תראה ושמע לא תבוא, לכאורה זה מגדיל את הכאב? לראות את העוגה הטעימה בכל פרטיה ודקדוקיה ולא לאכול? הגמ' מספרת (תענית כ"ה). על רבי חנינא בן דוסא שחי בעניות גדולה, ואמרה לו אשתו עד מתי נהיה כל כך עניים, התפלל וירדה לו רגל של זהב מן השמים. בלילה אשתו חולמת שכל הצדיקים יושבים ליד השולחן של 3 רגלים, והיא יושבת עם רבי חנינא ליד שולחן של 2 רגלים. אמרה בבוקר לרבי חנינא, בבקשה תתפלל שיקחו את זה חזרה, איני רוצה להיות גרועה מכל הצדיקים שהשולחן שלנו בשמים יהיה פחות מכולם. התפלל ולקחו את הרגל חזרה, ומוסיפה הגמ' שהנס האחרון גדול מהראשון, כי מקובל שבשמים רק נותנים ולא לוקחים. שואל רבי יונתן אייבשיץ (ביערוך דבש) א. הרי הפסוק אומר שבשמים גם לוקחים כנאמר (איוב א' כ"א) ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מברך. ומוסיף לשאול, היתכן שהצדיקים האלה התלוננו על עניות? ועוד שואל מה הפירוש שולחן של 3 רגלים ושל שתי רגלים? והוא מבאר, שאכן רבי חנינא בן דוסא ואשתו הצדקת לא הפריעה להם העניות. מה שהפריע להם היה חוסר האפשרות לתת צדקה. ולכן ביקש. וירד לו רגל מהשמים. והראו לאשתו בחלום שכל עוד הוא שאף לקיים מצות צדקה היו לו שלושת עמודי העולם (אבות א' ב') תורה ועבודה וגמילות חסדים. שהרי (שבת ס"ג) חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה אבל כעת כשיש לו כבר זהב, והתחייב במצות צדקה, כמעט בלתי אפשר לקיים אותה בשלימות, למצוא את כל העניים הנזקקים, ולהצליח לא לתת להמאים – משימה קשה ביותר. ולכן כשלא היתה לו אפשרות היה זה בגדר של "נאנס ולא עשאה" והוא זכה במצוות גמילות חסדים בשלימות, והיו לשולחנו 3 רגלים, דהיינו תורה

המחלה שנמוגה מאליה...

על אם הדרך המובילה לבני ברק, עיר קטנה למדי באותם ימים, נראה משתרך רכב ישן ומקרע. נהג הרכב, יהודי בשנות העשרים לחייו בשם ר' פנחס, נהג בזהירות למרות עננת הדאגה שכיסתה את פניו. לפני תקופת מה, גילו הרופאים כי מחלה קשה מקננת בגופו, חייו בסכנה של ממש. ר' פנחס שמע את הבשורה בצער רב ובדאגה עמוקה, הן הוא עוד צעיר לימים, משפחה בת כמה נפשות בביתו, ולפתע – שוד ושבר! לנוכח זאת, החליט ר' פנחס כי תחילה יקיים את דברי חז"ל שיעצו לחולה ללכת אצל חכם שיבקש עליו רחמים, וביקש לנסוע אל ה'חזון איש' זצ"ל. באותם ימים, ההגעה בתחבורה הציבורית היתה מורכבת ומסובכת, ושכירת רכב – אפילו ישן ומקרע – עלתה 5 לירות, סכום לא מבוטל. לפיכך, חסר ר' פנחס פרוטה לפרוטה, ביקש את עזרת שכניו וידידיו וגם לווה כמה חצאי לירות משכנים – הכל כדי להגיע לחמש הלירות הדרושות למסע לבני ברק, אל ה'חזון איש'. בשעת ערב מוקדמת, נרגש ודורך, נקש ר' פנחס בדלת ביתו של ה'חזון איש'. בברכיים כושלות נכנס אל הבית הקטן, והחל מתנה את צרתו בפני רבן של ישראל. הוא סיפר על גילו הצעיר, המשפחה האהובה שלו, החיים שעוד לפניו – ולפתע פרץ בבכי כשציטט את הבשורה הנוראה שבפי הרופאים על המחלה הקשה, על החרב החדה המתהפכת על צווארו... ה'חזון איש' האזין לו בקשב, ומליבו נעקרה אנחה. אכן, צרה קשה היא זו, מחלה נוראה ואומללה שפקדה את היהודי הצעיר. לפתע, כמו התעורר משרעפיו, הרים את עיניו הטובות ושאל את ר' פנחס: 'אמור נא לי, האם אביך או אימך, ואולי שניהם, עדיין בחיים?' ר' פנחס הופתע מהשאלה, שנראתה ככלל לא נוגעת לעצם הענין לשמו טרח כה רבות כדי להגיע עד הנה. אחרי רגע של מבוכה קלה השיב בקצרה: 'אכן, ברוך השם, שני הוריי בחיים, עד מאה ועשרים!' 'אמור נא לי', שב החזון איש, 'כמה עלה לך להגיע אליי?' ר' פנחס נדהם מהשאלה, אך התשובה היתה שגורה על לשונו: 'חמש לירות עלה לי, ועוד הרבה טרחה ומאמץ, הכל כדי להגיע לכבוד הרב ולקבל את ברכתו ועצתו לנוכח הצרה הנוראה שהתרגשה עליי...' – ניסה 'להזכיר' את הנושא... 'ומתי לאחרונה עשית משהו עבור הורייך, בעלות לירה בודדת ויחידה?' – שאל החזון איש. לנכוח השאלה הזו, שתק ר' פנחס בבושה ובמבוכה. 'אכן כן, מי יודע מתי בפעם האחרונה השקיע בלעשות נחת רוח להוריו, לא לירה אחת ולא מחציתה, לא הרבה מאמץ וגם לא מעט... נענה ה'חזון איש' ואמר משפט מטלטל, שכדאי שכולנו נזכור כל העת: 'הלא כתוב בתורה 'כבד את אביך ואת אמך... למען יאריך ימך ולמען ייטב לך'. בורא עולם אומר לכל יהודי: רוצה להאריך ימים? רוצה חיים טובים ומאושרים? בבקשה, קח! כבד את הורייך, ואני מבטיחך אריכות ימים ושנים חיים טובים ומאושרים, בריאים ושמחים. האין הבטחה זו שווה יותר מכל? האם יש משהו גדול מהבטחה כה ברורה של בורא עולם?' ר' פנחס הנהן בראשו ושתק, וה'חזון איש' המשיך: 'טרחת כה רבות להגיע עד אליי. שילמת הון, התאמצת במאוד. כל זאת כדי להגיע לכאן, לבקש את ברכתך. כשאתה יוצא לדרך, אינך יודע אם אקבל אותך או לא, אולי אני לא בבית, ואולי חלש. וגם אם אקבל אותך, כל מה שאני יכול לעשות זה לברך, ולקוות שהברכה תשפיע... מנגד, הקב"ה עומד ומבטיח, מילים ברורות וחדות: תכבד את ההורים שלך, ואני מאריך את ימך. אני דואג לך לשנים ארוכות וטובות, דואג לבריאות שלך, מסדר את האושר בחיים שלך. מה לך בא אליי, מתאמץ כה הרבה, כשחייך, איכות חיך, אושר חיך והברכה בחיך, מצויים בהישג ידך במרחק כמה רחובות מביתך? תמיהני על מאמציי הרבים לבוא לחלות את פניי, כשברכתך מובטחת בבית הורייך, בחותמו של בורא עולם!' ה'חזון איש' לחץ את ידו בחום ונפרד מנו בברכה לבבית. ר' פנחס יצא המום ונסער, ולכל אורך הדרך לביתו לא פסק מלהרהר בדברים, מרגיש כי קיבל מסר לחיים, הוראה נוקבת אך באותה מידה מתנה יקרת ערך. עוד באותו יום רכש מתנה קטנה להוריו, ועלה לבקרום תוך הקדשת זמן ותשומת לב לצרכיהם, לשמחם, לעשות להם טוב על הלב. מאז אותו יום קיבל על עצמו להקפיד ביותר על כיבוד הוריו, לעשות הכל כדי לכבדם ולהוקירם, להעריכם ולפעול למענם. ואת סיפורו זה, סיפר ר' פנחס לכ"ק האדמו"ר מטאלנא שליט"א, בהיותו כבר יהודי זקן ושבע ימים. כיום הוא בן למעלה מתשעים, עודו חי וקיים, בריא וחייכן. המחלה האיזומה שריחפה מעל ראשו חלפה כרוח נושבת, כיבוד ההורים הביא לו חיים חדשים ומאושרים, ממש כמו הבטחת התורה! ולא בא סיפור זה אלא ללמדנו: יהודים הנתונים בצרה, מרבים לפעול בסגולות ובתפילות, מנסים להעביר את רוע הגזירה בכל דרך אפשרית. יש כאלה העורכים סגולות, תפילות במקומות ייחודיים, מבקשים ברכות צדיקים, ועוד ועוד, ובוודאי כולם אהובים וברורים.

פינת ההלכה

ברכת האורח במטוס, בגינה, במסעדה ובית מלון

שאלה: בברכת המזון אומרים בני אשכנז, "הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בבית הזה ועל שלחן זה שאכלנו עליו", כיצד יעשה הנוסע במטוס או ברכבת או כשאוכל על שפת הים. או בערב פסח כשעקרת הבית לא רוצה שבבית הנקי יסתובבו הילדים עם חמץ, ועל כן היא יוצאת איתם לאכול בגינה הציבורית, האם כשיברכו בברכת המזון יאמרו "הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בבית הזה" הרי הם לא אכלו בבית?

תשובה: א. האוכל במטוס. אם הוא שייך לנכרים, יאמר "הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בהליכתנו ובישיבתנו עד עולם" כמבואר ב"משנה ברורה" [קצ"א כ"ז]. ואם המטוס שייך ליהודים, יאמר "הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה", כי קביעות האכילה עושהו כבית, וכעין מה שכתב המ"ב, שאפשר לומר "הרחמן הוא יברך את בעה"ב הזה" – בעל הסעודה. ב. האוכל בגינה. יאמר הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בהליכתנו ובישיבתנו עד עולם. ג. במסעדה ובית מלון – יש להסתפק אם ראוי לברך את בעל המסעדה שאוכל אצלו, שלכאורה הרי משלם לו, ומשום מה יתחייב לברכו? אך מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל פשט לברך, כי נהנה מבעל המסעדה, שהרי אם בעל המסעדה לא היה טורח לאורחיו, היו רעבים. וכספם לא היה משיבם אותם, לכן ראוי להכיר טובה ולברכו, ומה שכתב ה"משנה ברורה" [קצ"א ס"ק כ"ד] "אם כל אחד אכל משלו אז אפי' בבית ישראל אומרים הרחמן הוא יברך אותנו", הדברים אמורים כשאוכל משלו, אבל במסעדה שבעה"ב טרח והכין עבורו את סעודתו יש לברכו. (הגרי"ש זילברשטיין, חשוך חמד)

חידה שבועית

מה אכלו efien פינה פחם דקות, יונה- eef דקות fkein פסח וחצי דקות. 1. את מה יאכלו פחם efien הפילה, תוך כמה זמן הם יאכלו מהם הפחם? 2. את כולם היו אכלים מאותו efien, תוך כמה זמן הם היו אכלים אותם?

תשובה לחידה: מי שמל את בנו בחשעה באב מותר בלבישת בגדי שבת בתנאי שלא יהיו לבנים (תקני סניף). תשובה לחידה השבועית: בקבוק שוקו- 7.5 ש. חבילת מצית- 4 ש. ופל 1 ש. סוכרייה- חצי ש. תזכורת: הכניסה להגרלה מותנה 1. בתשובות על שתי החידות 2. כתובת מלאה. 3. לתושבי פ"ת בלבד

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת בגריש לאירוסי הבן משפחת כהן לאירוסי הבן אריאל נ"י משפחות נדיב - הרב פיטו להולדת הבן הנכד משפחות פריף-כנפי להולדת הבת הנכדה משפחת משפחת שוורצברג לנשואי הבן משפחות הרב סלומון לנשואי הבת הנכדה משפחות ברקוביץ לאירוסי הבת הנכדה גני הדר: משפחות סגל לאירוסי הבן משפחות אשכנזי-דריטש להכנסת הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות לגנ-ניכטבורג להולדת הבת הנכדה משפחות הרמן לאירוסי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com



פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

מכרז
רמי גרינברג, ראש העיר

היחידה לחינוך חרדי
ותרבות מורשת ישראל

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 298

המאמר השבועי

שבת אורה

ואתחנן

אזהרה המורה: העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את חשיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

היה זה באחד הימים, כאשר נכנס בחור אל חדרו של הרב שך זצ"ל והעלה בפניו שאלות שונות, כאשר בתוך דבריו הוא שואל הציגו ניתן להניע לאמונה שלמה בלא כל ספקות. כאשר שמע הרב שך זצ"ל את הדברים - הודע מיד ואמר: "אינני מבין... האם רואה אתה את התפוח המונח כאן על השולחן? הרי בתפוח הזה ניתן לראות את הבורא! וכי מהיכן נוצר התפוח הזה, כה נהדר למראה ושעים למאכל ומתוק לחיך? וכי יש באדמה חומר המגדל תפוחי עץ מתוקים? הרי רואים כאן בורא עולם! בכל צעד ושעל, הכל בכל מכל כל זועק מאלי על קיומו והווייתו הנצחית של בורא כל העולמות!" - סיים הרב שך זצ"ל. אלא מאי? מדוע בכל זאת, אין אנו מתעוררים לחוש בעומק האמונה מתוך התבוננות בתפוח-עץ, בעוד שחזיון מפעים ומרגש עלול להפיק מקרבנו את הקריאה: 'מי ברא אלה? הוי אומר: כי הדרגל - הוא אשר מעורר את עיני שכלנו, ומעלים מאתנו את האמיתות הפשוטות ביותר! (אורחות חיים)

כמה נואלו המה קטני אמונה שמאחרים לקבל את השבת וממהרים לצאת. כי הלא כל ששת ימי המעשה יונקים מן הקללה שנתקלל אדם הראשון: "בזעת אפך תאכל לחם", ורק השבת לבדה יצאה מכלל הקללה, והקב"ה בכבודו ובעצמו ברח את היום הזה, ברכו וקדשו. ותחת אשר בעלי השכל ממהרים להכנס אל השבת ולקבל ברכתה, ומאחרים לצאת, בשביל שלא להכנס כל כך מהר אל קללת ששת ימי המעשה, מהפכים הם את הסדר, מאחרים הם להכנס אל הברכה, ונחפזים הם לצאת ממנה, ולהכנס במהרה אל הקללה של ששת ימי המעשה. אשרי מי שזוכה להבין זאת, למהר בקבלת השבת ולאחר לצאת ממנה, כדי לקבל ברכת ה', הבאה ממילא למקבלי השבת (חפץ חיים על התורה).

אחד מבאי ביתו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל הגיע יום אחד לביתו, ושמע מפיו את הדברים הבאים: 'לפעמים רואים אנו אדם שומר תורה ומצוות ומדקדק בקלה כבחמורה, ופתאום ביום בהיר אחד הוא פורק מעליו את העול, לכולם נדמה שמפנה זה חל בפתאומיות, אך למעשה ההדרדרות הפנימית החלה בוודאי זמן רב לפני כן, אף שכל הזמן היא לא התבטאה במעשים, האמונה בתוך לבו נחלשה כבר מזמן. רק מבח הסביבה החזיק האיש מעמד כלפי חוץ, עד שנתגלה מצבו גם לעיני האחרים, בכך סיים החזון איש את דבריו סתם ולא פירש, כאשר יצא הבחור בדרכו חזרה לביתו שבירושלים נשרד מאד במחשבתו בכל הדרך חזר ושאל את עצמו מה היתה כוונת ה"חזון איש", אחיה פנם מצא בו אשר בגינו ראה לנכון לומר לו דברים נוקבים אלה, משהגיע לירושלים פגש את חברו וסיפר לו את כל הענין, כאשר גם בעיני החבר נראו הדברים תמוהים, יעץ לו הלה לשוב על עקבותיו, לנסוע בחזרה לבני ברק, ולבקש הסבר על הדברים, ואכן כך עשה למחרת נסע שוב אל החזון איש, ושאלו לפשר הדברים, מרן החזון איש זצ"ל שכפי הנראה צפה שכך יהיה, קידם את פניו בחיוך ואמר לו בא ואפרש לך, דברי אמונה היא מהדברים הצריכים חיזוק תמידי, אם אין אדם מחזק את אמונתו שגדל והתחנך בה, היא הולכת ונחלשת ואחריתו מי ישורנה, על כן אדם חייב לחזק תמיד את אמונתו, ורק כך יבטיח את מצבו הרוחני וכיצד מחזקים אותה על ידי שמסגלים חיים של אמונה חושית... כיצד מגיעים לאמונה חושית כל דבר שהנך זקוק לו, בקש אותו מהקב"ה, אם דרושות לך נעליים חדשות, עמוד בפנינת החדר ותאמר "רבותי של עולם ראה נא את נעלי הקרועות והמצא נא לי כסף כדי לקנות נעליים חדשות" וכך בכל דבר על ידי זה תגדל את עצמך להכיר ולהרגיש שהוא יתברך הנותן את הכל, כך רוכשים אמונה חושית "סיים החזון איש. (ילקוט לקח טוב)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו. שאל המגיד מדובנא מובן למה אסור לגרוע ממצות ד': אבל מדוע אסור לו לאדם מישאל להיות מן המהדרין ולהוסיף על מה שצונו הקב"ה. וביאר המגיד מדובנא על פי משל. לאחד שהיה שואל כלים מאת שכנו, וכפעם בפעם היה מחזיר לו כפלים, תחת כך אחת ששאל החזיר שתי כפות, תחת קערה אחת שתי קערות, וכאשר תמה המשאל על זה היה השואל משיבו ב"תמימות": כשהבאתי הכף לביתי הרתה וגם ילדה כף שניה, וכמו כן הקערה... פעם אחת, בא אליו הלווה ואמר לו: הערב חג משפחה בביתי, במשוחא ממך, להשאילני מנורת כסף הגדולה שלך: המשאל נעתר לבקשתו, מתוך תקווה כי למחר יביא לו זוג מנורות. עבר מספר ימים, והשואל לא החזיר אף מנורה אחת. המשאל פנה אל שכנו ואמר לו: מדוע לא החזרת לי את המנורה? ענה לו השואל מתוך הבעת צער: דע, כי מנורת הכסף שלך כשהבאתה לביתי חלתה ומתה לפתע פתאום... המשאל התרגז וצעק: למה זה תתלוצץ? הנשמע כדבר הזה, כי מנורה תמות? אבל השואל השיב לו בניחותא: מי שמע או ראה כי כך וקערה הרו וילדו? ואם כשהחזרת לך כפלים האמנת כי כלים של מתכת יכולים ללדת, מוכרח אתה גם להאמין כי מנורה של כסף יכולה גם למות... והנמשל: אם אדם יוסיף מצוות לפי ראות עיניו הוא גם עלול לגרוע מהמצוות.

לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו... עיניכם הראות את אשר עשה ה' בבעל פעור כי כל האיש אשר הלך אחריו בעל פעור השמידו ה' אלוֹקֵיךָ מִקֶּרְבְּךָ: על הקשר בין שני הפסוקים הללו מבאר האלשיך הק' י"ש: אנשים שאינם חוטאים מתוך כוונה לעבור על ציווי ד', אלא הם הולכים שולל אחרי שיכלם המשלה אותם, כי באופן כזה אין הציווי חל. אמרה איפוא תורה: "לא תוסיפו ולא תגרעו" - אין להוסיף או לגרוע ממצוות התורה על-פי הנחיות השכל העצמי "כי עיניכם הראות את אשר עשה ד' בבעל פעור" גם בענין בעל-פעור לא נתכוונו בני-ישראל לסגוד לו, אלא אדרבא, כוונתם היתה. לבוזתו, שכן העבודה לבעל-פעור היתה. מעשה של בזיון ("הפוער עצמו לפעור") ואף-על-פי-כן "השמידו ד' אלוֹקֵיךָ" - הרי מכאן עליו ללמוד, כי מצוות התורה אינן ניתנות לשינוי קל, אפילו כחוש השקעה, בשל סברות עצמיות והגיון עצמי, יען כי שכל התורה הוא אחר לחלוטין ונשגב מאד, שאי-אפשר כלל למדרו בקנה מידה של השכל האנושי. (מעינה של תורה)

ואהבת את ה' אלוֹקֵיךָ בְּכָל לִבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מַאֲדְךָ: מובא בגמ' ברכות סא: תניא ר' אליעזר אומר אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך אלא אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכן נאמר בכל נפשך. ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכן נאמר בכל מאדך ויש לתמוה, וכי שייך אדם כזה שממונו חביב עליו מגופו, שמעדיף למות והעיקר לא לבזבו את ממונו? מבאר הגאון מוילנא שאין הכוונה כאן למסירת נפש כפשוטו, אלא שישנו אדם המוכן לקיים מצוות בשמחה כל זמן שמדובר על טידחת הגוף ולא על הוצאת ממון. ויש אדם שטבעו הפוך: הוא מוכן להוציא ממון רב, רק לא להתניע מבחינה גופנית. לפיכך אמרה תורה: "ואהבת את ה' אלוֹקֵיךָ בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" - גם זה שאוהב את ממונו יותר מגופו צריך לדעת שלשם מצוה עליו להוציא ממון, זה שאוהב את גופו יותר מאשר את ממונו, שידע שלמען עשיית מצוות עליו לטרוח גם בגופו.

ומשלם לשנאיו אל פְּנֵי הָאֱבִידוֹ: בחייו משלם לו גמולו הטוב, כדי להאבדו מן העולם הבא. (רש"י) מדוע באמת משלמים לדשע שכרו בעולם הזה, ולצדיק בעולם הבא? ההסבר הוא: כי הרשע בעשותו מצוה, על פי רוב רק למראית עין עושה אותה, ולא בלב שלם, ובשקר יסודה, לכן משלם לו הקב"ה שכרו בעולם השקר, אבל את העבירה הוא עושה בכל חוס לבו ובנאמנות לדשעות לבו, ולכן משלם לו העונש בעולם האמת. והיפוכו הוא אצל הצדיק, את המצוה. הוא עושה, בלב שלם ובנאמנות אומן, ולכן משלם לו שכרו בעלמא דקשוט, אבל העבירה הוא עושה מתוך אונס, יצור תקף עליו ואין פעולתו מזדהית עם אמונתו וישר לבו, לכן הוא בא על ענשו בעלמא דשקרא.

(שו"ת בית יצחק)

סיפור מההפטרה

כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו: ... כך אמות העולם נמשלו כחבן ובקש, שנאמר ותהיה פג, דיו: בקש לפני רות, וכן ועובדיה א, יח: ובית עשו לקש, לפה, שאין להקדוש ברוך הוא הגיה מהם, שנאמר וישעיה מ, יז: כל הגוים כאין נגדו, אבל ישראל יש להקדוש ברוך הוא הגיה מהם, קורין שמע, מתפללין ומברכין שמו של מלך המלכים הקדוש ברוך הוא בכל יום, לפיכך נמנים בכל שעה, לך נמשלו כחטים, שנאמר: בטנף ערמת חטים. (סדרה רבה בסדר א')

הסיפור דלהלן הועבר אל רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על ידי תלמיד חכם המתגורר בירושלים, ששמע את הדברים מיהודי יקר, מתושביה הנכבדים של שכונת 'גוש 80', הנימנה על המתפללים הקבועים בישיבת בריסק, וממתגדרי ה"חברה קדישא" בירושלים. בשחייה אקראית שניהלתי עם איש ה"חברה קדישא", מספר התלמיד חכם, אמר לי הלה שיש לו ידידות קרובה עם כומר שוויצרי אחד. תוך כדי כך החל איש ה"חברה קדישא" לגולל לפני את סיפור חייו, ותיאר מה עבר עליו בשואה האיומה. דע לך, אמר, כומר זה הינו יוצא-דופן משאר הגוים שהכרתי, והוא מחסידי אומות העולם ממש. בניגוד לנוצרים רבים, וכמרים במיוחד, שנשלו חלק נכבד בחורבן היהדות בשואה, והוכיחו את כוחם בשנאת עולם לעם עולם, הכומר שעליו אני מדבר - התנגד לשנאה זו בכל כוחו, וגם היה שותף אישי בהצלתו. הוא דיבר תמיד על השקר הגדול של הנצרות בימי השואה, ואמר שהוא מאמין גמור בדת ישראל, אומר איש ה"חברה קדישא". האיש סיפר שמאחר שהכומר הוא היה שותף בהצלתו, הוא חש לו הכרת הטוב ושומר איתו קשר עד עצם היום הזה. 'עד כדי כך מגיעים הדברים שלפעמים כאשר הוא מגיע לארץ ישראל, הוא מבקרני בביתי. בשלב זה נעצר המספר קמעו, ונראה כמדהרהר, ואחר כך הוסיף: אספר לך סיפור מעניין שאירע לי איתו לאחרונה. כומר זה, בידעו את האמת, חשקה נפשו להיקבר בקבר ישראל. הוא שלח לי מסמך של צוואה שבו הוא מודיע על ויתור מראש בקבורה של הבנטיה, ורצונו ובקשתו להיקבר בקבר ישראל, ובקשתו שטוחה לפניי שאדאג למימוש הצוואה. עמדתו נבון, ולא ידעתי מה לעשות, שהרי הלכה היא שאין קוברין עכו"ם אצל ישראל, וברור שלא מצאתי שום צד להקל בדבר. אך מאידך גיסא עומד כאן חסיד אומות העולם, ומבקש בקשה... נכנסתי אל רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל והצעתי בפניו את הדברים. פשוט וברור שלמרות שתוארתי בפני הרב אלישיב את חסידותו של הגוי הלה, ועד כמה סייע ליהודים, פסק ואמר שאין כל היתר לקבורו אצל יהודים, אבל - הוסיף הרב אלישיב - תסביר לי שאין זה מחמת שנאה, אלא ממניעים הלכתיים גרידא. וכך עשיתי. הגוי הבין את הדברים, ואמר שדוקא משום שהוא מעריך מאוד את היהדות, הוא מבין שיש דברים שאי אפשר לשנות בה. והנה, לאחר זמן הוא מתקשר אליי שנית, ובפיו הצעה. 'כיון שאי אפשר לקבור אותי ליד יהודים, יש לי רעיון, אמר. 'אני אצווה לשרוף את גופי לאחר שאמות, ויצרת את אפרי בתוך צלוחית, ואולי את זה כן יהיה מותר לקבור ליד יהודים, והיה זה שכרי... נישנתי שוב אל הרב אלישיב, שחיך ואמר שאין מה לעשות, וגם באופן זה אי אפשר לקבורו בקבר ישראל. התקשרתי אל הכומר, ומסרתי לו את הדברים כהווייתם, והבטתי בפניו את צערי על כך שעצה זו עדיין לא מהווה פתרון, ואי אפשר למלא את בקשתו. עד כאן הסיפור כפי שהתרחש במציאות. התעוררות גדולה היתה לי מהסיפור הנ"ל, אומר הת"ח הירושלמי, עד כמה עלינו להודות ולהלל, שאנחנו יהודים-סנהגה הגוי ההוא, למרות היותו מחסידי אומות העולם, בכל זאת אין לו בשום אופן הזכות אפילו להיקבר בקבר ישראל, ואפילו בתור אפר. ואילו אנחנו, בני אברהם יצחק ויעקב, זכינו אף 'לחיות' בקבר ישראל כל ימינו! התגדלנו בבתי המדרשות, על ברכי התלמידי חכמים, והעשרנו את נפשנו בתורה ובידאה. כמה מאושרים אנחנו על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו, שקרבנו לפני הר סיני. (ברכי נפשי)

ועל הכל...

"פרפראות"

שח רבי שלום שבדרון זצ"ל: "י" יהודי פלוני אלמוני פגש בי ברחוב וקרא: 'ר' שלום, עשר שנים אני זוכר מידי שבת את הדרשה שלך'. אה, אה, מעניין מאד" התפעלתי, "נו, מה אמרתי אז בדרשה, שכל כך חרוט בלבך?". אמרת ווארט יפה, וסיימת בהצדקה: הווארט כל כך טוב ויפה, ממש כמו מים קרים על נפש עיפה, והוספת בלישה: 'וכמו יהודי השוטה כוס סודה אחרי החמץ בשבת, כמה זה מועיל לו...!', ומאז, ר' שלום אינני שוכח את הדרשה, כי מידי שבת אני שותה כוס סודה קר אחרי הטשולנט... (להגיד)

"ענין של טעם"

טעם שקוראים בשם "לוח" לחשבון השנים וראש חודש ומולדות וקביעות, לפי שבימים הראשונים טרם שנתפשט הדפוס בעולם היו קובעים חשבון הקביעות והמולדות וכו' על לוח גדול של קלף, והיה תלוי על כותל בית הכנסת ולכן ידעו רבים מתי חל ראש חודש ויום טוב וכדומה, ומאז ועד עתה נשאר השם הזה. (ספר מטעמים החדש)

"מפי כתכם"

מקובלנו מרבנותינו שעיקר ההצלחה בלימוד תלוי בהרצאות "רציפות" אין הכוונה לא ליצאת ל"בינה-הומנים". מנוחה, או כל פעולה אחרת שתכליתה לנוח או להתאוויר כדי שיוכל הלומד לשוב לתלמודו ביתר שאת וביתר עוז, הן פעולות חשוכות ומותרות לכתחילה. כמו כן אין הכוונה למי שמפסיק מלימודו לצורך הכרחי [נעניי הבית וכיוצא ב]. עיקר כוונתנו היא להרגשה שרבים מרגישים שב"בינה-הומנים" יהודי דומה למת - נעשה פטור מן המצוות... כל עלייתנו בתורה וידאת שמים כביכול אינה מחייבת מתשעה באב ואילך... לאמיתו של דבר, הגילוי האמיתי למדרגת האדם היא הרגשתו והנהגתו כאשר הוא נמצא מחוץ למסגרת. דווקא אז מתגלית מציאותו האמיתית. המושג 'בינה-הומנים' אינו דבר מוחלט. ישנם אנשים שכשמגיע פסח - זהו "בינה-הומנים". יש אחרים שכל ערב כשהם מגיעים הביתה זהו "בינה-הומנים". ישנם כאלו שהפסקת הצהרים עבורם היא "בינה-הומנים" ישנם גם כאלה שאפילו יציאה קלה מבית המדרש היא אצלם בבחינת "בינה-הומנים" הפסקה מרציפות הלימוד... הרציפות היא המציאות של תלמוד תורה! מי שלא קונה קנין זה, חסר לו בעצם הקנין של מצות תלמוד תורה! "וכמו שכשחילוני שואל, איך אפשר לשמור שבת? התשובה היא - 'תשבור את עצמך, תתנהג כיהודי תקופה מסוימת ותראה איך מצליחים לשמור שבת'! כך כששואל אדם: איך אפשר ללמוד ברציפות 10 שעות? התשובה היא: 'נכון, עבורך דבר זה הוא למעלה מהמציאות, כי עדיין לא קנית קנין זה! אתה מסוגל ללמוד נניח רבע שעה לאחר מכן לשבת בנחת ולשמוע איה 'יורט', אך לימוד ברציפות הוא קנין שכדי לקנותו נדרשות שעות רבות של רציפות בלימוד! כידוע, 'לחזון איש' היתר, 'דעת-תורה' מנין הוא זכה לה? - רבי אהרן קוטלר זצ"ל גילה לנו את הסוד: הן כבר מקובלנו מהגר"א שהרצאה לזכות לדעת-תורה - ליטול עצה מן התורה - לימד כמה שעות ברציפות עד שהלימוד נעשה 'לשמה', ואז המחשבה הראשונה שעולה בדעתו היא דעת-תורה. ומאחר ו'חזון איש' תמיד למד תורה לשמה וברציפות, ממילא כל מה שהוא אמר היה 'דעת-תורה! הלימוד הרצוף בכוחו לחולל מהפכה עצומה בתוך האדם. עלינו להשתדל, אפוא, ללמוד ברציפות ובהתמדה כפי יכולתנו, והשי"ת יהיה בעזרתו (רבי שמשון פנקס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן שישארכו להוסיף בברכת המזון "רצה והחליצנו" אפילו לא בשבת?

תשובה: אם התחילו את הסעודה בשבת והסעודה נמשכה לאחר צאת השבת אפילו זמן רב, עדין אומרים "רצה והחליצנו" כיון שהולכים לפי התחלת הסעודה, והיא היתה בשבת. (שו"ע סימן קפ"ח סעיף י"ב וב"ב שם)

מפתחמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

החוכמה לנשמה, כמאכל לגוף (אבן עזרא)
מי שאינו נשמר מן הרכילות, לא יזהר בהסתרת סוד. (רבינו יונה)
אם תזכור את בוראך בשלוותך. תמצאנו בעת צרתך. (דרכי החיים)

אור האמונה

פרשת ואתחנן

שבת קודש ♦ טז' אב, תשע"ט

גיליון מס. 695

ספרי

כל מטרתנו בהפצת העלון היא זיכוי הרבים.

קחו חלק בהפצה ותזכו למתנות הנפלאות
שמבטיחים חכמנו זכרונם לברכה:

"כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו"
(פרקי אבות)

"כל המזכה לאחרים, אותה הזכות עומדת לו
ואינה סרה ממנו" (הזוהר הקדוש)

מותר להדפיס, לצלם, לשכפל ולהפיץ את
העלון כנאמר: "אין חפץ ה' כי אם במי
שמזכה את הבריות" (חסד לאברהם)

"וְאַתְּחַנֵּן אֶל ה' בָּעֵת הַהוּא לְאִמֹר" (ג,כג)

כשיהודי מתפלל בלשון תחנונים הוא מעורר את המידה המופלאה של "חנון" שאין מעצור על ידה להושיע אף אם חלילה רבו המקטרגים. מהי תפילה בתחנונים?
"כרש בפתח אני בצדק אחזה פניך", אני בא לפניך כעני המבקש צדקה. (באר משה)

ההורה, זה לא באמת לחשוב על טובותיו של הילד. זה נכון לא רק לגבי ילדים, זה
אתה עם עצמך, ועם אשתך, עם חברים ועם שכנים, עם כל אחד. להגיד מילים
טובות, להתפעל מהטוב שאתה רואה אצל השני, ככה אתה משמח אותו, ככה
נפתח לו הלב.

אם אדם מתחבר לאבא שבשמים ורואה כמה זה מתוק וכמה זה נפלא, אז
עכשיו עשיתי שטות כזאת ועכשיו לא הצלחתי עם הילדים ועכשיו לא הצלחתי
עם הבן זוג, עכשיו לא הצלחתי עם התפילה אבל הנה הנה, הנה, כמה אני אוהב
את ה', כמה אני אוהב את הקדושה, כמה אני אוהב את הרגעים הנפלאים
האלה, הרי זה בתוכי, זה נמצא בי, אפילו שזה מאוד מאוד רגעים קטנים, אבל
אם אני אוהב את זה, אם אנחנו אוהבים את זה, אנחנו מפסיקים לאהוב
דברים אחרים. לאהוב זה אחד. אי אפשר להיות מחובר לנקודה המתוקה
המתוקה הזאת ובו בזמן לאהוב את זה ולאהוב את זה ופה אין לי ופה קיפחו
אותי. אדם מתחבר לרגעים האלה שהוא מחובר עם האמת, הוא מרגיש כמה
זה טוב לו באותו רגע, וכל היום כולו כשהוא בתוך התורה ובוהו, הוא זוכר את
הרגעי אהבה האלה והוא שמח.

להוריד ללב אפשר גם עם דברים קטנים. אדם, עם איזו מחשבה אחת טובה,
עם איזה לימוד כף זכות, עם איזה כעס שהוא מנסה לבטל אותו, עם איזה
מילה טובה שהוא אומר לחבר, עם איזה התפעלות שהוא מתפעל מאשתו, עם
איזה ויתור שהוא הצליח לוותר, הוא יכול להגיע להתרוממות הנפש.

אין עוד מורידים מהמוח אל הלב? ע"י הדיבור. אין לך עוד דבר שמקשר
ומייחד את האדם עם בוראו כמו הדיבור. הדיבור מסוגל לברוא מציאות חדשה
לגמרי, מציאות של קירבת ה'. תיכף ומיד כשאתם פותח פיו לדבר עם ה', נדלק
אצלו ניצוץ אור נשמתו והוא מקבל חיות חדשה.

דיבור זה תפילה והתפילה שהיא הכי קרובה לבורא עולם היא תפילה בלשון

"וְיָדַעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל לִבְכֶּךָ" (ד,לט)

צריך לחבר את המוח אל הלב. להכניס הרבה לב לחיים שלנו. לב זה חבור,
לב זה אהבה, לב זה שמחה, לב זה משהו עליון.

רבינו אומר שמי שיש לו לב, אז אין אצלו בכלל עניין של מקום, כי אם יש
לך לב, אז בכל מקום בעולם אתה מחובר, כי הלב הוא מעל המקום. לב זה
התענוג הזה שאתה מחובר אל ה', שאתה אוהב את ה' ואתה יודע שגם ה'
אוהב אותך. וגם אם אין לך את זה עדיין, לפחות שיכאב לך. כשאתם מרגיש
שהוא רחוק, שהוא נפרד מה', הדקירה הזו בלב על זה שהוא כל כך רחוק, זה
בעצמו מקרב אותו. הגעגועים האלה זה הקירבה הכי גדולה. אדם עובר עבירה
ח"ו, הוא נופל לאיזה תאוה, או מידה רעה, מבקש סליחה וממשיך הלאה, זה
חיצוני. זה רק כדי שלא תיפגע בו מידת הדין. כי הוא יודע שיש דין בעולם. צריך
לעשות תשובה עם לב, צריך לבכות, ה' אני לא רוצה את זה, ה' מה יהיה איתי,
ה' תרחם עלי.

את הלב שלכם אני רוצה. את הפנימיות, את החמימות לדבר מצוה, את
השמחה של מצוה. התרגלתם לחושך, אתם כבר לא מבקשים את האור.
הקב"ה רוצה שנשתף את הלב עם מה שאנחנו מוציאים מהפה. כשמשבח את
הבורא ישבח עם כל הלב, כשמבקש איזה בקשה, יבקש אותה עם כל הלב. הרי
ה' נמצא איתך, והוא מקשיב לכל תפילותיך, לכל דיבוריך.

הלב שלנו מנותק. כל אחד שקוע בעצמו. כדי להרגיש את הצער של השני
צריך לעצור לרגע, להתבונן, לדמיין מה עובר עליו, מה עובר על משפחה שברגע
אחד נהפך עליה עולמה. אם נעצור, נתבונן, ננסה לדמיין, לא שייך שהלב ישאר
רדום. צריך להכניס הרבה לב לחיים שלנו. הרבה אהבה, הרבה עידוד ותמיכה.
ילד צריך לשמוע הרבה: אתה ילד מוצלח. לשבח אותו, אבל על דברים נכונים,
ילדים תופסים מהר את הזיוף. צעקות זה יותר לשחרר את הכעס מלבנו של

תחינה. "ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני ה' קרובים אל ה' אלוהינו" (מלכים א, ח). תפילה בתחנונים, כתינוק הבוכה לפני אביו שימלא מחסורו, שום דבר לא מגיע לי. הכל זה מתנת חנים.

תפילותיו של משה רבינו למען יזכה להיכנס לא"י מצטרפות לכדי חמש מאות וחמש עשרה כמנין "ואתחנן" ולמרות כמיהתו העזה, ותחנוניו הבלתי נלאים, בכל זאת נדחית תפילתו ונסתמים שערי שמים בפני תחינתו. אלא שמשו רבינו ע"ה רצה את התפילה. "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור". שביקש להמשיך לאמור, לא לאבד לרגע את האמונה בהש"ת שהוא שומע תפילת כל פה ומצפה ומתגעגע בתשוקה עזה לתפילתו של כל יהודי. זוהי הזכייה האמיתית. זוהי הישועה הכי גדולה. שאנחנו לא מפסיקים לאמור. תתפלל כמה שאתה יכול. גם אם יש לך דקה, תרים את הראש ותתחנן. העיקר להיות בקשר עם ה'. כל תפילה חשובה. אפילו בתפילה קצרה אתה יכול לפעול ישועות. רק תתפלל.

"וביקשתם משם את ה' אלוהין ומצאת" (ד, כט). משם דווקא, מהמקום שאתה נמצא בו ומכל מה שעובר עליך, רק לא לפול למקומות המסוכנים האלה של עצבות, של כעס, של יאוש, של ויתור והרמת ידיים, של האשמה עצמית. ומצאת. גם אם הישועה מתמהמהת, אתה תמצא מזרז לנפשו, כי החיפוש והבקשה, הרצון והתשוקה, הכיסופים והערגה, התחנונים הבלתי פוסקים האלה, הם הכוח שמרפא את הנפש, שמשלים את החסרון, שמקרב את האדם לבורא.

"וידעת היום והשבות אל לבבך" (ד, לט) לא מספיק לדעת, צריך להוריד אל הלב. לחבר את המוח עם הלב. יהודי צריך כל הזמן לרצות את הקב"ה. כל הזמן להתגעגע. צריך לאהוב את הדבר הנצחי, לא את הדברים הזמניים. כשאדם רואה שכל התאוות הן רגעיות, הוא שואל את עצמו, מה, אני רודף אחרי זה? אחרי מה אני רץ? צריך לחפש את הפנימיות של הדברים. מה זה פנימיות? זה געגועים לה'. געגועים זה העיקר. העיקר שהלב יבער לה'. "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" (ד, כט) רבונו של עולם אני רוצה רק אותך! לא מעניין אותי העולם הזה בכלל! רק אותך אני רוצה! כשאדם רוצה את ה', אז הוא נותן לה' את הלב שלו, את האהבה שלו, את החשק שלו, את הכסופים שלו, את כל הטוב שלו.

כשאדם רודף אחרי התאוות, אז הוא נותן את הלב להסטרא אחרא ח"ו, ואז הוא נשאר ריק, בלי לב, בלי רצון, בלי חשק, אין לו כוח להתפלל, אין לו כוח להתבודד, את החיים שלו הוא נתן להסטרא אחרא ח"ו.

כשאדם רוצה את ה' וקורה שהוא נכשל בעבירה, הוא מיד זועק לה', מתחנן לה', אותך ה' אני רוצה, לא רוצה את העבירה, תסלח לי, תרחם עלי, לא רוצה את הגיהנום הזה, רוצה את הגן עדן שלך! רוצה רק אותך לאהוב! להתאוות רק אליך! שאני אהיה כולי געגועים אליך! כסופים אליך! הרצון הוא תמיד חופשי, הרצון תמיד בידך, לכן גם כשאני לא יכול להתגבר על התאוה שלך, לרצות להתגבר אתה תמיד יכול. שום דבר לא יכול למנוע אותך מלרצות. ולפי הרצון שלך, ככה ה' יתברך דן אותך. אם לא תעזוב את הרצון, בדואי תגיע, כי בדרך שאדם רוצה מוליכים אותו.

צריך להחדיר את האמונה ללב. "אתה הראתה לדעת כי ה' הוא האלוהים אין עוד מלבדו" (ד, לה). אתה ראית! זה לא שמיעה, זה ראייה! זאת התגלות שלא היתה לאף עם בעולם! אז איך אתה יכול עוד להתבלבל ולחשוב שיש כאן עוד משהו חוץ ממני?! אדם חייב להחדיר לו עמוק בלב את ההכרה שאין עוד מלבדו. גם כשהוא מקבל פרנסה או כל הטבה אחרת, הוא מקבל אותה רק ממנו יתברך. צריך להכיר טובה לכל אדם שמיטיב אתנו, אך לזכור את האמת לאמיתיה, שהכל ה' נותן לנו. אי אפשר לחיות בלי אמונה. כי כל כך קשה להבין

מה שקורה אתנו בעולם הזה. כל כך קשה להבין משהו בחשבוניות של הקב"ה, שבלי אמונה נופלים מהר לקושיות, לטענות, לכעסים. אדם יש לו הסתכלות לא נכונה ואז זה גורם לו שהוא כועס על ה'. "איולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו". מה, על ה' אני כועס? לא, אני כועס עליו, על השני, על השלישי, אבל זה בכלל לא הם, זה הכל ה', אתה חושב שאתה כועס עליהם אבל אתה כועס על ה', כי ה' מנהל פה את העולם.

אדם כל הזמן מתלונן, כואב לי פה וכואב לי שם, וחסר לי זה ואין לי זה. מי אמר שצריך להיות לך זה? אולי נבראת ככה שבכלל זה לא יהיה לך? יש אנשים שהם חושבים שהם צריכים ללכת למקום מסוים, להתקבל למקום מסוים, והם לא צריכים ללכת לשם, הם צריכים להיות כאן, במקום הזה, ולא שם. אבל הם רוצים ללכת לשם, למקום שלא מקבלים אותם. מי אמר שזה הנכון? תבקש מה', תמלמל, כל הזמן תמלמל, לתפילה קצרה יכול להיות כוח עצום, אם כל הזמן תמלמל, ה' כבר יראה לך מה נכון בשבילך. הוא יוביל אותך למקום שלך.

אדם צריך כל הזמן להגדיל את דעתו שאין שום דבר חוץ מה'. אם האדם יזכור 24 שעות ביממה שאין עוד מלבדו, אז נגמרו היסורים שלו. צריך להבין את זה במוח אך אם לא הורדת את זה ללב אז יש לזה מעט מאד ערך. אם זה רק תאוריה זה גם נפלא אך לא כמו שזה יורד אל הלב.

התפקיד של האדם בעולם הזה הוא להרבות בתפילה, זאת אומרת להיות מחובר עם ה' יתברך עשרים וארבע שעות ביממה, ועל כל צעד ושעל להודות לבורא. ולהתפלל ולבקש את עזרתו. "ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כולכם היום" (ד, ט). רק זה נקרא חיים. כשזוכים להיות דבקים בה'.

כל העבודה של האדם בעולם הזה, זה לברוח ממחשבה רעה למחשבה טובה, נופלים, מתחילים עוד פעם. "לרגעים תבחנו". כל התשובה היא לחשוב מחשבות טובות. לחשוב על ה', על הבן זוג, על הילדים, על ההורים. על השכנים, איך אני יכול לשמח את כולם, איך אני יכול לעשות נחת רוח לה'. כל פעם שהופכים מחשבה רעה למחשבה טובה, כל פעם שמצליחים לנתק את עצמנו ממחשבה רעה, מושכים אלינו שפע. בקדושה, האדם רוצה שיהיה לכולם טוב ולא יחסר לאף אחד שום דבר. אבל מחוץ לקדושה, כל אחד רוצה רק לעצמו, את ההצלחה ואת ההנאה. נחמו נחמו עמי זה לא רק תתנחמו, זה נחמו אחד את השני. אתם באמת אוהבים אותי? אז קודם כל אני רוצה מכם שתאהבו את החברים שלכם. בוא נראה אותכם בנסינות הפשוטים, לפני שאתם מגיעים למדרגות. אתה רוצה השגות? אתה צריך כלי בשביל להשיג השגות. מה זה הכלים? הכלים זה הלב. אתה צריך לב. ואת זה אתה לא יכול לקבל לבד, רק עם החברים שלך.

הדלק של הנשמה זה מילה טובה של הערכה, של עידוד, של הכרת הטוב. צריך להתחנן לפני ה' שזכך להגיד הרבה מילים טובות, כי מי שנמנע מלתדלק את הזולת, מונע ממנו שמחה, מונע ממנו חיים.

אדם צריך להתפלל כל יום: 'רבונו של עולם, אני רוצה לעבור את החיים האלה בלי לפגוע בשום בריה, אפילו מי שפגע בי, אני לא אפגע בו ולא אצער אותו, אדרבא, אסלח ואמחל לו'. הצרה הכי גדולה שלנו שאנחנו לא יכולים לחייך לאנשים. שאנחנו מקפידים. האדם יודע מה האמת. הוא יודע שצריך להיות סלחן, וטוב לב, ולהאיר פנים, ולוותר, אך הוא לא יכול לזכות לאמת הזאת.

כל העניין שלנו בחיים זה לבנות בלב משכן להשאת השכינה. כשזוכים לרגעים האלה שבהם כבוד השם שורה על האדם, הנפש מתמלאת אז בחיות ונעימות מופלאה ומבינים אז שעבור המטרה הזו ממש נברא העולם. ממש כמו בסיפור הבא.

לפגישת סגירה, דיברתי איתם. אמרתי לאבא שאני מבין כי המצב כבר לא כמו שהיה ואני באמת אבין אם ייתן לי לנדוד למקום רחוק יותר. הם בכל זאת קנו לי ולאשתי דירה נחמדה בירושלים שאמנם הייתה זקוקה לשיפוץ רציני, אבל היינו מרוצים.

חודשיים אחדים אחרי החתונה זה הפך לעבודה. אבי נכנס לקשיים כלכליים גדולים, מסתבר שההשקעות שלו כשלו בזו אחר זו, ומאדם אמיד הוא הפך לבעל חוב. מטבע הדברים, גם הגמ"ח הלוואות צמצם מאד את פעילותו, הגמ"ח היה משהו שאבא מסר עליו את נפשו, והמצב שבו הוא צריך לומר לאנשים "אין כסף בגמ"ח" שבר אותו עד מאד. באחד הימים נכנסתי לביתם, בדרך חזרה מהכולל, והפנים של אמא אמרו הכל. עוד לפני ששאלתי משהו, היא כבר התחילה לדבר וסיפרה שנגמר להם הכסף לגמרי, בשביל לחתן את התאומות שנשארו, הם צריכים לקחת חובות, היא סיפרה שניסתה לשכנע את אבא להתחייב קצת פחות, אבל אבא לא רצה לשמוע, הוא אמר שאם כבר לוקחים חובות, אז שיהיה עד הסוף. לא עבר זמן רב, וכבר הגיעו בשורות טובות, ברוך ה' גם התאומות מצאו את זיווגן, ואבא לקח חובות אדירים על עצמו. העיקר שהגשים את חלומי: כל ילדיו - בניו, בנותיו, חתניו וכלותיו, ועתה גם נכדיו שמספרם החל לגדול בקצב - היו כשתילי זיתים סביב לשולחנו בירושלים.

לאחר תקופה מהחתונה של התאומה האחרונה, אבא ואמא הגיעו למצב שלא עמדו בהחזרי החובות. אנחנו, הילדים, לא היינו מודעים לכך, והאמת שהיינו עסוקים בעצמנו. הבנק החליט לעקל את הדירה שאותה שיעבדו למשכנתאות וביום בהיר אחד הבית הגדול הבאמת גדול בכל קנה מידה נמכר. והם נדרשו לעזוב בתוך חודש ימים. בשלב זה כבר לא יכלו להסתיר זאת מפנינו. הם ביקשו לסייע להם לארוז את החפצים. אני זוכר זאת כאילו הדבר אירע היום, את הרגע שבו ראיתי את אבי החזק האמיד שתמיד נתן ונתן, חסר אונים, אורז את חפציו ועדיין אינו יודע לאן ילך.

הם ניסו למצוא בית בשכירות, אך דירות גדולות עלו הון שלא היה להם, ודירות קטנות... לזה לא יכלו להתרגל. "לפחות שיהיה לי מקום, שאוכל לארח את כל המשפחה", אמר אבא בעצב. יום אחד אמא חזרה הביתה עם חיוך מאופק ובזהירות אמרה לאבא שהיא ראתה דירה גדולה, חדשה וזולה. לא ייתכן שיש דירה כזו במחיר כזה. ואמא זרקה את הפצצה... הדירה לא בירושלים היא ביישוב המורחק חצי שעת נסיעה מירושלים. שתיקה השתררה, אבא היה המום ולפתע החל לבכות, הוא לא היה צריך לומר שום דבר. הבכי הזה ריחף באוויר זמן די ממושך, וכעת לא היה מנוס ממנו. הוא, שחלם כל חייו על בנים ובנות כשתילי זיתים סביבו: הוא שעמל והבטיח וקיים והוסיף וויתר ובלבד שיוכל להגשים את חלומי... והנה החלום מתפוצץ! הילדים סביב לשולחנו, אבל השולחן יהיה מיותר והוא ילך לגלות? זה היה כאב גדול מכדי שיוכל לשמור אותו בפנים. הוא התפרץ בבכי קורע לב. רוחו שחה. ואנחנו, לא ידענו דבר מכל זה. מסתבר שאמי החליטה שהיא אינה מוותרת. הם נכנסו לאחר מגדולי הדור, הציגו את השאלה וקיבלו את התשובה הנחרצת. בגשמיות, האשה מחליטה, פסק הרב. אבי יצא נסער, אבל אמונת חכמים בליבו. כבר באותו שבוע הם שכרו דירה ענקית בקריית ספר.

יום אחד הם פשוט עשו לנו "הפתעה". התקשור ואמרו כי מהיום ואילך נוכל להתארח אצלם מתי שרק נרצה, אבל לא בירושלים. התגובה שלנו הייתה הלם מוחלט. אם עד כה הדחקנו את המצב, כעת זה הגיע אלינו מול העיניים. זה היה הזוי לגמרי. ידענו שלא ייתכן מצב שבו כולנו חיים לנו בנוחות בירושלים, וההורים שדאגו לנו כל כך גלו למקום אחר תוך ניפוץ חלומם. זה גרם לכולנו לחוש אשמה נוראה. אני אישית חשתי שאיני יכול להמשיך את חיי כשדבר כזה מתרחש. מה שהגדיש את הסאה היה מסיבה חגיגית שערכו הורי בדירתם

גדלתי "עם כפית זהב בפה", כמו שאומרים, באחת השכונות המקסימות של ירושלים. אבי ואמי הם אנשים נפלאים שאהבו אותנו ונתנו לנו כל מה שהיינו צריכים, ויותר: אהבה, ביטחון ושוב אהבה. גדלנו בחממה של בית אוהב והתוצאות בהתאם. כולנו יצאנו כרצון הורינו. אבי היה שכיר ואמי הייתה תמיד עקרת בית. מבחינה כלכלית, המצב בבית היה תמיד מעל לממוצע. אף פעם לא חיטטנו להורינו ולא שאלנו "מניין הכסף?" אך עם הזמן הבנו שהכסף הגדול הגיע מירושות, והכסף הגדול יותר כנראה מהשקעות, ואכן, הורינו היו אנשים אמידים ואולי קצת יותר מזה. אבא, מעבר לעבודתו, הפעיל גמ"ח הלוואות פרטי מכספי המעשר של ההשקעות, גמ"ח שהיה בבת עינו. הוא השקיע בו הרבה זמן וכוחות.

מעבר לכך, חיינו כמו נסיכים. אמי הלבשה אותנו במיטב המחלצות, ומשולחן השבת לא נבצר שום מעדן העולה על שולחן מלכים. התרגלנו לחיים נוחים ומפנקים. כשהגיעו אחיותי הגדולות לפרקן, אבא חיפש חתנים מיוחדים שישבו וילמדו כל החיים. הוא ידע שכדי לאפשר לאורך כללמוד, צריך לדאוג לו לדירה ולכן שיוכל לשבת וללמוד ללא טרדות הפרנסה. המחיר לכך היה גבוה, אבל אבי שילם אותו במלואו. לאבא היה משפט שתמיד נהג לומר: "בנין כשתילי זיתים סביב לשולחן, אל תאמר בנין אלא גם בנותיך". לאבי היה חשוב שכל ילדיו יגורו קרוב אליו, ועל כך היה מוכן להוציא מהונו. גם אחיי היו בחורים מצוינים והיו מבוקשים מאד בשידוכים, אך אבי לא ניצל זאת, אלא הסתפק בחצי חצי בפרוייקט, ועל כך הוסיף מכספו סכומים גדולים כדי שיגורו בירושלים. נקל לשער שהמחונתנים לא רבו על כך... רצונו של אבא שכל המשפחה תגור בירושלים גם אחרי שהם יעזבו את הקן, היה ידוע ומפורסם. הוא היה מצהיר: "עוד תראו, כולכם תגורו לידינו. אם תרצו, כמובן". בהתחשב במצב הכלכלי זה היה נשמע מעשי בהחלט. לאט לאט ראינו שאבא לא רק נאה דורש, אלא גם נאה מקיים. כך נישאו אצילנו שני בנים ושתי בנות, ואז התארס אחי החמישי.

כשחזרו הביתה אחרי האירוסין, לא הצלחתי להירדם מרוב מחשבות, ותוך כדי שאני מתגלגל במיטה, אני שומע שאבא ואמא מדברים על קניית דירה. איני זוכר בדיוק את המילים, אבל זה היה משהו בסגנון הזה: "אתה רואה שאנחנו מתחילים לראות את הסוף של חשבון הבנק. אל תשכח שיש לנו לחתן עוד ארבעה ילדים. בקצב הזה לא יישאר לנו כלום. תחשוב גם על העתיד. בוא נתפשר על דירה זולה קרוב מאד לירושלים, יש פרויקטים חדשים במרחק חצי שעה או שעה נסיעה. מה רע? שמעתי את אבי עונה, קצר והחלטי: "כבר דיברנו על כך אלף פעם, הילדים לידנו. נקודה. חוץ מזה, מה הדיבורים האלה על מה יהיה? ברוך ה' יש לנו מספיק כסף וגם השקעות ברוך ה' מניבות, מדוע שאמנע מעצמי את החלום שכל ילדיי יהיו סביבי?"

אחי התחתן והתיישב בדירתו היפה והקרובה, ולאחר עיכוב קל וקצת מלחץ התארסה האחיות שמעליי. הייתי בן 21, ומכיוון שכבר הייתי בסוד העניין, אני היחיד שהרגשתי שאבא מתחיל קצת להילחץ. הבנתי שחשבון הבנק של ההורים שלי עבר דיאטה מסחררת והוא מתחיל להתרוקן. הפעם הוא נאלץ להתפשר על שכונה מרוחקת, אבל בכל זאת, בירושלים. תקופה מסוימת אחרי החתונה של אחותי החלו האחים, גם אלה הנשואים וגם התאומות שמתחתיי, לראות שינוי מסוים: שמנו לב שבשבתות אמא התחילה לספור מנות כדי שיהיה מדויק. הפטל נהיה אורח קבוע בשולחן השבת והחליף את המשקאות הקנויים. במשפחה התחילו התלחשויות וכולנו הבנו שאבא לא יוכל לממש עוד את חלומותיו שכל ילדיו יישארו בירושלים.

ואז הגיע התור שלי. נכנסתי עמוק עמוק לפנקסים של השדכניות, לא עבר הרבה זמן, ויותר מהר ממה שחשבתי מצאתי אותה. לפני שההורים נפגשו

השכורה בקרית ספר. כולם הגיעו וניסו לשדר עסקים כרגיל, אולי גם הצליחו, אבל אצלי זה פשוט לא עבד. ראיתי את אבי מוזג לכולנו פטל, זה עשה לי ממש רע.

שבוע לאחר מכן אספתי את אחי את אחיותי, ואת בני/בנות זוגם, ללא הילדים. לא הייתי צריך להסביר דבר, ומיד התחילו להעלות רעיונות מה לעשות. הכוון הכללי היה, שכל אחד מאתנו יפריש סכום חודשי שיספיק לשכירת דירה גדולה מאד בירושלים: דירה הדומה בגודלה לזו שבקרית ספר. מדובר בסכום של עשרת אלפים שקלים בכל חודש. מכך תבינו על איזה גודל של דירה מדובר. אבל לי היה רעיון אחר. מהפכני לגמרי.

"אני חושב", אמרתי, "שלהוציא מאה עשרים אלף שקל בשנה, כפול כמה עשרות שנים, יהיה בזבז משווע, בעיקר כשכולנו אברכים והכסף הזה הוא פחות או יותר קצבת הכולל שלנו. זה גם בלתי אפשרי וגם בזבז נורא". "אז מה אתה מציע?" הם שאלו. "שנמכור את הדירות היקרות בירושלים – ששווין לפחות שני מיליוני שקלים כל אחד – ונרכוש כולנו דירות בקרית ספר, עשיתי את החשבון וגיליתי שמדובר בחצי מחיר פחות או יותר. כל אחד יתרום שלוש מאות וחמישים אלף שקלים כדי לרכוש וילה בקרית ספר להורים, ועוד יישארו

לנו כמה מאות אלפי שקלים כדי שכל אחת מאתנו ישקיע אותו בתוספת משכנתא בדירה נוספת. כך גם נעשה צדק ונשיב להורינו טובה תחת טובה, וגם נוכל ללמוד בנחת מדמי השכירות של הדירה השנייה שנרכשו. זו לא הייתה החלטה פשוטה, לכמה אחים ובעיקר חתנים היה קשה לחשוב על עקירה מירושלים, אף שלא היה ויכוח שזה הדבר הנכון לעשות. אני מכרתי את דירתי ראשון ועברתי ליישוב המדובר, אחרי עשתה זאת אחותי, ואחריה שני אחיי. במהלך השנתיים וחצי עקרנו כל המשפחה ליישוב, רכשנו וילה גדולה ומפוארת להורינו בשווי דירה בירושלים. רובנו כבר השקענו ביחידת דיור נוספת, השניים האחרונים חשבו על כך. עשינו שינוי לא קל בכלל, אבל קשה לתאר מה הוא עשה למצפון שלנו, לתחושה שלנו, ואתה יודע מה? גם למצב הכלכלי שלנו. כמעט בכל שבת אנחנו באים לסלון הענק של הורינו לשולחן שבת, סועדים, מדברים דברי תורה, ושרים, כמו שרק משפחה עניקת ומאוחדת יכולה לעשות. ואני ממקומי מביט באבי ובאמי, רואה את האושר על פניהם, ויודע שהחלום שלהם - זה שחשבו שהתנפץ קם והיה למציאות - כולנו - בניהם, בנותיהם, חתניהם, כלותיהם, נכדיהם ונכדותיהם - כשתלי זיתים סביב לשולחנם!

(חיים ולדר, אנשים מספרים על עצמם 6)

תפילה

רבונו של עולם!

אני שוכח שאתה עושה הכל. שבלעדיך לא קורה שום דבר, תעזור לי.

אני מרים את היד כי אני רוצה לקחת משהו ושוכח שבעצם זה אתה אבא שהרמת לי את היד. וככה כמעט עם כל דבר.

אני כל כך רוצה לזכור שהכל הכל אתה עושה. מהדבר הכי קטן עד הדבר הכי גדול. אולי בזכות זה אני אפשרי להתנפח מההצלחות שלי כי אני אזכור שכל מה שיש לי זה ממך. שבלעדיך אני אפס.

ריבונו של עולם! אני שוכח שאתה כל יכול.

ששום דבר לא קשה לך, כי הרבה פעמים אני מתפלל, ומבקש, ומתחנן ממש, אבל בתוך ליבי אני לא כל כך מאמין שיהיה שנוי. שתהיה ישועה. כי כל כך הרבה שנים אני מתפלל ועובדה לא קרה כלום. אז נכון שה' הוא כול יכול אבל מה כבר ה' יעשה במצב הזה.

תעזור לי אבא לזכור שהכל אתה יכול, ושלכל דבר יש מכסה של תפילות וכל תפילה מקדמת את הישועה כי היא מקרבת אותנו אל התפילה האחרונה.

ריבונו של עולם! אני מוצא את עצמי נותן לך עצות איך להושיע אותי, בבקשה תעשה כך וכך כדי שתהיה ישועה. תעזור לי לזרוק לגמרי את

השכל ולהאמין שהישועה יכולה להגיע מהמקום הכי לא צפוי שבכלל לא חלמתי עליו.

תעזור לי אבא להגיד בקול רם את המילים האלה, שהשם כל יכול והוא יושיע אותי, שאין לי שום ספק שהוא יושיע אותי, כי ככה, כשאומרים בקול, אז גם הנפש שומעת.

ריבונו של עולם! תעזור לי להאמין שאתה יכול להושיע גם במצבים שנראים הכי בלתי אפשריים, גם אם הרופא אמר.

תעזור לי לזכור ולהפנים ולהתחזק בזה שהאמונה זה הכוח הכי גדול שיש בעולם, אפילו יותר מהתפילה, שבכוח האמונה והבטחון אפשר לזכות בהכול.

שמך שלום והבורח!
מנחם אזולאי

בכל נושא אישי - ניתן לפנות לכותב העלון בפקס: 02-6242148

בכל נושא אחר - ניתן לפנות לטלפון 050-4178148

העלון טעון גניזה

להורדת העלון: מאתר "אור האמונה" - ohraemuna.com

מאתר "לדעת" - <http://ladaat.info/gilyonot.aspx>

להצטרפות לרשימת התפוצה: r.m.azolai@gmail.com

פניני קדוש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

א ווארט אויף די פרשה

זכירת "יום" שבו ניתנה תורה - כדי לחזק האמונה בחכמי הדורות

רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך... יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב וגו' (דברים ד, י).

יש להבין מהו ענין זכירת "יום" אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב, הרי החיוב הוא לזכור את עצם נתינת התורה, ולא את היום שבו ניתנה התורה. ויש לומר, דהנה חז"ל אמרו (שבת פז, א) "הוסיף משה יום אחד מדעתו... והסכים הקב"ה עמו", ומכאן נשרשה האמונה ברב חילם וכוחם של חכמי ישראל לגזור ולבטל גזירות מדעתם, כמו שנאמר (שמות יט, ט) "וגם בך יאמינו לעולם".

על כך נצטוינו לזכור דייקא "יום" אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב, דהיינו, היום שנקבע על ידי משה רעיא מהימנא, והסכים הקב"ה על ידו, כדי לחקוק במוח ובלב את ה"ויאמינו בה" ובמשה עבדו" (שמות יד, לא), ואת כוחם הגדול של חכמי הדורות.

(סעודה ב' תשלז)

יציאת מצרים ושבית - מצילות את האדם מיאוש ומרה שחורה

וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' אלקיך משם... על כן צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת (דברים ה, יד).

בדברות הראשונות נאמר (שמות כ, יא), שהשבת היא זכר למעשה בראשית, ואילו כאן נאמר שהשבת היא זכר ליציאת מצרים. ויש להבין, בשלמא שבת היא זכר למעשה בראשית ניחא, שהשבת והמנוחה בשבת היא זכר לשביתות ומנוחת הבורא יתברך בשבת הראשונה, אבל מה הקשר והשייכות בין שמירת שבת לבין יציאת מצרים.

יש לומר, דהנה בני ישראל היו במצרים בשפלות המדרגה, בבחינת "ואת ערום ועריה" (יחזקאל טז, ז), ואף על פי כן הגביהם הקב"ה ביציאת מצרים משפלות מצבם עד רום המעלות. ובכך ניתן בהם כח ועוז שלא להתייאש אפילו במצב השפל ביותר, כי בסייעתא דשמיא ניתן להתרומם ולהתעלות מכל מצב.

על דרך זו, גם כשיהודי שקוע בששת ימי המעשה במצב שפל ונבזה, והוא טובע בבוץ וזוהמת החומר, בבוא יום השבת הקב"ה מעלה ומרומם אותו משפלות מצבו, ומזככו מכל אשמה ורשע, כאמרם ז"ל (שבת קיח, ב) "כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו".

ממילא יבואר היטב הפסוק: "וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' אלקיך משם", ומשם קבלת חיזוק ועידוד שלא להתייאש

אף במצב שפל ביותר, כי בכח השי"ת להעלותך מן הקצה אל הקצה, "על כן צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת", כי כל שבת ושבת תפיח בקרבך רוח חיים שלא ליפול למרה שחורה עקב פחיתות ערכך, כי גם אם אתה בתחתית המדרגה ("אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש") הקב"ה מעלה אותך בשבת קודש ומזכך אותך ומקרבך אליו ("מוחלין לו").

(סעודה ב' תשסט)



הצד השווה בין חמשה עשר באב ליום הכיפורים

אמר רבי שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים, שבהן בנות ישראל יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו (תענית פ"ד מ"ח).

בגמרא (בבא בתרא קכא, א): "בשלמא יום הכיפורים יום סליחה ומחילה... אלא חמשה עשר באב מאי היא", והובאו כמה דרכים ליישב ענין היום טוב הגדול של חמשה עשר באב.

ונראה לחדש, כי שאלת הגמרא "חמשה עשר באב מאי היא" נסובה דייקא על זמן שבית המקדש היה קיים, שאז צריך למצוא ביאורים על גודל מעלת היוםא דפגרא של ט"ו באב, אבל לאחר חורבן בית המקדש מובן בפשטות ענין היוםא דפגרא של ט"ו באב והקשר ההדוק בינו לבין יום הכיפורים.

דהנה יום הכיפורים הוא גמר עשרת ימי תשובה, שאז הקב"ה סולח ומוחל עוונותינו, ואין לך יום טוב גדול מיום סליחה ומחילה, כענין הבת קול היוצאת במוציא יום הכיפורים (קהלת ט, ז): "לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלקים את מעשיך" (טור או"ח סימן תרכד).

והנה בחדשי תמוז אב - שהם ימי דין - נחרב בית מקדשנו ותפארתנו מפני חטאינו ופשעינו, ובד בבד באותו זמן נתעוררו רחמי הקב"ה על ישראל ופקד אותם במחילה סליחה וכפרה, כמו שמצינו בגמרא (יומא נד, ב) שבשעת החורבן היו הכרובים מעורים (דבוקים ומחוברים) זה בזה (המורה על חיבה יתירה וקירבה נעלית בין ישראל לקונם) ("אגרא דכלה" פר' פקודי ד"ה וירכסו). ריצינו זה חוזר ומתעורר בכל שנה ושנה בימי דין אלו ("שם משמואל" פר' במדבר תרעה), וסיום ימי דין אלו הוא בחמשה עשר באב (ראה "מאור ושמש" רמזי ט"ו באב: "תמוז וחצי אב הוא עת התגברות הדין"), ונמצא שהריצוי והפיס - המתעוררים בימים אלו - נמשכים עד חמשה עשר באב.

לכן "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים", ששניהם הם ימי שמחה גבוהים ונשגבים, מחמת "שבהן בנות ישראל יוצאות בכלי לבן" הרומזים למחילה סליחה וכפרה - כדכתיב (ישעי' א, יח) "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו" - המתעוררים בימים אלו. ונרמז "בכלי לבן שאולין", שגם אלו שלא שבו בתשובה בימים אלו, זוכים לסליחה וכפרה בתורת שאלה על סמך התשובה שישוּבו בעתיד.

(סעודה ג' תשסא)

תכלית יציאת מצרים מתן תורה והכניסה לארץ ישראל כדי לחקוק אמונה תמה בקרב בני א-ל חי

כי שאל נא לימים ראשונים... השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי (מתן תורה). או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באותות ובמופתים וגו' ככל אשר עשה לכם ה' אלקיכם במצרים לעיניך (יציאת מצרים). אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו... להוריש גוים גדולים ועצומים ממך מפניך להביאך לתת לך את ארצם נחלה כיום הזה (כניסה לארץ ישראל). וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (דברים ז, לב - לט).

בפסוקים אלו יש לדייק שני דיוקים: א. מדוע הקדים מתן תורה ("השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש" וגו') ליציאת מצרים ("הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי" וגו'), הרי קודם יצאו בני ישראל ממצרים ואחר כך קבלו את התורה. ב. מדוע כפלה התורה לכתוב "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו", ושוב שנית "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים... אין עוד". ידועים דברי הרמב"ן (סוף פר' בא): "מן הניסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דבריו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם". דהיינו, תכלית הבריאה ותכלית העבודה היא "שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו", והדרך להגיע לתכלית זו היא על ידי הניסים הגדולים המפורסמים שעל ידם זוכים להגיע לאמונה תמה וברה "בכל דבריו ומקרינו שכולם נסים". והנה בחירת בני ישראל לממלכת כהנים וגוי קדוש נמשך מיציאת מצרים, דרך מתן תורה, ועד לכניסתם לארץ ישראל, וכל אלו העצימו את אמונתם של בני א-ל חי בהשי"ת. הבה נתבונן בשלושה המאורעות האלו:

יציאת מצרים

א. כאשר שלח הקב"ה את עשרת המכות על מצרים, היה מקום לומר שסיבת המכות אינה בדווקא לצורך השרשת האמונה, אלא כדי להעניש את המצריים על שהצרו לישראל. אולם, הסיבה האמיתית למכות היא, כדי להשריש אמונה בקרב בני ישראל.

מתן תורה

ב. ואילו המחזה האלוני שראו בני ישראל עין בעין בשעת מתן תורה היה בהכרח כדי להשריש אמונה תמה בקרב בני א-ל חי.

כניסה לארץ ישראל

ג. לאחר שנות המדבר, כאשר הוריש הקב"ה את האומות מארץ ישראל למעלה מדרך הטבע, היה מקום לומר שהסיבה היא כדי לפנות מקום לישראל להתיישב בארצם, ולאו דווקא לצורך השרשת האמונה, ואולם, לאמתו של דבר היתה הכניעה האומות שלא כדרך הטבע כדי להעצים שוב את האמונה בקרב בני ישראל.

לאור זאת יובן הפלא ופלא סדר הפסוקים:

"השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי", דהיינו, בשעת מתן תורה זכו בני ישראל לשמוע קול אלקים מתוך האש, והרי ברור שמחזה אלוני זה נועד כדי להשריש את האמונה בקרבנו.

וממתן תורה נלמד, שגם ניסי יציאת מצרים - "הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באותות ובמופתים וגו' ככל אשר עשה לכם ה' אלקיכם במצרים לעיניך" - היו לתכלית ולמטרה זו כדי להשריש בקרבנו את האמונה "כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו".

וכשם שניסי יציאת מצרים ומתן תורה היו לתכלית זו, כך גם הניסים בעת הכניסה לארץ ישראל - "להוריש גוים גדולים ועצומים ממך מפניך להביאך לתת לך את ארצם נחלה כיום הזה" - יהיו עבור מטרה זו כדי לחקוק במוחנו ובלבבנו "כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד". המורם מן האמור:

א. תכלית העבודה ותכלית הבריאה היא האמונה בהשי"ת.

ב. המחזה האלוני בשעת מתן תורה נועד בבירור כדי להשריש אמונה בקרבנו.

ג. ממתן תורה נלמד, שגם ניסי יציאת מצרים לא היו כדי להעניש את הגוים אלא כדי לחקוק האמונה במוח ובלב "כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו".

ד. ממתן תורה ומיציאת מצרים נלמד, שגם הניסים שיארעו בעת הכניסה לארץ, לא יהיו כדי לפנות מקום לישראל, אלא כדי לחקוק האמונה במוח ובלב "כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד".

(קידושא רבה תשעא)

בעניני ביאת המשיח

עבודת הצדיקים לקרב ביאת המשיח

עבודת הציפיה לגאולה של הרה"ק ה"ישמח משה" זי"ע היתה מן המפורסמות. הוא היה רגיל לומר: "פליאה נשגבה היא בעיני על רבותינו הצדיקים הקדושים שנשמתם בגן עדן עליון, מדוע ולמה ישתקו ולא ירעישו כל העולמות להביא לימות המשיח. אלא, כפי הנראה הושיבו אותם בעולם התענוג העליון, ומרוב תענוג שכחו מענין זה, וחושבים כי בודאי משיח כבר בא". והוסיף מיד: "אם ירצו לעשות לי כזאת, לא אתן להטעותי ולא אטוש את עמי".

לימים, לאחר שנסתלק רבינו בגזי מרומים, עלה פעם נכדו הרה"ק בעל "ייטב לב" זי"ע על ציון קדשו, ואמר: "זיידע, הלא הבטחת שלא תשכח להשתדל בשמי מרום להביא את הגאולה".

הוסיף הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע:

ה"ישמח משה" אכן לא רצה להכנס לגן עדן. אולם, בעמדו בחוץ שמע אחד מזמר בכנור באופן ערב ביותר, ושאל למקור השירה, וענו לו, שהוא יכול להכנס לראות בעיניו את המשורר, והוא נכנס 'בטעות' לגן עדן, וראה את דוד המלך מעוטר בכתר משורר עם כנורו, וכיון שכבר נכנס לגן עדן נשאר בפנים. (מוצאי יז בתמוז תשל"ט)

ביאת המשיח מתוך רחמים וחסדים

פעם חלה בנו הגדול של כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, הרה"ק רבי אלעזר רוקח זצ"ל, והיה נהוג בבית מרן זי"ע, שאם חלה אחד מבניו היו מכניסים אותו לשכב בחדרו. בשעת לילה מאוחרת, שרר חושך בחדר, ורק אור של נר קטן הבלח באפילה. באמצע הלילה הבחין רבי אלעזר שאביו מפסיק מלימודו, וקם מעל שולחנו, נוטל את הנר בידו ומתקרב למיטתו. הבין רבי אלעזר שמרן מתכוון לבדוק אם הוא נרדם, ועצם את עיניו כדי שיהא נראה כישן. כאשר ראה מרן זי"ע שהוא ישן, שב למקומו והמשיך ללמוד.

לאחר זמן מה נפתחה הדלת, ואל החדר נכנס אדם גבוה מאוד, ניגש אל מרן זי"ע - שנשאר ישוב על מקומו - ולחש דבר מה על אזנו, מרן השיב לו, וכך דנו והתווכחו ביניהם כמה דקות, עד שחרה אפו של האיש, והוא עזב את החדר בטריקת דלת.

נבעת רבי אלעזר מן המחזה, ומרוב צער החמיר מצבו והתדרדר. כאשר ראו כעבור כמה ימים שאינו מחלים, הבהילו את הרופא למיטתו, אך הרופא קבע שהסבל אינו מחמת חולי הגוף אלא בשל צער נפשי עמוק. ניגשה אמו - הרבנית מרת מלכה ע"ה - והשפיעה עליו שיספר לה מה מעיק עליו וגורם לו לצער גדול כל כך. סיפר לה רבי אלעזר את אשר ראו עיניו באותו לילה, ואשר מכך נבהל כל כך וירא לפנשו.

נכנסה הרבנית ע"ה אל מרן מהר"ש זי"ע, וסיפרה את אשר שמעה מפי בנה. השיב מרן וביאר את דבר המחזה: "היה זה הס"מ בעצמו, שבא להגיד לי כי עתה עת רצון לפניו ית' לביאת משיח צדקנו, ובשמים ממתינים רק שאני אסכים לכך, אבל עליו להודיעני שדם יהודי ישפך לרוב כדי להחיש את הגאולה לזמן זה".

"לא הסכמתי" - הפטיר מרן - "כי משיח צריך לבוא מתוך חסדים ורחמים. כשראה שאינו מצליח לשנות את דעתי, חרה אפו ועזב בטריקת דלת". (סעודה ב' פר' דברים תשנב)

כידוע, עם פרוץ המלחמה, נדד כ"ק מרן מהר"ש זי"ע עם כל משפחתו ורבים מחסידיו להונגריה, שם שהה עד שוך המלחמה. בדרכו להונגריה, בהיותם על הרכבת, מתוך בהלה נאבדה ילדה קטנה מחיק אמה, שדאגה ונבהלה מאוד, וכל הנוסעים סייעו למצוא אותה. כאשר מצאו את הילדה, בוכה ומבהלת, ניסתה אמה להרגיעה ואמרה לבתה: אל תדאגי, עוד מעט משיח בא...

מרן מהר"ש זי"ע, שישב בסמוך ושמע את דבריה, נענה ואמר לסובביו: "גייט'ס זאגט'ס פאר די נארישע יודענע, אז משיח וועט נישט קומען מתוך בהלה נאר מתוך נחת והרחבה"...

(סעודה ב' פר' דברים תשנב)

תודותינו וברכותינו לאלו שתורמו להוצאת הגיליון

לעילוי נשמת העסקן הדגול
הרה"ח ר' אברהם יהודה
ב"ר ישעיה עקיבא פיינר ז"ל

לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת חיה סאסא ע"ה בת הרה"ח ר' אברהם ז"ל
נפטרה י' סיון תשע"ט
אשת הרה"ח ר' יעקב נחום לאנג שליט"א

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' ברוך ב"ר אברהם מרדכי ז"ל
מרת ביילא בת הר"ר אהרן זאב ע"ה
שוורץ

{ אז נדברו }

פרשת ואתחנן תשע"ט | גליון מספר: 431 |

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (פינת דסלר מ' דרייפוס)
0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **בירושלים:**
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"גדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם... ואם אני לא רוצה...??

קיי"ל: חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם!!! וכידוע: לפי המהר"ל: כשכתוב "חייב אדם לומר" אין הכוונה שהוא באמת חייב... (זה לא כמו החייב או הפטור הרגיל שאנחנו מוצאים בהלכות...) אלא הכוונה היא: שאדם צריך לחייב את עצמו... כלומר: אדרבה... עקרונית אתה לא באמת חייב... ולכן חז"ל באים ומבקשים ממך... תתפוס יוזמה **וכן תחייב את עצמך... תחייב את עצמך** לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי... **תחייב את עצמך** לומר בשבילי נברא העולם... **כעת יש לי שאלה:** טוב... חז"ל ביקשו ממני שאני אלחש לעצמי שבשבילי נברא העולם... **רגע... ואם אני לא רוצה??** לא מתחשק לי לומר בשבילי נברא העולם?? לא מתחשק לי לקחת אחריות כל הזמן ולחיות כל החיים עם מצפון כבד שבשבילי נברא העולם והכל תלוי בי... **נו... האם אני חייב??** התשובה היא: **לא!! לא חייב!! לא רוצה?? לא צריך...** אז מה כן???

אין בעיה... אם אתה לא מעוניין שבשבילך נברא העולם... בקשתך התקבלה... אז באמת לא בשבילך נברא העולם... **אז בשביל מי כוון?** בשביל מי שכן מוכן לקחת אחריות ולומר שבשבילי נברא העולם... נו... ומה איתך?? אתה תהיה האבק שלו... הזנב שלו... הוא ישב בגן עדן ועטרתו בראשו... ואתה תהיה הקרמיקה שלו... הרמח"ל אומר בצורה ברורה: **שכל העולם נברא אלא בשביל האדם השלם בקדושת יוצרו!!!** כעת הברירה בידך: או שאתה בעצמך תהיה האדם השלם... או שתהיה הזנב שלו... הצוות שלו... האבק אדם שלו... זה כבר עניין שלך... או שאתה מחליט שבשבילך נברא העולם ואם ככה אני לוקח את העניינים בריצנות ומתחיל לקחת אחריות על התיקון השלם... או שאתה מחליט לוותר... ואז אתה נהיה זנב... ומשמש עוד אחד מתמונות הנוף המתחלפות שבאו לרענן את האדם השלם בקדושת יוצרו...

בפרשת השבוע אנחנו קוראים על אחת המצוות החמורות בתורה... מצוות הנחת תפילין... **מה העומק של מצות תפילין??** בפרשיות של התפילין כתוב: שמע ישראל!!! בלשון נוכח!!! בלשון יחיד! הקב"ה פונה אליך... אתה... כן אתה... אני פונה אליך... אתה זה שמניח כעת את התפילין על ראשך... הקב"ה פונה אליך בלשון נוכח ולוחש לך: שמע בני ישראל... **ה' אלוקינו ה' אחד!!** אני מזמין אותך להתייחד איתי!!! אבל אבא שבשמים... מי עוד מוזמן?? את מי אתה עוד מזמין יחד איתי לחדר יחוד?? **לא לא!!! אף אחד!! רק אותך!!! אתה ואתה ורק אתה!!!** בדיוק בשביל זה בקשתי ממך להניח תפילין **על הראש!!** כדי שתדע שאתה **קרקפתא!!!** אתה לא זנב... זנבות שייך שיהיו שנים... יש שני רגלים... שני ידים... אבל ראש?? **ראש יש רק אחד!!!** אני רוצה להעביר לך מסר ישיר שיעבור שייך לתוך הקרקפתא... שתדע שאתה קרקפתא! אתה ראש!! אתה יחיד! בשבילך לבדך בראתי את העולם ויש לי עסקים בלעדיים איתך!!! ולכן אני מזמין אותך **לבדך** לחדר יחוד להתאחד איתי!!!

תפילין זו הזמנה יומיומית שהקב"ה משגר לכל יהודי... מסר ישיר לתוך הראש!!! בני היקר: אתה ראש!! אתה קרקפתא!!! בשבילך נברא העולם!! קח את העניינים בריצנות...

אבל זכותו של יהודי לסרב באדיבות!!! ליהודי יש בחירה... והוא יכול לטעון לקב"ה בענוות חן... רבש"ע אני מוותר על הכבוד הגדול... אני לא מעוניין להיות קרקפתא... אין לי כוחות נפש להיות ראש ולקחת אחריות ולהיות רציני... **אני מוותר על ההזמנה!!!**

זכותך!!! אתה לא רוצה שבשבילך יברא העולם... אין בעיה... אז סו"ס העולם נברא בשביל משהו... אז בשביל מי?? בשביל הצדיקים... בשביל צדיק פלוני... צדיק אלמוני... נו... ומה אתה?? אני הזנב של הצדיק... אני האבק של הצדיק... **אין בעיה!!! בקשתך?? קבלתך...** ויום אחד אותו יהודי מגיע לשמים... ומתגלה שאין לו קרקפתא... אין לו ראש... מה העונש של מי שאין לו ראש?? **רוח מפזרתו תחת כפות רגלי הצדיקים!!!** לא!!! זה לא עונש!! זה עניין של בחירה... אתה בחרת לא להיות ראש... אתה בעצמך בחרת להיות אבק אדם שכל ההצדקה לקיומך זה שאתה צוות לאדם השלם... אז הנה... זה מה שתקבל גם בשמים... הצדיק ישב ועטרתו בראשו... זה מגיע לו ביושר!! כי הוא כן לקח אחריות והאמין שבשבילו נברא העולם... ואילו אתה תהיה האפר מפזר מתחת רגל... זה עונש?? לא!!! זה בחירה אישית שלך!!!

לפעמים יש אנשים ששואלים על הנכתב כאן... למה בגליון הזה כתוב כל הזמן שיהודי יכול לפעול לבד בתפילה... ויכול להגיע לבד למדרגות הכי גדולות?? מה... וכי אפשר להתעלם ממושגים מפורשים שכל העולם לא נברא אלא לצוות לצדיק?? וכל העולם לא נברא אלא לשרת את האדם השלם?? **מה התשובה?? הכל נכון!!!** ברור שבסופו של דבר הרבה מאוד יהודים פשוטים נשארים פה בעולם של תקן של זנב של הצדיק... רק דבר אחד אנחנו שוכחים: שיש לכל יהודי פשוט כזה את הבחירה האישית האם להיות הוא בעצמו צדיק או להישאר כל החיים שלו הזנב של הצדיק... לכל אחד יש בחירה האם לומר בשבילי נברא העולם או לכבד אחרים שיגידו את זה... ואני אהיה האבק אדם שלהם... (כמובן שבהתחלה כולם צריכים להתאבק בעפר החכמים אבל עם הפנים קדימה... לא בשביל להישאר אבק... בשביל להתקדם משם... בשביל שאני בעצמי אהיה צדיק... מי שחושב אחרת שירים את היד...) והקב"ה פונה אלי מידי בוקר דרך התפילין ואומר לי: שמע ישראל!!! אני רוצה שזה יהיה אתה!! אתה ראש!! בשבילך נברא העולם!! אל תכבד אחרים!!!

לראשונה:

ניתן לקנות את הספר "וימאן"

במכירה באזורי הקייט בצפון:

(הספר עוסק בהתחזקות ובהעצמה ונתינת כלים בנושאי קדושה ושמירת העיניים שצריכים תמיד חיזוק, ובפרט בימים אלו ש'שתפכנה אבני קודש' בראש כל חוצות) ---

לפניך רשימה חלקית שהתעדכנה עד כה:

רכסים:

ביהמ"ד דרכי דוב (שבת אחים) הורדים 9
בית הכנסת המרכזי היכל משה בני ביתך
ניתן להתקשר: 0548415410 או: 0527124662

חיפה:

שטיבלאך נדבורנא, רחוב מיכאל.
בית הכנסת תפארת ישראל רח' גאולה.
ניתן להתקשר: 0527683095 או 0527149369

צפת:

שטיבלאך ויזניץ 'מאור חיים'.
'עד עזרא ושלומית' (בית מרן) צה"ל 1
בית הכנסת 'חניכי הישיבות' צה"ל 4
בית הכנסת 'פאר הנצח' צה"ל 7
בית הכנסת 'אלקבץ'.
ניתן להתקשר: 0533127052 (משפחת סימן טוב) צה"ל 6 מינוס 5

עפולה:

בית הכנסת אוהל משה (מאחורי עליית הנוער) 6
ניתן להתקשר: 0527686876

טבריה:

השטיבלאך המרכזי בקרית שמואל, ר' וורנר.
בית הכנסת חניכי הישיבות שיכון ד'.
בית הכנסת נוף פוריה
ניתן להתקשר: יאיר חזן 0504163727

כרמיאל:

ביה"כ המרכזי 'כרם מיכאל' נתיב הלוטוס 11
ניתן להתקשר: 0527136165

נוף הגליל- הר יונה:

סופר ויזר- 054-8431731

ניתן לקנות גם בשאר מוקדי המכירה שברחבי הארץ.
לברור המוקד הקרוב אליך:
052-7683095

התשלום 15 !!! נא להשתדל לשלם במזומן!!!!

אופני התשלום משתנים ממקום למקום לפי העניין...
ישנם מקומות שנעשה אי"ה מאמץ להניח קופה לתשלום במזומן...
וישנם מקומות שהתשלום הוא דווקא בעמדות נדרים פלוס/קהילות...
או בטלפון: 0799-654321

דמדומי תשעה באב...

השנה קנתי לראשונה את הספר יוסיפון!! האחרונים כ"כ הרבה מסתמכים על המידע שכתוב בספר הזה... אפילו כתוב שמוות לקרא בו בתשעה באב... נו... הגיע הזמן לקנות אותו... קניתי... ומה אני אגיד לך... התאכזבתי מאוד מהספר הזה!!! לא יכולתי לקרא אותו... לא יכולתי לסבול את הסגנון שלו... כידוע: את הספר הזה כתב שבוי יהודי שהיה כביכול שבוי אצל חיל טיטוס וממילא הוא היה צריך ללחום לצידם... ומטבע הדברים הוא לא יכל לכתוב את מה שהוא באמת חושב... לכן כל הספר נכתב כאילו הוא מגיע מהצד של הרומאים... והוא מתאר שם את טיטוס כאילו הוא האיש הטוב והמושלם ביותר בעולם!!! אין לך מושג כמה כאב לטיטוס על דם יהודי שנשפך כמים... כמה טיטוס ניסה לנמנע את המלחמה... ובכלל... כל הסיבה שהוא הגיע לירושלים... זה רק בשביל לעזור ליהודים מהמלחמת אחים שפרצה ביניהם... בקיצור: תוך שעה כמעט... כמעט נהייתי גם אני "חסיד" של טיטוס!!! איזה נקיות הדעת... איזה טוב לב... עכשיו: אתה מבין לבד שאותו יהודי שכתב את זה... גם אם הוא כתב את זה מהשפה ולחוץ מרוב פחד... פשוט וברור שזה היה השפראך והגישא הכנה של האנשים שם!!!! (אחרת גם הוא לא היה צריך לכתוב כך...) כל מי שהיה בסביבתו של טיטוס באמת היה משוכנע במאת האחוזים שהוא האיש הכי טוב וישר בעולם... רציתי לתפוס את הספר הזה ולזרוק אותו לפח... אבל ברגע האחרון תפסתי את עצמי ואמרתי: לא לא לא!!! יש לספר הזה תפקיד חשוב!!! הרי לעת עתה אין חשש אמיתי שאני אי פעם אחשוב שטיטוס היה צדיק!! עם כל הכבוד ליוסיפון... חז"ל עדיין יותר נאמנים אצלי ממנו... ואני יודע שטיטוס הוא הרשע הגדול ביותר עלי חלד שהחריב את ביתנו ושרף את היכלנו... רק מה??? טיטוס הוא בסך הכל מדגם של מלכות אדום במיטבה!!! מלכות אדום בניגוד לשאר המלכויות היא עם טלפיים טהורות... כל הג' מלכויות היה להם סימני טומאה גלויים... הם דגלו בעבודה זרה, או בגילוי עריות או בשפיכות דמים, אבל אדום??? מה האידיאל של אדום??? לשון הרע!!! פוליטיקה!!! מה פירוש??? לאדום אין שום אידיאל אמיתי!!! הוא לא דוגל בעבודה זרה או בשפיכות דמים... אין לו שום אידיאל!! שום איזה עקרון שהוא הולך איתו עד הסוף... רק מה כן??? אדום חושב רק על המטר שבעים שלו... אדום רוצה רק את האדום האדום הזה... הוא רוצה רק את האגו שלו... רק את הנהנתנות שלו... רק מה??? לצורך העניין הוא יודע לעטוף את זה בכל מיני אידיאלוגיות מפוצצות... ממילא אין לו בעיה להחליף אידיאל... הכל לפי העניין... כי מה זה משנה... הדבר היחיד שמעניין אותי זה רק כסף והנאות... ואני רק צריך להתחבאות מאחורי איזה אידיאל... אנחנו לא צריכים מידי להתאמץ לתאר את הפרצוף של אדום... אנחנו מכירים אותו יותר מידי טוב... תסתכל אין נראית המערכת הפוליטית החילונית בדורנו בפרט וכל המערכת הדמוקרטית העולמית בכלל... הרי אין אחד שלא מבין שהכל בלופ!!! אין אפילו טיפס אחד שמעלה על דעתו שהפוליטיקה הזו שמנפנף עם כל מיני עקרונות... אף אחד לא חושב לרגע שהוא מתכוין באמת למה שהוא אומר... אפילו לא בצחוק... רק מה??? כולם מסוקרנים לדעת עם איזה אידיאל הפעם הוא ינפנף בתור קידום מכירות... זה אדום!!! אדום בהתגלמותו!!! ומדעים לראות איך שהפוליטיקה הזו לא נולדה היום... אלא היא כבר מזה שטיטוס!!! כן... הטיטוס הרשע הזה שהחריב את ביתנו והרג באכזריות נוראה מיליונים יהודים... שאף אחד מאיתנו לא חושד שהיו לו כוונות טובות... אז בבקשה... תפתח יוסיפון ותראה איזה "נשמה טובה" הוא היה... איזה איש יקר הוא היה... איזה אציל נפש הוא היה... כן... הנה לך מלכות אדום במיטבה... הנה לך הפוליטיקה במיטבה... וכבר לפני 1950 שנה... נו... ומה היה העונש של אותו טיטוס יפה נפש???

אתה יודע מה היה העונש שלו??? חיצונית הוא הרי היה כזה צדיק... ורק מבפנים הכל היה רקוב!!! זה בדיוק מה שקרה לנו... יום אחד טיטוס מתלונן על כאבי ראש... מגיעים... בודקים את הראש מכל הכיוונים... ושום דבר... הכל בסידור... הכל נראה רגיל... חיצונית הוא ממשיך להיראות אותו דבר!!! הוא נראה אותו טיטוס עם כל העוצמה ועם כל שער הנצחון... אבל מה נעשה שהוא ממשיך להתלונן שמשוה שם מבפנים מנקר... חבל טיטוס... למה אתה הורס את כל התפאורה??? רק עכשיו חזרנו איתך עטורי נצחונות... שער הנצחון מתנוסס לתפארה... הנצחון כ"כ מושלם... כולם נראים כ"כ מרוצים... רק טיטוס מתעקש להתלונן שמשוה שם מבפנים מנקר ודוגר ולא מוותר... בשלמא: אם היית נוקע את הרגל... או מאבד איזה יד... נו... באמת זה היה מפריע להופעה המרשימה של הנצחון... אבל לא!!! הכל חיצונית נראה כ"כ בסידור... אז מה אתה מתלונן על משוה שם בפנים??? ויום אחד טיטוס מת... ופותחים לו את הראש ומה מגלים??? כן... באמת חיצונית הכל היה נראה בסידור... אבל בפנים הכל היה אכול!!! אכול לגמרי מבפנים!!!

ללמדך: שגם אם חיצונית הכל נראה כ"כ כנה ודואג ואכפתי... זה לא סתירה שמבפנים יכול להיות לך יתוש אחד גדול שיושב בין מפתחי הלב ודוגר ובוחז ורוצה רק רע כל היום...

העונש של טיטוס רק מדגים את השקר הפנימי של אדום!!!!!!

חיצונית אתה מוזמן לקרא ספר יוסיפון... ולפגוש שם את הדאגה הכנה של החילונים שכ"כ דואגים לציבור החרדי וכ"כ מוטרדים מהמצב הקשה שלנו... כל מה שחסר זה סינוסיטוס אחד... רנטגן אחד שיתן לנו רשות לחדור פנימה לבדוק את מצב הסינוס... לבדוק איזה יתוש מסתובב שם בין מפתחי הלב ומנקר ואוכל כל חלקיק של כוונה טובה... מה שצריך זה רק ללמוד קצת מוסר ולעשות ניתוח לב פתוח ולהניח את תנודות הלב כמות שהם על השלחן ושם לפגוש את חלאת המין האנושי... שכל ראש לחלי וכל לבב דוי... כלפי מה הדברים אמורים??? אנחנו צריכים לדעת שאנחנו לא רק תחת גלות אדום!!! אנחנו גם מושפעים מאוד מקליפת אדום ששולטת עלינו! אנחנו נמצאים עמוק עמוק בתוך התפיסה של הצביעות הזו! כלל אחד מאיתנו יש אחוזים מסוימים של משחק... בו רמאות עצמית... (האחוזים האלו תלויים אצל כל אחד לפי רמת החשיפה שלו לפוליטיקה...) שאני כביכול משחק אותה צדיק... בו בזמן שלב יודע מרת נפשו... ועם קצת מוסר ועם קצת חשבון נפש אני עלול לגלות שהכל חלול מבפנים... ואנחנו באמת רועדים לגלות את זה ולכן אנחנו כ"כ לא אוהבים ללמוד מוסר... אנחנו פשוט מפחדים לגלות שהכל אכול מבפנים... אז זהו שלא!!! לא צריך לחזור על המחדלים של טיטוס שרק אחרי מותו נזכרו לפתוח את הראש ולגלות שהכל חלול... כל זמן שהנר דולק... כל זמן שאנחנו נמצאים כאן בעולם הזה אפשר תמיד לתקן... אז אתה תגלה שהכל מבפנים חלול... אז מה... אז מקסימום תתחיל עכשיו להשקיע... תתחיל עכשיו להתמלאות מבפנים... תתחיל עכשיו להתנתק מכל מיני סטיגמות שמעניקות לך תחושה שאתה מושלם... חבל... חבל להפסיד שנים יקרות של אמת... חבל לחיות כל החיים בתוך מציאות מדומה וחלולה... תן לחכם ויחכם עוד... אף פעם לא מאוחר...

תשמור קשר עין... שיהיה לך לאן לחזור...

ט"ו באב הוא אחד מהתאריכים הגדולים שמצויינים בעם ישראל!!! מכמה וכמה סיבות... יש רשימה של כמה וכמה דברים טובים שאירעו ביום זה... נתמקד כעת באחד מהם... אחד מהטעמים המזכירים בגמ' הוא: שביום הזה סיימו לירות עצים למערכה!!! נו... ולכן מה?? למה זה סיבה להיות יום טוב??

אז מה שמקובל להסביר שכמו שיש סיום מסכת כך יש סיום לגמרה של מצוה... **אבל רבינו גרשום שם במקום אומר נקודה אחרת:** שהשמחה הגדולה היא לא פחות ולא יותר שעד עכשיו היה ביטול תורה!!! נאלצנו לבטל תורה בגלל שהיינו עסוקים בלכרות עצים למערכה... ואילו ביום הזה שמסיימים לירות עצים... אנחנו שמחים שנגמר הביטול תורה הזה ולכן זה יום טוב... במילים אחרות: סוף סוף גמרנו עם זה...

זה תמוה מאוד: כי מי שפעם למד את הסוגיה של "קרנן העצים..." משמע שם שהמשפחות האלו שקבלו בירושה את הזכות להקריב קרבן עצים ראו בזה זכות עצומה... והם עשו מזה יום טוב שלם... והם שמחו על זה כמוצא שלל רב... וממילא הם לרגע לא ראו את זה כנטל שאנחנו מחכים סו"ס לגמור עם זה... אם ככה... אז אין רבינו גרשום אומר שכל ה"ט של ט"ו באב הוא מגיע בתור "ברוך שפטרני מהעול של כריתת עצים למערכה..." **אין זה הולך ביחד???** אין יכול להיות שמצד אחד הם עושים יום טוב על עצם הזכיה שהם זוכים לירות עצים למערכה... ומצד שני הם עושים יום טוב על זה שסו"ס סיימו עם זה. **אין זה הולך ביחד??**

טמון כאן טקטיקה מאוד חשובה ונחוצה בעבודת ה':

העניין הוא כך: יש כל מיני עסקנויות של צרכי מצווה או זיכוי הרבים שעובד ה' צריך מידי פעם להיטפל ולעסוק בהם כחלק בלתי נפרד בעבודת ה'!!! (אם זה בנושא של צדקה וחסד... אם זה בשתדלנות ציבורית לטובת הכלל... אם זה בדברים הטעונים תיקון כעירוב שחיטה וטהרה וכו') והיות זה רצון ה' **אז צריך לעשות את זה בשמחה!!!** כי זה חלק בלתי נפרד מהשליחות שלנו בעולם!!!!

אבל באותה מידה אסור להיתקע שם!!!

אסור להישאר בעסקנות הזו... צריך לדעת לסיים משימות... לדעת לבצע את המשימה של צרכי רבים עם כל המרץ ועם כל הברען... ולדעת לסיים את המשימה... לעשות עליה ו... ולחזור למקום הטבעי שלי בעבודת ה'... **כלומר:**

המקום האידיאלי והטבעי שלי בעבודת ה' לא צריך להיות בעסקנות ציבורית... אדרבה... המקום הטבעי שלי הוא בעסק התורה ובעבודת ה' ותפילה וכו' וכו'... ממילא מצד אחד צריך לעשות יום טוב מכריתת עצים למערכה כי זה מצווה... אבל בד בבד לדעת לעשות יום טוב ולשמוח על סיום המשימה... כי סוף סוף זה לא המקום הטבעי שלי...

הבנת מה אמרת?? לא הבנת... (כי לא הסברתי) אני אתן לך דוגמא... זה בדיוק כמו שבבין הזמנים יוצאים מהבית לנופש בצימר... **כעת יש שלוש אופציות:**

אפשרות ראשונה: **שמח בהתחלה וממילא עצוב בסוף.** דהיינו: שהיה מאוד מאוד נחמד בצימר... מאוד שמח... וממילא אנחנו עצובים שכבר נגמר... **אפשרות שניה: עצוב מההתחלה וממילא שמח בסוף.** מהרגע הראשון לא היה לנו נחמד... לא היו תנאים נורמליים... אנחנו מאוכזבים מהנופש... וממילא אנחנו מחכים נו... מתי יגמר... והנה סו"ס זה נגמר... ואנחנו שמחים שהגיע הסוף...

אפשרות שלישית: שמח בהתחלה ושמח בסוף. מה שנקרא היה טוב וטוב שהיה... מאוד נהנינו בצימר... היה מאוד נחמד... הכל דפק והיה נפלא... אבל עדיין אנחנו שמחים לחזור לבית... לחזור לשגרה... **נו... מה המצב הכי אידיאלי??**

פשוט וברור: **שהאפשרות השלישית!!!** ולמה?? כי אם היה לך כ"כ טוב בנופש... ובגלל זה עצוב לך לחזור הבייתה לשגרה... זה מאוד עגום... זה אומר שבמקום הטבעי שלך אתה לא מוצא את עצמך... וזה בודאי לא מצב אידיאלי... ומאידך: אם מהרגע הראשון היה לך רע בנופש... אז נכון אמנם שאתה שמח לחזור לשגרה וכעת למדת להעריך את השגרה וזה בהחלט דבר בריא לשעצמו... אבל תכל'ס... להגיד שזה תכל'ס...?? ללכת לנופש בשביל לסבול? ברור שלא לזה התכוין המשורר!! ולכן מה הכי טוב?? מה הכי אידיאלי?? **שהיה טוב!!! אבל טוב שהיה!!!** שיהיה טוב בנופש... היה טוב בקייט... אבל טוב גם לחזור לשגרה...

אותו דבר בדיוק בעבודת ה': המצב האידיאלי הוא שהמקום הטבעי של יהודי בעבודת ה' יהיה מבוסס על שבתי בבית ה' כל ימי חייו!!! קשר שמבוסס על קשר שגרתי ישירות עם ה'... אם זה קשר של עסק התורה... אם זה קשר של שטייגן בתפילה מעומק לב... וכמובן הכי הכי קשר של חיי בית יהודי שגרתי... של יהודי שפוגש את הקב"ה במשאו ובמתנו ובחיי המשפחה היומיומיים... **זה בסיס הקשר!!!! זה הבית!!!** כאן אני ממוקם!!! זה המקום הטבעי שלי בעבודת ה'!! עכשיו... לפעמים צריך לצאת

מהבית לצימר... יש עוד כל מיני דברים אחרים שצריך לעשות בעבודת ה'... צריך לחטוב עצים למערכה... צריך לאסוף כסף למצי'נג... צריך לפעמים להתעסק בעסקנות ציבורית... לפעמים צריך לעבוד בשביל הבחירות... או לצאת לקריאה של הצלה וכו' וכו'... היציאה הזו מחיי השגרה של עבודת ה' לצורך משימות אחרות בעבודת ה'... אין היציאה הזו צריכה להיראות??? כעת יש שוב שלוש אפשרויות:

(על אותו משקל של היציאה לצימר) **אפשרות ראשונה: עצוב בהתחלה וממילא שמח בסוף.** אאאוף... עוד פעם לסגור את הגמ'... לא רוצה... אני רוצה רק ללמוד... לא רוצה לצאת מהבית מדרש... טוב... אין ברירה סוגרים את הגמ'... אני נתלש ממקור חיותי ויוצא ברגלים כושלות לעשות כל מיני דברים שאין לי חשק לעשות אותם... והנה... סוף סוף סיימנו... ברוך שפטרנו... עכשיו אפשר סו"ס לחזור שוב ללימוד... איזה שמחה... זה מה שנקרא **עצוב בהתחלה וממילא שמח בסוף.** עד כאן אפשרות ראשונה... **אפשרות שניה: שמח בהתחלה וממילא עצוב בסוף.** בן אדם שיושב מול הגמ'... וכל מצוה הכי קטנה כבר מוציאה אותו מהלימוד... הוא יושב מחוסר מעש... והוא רק מחכה שתבא איזה מערכת בחירות או איזה מגבית ואז הוא יוצא בשמחה גדולה עם הרבה מרץ ונכנס בעובי הקורה... ואז כשהוא מסיים את המשימה... הוא עצוב... הוא נשאר עם לשון בחוץ... כי מהסוגיה הוא יצא... את החברותא הוא הפסיד... והוא כעת צריך לחזור ולהתחיל הכל מהתחלה... זה מה שנקרא שמח בהתחלה... הוא יצא בשמחה גדולה למצווה... אבל השמחה הגדולה והחיבור למצוה שעומדת על הפרק... ניתקה אותו מהמקום הטבעי שלו... ואז כשהוא חוזר אורך לו כמה ימים עד שהוא משתלב בחזרה **והאפשרות השלישית: שמח בהתחלה ושמח בסוף!!!!** אני מאוד שמח לעשות מצוות אבל עדיין תמיד הגמ' יותר קורצת לי... ואז אני קורץ לה בחזרה... ואני מבטיח לגמ'... אל דאגה... הדרך עלך... אני איתך תמיד בקשר עין... אני אמנם הולך בשמחה לעשות מה שצריך לעשות... אבל עדיין כל הזמן אני מזדרז לסיים את המשימה כדי לחזור אלייך... כזה אחד מצד אחד הוא מתמסר למצוה שהוא עושה... כי הוא מחובר לזה... הוא אוהב את זה... אבל תכל'ס הוא עדיין אוהב לא פחות את המקום הטבעי בעבודת ה' שממנו הוא יצא... וממילא הוא לא שוכח את עצמו במשימה הנקודתית... כי הוא כל הזמן זוכר להציב לעצמו יעד של סיום משימה כדי שיחזור לתלמודו!

זה מה שנקרא "היה טוב וטוב שהיה!" וזה הדבר הכי אידיאלי!!!

יגש אליך ויבקש ממך שתתחיל לפעול ולהתמסר לכה"פ שעה ביום להצלחת המערכה... כן... צריך לעשות הכל... ואז בשלב מסוים הוא יבקש ממך לעשות עוד משהו ועוד משהו... ואז בשבוע האחרון הוא ירצה שתסגור לגמרי לגמרי את הגמ' ותצא מתוך הבית מדרש... ותשב כל היום במטה ותעבוד להצלחת הרשימה... **סטופ!!!! עד כאן!!!!**

ההלל... יו"ר המטה היקר... אל תשכח שכעת חודש אלול... יום הבחירות הוא ב"ז אלול... אם אני עכשיו אצא מהלימוד במשך שבוע ימים... מה יהיה איתי בבוקר של י"ח אלול??? אתה תבא לעזור לי לחזור ללימוד...?? האם יהיה לי לאיפה לחזור??? האם אתה מוכן להיות חברותא שלי בשעה 9.00 בבוקר של י"ח אלול??? לא!!! בשעות האלו אתה תשב שם ותנייעס ותתראיין איך היה ומה היה... ואילו אני שארצה אז לחזור לבית המדרש אני אשאר עם לשון בחוץ... כי המערכה הסתיימה... ועם הגמ' ועם לומדיה נתקתי קשרים... לכן אין לי ברירה!!!!

וגם עכשיו... כשהמערכה עדיין לפנינו. **אני חושב על היום שאחרי!!! אני רוצה שיהיה לי לאיפה לחזור!!!** אני רוצה גם בימים הכי לחוצים לשמור קשר עין משמעוטי עם הגמ'... **כדי שיהיה לי לאן לחזור במוצאי הבחירות!!!!** ובפרט השנה!!!!!! שהבחירות הם בתאריך כזה לא אידיאלי! שאני לא מסכים להתחיל את זמן אלול ב"ח באלול... אני לא מסכים להיזכר להתחיל רק לחמם מנועים ביום חמישי שלפני סליחות... אני מוכן להתגייס בשמחה לטובת המערכה... אני מוכן לשבת מול שולחנות ערוכים לרגל פתיחת המטה!!!! בתנאי אחד!!!! שאני גם אהיה מסוגל לשבת מול שולחנות ערוכים לרגל סגירת המטה מתוך ברוך שפטרנו... אם ההתחברות שלי לבחירות... תגרום מצב שאני כ"כ אהיה בפנים... שיהיה לי קשה להתנתק מזה ולחזור לתלמודי... אם זה ככה אני לא רוצה אפילו להיכנס לזה... הבנת את הרעיון??? מאוד פשוט...

שם... ואילו עם הגמ' ועם עבודת ה' שגרתית אתה נתקת קשר... **ואתה יודע מה??? אתה יודע איפה זה הכי מצוי בתוך תוך הביהמ"ד?** בחודש אלול התחלתי ללמוד מסכת בבא קמא... סו"ס נכנסתי עמוק בסוגיות של נזקי ממון ואני כבר ממש מבפנים!! והנה פתאום הגיעו הימים הנוראים... ברגע שהגיע ערב ראש השנה הנחתי את בבא קמא בצד... והתחלתי ללמוד כל מיני סוגיות שקשורות לר"ה... או עבודת יום הכיפורים... ואח"כ הלכות סוכה ולולב... כן... זה הלכות חג בחג... איך אפשר לעבור את הימים האלו בלי לעסוק במצוות היום??? אין בעיה... מצוין... אבל הההלל... קח בחשבון שבשמיני עצרת פתאום מסתיים חג הסוכות!!! ואז בבת אחת אתה תעזוב את הכרך של ראש השנה יומא סוכה... כי זהו... נגמר סוכות... ועכשיו במוצאי שמיני עצרת אני פתאום מוצא את עצמי עם לשון בחוץ!!! כי עם ר"ה יומא סוכה סיימתי... ואילו עם מסכת בבא קמא נתקתי קשרים... ואם כעת אני רוצה לחזור לבבא קמא אני צריך לחמם מנועים מההתחלה ולערוך היכרות מחדש עם המושגים של ב"ק... וכן הלאה וכן הלאה...

ומאיך גיסא!!! יש לך את אותו אחד שאם הוא לומד מסכת בבא קמא... אי אפשר להיזיז אותו משם!!! ולפני התקיעות הוא ילמד חצי נזק צרורות... ובלי יוהכ"פ הוא ילמד על עביד איניש דינא לנפשיה... ובסוכות הוא ילמד על חצי נזק מגופו... וזה גם לא כ"כ אידיאלי... הההלל... ר"ה היום... יום כיפור היום... אנחנו נמצאים כעת בסוכה... מותר להיות קצת בעניינים... תניח שניה את בבא קמא ותכנס קצת לנשום את הלכות חג בחג...

נו... אז מה עושים??? אם אני אשאר עם מסכת ב"ק ביד... אני אהיה מנותק מענייני היום... ואילו אם אני כעת אניח בצד את מסכת ב"ק ואני אפתח כעת מסכת סוכה... מה יהיה איתי ביום שאחרי חג הסוכות... הסוכה תתפרק... הקיטל יתכבס... ואני נשארתי עם לשון בחוץ... **נו... מה עושים??? כאן צריך אומנות מיוחדת לדעת לתמרן!!!** לדעת לשמור קשר עין עם בבא קמא גם באמצע עשרת ימי תשובה... בו בזמן שבעש"ת עיקר הלימוד שלי זה הלכות תשובה ומסכת יומא... לדעת מצד אחד להתמסר למעצינג... ומצד שני לא לאבד קשר עין עם הגמ' שהיא היחידה שמחכה לי ביום שאחרי!!!! **שיהיה לי לאן לחזור!!!!!!**

לדעת לצאת ותוך כדי לשמור קשר עין עם המקום הטבעי שלי...

לדעת לעשות סעודה **לכבוד המצוה!!!!** ובד בבד לעשות סעודה **לגמרה של מצוה!!!!** אני יודע מצד אחד לשמוח עם המצווה ומצד שני לשמוח גם שהיא נגמרה... כי יש לי עוד ערכים בעבודת ה' שמחכים לרגע שאתפנה... **ולדעת לעשות את זה... זה אומנות!!!!**

מצד אחד לדעת להעריך את גודל המעלה העצומה שזכיתי להיות מהמשפחות הבודדות שזוכות לכרות עצים למערכה... ללכת לעשות את זה בשמחה עצומה... לעשות יום טוב על עצם הזכיה... **זה לא סתירה שבט"ו באב יש לי עוד יום טוב!!!!** **שהנה... חוזרים לשגרה... ויש!!!! יש לי לאן לחזור!!! שמעת??**

יש לי לאן לחזור!!! אם יש לי לאן לחזור זה בהחלט יום טוב... **רוצה שאני אסביר לך למה???**

התופעה הזו מאוד מצויה בעובדי ה' שמתמסרים לכל מיני דברים בעבודת ה'... לדוגמא: יש מגבית רצינית מאוד בשביל הקהילה שלנו... אז יש את האלו שבכלל לא משתפים פעולה... הם לא בקטע... הם רוצים לשבת וללמוד... האם זה נכון או לא?? לא יודע... מה שבטוח צריך לכרות עצים למערכה... כולנו מבינים שצריך שמישהו יעשה את זה... ואני כן!!! אני כן התמסרתי לעניין... וכידוע... בשביל באמת לעמוד ביעדים ולקצור תוצאות... צריך להשקיע המון המון לב ואנרגיה... כתוצאה מזה בשבועיים האחרונים אין עם מי לדבר... יצאתי!!! יצאתי לירות עצים למערכה!!! בשבועיים האלו כמעט ולא יכולתי לפתוח ספר... ואין מה לעשות... ביטולה זו קיומה... וברוך ה' הייתה הצלחה גדולה והמגבית הצליחה... עשינו מסיבת הודיה... נסענו לכותל... למירון... הצטלמנו... **והנה! הגיע הבוקר שאחרי המגבית!!!** ואני נכנס לבית המדרש ומרגיש כאילו נחתתי מהירח... שלום... מי אתם?? איזה גמ' לומדים פה?? מי אני ומה שמי?? אני לא בעניינים בכלל... אני מתיישב מול הגמ' ומתחיל לערוך איתה היכרות... שלום לך הגמ'... קוראים לי שלמה... אני בן 25... ואני מעוניין ללמוד איתך... ואז אני יושב מול הגמ' ובוהה כמה ימים טובים... גלגלי המוח שלי עדיין שמה... בתוך כל המרתון והע'קשען של ההתרמה... ופתאום ההתרמה הסתיימה!!!! הקופה התמלאה!! אבל נשארתי ריק מכל... אני נשארתי פה ובוהה מול גמ' במשך כמה ימים עד שלאט לאט אני חוזר לעצמי ומשתלב בכביש... **התיאור הזה מוכר לך?? יש** כאלו המון דוגמאות... אם זה חתונה של אח קרוב שהיית צריך להיות מאוד מעורב בכל ההכנות לחתונה... והנה... ביום שאחרי החתונה... הכל נגמר... ואתה נשאר עם לשון בחוץ!!! הזוג כבר נשוי וכבר לא צריך אותך

ולסיום: איפה זה מגיע לידי ביטוי ממש מעשי בחודש הקרוב???

עוד מעט בחירות... ואז נציג הציבור של השכונה

מאמע רחל העגונה מלהיכנס למקדש ולאכול בקדשים...

בתקופה האחרונה התעוררו בעיירה שלנו שתי צרות קשות... ישנם שתי שמות לתפילה שכולנו מתפללים עליהם שלוש פעמים ביום... כל הילדים בחידור אומרים פרקי תהילים עליהם... כולנו מקוים שהישועה תגיע בקרוב... מדובר בשתי אמהות שמטופלות בילדים קטנים... **הסיפור הראשון... מדובר בגברת מלכה** שבעלה עוסק בפרגמטיא והוא נוסע מעיר לעיר לצורך עסקיו... לפעמים הוא נוסע למסעות ממש ארוכות באניה בים... ואז הוא חוזר רק לאחר חצי שנה... לפעמים הוא נוסע למסעות יותר קצרים... אם זה נסיעה על גמלים במדברות במשך חודש ימים... ולפעמים הוא יוצא למסע עוד יותר קצר עם חמור לשבוע ימים... והנה!!! לפני חודשיים הוא יצא לאחת המסעות היותר קטנות שלו... הוא נסע פה על חמור ממדינה למדינה בארץ ישראל... אבל כבר עברו חודשיים והוא לא חזר!!! וזה ממש מדאיג!!! בהתחלה עוד התפללו שיתברר שהכל בסדר והוא יחזור לכאן בריא ושלם... והנה!!! לפני שבועיים הגיעו לכאן שמועות לא טובות שהשיירה שהוא הלך איתם נשדדה ע"י שודדים... וחלק מהשיירה נלקחו לנכר ונמכרו לעבדים וחלקם מתו... וכעת לא יודעים מה עלה בגורלו... עברו עוד חודשיים... ועדיין לא הגיע קצה חוט... ההשערה כעת אומרת שהוא כנראה מת... דא עקא שאין עדות מפורשת על זה... אנחנו כבר לא כ"כ מתפללים עליו... אנחנו יותר מתפללים על אשתו... על גברת מלכה שלעת עתה היא עגונה!!! במצב הנוכחי היא לא יודעת האם בעלה מת או לא... ואם המצב ככה ימשך רח"ל היא תשאר עגונה עד סוף ימיה... **זה לא פשוט בכלל!!!!** יש לה כמה וכמה ילדים קטנים והיא אשה צעירה ואסור לנו להשאיר אותה ככה... עסקני העיירה נכנסו לתמונה בקדחתנות... לפני כן הם נסעו לבית המקדש להתפלל ובעיקר ליטול עצה ותושיה מלשכת הגזית מה הצעדים הבאים... ורבן גמליאל הפתיע אותם עם קולא מיוחדת והורה להם: תצאו לחפש את העקבות של בעלה... ואם תמצאו מישהו שיש לו איזה בדל מידע... מי שזה יהיה... אפילו שפחה... אפילו עבד... אפילו קטן... תביאו אותו ואנחנו נתחשב בעדות שלו... אפילו שביים יום אנחנו לא מתחשבים בעדות של קטן ולא בעדות של אשה... אבל כאן אנחנו יוצאים מגדרנו כי צריך להתאמץ במיוחד להתיר אישה שלא תשאר עגונה כל חייה... וכעת כל העיירה שלנו מלווה את העסקנים בתפילה מעומק לב... שיצליחו למצוא איזה בדל מידע... שיצליחו לגשש אחרי עקבות שיוכיחו מה עלה בגורלו של הבעל. שמס"ר אם נמצא אותו חי ושבי... נתאמץ כולנו לפדות אותו... (אמנם לא יותר מכדי דמיון... שזה גם אחד מהתקנות של ר"ג הזקן שאין פודין את השבויים יותר מכדי דמיון) ואם הוא חלילה מת ש' יעזרו ויצליחו למצוא עדות מספקת כדי להתיר את גברת מלכה להינשא.

עד כאן הסיפור הראשון הכואב בעיר שלנו... אבל יש עוד סיפור... שאולי אתה תהיה קצת מזועזע מעצם ההשוואה!!! **אז תתפלל לשמוע שבזמן שביהמ"ק קיים מדובר במושגים קצת שונים... ובכן:** יש כאן עוד אמה יקרה... גברת רחל!!! גברת רחל לשם שינוי היא לא עגונה ח"ו... בעלה חי וקיים ב"ה... הוא יושב פה יחד איתנו ועוסק בתורה... וברוך ה' גברת רחל מגדלת משפחה ברוכה ילדים... והכל בסידור... **אבל!!!** לפני ארבע שנים קרה משהו... אמנם קצת עצוב... אבל נורמלי... זה קורה במשפחות הכי טובות... וגברת רחל הגיעה למצב של ספק לידה!!! לקחו את הממצא למורי ההוראה והם לא הצליחו לפענח האם זה ודאי ולד או לא... אפילו דוד המלך החסיד שידי עסוקות כל היום בהוראה והוא בקי מאוד בין דם לדם ובין דין לדין ובין נגע לנגע לא הצליח למצות את הבירור האם גמרה צורתו או לא... זהו!!! זה כל הסיפור של גברת רחל... מאז עברו כמה שנים... ועדיין הפצע מדמם ולא נרפא!!!! ומהו הפצע המדמם???

שגברת רחל נהייתה עגונה!! מאז הסיפור הזה היא לא יכולה להיכנס למקדש ולא לאכול קדשים!! **היא עגונה מלהתקרב לבית חיינו...** כן... יולדת היא אחת ממחוסרי כפרה שעד שהיא לא מביאה כפרתה היא לא יכולה לאכול בקדשים... והיות ויש פה ספק... אז בשלמא עולה אפשר להקריב על הספק... אבל יולדת צריכה גם להקריב חטאת ואי אפשר להקריב חטאת בנדבה!!! לכן גברת רחל עגונה... כבר כמה שנים שהיא מנועה מלהגיע לירושלים לאכול קרבן פסח... כל המשפחה עולה... יש כאלו שעולים לפסח ראשון ויש כאלו שעולים לפסח שני... ואילו גברת רחל נשארת בבית עגונה!!! כבר כמה שנים שכל הישוב שלנו עולים מידי שנה בחודש אס להבאת ביכורים בשמחה גדולה ואז מקריבים שלמים ושמיים לפני ה'... ומי היחיד שנשאר בבית?? גברת רחל!!! העגונה הנצחית של העיירה!!! היא מנודה מלאכול לפני ה'... אין לך מושג איזה אומללה שהיא... **נו... מה אתה אומר?? היית מושווה את הצרה שלה לצרה של גברת מלכה???**

מפחיד להשוות... אבל תתפלל לשמוע שבזמן שביהמ"ק היה קיים... אשה שידעת שזהו!!! נטרק עליה שער המזרח של העזרה... ויותר אין לה זכות לעלות ולהיראות ולהשתחוות לפני ה' היא אשה עגונה לכל דבר...

אני רוצה שתבין: קי"ל: בעל שאמר לאשתו: אני לא מרשה לך ללכת לחתונות!!! הדין הוא שיוציא ויתן כתובה... ולמה?? כי אשה מוכרת להתבטא... אשה חייבת שיהיה לה איזשהו סיבה למה לצאת לרחוב רבי עקיבא לקנות בגדים... שיהיה לה איזה אירוע מידי פעם שבו היא מבטאת את עצמה... ואם בעלה לא נותן לה ללכת לחתונות... הוא מרוקן ממנה נתח מעצם החיים שלה ולכן יוציא ויתן כתובה... **ככה זה היום!!!** כיום אשה נאלצת להתבטא בחתונות... היום אשה מתבטאת בחתונות בגדים של רחוב ר' עקיבא... אבל פעם??? במצב המתוקן של עם ישראל... מקום הביטוי של אשה היה ב"אתר די ביה יחדון רוחין ונפשיין..." כל האירועים וכל השמחות היו מסתובבים סביב בית המקדש... אמה הייתה סורגת כבר עכשיו בחודש תמוז ואב סוודרים בשביל הילדים כי בחודש טבת אנחנו בעזה"ש נעלה יחד לירושלים... אשה שהייתה יולדת אחת מהמחשבות המעודדות ביותר... הנה... אני עכשיו מקבלת בית החלמה... שקוראים לו עליה לבית המקדש להקריב קרבן יולדת... **זה היה מקום הביטוי הגדול ביותר של כל אם בישראל...** וברגע שקרה משהו ואותה אמה נחסמת מספק ונאסרת להיכנס לבית המקדש ולאכול קדשים... **יש פה כריתת אברו!!!** יש פה בחינה של "והיא יושבת וראשה לה חסר כאישה עקרה שלא ילדה..." והנה עכשיו יושבים סנהדרין על המדוכה הזו ומהלכים שמועות שיתכן ובתקופה הקרובה תצא תקנה מיוחדת מטעם בית דין הגדול איך להתחכם ולהקריב חטאת העוף הבאה על ספק כדי להתיר את אותם נשים עגונות לאכול בקדשים!!! ומסמיל כולנו מתפללים בימים אלו... גם על גברת מלכה העגונה שתהיה מותרת להינשא... ועל גברת רחל העגונה כבר כמה שנים מלאכול בקדשים שיתירו אותה למקדש... **הסוף היה שהתקבלו תפילותיו...** אמנם הסיפור עם גברת מלכה הסתיים עצוב... שהתברר שאכן בעלה מת אבל לכה"פ היא הותרה לינשא... ואילו לאחר כמה חודשים יצא היתר מיוחד ויוצא דופן!!! דין חדש של חטאת העוף הבאה על ספק!!! שהיות ואין למצוא אלא דמה אז הקלו להביא ספק חולין בעזרה ולשרוף את הבשר... לא מצאנו היתר אחר כזה במקדש!!! הכל בשביל להתיר את גברת רחל למקדש... **לא נותר לנו אלא לפנות אליך אמה רחל...** את שטעמת במשך כמה שנים את הטעם המר של העגונות שמנועה מלהיכנס לעזרה... להוי ידוע לך שאנחנו כולנו מעוגנים כבר 1950 שנה... ואין אנחנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפני ה'... אנא ממך רחל... תמשיכי לבכות עלינו בשמים... אל תתני פוגת לך... עד שיקוף וירא ה' משמים ויערוך לפנינו שולחן של מקום...

המשיח לא הגיע... אבל לכה"פ

נולד...

תשעה באב מאחורינו... חיכינו... קיוונו... אולי משיח יבא בתשעה באב... אבל כנראה שלא... אמנם התאכזבו אבל לא לגמרי!!! אתה יודע למה???

כי בחצות היום של תשעה באב... פתאום הקימו אותנו מהעפר ואמרו לנו שמגיע לנו מזל טוב... מה יש?? המשיח נולד!! לא!! לא אמרו לנו שהוא הגיע עכשיו... אמרו לנו שהוא בסה"כ נולד עכשיו... אם משיח רק נולד עכשיו זה לא אומר שהוא כבר מגיע עכשיו... אבל לכה"פ הוא נולד... וזה לכשעצמו כבר בשורה מאוד טובה... כלומר: בתשעה באב אין ביטוח שמשיח יגיע... **על דבר אחד יש בן ביטוח: שהוא נולד!!!!** ואם בתשעה באב מבטיחים לנו שהמשיח נולד... אז קדימה... כבר 1950 שנה שאנחנו מולידים את המשיח... כמו אשה בציריה... כל שנה נוספת זה עוד ציר בחבלי הלידה של כלל ישראל... ואמנם כיום אנחנו נאנחים ואומרים... נו... מתי זה כבר יקרה?? אבל יש לנו הבטחה... שכשהוא כבר יקרה... אנחנו נהיה מופתעים... מה... זה קרה כ"כ מהר??

כשהוא יקרה אנחנו נגדיר את זה "בטרם תחיל ילדה!!!!" כשאנחנו נעמוד מול הדבר הגדול הזה שיוולד... אז אנחנו נבין שזה קרה מידי מהר... כי בשביל כאלו רחמים גדולים אקבעך... הרי כל הקשיים מתגמדים והם בגדר "ברגע קטון עוברתך..." בשביל כזה אור גדול שיפציע עלינו... אנחנו כבר לא נראה את זה כ-1950 צירי לידה... אלא בטרם תחיל ילדה... לפני שהיא הספיקה לחוש... כבר ילדה...

המשיח כבר נולד!!! כל מה שנותר לנו כעת זה פשוט לגדל אותו!! להשקיע בו!! לטפח אותו!!! כן... כבר הוזכר בגיליון זה כמה פעמים שמשיח זה לא רק שם של בן אדם אלא בעיקר שם של הנהגה בעבודת ה'... (יש שני אלפים תורה ושני אלפים מיומנות המשיח... כמו שתורה זה לא שם לאשה כך משיח זה לא שם של גבר... כמו שתורה כולנו מבינים שזה כינוי להנהגה מוסיומת... ככה משיח זו הנהגה מוסיומת בעבודת ה') ואת ההנהגה הזו שנמצאת בנו צריך לטפח ולגדל... ומדוי איתה הנהגה? מה זה המשיח שבתוכנו?? ואיך מגדלים ומטפחים אותו?? אז במילה אחת: המשיח שבכל אחד ואחד זה ההפנמה שזקוקה"ל מחכה לני... ודווקא לני!!! ואין הדבר תלוי אלא בני! פעם זה היה תלוי בהרבה אנשים... בכלל ישראל... אבל היום אין הדבר תלוי אלא בכח היחיד!!! אני לבדי מתמודד בימי בין הזמנים מול כל מיני מפגעים... אני לבדי מתמודד במשך השנה מול קשיים פרטיים... ואני לבדי הוא זה שאפגין לקב"ה נאמנות ואני כמות שאני לבדי יכול להביא את העולם לתקונו... כן... היה אדם הראשון אחד ויחיד שחטא וקלקל... וכעת לא חסר לנו אלא אדם אחד ויחיד שיבא ויתקן... הלא הוא אני!!!! ובשביל זה יש כעת בין הזמנים שאני פוגש את הקב"ה בכל מיני סיטואציות שרק אני והוא נמצאים שם... אף אחד לא רואה... אף אחד לא יודע... והוא יתברך מחכה לני!!! אבא שבשמים מזמין חדר יחוד!!! שאני אבין ואפנים שיש פה חדר יחוד... שרק הוא יתברך ואני נמצאים פה... מצד אחד הניסיון יותר קשה כי אין את האווירה ואת הבושה שיכולה למנוע ממני ליפול... אבל מצד שני יש פה הודמנות לחדר יחוד! אם אני אענה להזמנה... נעשה פה חדר יחוד... מזל טוב...

והיה ה' למלך... ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד... מזל טוב... (עין עוד במאמר בעמוד ראשון)

יהודי אף פעם לא מסיים את החיים...

מפאת קוצר הזמן, מאמר זה הועתק מגיליון "שלהבת" שיצא בס"ד מידי שבוע, המסר החיוני שמועבר כאן בקיצור נמרץ זה הוא אחד מהמסרים המהותיים שמועברים כחוט השני בגיליון שלהבת הנ"ל... מי שמרגיש צורך לשנן את המסר ה'לא מובן מאליו' הזה... מוזמן לקרא את זה ביתר הרחבה ושינון בגיליון שלהבת...

אחת מהברכות המסתוריות ביותר שאנו מברכים מידי יום היא הברכה **הרביעית** של ברכת המזון- ברכת הטוב והמטיב!!! כיצד: ברכה זו היא מדרבנן... והיא נתקנה ביבנה... על מה??? על הרוגי ביתר... ש... ש... מה קרה??? **הטוב- שלא הסריחו, והמטיב- שנתנו לקבורה**.

(אגב: להזכירכם... הרוגי ביתר זה אחד מהמאורעות הטובים שאירעו בט"ו באב שעליהם נתקן ה"יו"ט הזה)... **והשאלה זועקת עד לב השמים:** הרי האסון שקרה אז בעיר ביתר הוא היה אסון נוראי בקנה מידה של שואה לכל דבר... מדובר היה בעיר ואם בישראל, שרק התינוקות של בית רבן שהיו שם מנו מיליון מאתיים אלף... בקיצור: מדובר במיליונים של יהודים... ויום אחד גברו האויבים... ונכנסו חיילותיו של אדריינוס שחיק טמיא לעיר, והרגו את כל יהודי ביתר... והדם שלהם שתר והגיע עד הים... בקיצור: שואה!!!! אבל!!! יש תוספת קטנה לשואה הזו... שהאויבים הרגו אותם והלכו... הם לא כיבדו את ההרגים וקברו אותם... אלא השאירו אותם ככה מושלכים בביזיון... ונתקיים בהם מקרא שכתוב: "נתנו את נבלת עבדיך לעוף השמים בשם חסידיו לחייתו ארץ..." ובמשך שנה תמימה... הרוגי ביתר היו כך מושלכים כדומן על פני האדמה ואין קובר... **שנה**

תמימה!!!!!! נ... והם לא הסריחו!!!!

עברה שנה תמימה... והנה... לאחר שנה הגיעו אותם רומאים רשעים... אותם אלו שהרגו את אנשי ביתר... והם מגלים לתדהמתם את כל המיליונים שהם הרגו שנה שעברה... איך שהם נשארו כמות שהם... כאילו זה קרה הרגע... תחשוב: שנה שלימה הם היו מושלכים... והגשם ניתן עליהם בחורף והשמש קפחה עליהם בקיץ והם נשארו כמות שהם... ואז הרומאים קלטו שיש פה נס והם ציוו לקבור אותם... וקברו אותם... **זהו!!! כאן נגמר הסיפור**... (אתה בטח צפית שהסיפור יגמר יותר יפה??? אז זהו שלא! לא כל הסיפורים נגמרים בפרץ שמת והיהודי שמצא אוצר מתחת הגשר... יש סיפורים שנגמרים גם ביבולה בתיאית)... והנה!!! ברגע שנודע המעשה הזה אצל הסנהדרין ביבנה... הם כ"כ שמחו והתרגשו... **עד כדי כך!!!!** שהם ראו לנכון לברך הטוב והמטיב בשם ומלכות... הטוב- שלא הסריחו!!! והמטיב- שניתנו לקבורה!!! **ולא זו בלבד... אלא הם ראו לנכון לתקן לנו ברכה לדורות!!!!** שנברך מידי יום ביומו בברכת המזון את הברכה הזו... כדי שכל יום מחדש נזכור את אותו מעשה ונודה לה' על מה? הטוב- שלא הסריחו, והמטיב- שניתנו לקבורה...

רבונו של עולם: מה הפשט בזה? מה העניין להיזכר כל יום מחדש בנס העצוב הזה??? ועוד לברך עליו "הטוב והמטיב"??? כן... אנחנו מודים שזה היה נס גלוי... אבל אחרי הכל... סוף סוף מדובר בסיפור עצוב... עצוב מאוד מאוד... מדובר פה במיליונים שנהרגו בדם קר **והם לא!!! לא קמו לתחייה**... אדרבה... הם רק ניתנו לקבורה... אז נכון שהם לא הסריחו... ונכון שהם ניתנו לקבורה... ונכון שזה נס גדול... אבל מכאן ועד לברך הטוב והמטיב??? הרבה יותר מתאים כאן לברך "דין האמת"??? **והדברים טעונים ביאור כאור לנשימה!!!**

והביאור בזה הוא כך:

כשאותם בני עשוי והרגו את כל העיר ביתר לפי חרב... הם עשו וידוא הריגה... **כנה... זהו... הרגנו אותם!!! הם מתו!!! סופית!!!!** מה לא אדם מת??? אדם מת זה אדם שסיים!!!! סיים את חייו... זהו... הוא נגמר! הוא איננו! והנה... לאחר שנה תמימה שוב חוזרים הצוררים לאותו מקום... ומה הם מגלים לתדהמתם??? שאנשי ביתר בכלל **לא סיימו!!!** הם ממשיכים כרגיל!!! נכון... הרגנו אותם... הם מתו... והם באמת מושלכים כאן כדומן על פני האדמה ללא רוח חיים... אבל כנראה... כנראה... כנראה שאצל היהודים **גם אחרי המוות לא מסיימים... יש פה משהו שממשיך**... תנסה להיכנס לתחושה של גוי שמסתובב בין מיליוני הרגים שהוא היה בטוח שהם סיימו את החיים ממזמן... ופתאום הוא רואה שמשוה שם ממשיך... לא!!! הם אמנם לא חיים!!! הם מתים... אבל גם במוות!!!!!! גם במוות הם ממשיכים... משהו שם ממשיך לחיות גם אחרי המוות... **זה הפשט: ניתנו לקבורה!!!**

ניתנו לקבורה אין הכוונה שעשו טובה והסכימו לקבור אותם... לא!!! יש פה משהו הרבה יותר עמוק: הכוונה היא **שהתבשקה כאן קבורה**... אפילו הרשעים האוררים האלו הבינו שיש **פה משהו שמצריך קבורה**... גם הם קלטו שיש פה משהו שמתבשל מתחת לפני השטח... יש פה משהו שחותר הלאה... לעתיד טוב יותר... וממילא צריך להטמין אותו ולשמור עליו... שיום יבא והוא יקום... ויעמד לגורלו לקץ הימין...

הרומאי הרשע הזה פתאום קלט שיש פה איזה משחק מחבואים... יש פה איזה קריצת עין בין אלוקים ליהודי... שהיהודי הזה ששוכב פה מת... הוא רק נראה מת... הוא פשוט מחכה בסבלנות שגם הרומאי ימות... ואז... ברגע שהרומאי ימות... אז פתאום היהודי יצא מהמחבא... ובינינו... זה האמת!!!! זה המבנה של תחיית המתים!!! הסיבה שיהודי מת כמו גוי זה בשביל שכל הגוים יתרחקו מהזירה... ואז היהודי יציץ ויפרח כעשב הארץ... זה הפשט ניתנו לקבורה!!!! הרומאים בעצמם הודו והבינו שמתבקש כאן קבורה!!! יש פה משהו שמתבשל ביום שאחרי...

במילים אחרות: הנס של הרוגי ביתר זה היה מעמד של תחיית המתים אבל לא סתם!!! **אלא תחיית המתים ש---בתוך המוות!!!!**

אני רוצה טיפה לחדד את הדברים: לפניך שתי מחזות פלאיים... שמוגדים והפוכים מן הקצה לקצה: **מחזה ראשון** עומד לו יחזקאל הנביא בבקעת דורא, ולפניו עצמות יבשות... כולם פה מתים... והנה... יחזקאל מתנבא שהם יקומו לתחייה... ולפתע רש גדול... וקבר עצם אל עצם ונעשה שם תחיית המתים... אותם מתים נעמדו ואמרו שירה... **בקיצור: מחזה של תחיית המתים לכל דבר!!! עד כאן מחזה ראשון... כעת נעבור למחזה השני... המחזה השני הוא בדיק הפוך:** המחזה שעליו אנחנו מדברים כעת... תאר לעצמך, אתה מהלך כעת בעיר ביתר... ולנגד עיניך שואה איומה... מיליונים של הרגים מושלכים לארץ ואין קובר... לבי לבי על חלליהם מעי מעי על חלליהם... מתו מוטל לפניו... אבל לא סתם... אלא מיליונים... בית קברות שכל כולו מעל פני האדמה...

וכבר שנה תמימה שככה זה... שנה שלימה שהם שוכבים כאן שלימים כיום פטירתם... ו... ולשם שינוי... במקרה הזה יחזקאל הנביא **לא** מגיע **ולא** מחיה אותם... הם נשארים ככה... מתים ואדרבה... אם כבר... אז הם ניתנו לקבורה... **ואני כעת עומד ושואל:** איזה מחזה יותר

מדבר אלינו?

האם המחזה שיחזקאל **ה ח י ה א ת המתים** בבקעת דורא?

או המחזה של **ק ב ו ר ת המתים** בביתר???

מה יותר אמור לרגש אותנו?? מה יותר אמור להשפיע עלינו ביום יום???

התשובה היא: הרוגי ביתר!!!! זה הרבה הרבה יותר מרגש ומדבר אלינו מהמתים שהחיה יחזקאל... **ואתה יודע למה? מסיבה פשוטה:** המתים שהחיה יחזקאל... זה בהחלט מחזה עוצמתי של תחיית המתים... אבל ס"ס את מי שיחזקאל החיה, אז הנה הוא ח"י... אשרי חלקו... אבל מי שנשאר מת, אז הוא מת!!!! תבין אותו: אמת של ע"ה נפטרה ונכון לעכשיו היא עדיין בבית הקברות!!!! זה שיחזקאל החיה מתים בבקעת דורא זה לא עוזר לו... זה לא מנחם אותי... כי את אמת שלי הוא לא הקים לתחייה... אמת שלי עדיין בבית הקברות...

לעומת זאת בהרוגי ביתר... זה כבר סיפור מוכר מהחיים שמדבר אלינו!!!! כאן מדובר באנשים שמתו... והם עדיין מתים!!! לא... הם לא קמו לתחייה... הם נשארו מתים יחד עם כל מתי עמך ישראל... ולא רק שהם מתו... הם גם נקברו... והבית קברות שלהם משתלב היטב עם כל בתי הקברות ועם כל המצבות שיש בכל בתי העלמין בישראל... כן... הרוגי ביתר זה בהחלט הסיפור המוכר והצפוי... שסוף אדם למות, וגם הם מתו... **אבל!!!!!! דווקא שם!!!** דווקא במקום של המוות והחדלון... שם התגלה לעין כל, שיהודי, **גם כשהוא מת, הוא לא מסיים!!!** את החיים של יהודי אי אפשר לסיים!!! גם אחרי שהגרמני חשב שהיהודי סיים... אבל הוא ממשיך... ניתנו לקבורה... שם בהרוגי ביתר התגלה שגם אחרי שעמדתי מול סתימת הגולל של אמי ע"ה... משהו שם ממשיך... משהו פה מתבשל... ועד אז... עד שזה יתגלה בקץ הימין... לבנתיים צריך להטמין אותו... עד הקץ שבו יבא... בהרוגי ביתר התגלה שהסיבה שאצל העם היהודי יש מושג של "קבר ישראל..." זה בגלל שמשוה שם מתבשל ומתקדם מתחת לפני השטח... וצריך לתת לו להתבשל בשקט...

זה כבר מדבר אלינו!!!! זה כבר מנחם אותי!!!! כשאני עמדי מול הקבר הפתוח של אמי ע"ה... מה ניחם אותי??? שמיד כשחזרנו הבייתה ואכלנו סעודת הבראה... אז בברכת המזון חיכתה לנו הפתעה!!! בברכה הרביעית של ברכת המזון פתאום אמרנו הטוב והמטיב!!! (ויש שם הוספה מיוחדת במיוחד לסעודת הבראה... אמנם לא נוהגים היום לומר אותה) ואז נזכרנו בהרוגי ביתר... שגם אחרי שהם מתו... הם המשיכו הלאה... והם ניתנו לקבורה!! ועכשיו אנחנו אומרים הטוב והמטיב על זה שהם ניתנו לקבורה... ושם הייתה נחמה!!! שם הייתה הבראה!!! זה בהחלט מנחם! כאן אתה קולט שעיקר הרעיון של קבורה זו הטמנה! זו הכרזה והכרה במשהו פה שממשיך הלאה!!!! אז אנחנו בחיי חיותנו... ואילו הנפטרים גם ממשיכים איתנו להמתין למשהו שהולך להתרחש לקץ הימין

ברכת הטוב והמטיב היא תמרוך יומיומי שמלמד אותנו את העיקר של אמונה ה"י!!!! אני מאמין באמונה שלימה שתהיה תחיית המתים בעת שיעלה רצון לפני... וכאן הטעות המוכרת: יש כאלו שחושבים שהאמונה בתחיית המתים זה אמונה ששייכת למתחם של הבית קברות...

אז זהו שלא!!!! אם זה אחת מ"ג עיקרים... מוכרח לומר שזה משהו שנוגע ליום יום... האמונה בתחיית המתים מכריזה שאצל יהודי אין כזה דבר משהו מת!!!! אין סתם דברים מתים אצל העם היהודי!! יהודי, כל דבר שהוא עושה הוא לוקח איתו לעתיד... הוא מתרגם אותו לתחיית המתים, ואת המסר הזה אנו צריכים לשנן לעצמנו מידי יום!!! בפרט מתי??? כשאנחנו אוכלים!!!! ולמה??? כי תבין: בראש של גוי... אם בן אדם אכל במשך החיים שלו 8 טון ככרות לחם, 400 קילו עגבניות... והכל בשביל מה הוא אכל??? בשביל להחיות את הגוף שלו... והנה הוא מת... מה התברר... שכל מה שהוא אכל... הכל מת... יחד עם הגוף שמת... גם כל העגבניות מתו יחד איתן... גם כל הכוסות שיש שהן שותה... הכל מת יחד עם זה... לא ככה??? אדם הוציא מיליונים של שקלים לצורך רפואתו ובסוף הוא מת... אז לא רק הוא מת... גם המיליונים של שקלים שהוא הוציא על בריאותו... גם הם מתו... **אז זהו!!! שאצל העם היהודי הכל בנוי בצורה אחרת**... היות ויהודי אף פעם לא מסיים... גם כשהוא מת... הוא לא מת... אלא הוא רק נטמן ומחכה שכל הגוים יסתלקו ואז הוא יקום לתחייה... ממילא אצל יהודי שום דבר לא מת... כל כוס מים וכל כית לחם שיהודי אוכל ומבריא את גופו זה מעשה מרומם ונצחי שיתורגם ויומר ביום מן הימים לנצח נצחים...

לכן מידי יום אנו מברכים את ברכת "הטוב והמטיב..." ומתי??? בסוף ברכת המזון... ולמה??? כי אחרי ברהמ"ז מתעוררת שאלה פשוטה... שאלה על חידת הבריאה... הרי כלנו מכירים את התהליך... בהתחלה רעבים... ואז אוכלים ושבועים... ואז מגיע השלב של יציאת הפסולת... ואז שוב רעבים... ואז אוכלים... שוב מתורקנים... ובסופו של דבר יום אחד גם מתים בין הייתר... **אם ככה רבשע!** **בשביל מה כל התהליך המיותר הזה? מה פשר הגלגל החוזר הזה?** נכון שאני כעת שבע ולכן אני מברך ברכת המזון... אבל היא גופא!!! בשביל מה כל הגלגל הזה? אל תעשה אותנו רעבים... וממילא לא נצטרך לשבוע? מה פשר חידת הבריאה? מה הצורך בכל התהליך החוזר הזה???

ומה התשובה? הטוב והמטיב!!!! יהודי יקר: אתה לא גוי, אתה יהודי, כשגוי חי את החיים שלו... הוא מסתובב סביב הזנב שלו... הוא רעב בשביל לאכול... הוא אוכל בשביל לשבוע... והוא שבע בשביל לחזור להיות רעב וחוזר חלילה... ואחרי כל הסיפור הזה המכונה הזו יום אחד מתה ויחד איתה מתה כל מזללת המזון הזו... **אבל יהודי???** יהודי לא אוכל סתם... כשיהודי אוכל... הוא מקיים את הגוף הזה שיום אחד יקום לתחייה ויהפך להיות נצחי... יש לנו עסק עם נצח!!! כל כית לחם לא מתחילה ונגמרת בברכת המזון... היא ממשיכה איתנו לתחיית המתים... גם היא תעבור תחנה של אשר יצר... וגם היא תעבור תחנה של בית הקברות... אבל יום יבא והכל יקום לתחייה והכל יתורגם לנצח נצחים... את המסר הזה אנחנו משננים לעצמנו מידי יום לאחר ברהמ"ז בברכת הטוב והמטיב...

לתגובות והערות: שגיא 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשַּׁבָּת: 19:03

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:01

ר"ת: 20:35

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 414 16.8.2019 - מו' מנחם אב תשע"ט

זה השע"ר לה' צדיקים וביאורו

פְּרִשְׁת - וְאַתְחִלֶּנָּה

שְׁמור את יום הַשַּׁבָּת לְקֹדֶשׁ (ה,יא)

בדרום אפריקה מתגורר לו יהודי שומר תורה ומצוות שמבין בכלכלה, קוראים לו קיווי ברנהרד. הוא הוציא ספר שתורגם ל-8 שפות כיצד לאמץ תכונות מעולם הנמרים וליישם אותם בעולם הכלכלי. כמובן שהוא הפך להיות מרצה מבוקש בכל הועידות הכלכליות, ויום אחד מתקשר אליו סמנכ"ל מייקרוסופט להזמין אותו לנאום הפתיחה של הכנס הכלכלי השנתי של החברה שהוצאותיו נאמדים בכ-80 מליון דולר! הוא שמח מאוד ונענה להזמנה, אך כשהוא פתח את היומן הוא גילה כי ההרצאה שלו נופלת ביום שבת. הוא אמר לסמנכ"ל: "אני מאוד מצטער אבל אני לא אוכל להגיע, אני לא עובד בשבת". המנהל לא התבלבל ואמר לו: "הבנתי מה שאתה אומר, תקבל תוספת, במקום מליון דולר, מליון וחצי..."

אמר לו קיווי: "אני לא רוצה תוספת, אני יהודי ואני לא יכול לעבוד בשבת... טוב, הבנתי...", אמר, "אני חוזר אליך עוד חצי שעה". המנהל התקשר לאחר חצי שעה ואמר: "קיווי, יש אישור, אני שולח לך צ'ק פתוח, תחתום כמה שאתה רוצה...". אמר לו קיווי: "לא הבנת אותי, אני בשבת לא עובד!".

לא היתה למייקרוסופט ברירה, הם מאוד רצו את המרצה המבוקש, כי אי אפשר לפתוח ועידה כלכלית רצינית בלעדיו, והם נאלצו להוציא עוד עשרות מיליונים, ולדחות את הכנס, את המוזמנים ואת האולם ליום ראשון.

שבוע לאחר הכנס, מתקשר הסמנכ"ל לקיווי ואומר לו: אתה חייב לשמוע מה שקרה, אתמול טסתי עם ביל גייטס במטוסו הפרטי ודיברנו על הכנס שהיה, וכמה שנהנו מההרצאה שלך... ואז פנה אלי ביל ואמר לי: "אני חושב שזה טירוף שדחינו כזה כנס בכיר בעלות אדירה, בשביל שיחה של יהודי אחד. לא יכולת לשמן את המערכת טיפה?".

אמרתי לו: "אני הצעתי לו צ'ק פתוח, הוא לא הסכים...". אמר לי ביל גייטס: "אני יכול לקנות בכסף שלי הכל! אם בא לי גורד שחקים - אני קונה. בא לי יאכטה - אני קונה. אבל אני לא יכול לקנות שבת אחת של יהודי".

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ (ה,טו)

שקועים היו ה"יהודי הקדוש" מפשיסחא ותלמידיו בלמוד, והנה הגיע ענין קשה מאד. התעמק הצדיק בלימודו, וכלל לא חש בנעשה סביבו. כל אותה עת ישבו סביבו התלמידים והמתינו עד אשר ימשיך רבם בשיעורו. ואולם, עיונו של הצדיק באותה סוגיה חמורה ארך זמן רב. לפתע חש אחד התלמידים הממתנים ברעב. אמר אפוא לנפשו: 'בוודאי יוסיף הרבי להגות בסוגיה עוד זמן רב. בינתיים אמהר לבית אמי ואטעם דבר מה על מנת להשקיט את רעבוני. עתה, מציק לי הרעב ומונע ממני להתעמק בלמוד. ואם לא אוכל כעת כיצד אצליח להתרכז בלמוד מאוחר יותר?' במחשבה זו מיהר אל ביתו, אכל דבר מה ופנה לשוב אל בית המדרש. עודנו על סף הבית, וקולה של אמו השיגו: "אנא, בני, התוכל לעלות אל עליית הגג להוריד חבילת שחת? הן יודע אתה, בני, שאינני מסוגלת לטפס לגג, וכה זקוקה אני לשחת!".

"אבל, אמא", השיב הבן, "עלי לחזור מיד אל בית המדרש. הן הרבי יסיים עד מהרה את עיונו בסוגיה ויתחיל להסביר את הדברים באזני התלמידים!". מוטב, בני", הבינה האם והפטירה אנחה, "שתשוב ללימודך. סלח לי על שבקשתיך לטפס אל עליית הגג. אך מה לעשות, ואני זקוקה לעתים קרובות לעזרתך. כן..." דמעה נגרה מעיניה, "לא קל להיות אשה אלמנה..."

כשהמילים של אמו מלוות אותו יצא הבן מהבית ופסע לעבר בית המדרש. תחילה צעד במהירות, חושש היה שמא יפסיד שמך מדברי רבו. אך הנה נעשו צעדי מתונים קמעה, ולפתע עצר על מקומו בבהלה. "לשם מה אני לומד?" שאל את עצמו שאלה נוקבת. "לאיזו מטרה אני כה ממהר אל בית המדרש? האם כדי ללמוד ולדעת עוד ועוד? וכי מה אשיג אם אוסיף לעצמי ידיעות והרי כל מטרתו של הלמוד היא על מנת לקיים את הדברים!"

"והנה, עתה", הכהו לבו, "לא מילאתי את בקשתה של אמי. אמנם למדתי הלכות כיבוד הורים, וההלכות שגורות על פי. אך כאשר הגיע הרגע לקיימן מה עשיתי? עזבתי את אמי ולא מילאתי את משאלתה. האם לשם כך למדתי את ההלכות?", לא! כל מטרת הלמוד היתה על מנת לקיים את הדברים. ולכן, עלי למהר הביתה ולעשות את שבקשה אמי! וחיש סב הנער על עקבותיו ושב לבית אמו. הוא טיפס אל עליית הגג, חיטט בין החפצים עד אשר מצא את חבילת השחת המבוקשת. "הנה, אמא, השחת שבקשת", הגיש את החבילה לאמו בעיניים מושפלות מבושה. "אנא, מחלי לי על שלא מילאתי את בקשתך מיד".

על פניה של האם הסתמן חיוך של קורת רוח. "רוב תודות, בני. ועתה, רוצ ללימודיך, מקווה אני שלא הפסדת ולו גם מעט מדברי רבך!" כשלבו קל עליו מיהר הנער אל בית המדרש. "אנא ה'" רחשו שפתיו, "אינני רוצה להפסיד את דברי הרבי, עשה שלא אאחר!". בידיים רוטטות פתח את דלתו של בית המדרש. בחלל החדר עמדה דומה. ה"יהודי הקדוש" שקוע היה עדיין בעיונו. והנה, אך נפתחה הדלת, הרים הצדיק ראשו מן הספר וחיוך האיר את פניו הקדוש. הוא קם ממקומו ופנה אל התלמיד הניצב על הסף. "האם ידוע לך מי מלווה אותך כעת?"

הנער היתום השפיל פניו במבוכה. חבריו התבוננו חליפות ברבם ובחברם אך זולת הנער שבפתח לא ראו מאומה. "אמור נא", שב ה"יהודי הקדוש" לשאול, "איזו מצוה חשובה קיימת זה עתה, שבזכותה בא עמך מלווה כה נכבד?" והנער עדיין שותק במבוכה.

"כשנכנסת הנה", המשיך ה"יהודי הקדוש", "ראיתי כי האמורא אביי מלווה אותך. ובהיכנסו, האיר את עיני וישב את הקושיה החמורה שהתלבטתי בה שעה ארוכה. אמור לי אפוא, על מה ולמה זכית למלווה גדול שכזה?"

או אז פצה הנער את פיו ובקול לחש סח את אשר עבר עליו בשעה האחרונה. "הבנתי שטעיתי", סיים, "ולכן שבתי הביתה ומילאתי את רצון אמי".
"אכן", פנה הצדיק אל תלמידיו, "ברור כשמש על שום מה זכה חברכם לליווי של אביי. אביי יתום היה מאביו ומאמו. ושמו הנו ראשי תיבות של המילים (הושע יד, ד): "אֲשֶׁר בָּךְ יִרְחַם יְתוֹם". האמורא אביי לא זכה בימיו לקיים את המצווה החשובה, מצות כבוד אב ואם, ולפיכך מאז פטירתו נוהג הוא ללוות את המקומים את המצווה הזו, שכן עז רצונו להצטרף אל אלו הזוכים לקיים את המצווה החשובה, מצוות כבוד אב ואם" (מעשיהם של צדיקים).

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ (ה, טו)
ידוע שהאדם הוא "חֵלֶק אֱלֹהִים מְפֹעֵל" (איוב לא, ב). לכן כאשר אנו פוגעים במישהו, לא רק שזה עוון של 'בין אדם לחברו', אלא גם עוון של בין אדם למקום' (לקב"ה).

אמרו חז"ל (מגילה טז): יעקב אבינו נענש על ביטול כיבוד אב ואם שביטל כ"ב שנה, בכך שגם יוסף מידה כנגד מידה נלקח ממנו לכ"ב שנים ולא זכה שיתקיים בו כיבוד אב במשך כל הזמן הזה.

שואל הגאון חיד"א זצ"ל, בספרו 'כסא דוד' הרי אב שמוחל לבנו כבודו מחול, ויצחק אבינו מן הסתם שמוחל ליעקב על מה שלא שמשו כ"ב שנים, ואם כבודו מחול למה נענש יעקב?

ותירץ הגאון חיד"א: על פי מה שכתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים תקעד) שגם אם אב מחל על כבודו וכבודו מחול, מכל מקום נענש בידי שמים. וכל כך למה? משום שכאשר חטא לאביו, חטא בזה גם לה' שציווה לכבד את אביו, וממילא על החלק הזה שבינו לבין השם יתברך אינו יכול למחול.

זהו שהדגיש הכתוב: "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ". כלומר עליך לכבד את אביך כמו שציויתי ואין מועיל בזה מחילת האב.

מסופר על רבי רפאל ברוך טולידנו זצ"ל, שפעם הבחינו ידידיו של הצדיק שישב עמו בסעודת מצוה, שהוא אינו טועם מאומה, שאלוהו: מדוע אינך אוכל, הלא זוהי סעודת מצוה?"

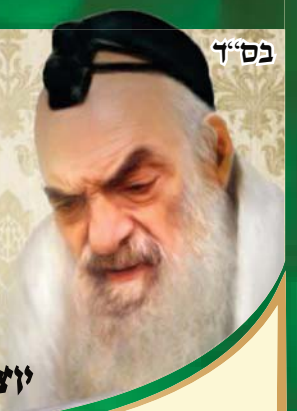
השיב להם רבי ברוך: "שרוי אני היום בתעניתו", לאחר שהפצירו בו לגלות להם סיבת התענית, סיפר להם את העובדה שאירעה עמו: "אתמול שהיתי עם אבא בבית הדין. והנה לפתע אחד מבעלי הדין שאבי פסק לחובתו, החל מתווכח עמו בחרי אף כדי להוכיח את צדקתו. בלהט הוויכוח השתמש הלה במילים בוטות ופגע בכבודו של אבא.

"לא יכולתי לחשות ולראות את בביזיונו של אבא, ולכן הוכחתי את הלה על פיו, ואולם אבי לא הסכים עם תוכחתי והצטער מאוד על שהעלבתי אותו. לאחר שעזבתי את בית הדין, גזרתי על עצמי תענית, כדי לכפר על הצער הרב שגרמתי לאבא". (ביקוד החמה)

העלון מועדון גניזה
עלון מס' 480
שבט פרשת "זאת חנן"
שבט תשע"ט

העלון מוקדש לעילוי נשמות
יוסף בן רבקה ז"ל
שושנה בת אסתר ז"ל
לרפואת שלמה בן ויקטוריה

תפארת ענין



ע"ש חצדיק חסלוב"ן רבי ינון חורי זצוק"ל, זיע"א
יוצא לאור ע"י ארגון "ח"י ינון" טל: 03-6182992 פקס: 077-2182992

מטעמים לשולחן

כפיות טובה עלולה להביא לכפירה
רק השמר לך ושמר נפשך מאד (ה, ט)

משה רבנו מזהיר את כלל ישראל פן ישכחו את דרך ה', ועל אף כל הטובות שגמל עמם, והניסים המופלאים שעשה להם, יטו את לבם מאחוריו. בהמשך הפסוקים אומר משה (שם, כא-כג): "וה' התאנף בי על דבריכם וישבע לבלתי עברי את הירדן ובלתי בא אל הארץ הטובה... כי אנכי מת בארץ הזאת, אינני עבר את הירדן ואתם עברים וירשתם את הארץ הטובה... השמרו לכם פן תשכחו את ברית ה' אלקיכם אשר כרת עמכם...". וקשה, לכאורה הפסוקים "וה' התאנף בי" ו"כי אנכי מת בארץ הזאת" אינם קשורים לפסוקים שלפניהם ולפסוקים שלאחריהם? מדוע, אפוא, בין האזהרות על שכחת ה' מצין משה רבנו גם את מה שנגזר עליו באופן אישי, אשר בשל כך הוא מנוע מכניסה לארץ ישראל? ה"קהילת יצחק" מבאר את הדברים באמצעות הספור הבא: בטרם התמנה רבי יהונתן זצ"ל לאב"ד בעיר פראג, שמש כרב בעיר קטנה. במהלך שנות כהונתו יסד חברות שונות של כל מי צדקה וחסד, תקן תקנות רבות לתועלת בני העיר ונפח בה רוח חיים, עד שהפכה לעיר מפורסמת לשם ולתהילה בכל רחבי הסביבה. ברבות הימים הגיע שמעו של רבי יהונתן גם לפראג הגדולה, והוא קבל לידיו כתב רבנות, המזמין אותו לכהן פאר כאב"ד פראג. עם קבלת המכתב קרא הרב לפרנסי עירו ולמנהיגיהם, והראה להם את כתב הרבנות שהגיע אליו. הפרנסים התבוננו באגרת בשתיקה ולא אמרו מאומה, לא ניסו לדבר על ליבו שלא לנטוש אותם, לא הציעו לו לעלות את משכורתו, ולא הראו כל סימן של צער על העזיבה הצפויה. הרב, שלא נתקל בהתנגדות כלשהי, שלח את הסכמתו לפראג, וקבע מועד לעזיבת המקום. בבוא היום הגיעו כמה עגלות מפראג ליד פתח בית הרב, העגלונים נחו מטורח הדרך והאכילו את סוסיהם, ולאחר מכן החלו להעמיס עליהן את כל ספרי הרב, כלי הבית שלו, הבגדים ושאר צרכיו. בכל משך אותו זמן, לא נקש איש מבני העיר על דלת הרב, לא בקש להפרד ממנו בלכתו ולא הביע את צערו על עזיבתו. הדבר חרה לרבי יהונתן, ובטרם צאתו מן העיר, הורה לשמשו לכנס את כל אנשי העיר, מאחר ומבקש הוא לשאת לפניהם דרשת פרידה. בשעה היעודה התקבצו כולם לבית הכנסת, הרב עלה על בימת בית הכנסת ונשא דרשה חוצבת להבות אש, כיאה לגאון כמותו. בתוך דבריו אמר כמה וכמה פעמים את הדברים הבאים: "השמרו לכם פן תעזבו את ה' אלקיכם ותמרו עיני כבודי, חלילה. רק בו תדבקו, ואותו תעבדו לטוב לכם כל הימים סלה". כשסיים את הדרשה, נגשו אליו ראשי העיר ושאלו: רבנו, מה ראית בנו שדברת אלינו דברים קשים כאלה כמה פעמים? וכי יעלה על הדעת שנטש אמונת אבותינו? נענה הרב ואמר: אמר לכם את סבת הדבר. במהלך שנות כהונתי דאגתי לפעול אצלכם רבות, תקנתי כמה תקנות טובות, ויסדתי כמה חברות של צדקה וחסד. לתומי, דמיתי בליבי, שלא תניחו לי לעזוב אתכם בקלות, אולם אתם התעלמתם מכל מעשי, לא הבעתם את צערכם על עזיבתי הצפויה, ולא זו בלבד, אלא שגם כעת, בטרם נסיעתי, איש מכם לא נגש להפרד... בכל מקום נהוג, שכאשר רוצה הרב לעזוב את אנשי עירו, הללו מקצצים את רגלי העגלות וקורעים את רסני הסוסים-וכאן לא לא התרחש מאומה. בוש הנני מאנשי פראג, כשישמעו מפי העגלונים שלא נעשה דבר עם הרב קדם נסיעתו, וכדי בזיון וקצף... נוכחתי, אפוא, לדעת, כי הנכם אנשים כפויי טובה, והנה, כפיות טובה הנה מידה רעה, גרועה ומגונה מאד, והיא מביאה את האדם לבעוט בקב"ה ולכפור בטובתו! הלא קל וחומר הוא, אם כופר הוא בטובה שקיבל מאדם אחר, אשר אותה הצליח לראות בעיניו, על אחת וכמה וכמה שיהיה כפוי טובה נגד שמו יתעלה, אשר מרבית טובותיו טמונות ונסתרות הן מבני אדם, מכוסות בעטיפת טבע, ולא מורגשות כטובות בני אדם. לפיכך- סים הרב- מצאתי לנכון להזהיר אתכם שוב ושוב מפני נטישת אמונת אבותיכם! מסר דומה מוצאים אנו אצל משה כאשר נושא הוא מדברותיו לפני ישראל בעמדם לעבור את הירדן. המדרש מספר (דברים רבה פרשה ג') שמשו רבנו הזכיר לפניהם את כל הפעמים שבקש עליהם סגוריה: בחטא העגל, כשבקש הקב"ה לכלותם, בחטא המרגלים, בחטא המתאוננים וכיוצא באלו. סבור היה משה, שמכח הכרת הטוב שלהם כלפיו, הם יעמדו ויבקשו עליו רחמים, ויפצירו בקב"ה שיכנס עמם לארץ ישראל, אולם הם לא הבינו זאת ולא התפללו עליו.

המשך בעמ' האחרון

זמני שבת

פרשת "זאת חנן"

ירושלים	פלג חמנח	חזקת נרות	צאת שבת	רבנו תם
6.02	6.47	7.59	8.39	
6.05	7.04	8.02	8.36	
6.03	7.03	8.00	8.35	

חפ"ר: "נחמו נחמו עמי"

ההלכה השבועית

הלכות שבת חולה שיש בו סכנה

א. חולה שיש בו סכנה, והרופא המטפל בהצלתו, מותר לרופא לקבל שכר על טיפולו, לאחר השבת, ואין לאסור השכר עליו משום שכר שבת, שלא אסרו חכמים שכר שבת, אלא בדבר הרשות, אבל במקום מצוה מותר.

ב. רופא ירא שמים שעליו לכתוב מירשם תרופות (ריצפט), לחולה שיש בו סכנה, יכתוב בידו השמאלית, שהכותב ביד שמאל פטור. [וכ"כ בשו"ת אגרות משה (חאה"ע ח"ד סי' עג אות ד). וכ"כ בספר נשמת אברהם (כרך ה עמוד כב) בשם הגרש"ז אוירבך, שכל דבר שאינו חלק מן הטיפול הישיר לחולה שיש בו סכנה צריך לעשות בשינוי, כגון כתיבת מירשם וכיו"ב].

ג. חולה שיש בו סכנה שהיה צריך לאכול בשר, שוחטים לו ואין אומרים נאכלנו נבלה או טריפה, ומותר למלוח הבשר להכשירו לאכילה לאלתר, והנבלה מוכנה לו מיד, והשחיטה מתאחרת לו, מאכילים אותו נבלה. (ש"ע סי' שכח סעיף יד)

(חזון עובדיה)

סיפור השבוע

שלום ר' לוי.

רציתי לספר לך איך אנחנו חיים - או יותר נכון - איך אנו מצליחים איכשהו - בחסדי שמים - לחיות. אנחנו זוג צעיר ב"שנה הראשונה", וגרים כעת ב"דירת מחסן". לאחר שהתארסנו היה צריך לחפש איפה לגור. מיד חשבנו על ירושלים. ההורים שלי ושל בעלי אומנם לא גרים שם, אך אני עובדת במשרד בירושלים, ובעלי הוסיף ש"בירושלים יש את הכוללים הכי טובים", אז חיפשנו בירושלים. היינו ערים לכך שזה מקום יקר מאוד, וביכולתנו לשכור רק דירה קטנה. היינו מאורסים ובזמנים הללו לא הכי מודעים עד כמה בית "נורמלי" משמעותי לגיבוש הזוגיות. כולם חיים ככה, אז גם אנחנו. לאחר חיפושים בכל מדורי העיתונים, דווקא במודעת רחוב מצאנו "יחידת דיור יפה ומושקעת וכו'..." המודעה הייתה ממש משכנעת והמחיר מעניין, אבל במציאות זה היה אחרת... הבניין נראה מבחוץ בהחלט מרשים ויפה, ואני עדיין זוכרת איך חייכנו זה לזו מאושרים, על ה"מציאה" הנהדרת. אך כשבעל הבית הוביל אותנו לא לעבר דירה מהמניין, אלא לדלת של מחסן, החיוכים נמחקו. היה נכון כעת לכתוב שהוא פתח את הדלת לרווחה, אבל זה לא היה קשור למציאות. הדלת נפתחה בקושי למחצה. הוא נדחק פנימה, הזיז את השולחן ואת הכיסאות, ו(סוף-סוף) פתח לנו את הדלת. מול עינינו התגלה מחסן עם חלון זעירי שהקרין קצה אור. בצורה מאוד מקורית אבל פחות מוצלחת היה דחוס שם מטבח קטנטן, שתי מיטות, מכונת כביסה, מקרר ושולחן קטן. כדי לעבור אל החצי השני של ה"בית" היה צריך להזיז את השולחן והמיטות. מחיצה העשויה מקלקר בצד החדר, העידה על הימצאותם של השירותים והמקלחת. היינו המומים. בעל הבית, יהודי כבן שישים, לא מצא עסק יותר טוב מלהפוך את ה-15 מטר רבוע של המחסן שלו, לדירה "מושקעת". הוא הביט בנו ואמר "זה בסדר? זה אולי קצת קטן, אבל אתם יודעים בהתחלה לזוג צעיר זה ממש נחמד". אמרנו "לא תודה", ויצאנו. בחסדי שמים וברוב רחמי וחסדיו, לא נכנסנו לשם. ידענו שיש מחסור בדירות אבל לא ידענו שהמצב כזה נורא. המשכנו לחפש. לאחר חיפושים טלפונים, תליית מודעות, והרבה הרבה תפילות, הצלחנו למצוא דירת מחסן, שגודלה 25 מ"ר. היא הייתה אומנם זנוחה, קטנה, ושלא נדבר על המטבח הפצפון (שני ארונות בלבד!), אבל זה היה כמו שציין בעלי: "הרע במיעוטו". בהתחלה זה היה עוד בסדר, והצלחנו להסתדר עם המציאות. המצאנו כל מיני בדיחות על המצב, וחשבנו על מגוון הצעות איך לשפר את פני הבית. אך לאחר כמה חודשים, ולאור המצב שהמילים "סלח לי" או "תסלחי לי" הפכו לאפשרויות היחידה שבה יכולים שני אנשים לזוז במתחם, המצב הפך לבלתי נסבל. להתעורר בבוקר לחושך מצרים, לקום ומיד אח"כ לקפל את המיטה כדי שיהיה מקום ללכת לכיור. לחיות ביום עם מנורת פלורוסנט, והיעדרה של פינה שקטה וקטנה להיות שם כשרוצים קצת שקט ופרטיות, הפכה את החיים לסיוט. כן, אנו גרים בקומת המחסנים עם החניון, וה... פחים.

במוצ"ק כשכולם זורקים את הזבל הרב שהצטבר במהלך השבת, אנו מעדיפים להישאר אצל ההורים גם בימי ראשון. המצב הפך לבלתי נסבל... בחזור מהעבודה, אני הולכת כמה שיותר לאט, כדי לנצל היטב את השאריות האחרונות של אוויר צח וקרני השמש להיותם. היה בבית רק ארון קטן לבגדים ולכלי מטבח, ואת קולקציית הכלים שרכשתי בתקופת האירוסין השארתי בבית הוריי. אין להם מקום. "לפחות הם לא יישברו", ניסה לנחם אותי אבי, כשדיברתי איתו על המצב. לא היה קל לו לראות אותי, בתו הבכורה, במצב כזה. כמה פעמים כבר התבטא בכאב לנוכח מצבנו, ואני יודעת שהוא היה עושה הכול למעננו, אבל איך אברך יכול לעזור לזוג צעיר להשיג הון עצמי למשכנתא, כשיש לו עוד 9 ילדים לחתן?! וכך עברו הימים הראשונים. בעלי ניסה לחפש דירה, אלא שבעל הבית הזכיר לו שחתמנו על החוזה למשך שנה. לא נותרה לנו ברירה אלא להישאר שם. בעלי תמיד מעודד אותי שהמצב

באדיבות המחבר-הרב קובי לוי הי"ו

ניתן לשלוח סיפורים לרב קובי לוי לפקס: 09-8820166

רוצה לזכות את הרבים בהפצת העלון?

בתרומה של 52 ₪ אתה יכול לזכות אלפי משפחות מדי שבוע

לתרומות בכל סניף של בנק הדואר, חשבון: 3640582 או באשראי ב 03-6182992

המאור שבתורה

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך

לע"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת טז' אב התשע"ט

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
19:07	19:57	י-ם
19:05	19:55	ת"א
19:07	19:57	חיפה
19:05	19:55	ב"ש

כל הזכויות שמורות

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעבד דהאן ב"י 050-4194600

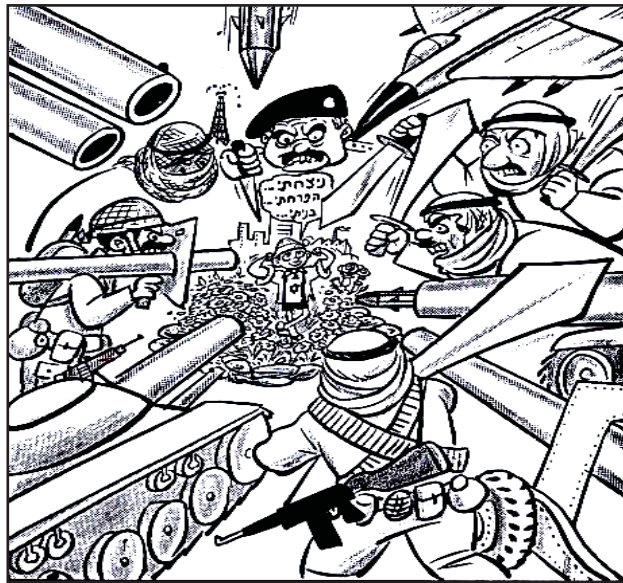
התחזקות של האדם בלימוד התורה - מצילה ומגינה.

רבי בנימין זאב זצ"ל נולד לאביו הגאון הצדיק רבי נחמיה זצ"ל, אשר היה בנו של הגאון הצדיק רבי ישעיה חשין זצ"ל. גאוני וצדיקים אלו נמנו על האריות שבחכמי התורה והיראה בירושלים התיקה, ושמם היה נישא בהערכה. סיפר הרב ר. פ. הי"ו ששמע מפי קדשו של רבנו באחד משיעוריו, אשר סיפר על אימו הצדקת ע"ה, וכה אמר, "האם יודעים אתם מי היתה אימי. בשעה שהיתה קונה נעל היתה **דורכת עליה** כמה פעמים ורק לאחר מכן נועלת אותה, מגודל הצניעות ויראת ה' שהיתה בה. בבית גדול וקדוש זה גדל רבי בנימין זאב, ומשם שאב מלא חופניים **אהבת תורה** ויראת שמים.

שמעתי מת"ח חשוב שפעם בא לקבל ברכה מרבנו הבבא סאלי זצ"ל, וקהל רב חיכה להיכנס אל הרב.

בין הממתנים היה אב עם בנו, בערך בגיל עשר. והיה הילד **משותלל** בצורה מוגזמת ולא נח לרגע אחד והאב סיפר שכך הוא כל הזמן ואין אפשרות **להשתלט עליו**. והנה פתאום, שלח הרב את שמשו כדי שיקרא לאב עם הילד, למרות שעדיין לא הגיע תורו. הם ניכנסו אל הרב, הצדיק ברח את הילד וכשיצאו, היה הילד **רוגע** כאילו היה בריה חדשה והפסיק להשתולל לתדהמת אביו וכולם.

שמור את חבריך קרוב ואת אויביך קרוב עוד יותר



הרבי מהר"ש מליובאוויטש

זצ"ל אמר פעם אחת בתוך מאמר חסידות: "מי שמחיה יהודי בגשמיות ומאכילו, בא על שכרו בגשמיות וברוחניות".

חייב כל אחד לדעת כי בנינו הרוחני נבנה ע"י העמל הנפשי הפנימי עם עצמו ובתוך עצמו. כל מציאתו ועליות הרוחניות של האדם היא **בפנימיות עצמו**. כרגיל חי האדם חיים שטחיים וכולו תפוס ומלא במה שבחוץ לו ואפילו קיום תורה ומצוות נעשים בצורה חיצונית. פעולת גוף **בלי תוכן פנימי**, ועליה רוחנית פירושה – התעמקות בתוך עצמו, להשוות לחייו ופעולותיו אופי פנימי, להביא לידי גילוי חיים חדשים הגנוזים בעמקי פנימיות

בז' בניסן תשנ"ז לפנות בוקר כאשר מסר הרב **יוסף זליכא** זצ"ל שיעור בתורת הנסתר, בעת שקם להביא ספר נפל והתמוטט והובהל מיד לבית חולים. שם התגלה שלקה בשטף דם במוחו. הרופאים **לא נתנו לו** כלל סיכוי ואמרו שאם יחיה יהיה צמח גמור. הרבנית צעקה על הרופא ואמרה לו: תפקידך **רק לרפאות** ולא לקבוע מי יחיה ומי ימות, ובזכות התפילות של כלל ישראל חזר לחיים אמנם משותק חלקית בחצי גופו הימני, אבל חזר להכרה והיה **יושב ולומד** מבוקר עד לילה כפי יכולתו.

הערות הן ההיפך הגמור מהכבוד, אנו לומדים מהלכות כיבוד אב ואם וכיבוד רבו. האם מותר לאדם להעיר לאביו? להעיר לאמו? להעיר לרבו? בודאי שלא, זוהי **פחיתות כבוד** נוראה. לכן מובא בהלכה שאף אם רואה הכן את אביו עובר על התורה, לא יעיר לו על כך. הצורה היחידה שמותר לו להעמידו על טעותו, היא לבוא **בקפיץ** ולומר לו: אבא, כך וכך למדתי בתורה, ואם יבין אביו מה טוב ואם לאו - לא. ממילא אנו נלמד את זה לעניין האיש, שזהו כבודה שבעלה לא יעיר לה בשום פנים.

סיפרו לרבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל על יהודי שמת ברעב. שאל הרבי, וכי לא היה מי שייתן לו צדקה ויאכילהו? אמרו לו, **שבגאותו** התבייש האיש לבקש עזרה. אמר להם: אם-כן, לא מרעב מת האיש, אלא מגאותו.

פעם עמד רבי נתן צבי זצ"ל לפני התיבה להתפלל תפילת מנחה ובאמרו את הקדיש התחיל לגמגם ולהוציא מילים מקוטעות, כאילו אינו בקי בקריאה זו. הדבר עורר תימהון. כשחקרו בדבר נודע שבבית כנסת זה מתפלל לפני התיבה אחד מבעלי הבתים שהוא אבל, והוא **מתקשה מאוד בקריאה** מן הסידור עד שהוא מעורר בכל פעם צחוק ולעג. והנה יד רבי נתן צבי לפני התיבה וגמגם בתפילתו בכוונה, כדי להראות שכאילו גם הוא אינו יודע לקרוא כהלכה ועלול לטעות, **ולהקל בזה** על בושותו של אותו בעל בית.

פקודה פשוטה
הרצאות, דרשות. מה שתרצו, רק תבואו, אין דמי הרשמה, איך זה יכול להיות? למה אין שיעורי חינוך באנגלית? למה אין לימודי חינוך בפזיקה? למה? ידיד נעורים של המלך הגיע לבקר בעיר הבירה, הם בילו שעות רבות ביחד בזיכרונות נעורים ובסיפורי חיים, וכשהגיע הזמן להיפרד נפל המלך על צווארו של ידידו, 'אתגעגע אליך', אמר המלך ואז הוא **שלף את חרבו** והושיט אותה לידידו. הייתה זו חרב עשויה זהב טהור, מפוסלת בעיטורים עדינים ועליה סמל הממלכה. 'לא אוכל לקבל זאת', אמר הידיד בבהלה אל מול המתנה היקרה - 'שלח היא!', אתה ראוי לה! 'בדרכו חזרה עצרו אותו **פקידי המכס** וביקשו לבדוק את חפציו, לראות אם יש משהו שצריך לשלם עליו מס. הם שלפו את חרבו של המלך מתוך התרמיל ונשימתם נעתקה מול האור שהפיצה חרב הזהב. מאחור עמד איש שהיה לו תחביב, הוא היה אוסף כלי נשק. רגליו תופפו בעצבנות, הוא פחד מסכום המכס שיוטל עליו. עכשיו כשחרב הזהב הפיצה את אורה, עמד האיש דרוך, הוא רצה לראות מה סכום המס שייטלו הפקידים על האיש שלפניו, ולפי זה ידע גם הוא להיערך למס שלו שבואי יהיה נמוך יותר, בכל זאת אין זו חרב מזהב. הפקידים התבוננו בהערצה בחרב הנוצצת, הם הפכו אותה מכל צדדיה ואז הבחינו בסמל הממלכה החרות על ידית החרב הושיטו את החרב חזרה לאיש ושילחו אותו להרכיב בלי לגבוע פרוטה. האיש מאחור היה מאושר. ולכן הוא היה מופתע כשהפקיד הטיל על החרב שלו **מס לא קטן**. 'למה? במו עיני ראיתי ששחררתם את האיש שלפניי בלי לשלם אפילו פרוטה, והייתה לו חרב מזהב, אני ראיתי!' - 'תבין', הסביר לו הפקיד, 'לחרב שלך יש ערך נקוב... ואתה משלם את המס הראוי לה. אבל האיש שלפניך החזיק בחרבו של המלך, הוא קיבל במתנה את חרבו האישית של המלך. **איך נוכל להעריך** את חרבו של המלך בכסף? כל ערך שנקבע לה יפחית מערכה האמיתית' איך אפשר להעריך את התורה בכסף. כמה נשלם עבור לימוד דבריו של הבורא שנתן לנו את תורתו. **אם נעריך זאת בכסף** רק נמנע מערכה האמיתית. היא שווה הרבה יותר ממה שכסף יכול להעניק. (העורך)

אהב המשגיח רבי **מאיר חרש** זצ"ל כל תלמיד באשר הוא, על כל חולשותיו ומגבלותיו. היה רואה ללב, עוקב אחר התלבוטותיו, שם לב למאמצים שהוא עושה, לעבודה שהוא משקיע, ויחד עמו היה שמח בכל הצלחה. הכישרונות לא היו גורם לאהבה אשר רחש לתלמיד. הוא חיפש את הנפש והמאמץ, ואילו את הכישרונות ראה כגורם מחייב ומדבר, גורם שאמור להגביר את רמת השאיפות.

הרב דן סגל, בהספידו את המשגיח סיפר: "בשמחת תורה הייתי נכנס ומתפלל כל פעם מחדש - הכל הפקר, פתוח לכולם, תלמידים וזרים ללא הבדל. גדולתו של ר' מאיר היתה בכך שהוא הרחיק את ה"אני" שלו עד כדי כך, שהוא **הכיל בתוכו את כולם**: תלמידים, ידידים וכל יהודי באשר הוא. כולם היו חלק מעצמו, מה"אני" שלו, ע"כ הם לא הפריעו לו. משום כך היה יכול לשבת מול הכניסה, כאשר כולם נכנסים ויוצאים אל מול פניו - מבלי שהדבר **פריע למהלך חייו** כך היה יכול לחיות בתוך הקלחת - ולהישאר בעולם שלו.

אמריקאי אנגלי וטיפש נידונים למוות מול כיתת יורים. כשבאים לקחת אותם אומר האמריקאי: תעשו מה שאני עושה ותנצלו. מעמידים את האמריקאי מול כיתת היורים. פתאום הוא צועק שיטפון! יש מהומה ובינתיים הוא בורח. מעמידים את האנגלי ופתאום הוא צועק רעידת אדמה! יש מהומה ובינתיים הוא בורח. מעמידים את הטיפש ופתאום **הוא צועק אש אש...**



רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל ניחן בכוח זיכרון נדיר פנומנלי, העומדים בקרבתו נדהמו כיצד הוא שולף מזכרונות פרטים ועובדות מלפני עשרות שנים, בדיוק נמרץ ללא התאמצות יתרה.

כוח זיכרון כביר זה נוצל במלואו לתורה ועבודת ה', בלימוד, בהעברת שיחות צדיקים ועובדות בדייקנות ובאחריות, בתפילתו כשליח ציבור במוספים של ימים הנוראים בעל פה! בשנים האחרונות, בזקנה מופלגת בהיותו סגניגור, עובדה מופלאה זו צוינה בהתפעלות ע"י כל מכריו.

מלך אחד הגיע למחנה צבא וצוה להכריז: מי שיש לו **בקשה מיוחדת** אל המלך, מוזמן להציע את בקשתו. קמה תסיסה בין החיילים וכל מי שרצה לבקש משהו מן המלך ערך את המילים על לשונו כדי להביען. בין החיילים המבקשים הגיע אף חיל ובפיו בקשה מוזרה: "אנא, יותן לי לחמי מדי יום ביומו כדי שיהיה לי כח להיות חיל טוב!" "שוטה שכמותך - צחקו השומעים - בתור חיל אתה מקבל את **לחמך** ואת מזונך בלאו הכי, הקיסר הכריז כי יעתר לבקשות לא שגרתיות!". משל זה סיפר החפץ חיים ואמר: "כולם איננו דומים לאותו חיל? בכל תפילותינו אנו שמים דגש עיקרי על פרנסה. אנו שוכחים כי אבינו רוענו ופרנסנו בלאו הכי, כל אב דואג למזונות ילדיו. עיקר תפילותינו צריך להיות שבמהרה יתגלה כבוד מלכות שמים בעולם כולו!"

מחשבה ונתינה

מדו החפץ חיים זצ"ל על המן, שכל אחד שרצה לטעום טעם היה חושב ונהיה לו. כגון אם רוצה טעם גלידה היה מרגיש זאת. מה היה קורה **כשלא היו חושבים** על כלום? ענה הח"ח - כשלא חושבים אין לזה שום טעם!

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב **ראובן אלבז שליט"א**

משולחן גבוה

וְאֶתְּחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לְאָמֹר (דברים ג, כג).

פעמים שאדם מתפלל ומתפלל מעומק הלב, אך רואה שכביכול תפילותיו לא נענות, גם כי תרבו תפלה אינני שמע (ישעיה א, טז), אך אסור לאדם להתיימש ולדאוג, כיון שכל תפילה נשמעת, ובעת זמן המדויק שנקבע משמים שיקבל האדם את בקשותיו, הרי שיקבלם בשמחה ובטוב לבב. **וזוהו** שרמזה התורה, וְאֶתְּחַנֵּן אֶל ה' - האדם מתפלל לה', אך רק בְּעֵת הַהוּא - בעת זמן שנקבע משמים שתפילתו תקובל תפילתו, ואז אז ירגיש האדם הרגשה נפלאה של גבהות וחרוממות שתפילתו לא שבה ריקם, וזוהו נרמז במילה לְאָמֹר שהוא מלשון אמיר, שהוא לשון גבהות ורוממות.

אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים (ברכות י ע"א), כיון שאין תפילה החוזרת ריקם (ברכות לב ע"ב), וגם אם אדם לא נענה בתפילתו יחזור ויתפלל עוד פעם ועוד פעם עד שיגיע העת וזמן שתקובל תפילתו, קנה אֶל ה' חֶסֶד וְרַחֲמִים לְפָנָיו וְקָנָה אֶל ה' (תהילים כו, יד).

עֲלֶה רֹאשׁ הַפְּסֵקָה וְשֵׁא עֵינֶיךָ... (דברים ג, כז)

משה רבינו ביקש מהקב"ה לפחות רק לראות את ארץ ישראל, ולעצת ממנה בחזרה, אך הקב"ה לא הסכים לזאת, אלא ציווהו לעלות לראש הפסגה ומשם לראות את כל ארץ ישראל, כיון שידע הקב"ה שלאחר שיכנס משה רבינו לארץ יבקש להישאר בה, דכך דרכם של הצדיקים שאינם מבקשים הכל בבת אחת, אלא מעט מעט.

וכל זאת עשה הקב"ה למען עם ישראל, דלעתיד לבוא יקומו כל מתי מדבר ויכנסו לארץ ישראל, ועל אף שנאמר בַּמִּדְבָּר הָיָה יָתֵמוֹ וְיָשָׁם יָתֵמוֹ (במדבר יד, לה), מכל מקום כיון שיתיר הקב"ה למשה רבינו את הנדר שגדר שלא להכניסו לארץ הרי שיתיר גם את הנדר שלא יכנסו מתי המדבר לארץ, דנדר שהותר מקצתו הותר כולו (נדרים כו ע"ב ובשו"ע י"ד סימן רכ"ט ס"א. דברים רבה ב, ט).

יהי רצון שנוכה לראות לעבוד את ה' יתברך בלבב שלם ונראה בקרוב בקרוב בישועת ישראל השלימה, אמן.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

גר אבוב, פולין, ראש השנה ת"ש ראש השנה ממשמש ובא ואין אנו יודעים **אנה אנו באים**. המלחמה משתוללת. הרב אירגן עבור הפליטים סעודת חג ברוב עם. אחד מבני המקום, מחסידי גור, סידר בדירתו הגדולה "שטיבל" גוראי מאולתר.

לפני התיבה עברו בעלי תפילה מקרב הפליטים והתפילות נשמעו בירגנה, כמו בימים הטובים שלא היו רחוקים כל כך. אפילו "קידוש" כיד המלך הוגש אחרי התפילה - יין ועוגות, משאת ידו של בעל הבית. **במעט שכחו** מה מתרחש בעולם...

מוסר יש ללמוד כל יום. פרטים חיים משקים מיד יום ביומו

תורת אמת היתה בפיהו אם כך היתה מידתו של רבי **שלמה קרליץ** זצ"ל במילי דעלמא, כשכל תיבה מדודה בפלס האמת, על אחת כמה וכמה בעסק התורה. לימודו היה מזוהך, בלא תערובת כלשהי של סיגים. שכלו הישר, לא הניח מקום להעלות סברות מדומות, **שאינן תואמות** את קו האמת. וכשם שלא רימה את עצמו בלימודו,

כך **אעס את אחינו** משמוע מפי זולתו סברא מעוקמות במעט, שכן כולו היה "אמת", ומה גם כאשר היה עוסק ב"תורת אמת", אשר נתן לנו אלוקים אמת. לפיכך, כאשר היו תלמידי חכמים מבקשים לשוחח עמו בדברי תורה, היו נאחזים פחד, שכן דברים שאינם ברורים וישרים וסברות שאינן יכולות לעלות על **משקל האמת**, לא היה ניתן לומר בפניו, כלל וכלל.

כל אחד מקבל יותר מן הצריך לו כדי להפריש מחלקו לכהנים וללוויים.

רשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

בשחר ימיה של החסידות העלילו על החסידים ורבותיהם שכביכול אינם עוסקים בלימוד התורה. בקהילה אחת נתגלע ויכוח על אופייה של החסידות, והוחלט לשגר משלחת תלמידי-חכמים אל **המגיד ממזריטש** זצ"ל, כדי לבקשו לבאר סוגיה שהתקשו בה, ואז ייווכחו אם אכן החסידים יודעים ללמוד תורה.

כשהגיעו אל המגיד, הפנה אותם אל תלמידו, רבי זושא מאניפולי. רבי זושא ביאר להם את הסוגיה, עד שהכול נשאר משתוממים. כשעלו אל מרכבתם לשוב לעירם, התברר להם כי **שכחו את הביאור**.

חזרו אל רבי זושא וביקשוהו לחזור לפניהם על הביאור. אמר להם: "לו הייתה כוונתכם לשם שמים, בוודאי לא הייתם שוכחים את הביאור;

אבל מאחר **שמטרתכם הייתה לקנות** ולבחון אותנו, שכחתם, ושום תועלת לא תצמח מזה שאומר אותו שוב לפניכם".

מרצה לפסיכולוגיה מסביר איך לעצבן בן אדם, "יש 3 סוגים של מצבי כעס בהם אדם יכול להימצא." לצורך הדגמה הוא מרים שפופרת ומחייג למספר כלשהו. בחור עונה לטלפון והמרצה שואל אותו, "חיים בבית?" "זאת טעות", עונה הבחור בכעס ומנתק. המרצה מסביר, "מצב ראשון, הבחור כועס, אבל עדיין שולט על עצמו." המרצה מחייג שוב לאותו מספר, ושוב שואל את הבחור, "חיים בבית?" הבחור מעבר לקו מתחיל להתעצבן ואומר, "מה קרה, לך אין פה אדם בשם חיים, עזוב אותי כבר." המרצה מסביר לסטודנטים, "זה מצב עצבנות שני. הבחור מתחיל לצאת מדעתו." המרצה שוב מחייג לאותו המספר, ושואל, "חיים בבית?" הבחור מעבר לקו מתעצבן, מתחיל לצעוק, ובסוף מנתק. מרצה מסביר לתלמידיו, "עכשיו ראינו איך האדם לא שולט על מעשיו ודיברו. הוא נורא עצבני ולכן הוא איבד קשר עם המציאות." פתאום סטודנט אחד אומר, "יש עוד מצב." המרצה המופתע אומר, "בבקשה נשמע." הסטודנט מתקשר לאותו המספר, כשעונים לו הוא אומר, "**שלום, קוראים לי חיים, מישור חיפש אותי???**"



למחזקת ילד:
052-7656075
הקייטנה מתחילה ביום ראשון י"א אב

מוכר לצרכי מס לפי סעיף 46
פרטים
היענות
תנאים
למשל קופונים
אחרות וכו'

רק 100 ש"ח
הילד הזה ישתתף בקייטנה חופש הגדול בזכותך

החצק
אל תתנו להם להישאר מאחור
ילד זה ישתתף בקייטנה חופש הגדול בזכותך

המזכרת

שתפאר כל אירוע, שמחה, או שבת התאחדות

התלבטתם לגבי מזכרת לשבת התאחדות,
או לשמחה המשיפחתית?
הזמינו עוד היום את חוברת עלוני השבת של
גרפומט, בשילוב הטקסט שילכם בשיעור!

E. Kahana



דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת רח' בר אילן) ירושלים טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א'-ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00